

R Ī G A S
CENTRĀLĀS
BIBLIOTĒKAS

GADAGRĀMATA
2016

02(05)

Ri 484

RĪGAS DOMES
IZGLĪTĪBAS, KULTŪRAS UN SPORTA DEPARTAMENTS

Redkolēģija

Dzidra Šmita (RCB direktore)

Doloresa Veilande (RCB direktora vietniece)

Andra Vīta (RCB direktora vietniece)

Daiga Bērziņa (RCB Bibliotēku dienesta vadītāja)

Inta Sallinene (RCB bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā)

Sastādītāja Inta Sallinene

Redaktore Agra Turlaja

Korektore Zinta Geršmane

Māksliniece Daiga Brinkmane

Vāku noformējumiem izmantotas Dainas Ģeibakas fotogrāfijas

ISBN 978-9934-8218-9-9

ISSN 1691-1377

© Rīgas Centrālā bibliotēka

SATURA RĀDĪTĀJS

Dzidra Šmita. Ievadvārdi	6
Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku adreses	8
Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku 2016. gada skaitliskie rādītāji	12

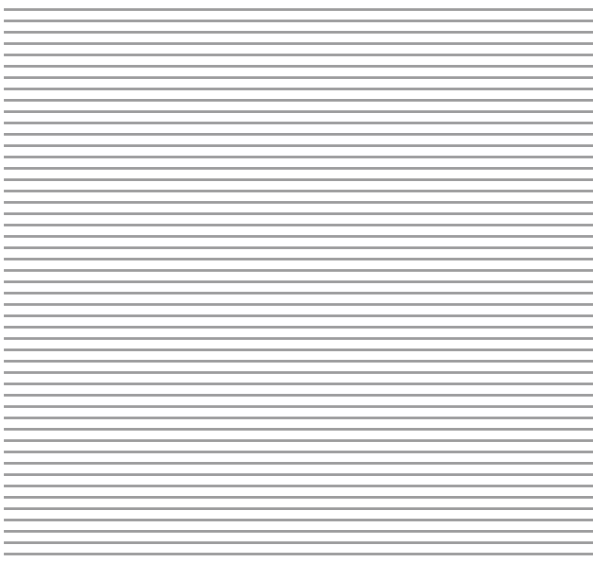
PASAULES UN LATVIJAS APRITĒ	14
--	----

Doloresa Veilande. „Bibliotēka bez robežām”. IFLA 82. ģenerālkonference	16
--	----

Dzidra Šmita. IFLA Starptautiskā bibliotēku pārstāvības programma	20
--	----

Inta Sallinene. Garīga telpa dabas ielokā: Limbažu Galvenā bibliotēka	35
--	----

Simona Žiliene. Vērtīgs seminārs „Bibliotēku pakalpojumi bēgļiem”	39
--	----

PAŠU MĀJĀS 40

Daina Ģeibaka, Daiga Bērziņa.
Mūsu jaunums – pludmales lasītava
Lucavsalā 42

Zinta Geršmane.
Bibliogrāfija un datubāzes Rīgas
Centrālajā bibliotēkā 45

Anna Dunajevska, Daina Ģeibaka.
Daugavas ceturtnā dzīve 50

Ilze Apine.
Projekts „Rīgas Centrālā
bibliotēka -110 ” 54

Ilze Apine.
Projekts „Sarunas un grāmatas
līdzņemšanai” 56

Ilze Apine.
Ciemos lizumieši 60

Margīta Zemīte, Ingrīda Rasa.
Simtgadnieks, kas izglāba Rīgas vēsturi:
Aleksandra Jansona simtgades atcere 62

PĒTĪJUMI UN ATKLĀJUMI 64

Inta Sallinene.
Latvijas bibliotēku novadpētniecības
konferenču vēsture 66

Jana Dreimane.
Bibliotēku dzīve Rīgas Centrālās
bibliotēkas gadagrāmatu spoguļi 87

Zinta Geršmane, Inta Sallinene.
Bibliotēku vēstures arhīvu dokumentu
izpētes pieredze 94

SARUNAS UN STĀSTI 100

Intas Sallinenes intervijas
Cerēt, mainīt un mainīties.
Saruna ar **Ilzi Apini** 102

Nākotni veido šodien.
Saruna ar **Līgu Bergmani** 105

Gads bibliotēkas zīmē.
Saruna ar **Solvitu Buli** 111

SVARĪGĀKO NOTIKUMU HRONIKA UN PUBLIKĀCIJAS PAR RĪGAS CENTRĀLO BIBLIOTĒKU 116

Svarīgāko notikumu hronika.
Sastādījusi **Aiga Balode** 118

Publikācijas par
Rīgas Centrālo bibliotēku.
Sastādījusi **Zinta Geršmane** 128

SUMMARY

Tulkojusi **Valerija Zirdziņa** 132

DZIDRA ŠMITA
Rīgas Centrālās bibliotēkas
direktore

Foto: Jānis Deīnats

IEVADVĀRDI

„Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata, 2016” ir bibliotēkas 110. gada jubilejas izdevums. Tieši pirms 110 gadiem Fridriha Kaufmaņa privātmājā noīrētā piecistabu dzīvoklī durvis vēra 1. publiskā lasītava un bibliotēka, kuru šodien pazīstam kā Rīgas Centrālo bibliotēku.

Lai arī bibliotēka darbojas otro simtgadi, tā arvien pārsteidz savus apmeklētājus ar jauniem piedāvājumiem. Šogad viens no tādiem ekskluzīviem pakalpojumiem rīdiniem un Rīgas viesiem ir Rīgas Centrālās bibliotēkas pludmales lasītava. 2016. gada 31. maijā Rīgas Centrālās bibliotēkas pludmales lasītavu Lucavsālas atpūtas zonā oficiāli atklāja Rīgas domes priekšsēdētājs Nils Ušakovs, bet ideja par šāda pakalpojuma sniegšanu pieder Rīgas domes izpilddirektoram Jurim Radzēvičam.

RCB un filiālbibliotēkās 110. gads ir bijis ražīgs dažādu projektu īstenošanā. Nozīmīgs bibliotēku vēstures izpētes projekts „RCB 110 un filiālbibliotēkai „Vidzeme” 90” tika atbalstīts RD IKSD Kultūras pasākumu finansēšanas konkursā. Projekts deva iespēju padziļināti pētīt RCB filiālbibliotēkas „Vidzeme” vēsturi arhīvu dokumentos laika posmā no 1940. – 1985. gadam, kā arī godam atzīmēt RCB 110. jubileju.

Projekts “Sarunas un grāmatas līdzņemšanai” tika finansēts RD IKSD Sabiedrības integrācijas projektu Brīvprātīgā darba programmas ietvaros. Izsludinot projektu, cerējām, ka atsauksies apmēram 25 cilvēki, taču atsaucība nāca kā neparedzēta lavīna – kopumā pieteicās ap 380 cilvēku!

Latvijas bibliotēku novadpētniecības darba centrālais gada notikums bija LNB un RCB organizētā Latvijas bibliotēku 14. Novadpētniecības konference. Tās pirmā darba diena bija veltīta RCB 110. jubilejai. RCB Gadagrāmatas lappusēs ir iespēja iepazīties ar konferencē nolasītajiem referātiem „Latvijas bibliotēku novadpētniecības konferenču vēsture” un „Bibliogrāfija un datu bāzes Rīgas centrālajā bibliotēkā.” Konferencē bija iespēja iepazīt RCB gadagrāmatu vēsturi un nozīmi LNB vadošās pētnieces Janas Dreimanes skatījumā, bet Gadagrāmatā ievietots Janas Dreimanes raksts „Bibliotēku dzīve Rīgas Centrālās bibliotēkas Gadagrāmatu spoguļi”. Tas ir pirmais plašākais pētījums par šo unikālo RCB izdevumu tā pastāvēšanas četrpadsmit gados.

Pasaules nozīmes notikums bija Starptautiskā bibliotēku asociāciju un institūciju federācijas (IFLA) 82. ģenerālkonference „Bibliotēka bez robežām”, kas 2016. gada augustā notika Kolumbusā (ASV). Tāpat kā katru gadu, par iespēju apmeklēt pasaules bibliotekāru forumu jāpateicas Rīgas domes atbalstam. Viena no centrālajām tēmām konferencē bija bibliotēku pārstāvība (*Library Advocacy*), kura jārealizē gan valsts, gan pašvaldību līmenī. IFLA «Starptautiskā pārstāvības programma» (*International Advocacy Programme*) norāda, ka bibliotēkas pārstāvības nostādņēm jāatspoguļojas bibliotēku darba stratēģijas dokumentos un rezultatīvas bibliotēkas darbības plānošanas dokumentos.

Pasaule mainās un bibliotēkām jābūt gatavām pieņemt jauno realitāti – bēgļus un viņu problēmas. Latvijas bibliotēku darba pieredzi iepazīnām apmeklējot Limbažu galveno bibliotēku. Mēs turpinām pētīt bibliotēku darbinieku – izcilu personību lomu vēsturē. Šoreiz gadagrāmatā var izlasīt par vienu no nozīmīgākajām personībām Rīgas bibliotēku vēsturē simtgadnieku Aleksandru Jansonu. Tradicionālajā Gadagrāmatas interviju sadaļā publicētas sarunas ar RCB speciālistiem, kuriem gads bijis īpaši nozīmīgs profesionālajā dzīvē. RCB gadagrāmatu noslēdz „RCB svarīgāko notikumu hronika 2016. gadā” un „Publikācijas par Rīgas Centrālo bibliotēku 2016. gadā”.

Patīkamu un noderīgu tikšanos ar kārtējo RCB Gadasgrāmatu!

RĪGAS CENTRĀLĀ BIBLIOTĒKA

Brīvības iela 49/53, LV-1010

Tālr.: 67037121, fakss: 67037131, rcb@rcb.lv, www.rcb.lv

Nosaukums	Adrese	Tālrunis, e-pasts	Vadītājs
Direktore	Brīvības iela 49/53 LV-1010	67037121 Dzidra.Smita@rcb.lv	Dzidra Šmita
Direktora vietniece	Brīvības iela 49/53 LV-1010	67037123 Doloresa.Veilande@rcb.lv	Doloresa Veilande
Direktora vietniece	Brīvības iela 49/53 LV-1010	67037129 Andra.Vita@rcb.lv	Andra Vita
Direktora vietniece	Graudu iela 59A LV-1058 Brīvības iela 49/53 LV-1010	67037059 67026677 Linda.Stamere@rcb.lv	Linda Štamere
Personāla nodaļa	Brīvības iela 49/53 LV-1010	67037127 Sanita.lapina@rcb.lv	Sanita Lapiņa
Saimniecības nodaļa	Brīvības iela 49/53 LV-1010	67037119 Bella.Gavare@rcb.lv	Bella Gavare
Automatizācijas nodaļa	Graudu iela 59A LV-1058	67181980 it@rcb.lv	Gatis Šantars
Projektu vadītāja	Graudu iela 59A LV-1058	67037479 Ilze.Apine@rcb.lv	Ilze Apine
Starpbibliotēku abonements	Brīvības iela 49/53 LV-1010	67181019 sba@rcb.lv	Maija Mauriņa
Bibliotēku dienests	Graudu iela 59A LV-1058	67623759 67848088 - vadītāja rcbdien@rcb.lv	Daiga Bērziņa
Komplektēšanas un apstrādes nodaļa	Graudu iela 59A LV-1058	67848090 – Komplektēšanas sektors 67848091 – Klasificēšanas sektors 67848092 – Elektroniskā kataloga sektors 67848089 – vadītāja kan@rcb.lv	Ineta Kaļķe
Sabiedrisko attiecību vadītāja	Graudu iela 59A LV-1058	67037443 Daina.Geibaka@rcb.lv	Daina Ģeibaka
Repozitārijs	Graudu iela 59A LV-1058	67848093 – Apmaiņas fonds 67848094 – Aktīvais un pasīvais fonds repozitarijs@rcb.lv	Māra Grigorevskā

Nosaukums	Adrese	Tālrunis, e-pasts	Vadītājs
Pieaugušo literatūras nodaļa	Brīvības iela 49/53 LV-1010	67181020 – lasītāju reģistrācija 67037124 – uzziņas, informācija 67037126 – nozaru literatūra 67105470 – daiļliteratūras abonements 67181017 – mākslas un mūzikas krājums pln@rcb.lv	Gunta Ozola
Bērnu literatūras nodaļa	Brīvības iela 49/53 LV-1010	67037130 bln@rcb.lv	Natālija Hološa
Filiālbibliotēka „Avots”	Stabu iela 64 LV-1009	67848060 67848059 – Bērnu literatūras nodaļa 67848058 – vadītāja avots@rcb.lv	Inese Vanaga
Biķernieku filiālbibliotēka	Burtņieku iela 37 LV-1084	67037101 bikernieki@rcb.lv	Inese Vanaga
Bišumuižas filiālbibliotēka	Bauskas iela 180 LV-1004	67620866 bisumuiza@rcb.lv	Ingrīda Rasa
Bolderājas filiālbibliotēka	Gaigalas iela 3 LV-1016	67443259 67443260 – vadītāja bolderaja@rcb.lv	Zinta Halzova
Čiekurkalna filiālbibliotēka	Čiekurkalna 1. līnija 64 LV-1026	67368844 ciekurkalns@rcb.lv	Aija Namavīra
Daugavas filiālbibliotēka	Aviācijas iela 15 LV-1057	67848995 – abonements 67848994 – Bērnu literatūras nodaļa 67848992 – vadītāja daugava@rcb.lv	Anna Dunajevska
Grīziņkalna filiālbibliotēka	Alauksta iela 10 LV-1009	67273678 grizinkalns@rcb.lv	Olga Sincova
Ilģuciema filiālbibliotēka	Lidoņu iela 27 k-2 LV-1055	67469797 ilguciems@rcb.lv	Tatjana Medne
Imantas filiālbibliotēka	Sloka iela 161 k-1 LV-1067	67181982 – lasītāju apkalpošana 67181984 – uzziņas 67181983 – Bērnu literatūras nodaļa 67181981 – vadītāja imanta@rcb.lv	Tamāra Minajeva

Nosaukums	Adrese	Tālrunis, e-pasts	Vadītājs
Jaunciema filiālbibliotēka	Gailēņu iela 5 LV-1023	67037095 jaunciems@rcb.lv	Aija Namavīra
Juglas filiālbibliotēka	Brīvības iela 430a LV-1024	67521669 jugla@rcb.lv	Sandra Kokina
Filiālbibliotēka „Kurzeme”	Jūrmalas gatve 78d LV-1029	67419629 kurzeme@rcb.lv	Tamāra Minajeva
Ķengaraga filiālbibliotēka	Maskavas iela 271a LV-1063	67262854 67262861 – Bērnu literatūras nodaļa kengarags@rcb.lv	Inta Mežecka
Mežciema filiālbibliotēka	Hipokrāta iela 31 LV-1079	67530881 mezciems@rcb.lv	Sandra Kokina
Filiālbibliotēka „Pārdaugava”	Dzirčiema iela 26 LV - 1007	67037423 – informācija 67037412 – abonements 67037424 – Bērnu literatūras nodaļa 67037444 – vadītāja pardaugava@rcb.lv	Inta Eglīte
Pļavnieku filiālbibliotēka	Salnas iela 8 LV-1021	67136660 67137089 – Bērnu literatūras nodaļa plavnieki@rcb.lv	Līga Bergmane
Filiālbibliotēka „Pūce”	Saharova iela 35 LV-1082	67178548 puce@rcb.lv	Daina Veide
Filiālbibliotēka „Rēzna”	Lomonosova iela 14 LV-1019	67144930 rezna@rcb.lv	Natālija Petrāne
Sarkandaugavas filiālbibliotēka	Aptiekas iela 14 LV-1005	67392553 sarkandaugava@rcb.lv	Baiba Andrejeva
Filiālbibliotēka „Strazds”	Kvēles iela 15 LV-1024	67533666 strazds@rcb.lv	Gaļina Andrejeva
Šampētera filiālbibliotēka	Lielirbes iela 6 LV-1046	67459900 sampeteris@rcb.lv	Regīna Vēberste
Tornakalna filiālbibliotēka	Uz laiku slēgta		Sanita Goldšmite
Filiālbibliotēka „Vidzeme”	Brīvības iela 206 LV-1039	67181217 – uzziņas 67181216 – daīlliteratūras abonements 67181214 – Bērnu literatūras nodaļa 67181215 – vadītāja vidzeme@rcb.lv	Lolita Grahoļska

Nosaukums	Adrese	Tālrunis, e-pasts	Vadītājs
Filiālbibliotēka „Zemgale”	Graudu iela 59A LV-1058	67848096 67848095 – vadītāja zemgale@rcb.lv	Sanita Goldšmite
Ziemeļblāzmas filiālbibliotēka	Ziemeļblāzmas iela 36 LV-1015	67848852 – abonements 67848853 – informācija 67848854 – vadītāja ziemelblazma@rcb.lv	Elita Voicehoviča
Filiālbibliotēka „Zvirbulis”	Lapu iela 24 LV-1002	67611935 zvirebulis@rcb.lv	Daina Slicāne

RĪGAS CENTRĀLĀS BIBLIOTĒKAS UN FILIĀLBIBLIOTĒKU 2016. GADA SKAITLISKIE RĀDĪTĀJI

Strukturvienība	Lietotāju skaits	T. sk. bērni un jaunieši līdz 18 gadiem	Apmeklējumu skaits	T. sk. bērnu un jauniešu līdz 18 gadiem apmeklējums	T. sk. pasākumu apmeklējums	Izsniegums	T. sk. izsniegums bērniem un jauniešiem līdz 18 gadiem	Datorpakalpojumu izmantojums
RCB	14367	2127	172003	20520	7745	275089	29461	44454
Filiālbibliotēka „Avots”	1825	315	18044	3297	358	26192	4306	2606
Biķernieku filiālbibliotēka	2014	538	24109	5825	418	41456	7684	4305
Bišumuižas filiālbibliotēka	1192	236	16197	3398	1090	37326	7104	2769
Bolderājas filiālbibliotēka	1955	621	25074	6528	1212	41727	8978	2871
Čiekurkalna filiālbibliotēka	1575	478	18051	5524	1493	35345	7774	2833
Daugavas filiālbibliotēka	2538	894	35081	10404	1790	58752	13186	7017
Grīziņkalna filiālbibliotēka	2224	383	22739	4391	1228	37059	6738	4497
Iļģuciema filiālbibliotēka	2540	651	30264	7842	2980	45087	7352	7481
Imantas filiālbibliotēka	4370	1398	54007	15950	2822	79784	18193	8304
Jaunciema filiālbibliotēka	511	176	7447	3689	635	9076	2307	1628
Juglas filiālbibliotēka	3046	559	37008	6994	1175	51614	6248	6534
Filiālbibliotēka „Kurzeme”	1921	462	18408	3709	215	34995	5672	3336
Ķengaraga filiālbibliotēka	2793	910	32771	8711	2195	56756	13620	4738
Mežciema filiālbibliotēka	1261	576	18107	9006	853	22383	7175	2488

Struktūrvienība	Lietotāju skaits	T. sk. bērni un jaunieši līdz 18 gadiem	Apmeklējumu skaits	T. sk. bērnu un jauniešu līdz 18 gadiem apmeklējums	T. sk. pasākumu apmeklējums	Izsniegums	T. sk. izsniegums bērniem un jauniešiem līdz 18 gadiem	Datorpakalpojumu izmantojums
Filiālbibliotēka „Pārdaugava”	4320	1047	57321	12389	1271	83716	12276	15044
Pļavnieku filiālbibliotēka	2570	933	31618	8857	609	51029	10912	6104
Filiālbibliotēka „Pūce”	1410	366	15452	4091	361	23762	3980	3643
Filiālbibliotēka „Rēzna”	2216	385	25572	3810	1124	52793	3944	6039
Sarkandaugavas filiālbibliotēka	2095	780	27139	8881	1566	44438	9413	7898
Filiālbibliotēka „Stražds”	1784	511	23106	5582	987	27347	6369	3401
Šampētera filiālbibliotēka	1773	553	21220	6066	1012	35310	6538	4067
Torņakalna filiālbibliotēka	1502	291	14549	2664	377	28397	3651	1750
Filiālbibliotēka „Vidzeme”	6378	1398	57619	15169	3387	100271	23069	9001
Filiālbibliotēka „Zemgale”	1916	558	22699	7514	1555	44749	7770	1435
Ziemeļblāzmas filiālbibliotēka	2066	592	24050	5728	291	46206	6358	3650
Filiālbibliotēka „Zvirbulis”	1511	516	16463	6932	522	21363	4457	6623
Ārējais apkalpošanas punkts Dienas centrā	388	0	12061	0	271	12699	0	4100
„Saulaino dienu bibliotēka”	1208	759	15465	6866	1689	12281	4993	2188
Kopā:	75 269	19 013	893 644	210 337	41 231	1 437 002	249 528	180 804

RCB vienotajā elektroniskajā datubāzē reģistrēti **58 250** lietotāji, no tiem bērni un jaunieši līdz 18 gadiem – **15 978**

PASAULES UN LATVIJAS APRITĒ

Foto: Daina Ģeibaka

- DOLORESA VEILANDE
**„BIBLIOTĒKA BEZ ROBEŽĀM”
IFLA 82. ĢENERĀLKONFERENCE**
- DZIDRA ŠMITA
**IFLA STARPTAUTISKĀ
BIBLIOTĒKU PĀRSTĀVĪBAS
PROGRAMMA**
- INTA SALLINENE
**GARĪGA TELPA DABAS
IELOKĀ: LIMBAŽU
GALVENĀ BIBLIOTĒKA**
- SIMONA ŽILIENE
**VĒRTĪGS SEMINĀRS
„BIBLIOTĒKU PAKALPOJUMI
BĒĢLIEM”**

DOLORESA VEILANDE
Rīgas Centrālās bibliotēkas
direktora vietniece

„BIBLIOTĒKA BEZ ROBEŽĀM” IFLA 82. ĢENERĀLKONFERENCE

Starptautiskās bibliotēku asociāciju un institūciju federācijas (IFLA) 82. ģenerālkonference „Bibliotēka bez robežām” 2016. gada augustā notika Kolumbusā (ASV). Tāpat kā katru gadu, par iespēju apmeklēt pasaules bibliotekāru forumu jāpateicas Rīgas domes atbalstam. Pirmais šāds pašvaldības finansēts brauciens notika 1999. gadā, kad ģenerālkonference notika Bangkokā, Taizemē. Pa šiem gadiem esam apmeklējuši ģenerālkonferenci vairāk nekā desmit reizi. Dažādu kontinentu pilsētās kopā ar daudziem citiem nozares speciālistiem esam smēlušies pieredzi un idejas darbam Rīgā. Aizvadītā gada konferencē piedalījās ap 3000 bibliotekāru un bibliotēku speciālistu.

Viena no konferences centrālajām tēmām bija bibliotēku aizstāvība (*Library Advocacy*) gan valsts, gan pašvaldību līmenī. IFLA „Starptautiskā aizstāvības programma”

(*International Advocacy Programme*) norāda, ka bibliotēku aizstāvības nostādnēm jāatspoguļojas bibliotēku darba stratēģijās un kārtējos plānošanas dokumentos. Ja netiks uzturēts spēkā tādas bibliotēkas tēls, kurā darbojas neaizstājams bibliotekārs, bibliotēka var izzust kā iestāde, kuras pamatā ir savstarpēja komunikācija. Jau tagad ir pietiekami daudz pasaules valstu, kurās bibliotekāra saskarsme ar apmeklētājiem vairs praktiski nenotiek, jo visu nedēļu, cauru diennakti darbojas pašpalpošanās bibliotēkas. Taču IFLA pamatnostādņu izpratnē bibliotēka ir vieta, kur cilvēki satiekas – lasītājs ar bibliotekāru, lasītājs ar citiem lasītājiem. Bibliotēkā tiek sniegta un saņemta informācija, tā ir vieta katram.

Nozīmīga bibliotekāra darbības sfēra ir lasītāju apmācība. Kā lietot bibliotēku? Kā meklēt informāciju datubāzēs un globālajā tīmeklī? Cilvēki interesējas par visdažādākajiem jautājumiem (ļoti pieprasīta pašlaik ir informācija par dzimtas un apkaimes vēsturi), un atbildes nereti tiek meklētas „Google” un „Vikipēdijā”, kaut arī visi zina, šo vietņu informācijai ne vienmēr var uzticēties. Cita lieta ir profesionāļu veidotas datubāzes. Neder aizbildināšanās, ka neviens nelūdz, lai viņam parāda, kā ar tām strādāt, jo cilvēki nevaicā, ja nezina, ka šāda datubāze vispār pastāv. Tas ir bibliotekāra uzdevums – popularizēt gan pašu, gan abonētās datubāzes un mācīt lietot tās. Tieši tāpat kā jauns lasītājs jāiepazīstina ar bibliotēkas lietošanas noteikumiem un krājuma izkārtojumu, cilvēkiem jāmaca, kā lietot bibliotēku tiešsaistē.

Vācijas pieredzi darbā ar bibliotēkas krājumu prezentēja Brēmenes pilsētas bibliotēkas direktore Barbara Lisona. Viņa uzskata, ka 50% krājuma jābūt iegādātiem pēdējos piecos gados. Jo mazāks, aktuālāks un mūsdienīgāks ir krājums, jo lielāks tā apgrozījums, un jo

Ar Viļņas kolēģi Juliju Glosaiti

Foto: Tautvīle Jurgelevičene

Foto: Doloresa Vēlānde

Karšu lasītava Nujorkas publiskajā bibliotēkā.

lielāks apgrozījums, jo lielāka ir bibliotekāra darba samaksa, stāstīja direktore. Optimālais materiālu daudzums krājumā ir viens informācijas nesējs uz iedzīvotāju, tādēļ nolietotie un mazlasītie izdevumi laikus jārekomplektē. Viens no galvenajiem krājuma veidošanas pamatpostulātiem ir pieprasījums. Krājumam jābūt izvietotam brīvpieejā, plaukti nedrīkst būt pārblīvēti. Ļoti liela nozīme cilvēku rosināšanā lasīt ir prasmīgai materiālu atklāsmei.

Aktuāla tēma, sevišķi Eiropā, ir darbs ar dažādām lasītāju grupām. Bibliotēka ir informācijas, izglītības, kultūras un saskarsmes vieta ikvienam, un pastiprināta uzmanība pievēršama mazaizsargātu sociālo grupu bibliotekārajiem apkalpošanai. Īpaši pakalpojumi jāpievērš patvēruma meklētājiem un bēgļiem. IFLA eksprezidente Klaudija Luksa (*Claudia Lux*) stāstīja par dažādu valstu pieredzi darbā ar bēgļiem. Lai patvēruma meklētāji varētu integrēties Eiropas sabiedrībā, tiek organizēti dažādi kursi (interneta un programmu lietošana, valodas apguve u. c.). Bibliotekāram jābūt uzdevumu augstumos, palīdzot sagatavot CV un darba intervijas. Daudzviet tiek pasūtīti periodiskie izdevumi migrantu valodās, iegādātas valodu vārdnīcas. Krasi pieaugusi daudzās valodās runājoša personāla nozīme, īpaši tas attiecas uz valodām, kurās runā Sīrijā, Afganistānā un citās kara un nemieru plosītās zemēs. Parīzē migrantus apkalpo 12 valodās. Zviedrijā, Malmē, 30% iedzīvotāju ir citās zemēs dzimušie un puse no visiem pirmskolniekiem runā citā valodā. Šajā sensitīvajā darbā labākus panākumus gūst bibliotēkas,

kas sadarbojas ar citām iestādēm (slimnīcām, bērnudārziem, muzejiem utt.). Liela nozīme situācijas pārvaldīšanā ir vietējo iedzīvotāju attieksmei, tāpēc bibliotekāra darbā noderīga ir prasme veidot labvēlīgu gaisotni.

Ar informāciju par dažādiem integrācijas projektiem dalījās arī skandināvu kolēģi. Viens no interesantākajiem bija Bjerndāles (*Bjørndal*) pamatskolā Oslo (Norvēģija) realizētais projekts, kurā dažādu tautu bērni norvēģu valodā rakstīja un ilustrēja grāmatīņas par savu izcelsmes zemi. Grāmatīņas tika iekļautas skolas bibliotēkas krājumā, un skolēnu vidū tās ir ļoti populāras. Savukārt Ferdes (*Førde*) pilsētiņā migrantu grupa ir uzrakstījusi un publicējusi īso stāstu un dzejoļu grāmatu norvēģu valodā. Tas ir vēl viens solis pretī integrācijai norvēģu sabiedrībā. Pasaules bibliotēkās ļoti populāras ir arī valodu kafējnīcas (*Language Cafe*). Vienā no Oslo Centrālās bibliotēkas filiālēm šādā kafējnīcā tiekas dažādās valodās runājoši cilvēki, notiek pozitīva komunikācija un nepiespiestā gaisotnē var apgūt norvēģu valodu.

Foto: Doloresa Vēlānde

Plaukti gaida grāmatas Nujorkas publiskajā bibliotēkā

Mums ir sava pieredze darbā ar bezpajumtniekiem, tādēļ bija sevišķi interesanti dzirdēt, kā šis darbs notiek ASV. Bibliotēku darbinieki tiek speciāli apmācīti saskarsmei ar šiem cilvēkiem. Lūk, galvenās aksiomas, kas jāzina: bezpajumtnieks ir cilvēks, kurš atšķiras no tevis; viņa uzvedība ir vadāma; nepagriez viņam muguru; nepadodies provokācijai; ja negribi, lai viņš kļūtu agresīvs, neesi tāds arī pats. Ar labiem panākumiem darbojas tādas frāzes kā „Es jau varētu jums atļaut to darīt, bet tad priekšniecība mani, visticamāk, atlaidīs...”. Bibliotekāra ceļvedis darbā ar bezpajumtniekiem ir vietne www.homelesslibrary.com.

IFLA forumā tika runāts par triju veidu analfabētismu: neprasmī lasīt un rakstīt, neprasmī lietot grāmatu un bibliotēku un neprasmī lietot internetu. Gadās, ka cilvēks, kurš prot darboties sociālajos tīklos, neprot daudzas citas lietas, piemēram, kā atrast ārstniecības iestādi, kā samaksāt par dzīvokli u. tml. Bibliotekāra misija ir pārvarēt arī šo analfabētismu.

Ļoti interesanta ir Nigērijas kolēģu pieredze. Nigērijā nav lasīšanas kultūras. Pat ba-

Foto: Doloresa Veilānde

Bērna augumam piemērota ieeja bērnu literatūras nodaļā

gātu ģimeņu bērni, kuri mācās skolā, kļūstot pieauguši, grāmatas nelasa, tās paliek ārpus viņu apziņas loka. Valstī ļoti trūkst skolu un publisko bibliotēku. Daudzi bērni skolu neapmeklē, kaut arī varētu to darīt. Viņi dzīvo uz ielas un strādā par dažādu preču iznēsātājiem. Tieši viņiem domāts Centrālās bibliotēkas un Riversteitas Valsts universitātes (*Rivers State University of Science and Technology*) kopprojekts „Bērnu piesaiste grāmatām” (*Connecting the Children to the Book*), par kura bāzi kļuvis *De Marillac Centre*. Projekts ietver vienu tradicionālo bibliotēku ar daiļliteratūras un populārzinātniskiem izdevumiem un vienu interneta bibliotēku ar sešiem datoriem un diviem klēpj datoriem. Grāmatas centram ziedojuši gan to autori, gan citi iedzīvotāji. Projekts, kurā notiek bērna saskarsme ar grāmatu, ir domāts tieši ielu bērnu integrācijai sabiedrībā. 2015. gada pirmajā pusgadā projektā tika iesaistīti 650 bērni. Viņi tika pabaroti, un bērniem bija iespēja pārnakšņot centrā, nevis uz ielas. Centra darbības laikā vairāki desmiti bērnu atgriezušies ģimenēs, 50 bērnu sāka apmeklēt sākumskolu, 30 – pamatskolu, bet 25 apguvuši dažādus arodus. Tātad projektam ir acīmredzami rezultāti.

1873. gadā dibinātā un 2016. gadā rekonstruētā Kolumbusas pilsētas bibliotēka, kurā ietilpst centrālā bibliotēka un 22 filiāles, ir viena no labākajām ASV. To apmeklējuši arī vai-

Foto: Doloresa Veilānde

Kolumbusas bibliotēka

Foto: Doloresa Veilande

Ņujorkas publiskās bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļa

rāki ASV prezidenti. Bibliotēka apkalpo divus miljonus iedzīvotāju, un tās misija ir iedvesmot lasīšanai ikvienu. No 1951. gada bibliotēkai ir divi bibliobusi, tai ir arī liels krājums lieldrukā. Izmatojot dažādus resursus, bibliotēka veic plašu uzziņas darbu. Visas grāmatas bibliotēkā ir jaunas. Norāžu sistēma ir ļoti pieticīga, plaukti nav pārblīvēti, un šī bibliotēka nav vieta, kur tiek ievērots klusums – cilvēki te sarunājas, jaunieši dzied, vecāki lasa bērniem priekšā. Bibliotēka dzīvo.

Kolumbusas pilsētas bibliotēkā notiek apmācības tehnoloģiju lietošanā (datori lasītājiem šeit ir pieejami no 1977. gada, bet internets – no 1997. gada). Bibliotēkas iekārtojumā dominē caurspīdīgums, pieejamība un atraktivitāte, piemēram, izveidotas divas simboliskas ieejas: lielākā pieaugušajiem un mazākā bērna „formātam” atbilstoša. Bibliotekāru darba vietas ir ļoti atklātas – tās atrodas lasītāju vidū, un bibliotekārs ne mirkli nesēž. Bērniem ir organizēta speciāla programma palīdzībai mājasdarbu gatavošanā. Ir programmas mājmācības bērniem un bērniem ar īpašām vajadzībām. Bibliotēka cieši sadarbojas ar skolām un bērnudārziem. Bērnu nodaļā, tāpat kā citur bibliotēkā, ir daudz datoru, bērni tiek apmācīti informācijas meklēšanā un dažādu intelektuālu spēļu spēlēšanā. Projekts „Grāmatas brokastīm” (*Books for Breakfast*) aicina iedzīvotājus ziedot labi saglabātas grāmatas, ko bērniem lasīt priekšā brokastu laikā.

Liktenim bija labpaticies, ka pirmās divas ģenerālkonferences dienas raksta autore ne-

gaidīti, gluži kā dažkārt rāda filmās, pavadīja Ņujorkā. Šis pārpratumus kļuva par pievienoto vērtību, jo deva iespēju iepazīties ar Ņujorkas pilsētas bibliotēku. Tā atrodas milzīgā vēsturiskā četrstāvu ēkā, kura celta no 1902. līdz 1910. gadam. Uzcelšanas brīdī tā bija lielākā marmora celtne pasaulē. Slavenos lauvās, kuri apsargā ieeju bibliotēkā, veidojis skulptors Edvards Poters. Abiem lauvām ir vārdi: dienvidu pusē bibliotēku sargā Pacietība, bet ziemeļu pusē – Izturība. Atbilstoši plānojumam bibliotēkas galvenās lasītavas izmēri ir iespaidīgi – 24 x 91 metrs, turklāt griesti ir 16 metru augsti un lielākā daļa mēbeļu saglabājusies no bibliotēkas celšanas laikiem. Lasītavas plauktos ir tūkstošiem uzziņu krājumu.

Bibliotēku apmeklē daudz tūristu. Pie ieejas katram ir iespēja saņemt telpu karti. Pie rakstoties bibliotēkā, jāaizpilda detalizēta un plaša anketa. Ļoti apmeklēta ir Bērnu literatūras nodaļa, kurā, tāpat kā Kolumbusā, klusums netiek ievērots. Nodaļā ir daudz datoru un bezmaksas internets. Bibliotēkā ir ne vien daļēji aizpildīti, bet arī pilnīgi tukši plaukti – tāpat tiek gaidīti jaunieguvumi un bibliotēka gatavojas uzņemt svaigu informāciju. Tā ir atvērusi savas robežas jaunajam.

Bibliotēka bez robežām – tas nozīmē, ka bibliotēku var lietot gan tiešsaistē, gan apmeklējot to personiski. Tas nozīmē arī to, ka ikviens mūsu planētas iedzīvotājs var pārkāpt tieši Rīgas Centrālās bibliotēkas sliekšni, lai saņemtu mūsu uzmanību un labvēlīgu ieinteresētību viņa vēlmē lietot bibliotēkas pakalpojumus.

IFLA STARPTAUTISKĀ BIBLIOTĒKU PĀRSTĀVĪBAS PROGRAMMA

Attēla avots: UNESCO LNK

2015. gadā ANO Ģenerālajā asamblejā pieņēma rezolūciju „Mūsu pasaules pārveidošana: ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam, (neoficiāls biedrības LAPAS tulk.) jeb Dienaskārtība 2030. Tā nosaka 17 Ilgtspējīgas attīstības mērķus (IAM) un 169 apakšmērķus, kas sasniedzami, lai pasaulē mazinātos nabadzība un pasaules attīstība būtu ilgtspējīga. IAM tiek līdzsvaroti trīs dimensijās: ekonomika, sociālie aspekti un vide.

IAM ir aktuāli visām valstīm un sasniedzami tikai kopīgiem spēkiem, vienlaikus daļa no IAM lielā mērā saskan arī ar valstu nacionāla līmeņa izaicinājumiem un mērķiem. Ņemot vērā, ka IAM aptverto tēmu loks ir salīdzinoši plašs, valstis izvēlas tām aktuālākos mērķus, uz ko tās koncentrēsies līdz 2030. gadam, atbilstoši prioritāri sasniedzamajiem mērķiem nacionālā līmenī, tā pielāgojot IAM savām vajadzībām un iekļaujot valsts attīstības plānošanā konkrētajai valstij un sabiedrībai aktuālos IAM. Valstis ar augstākiem attīstības rādītājiem, īstenojot attīstības sadarbību, palīdz sasniegt globālos, visai pasaulei un nākamajām paaudzēm aktuālos mērķus, piem., nabadzības mazināšana, izglītības iespēju un veselības aprūpes pieejamība.

Lai vienotos par efektīvākajiem veidiem šo mērķu sasniegšanā, valstu vadītāji, politikas plānotāji, zinātnieki un pētnieki, kā arī dažādu nozaru eksperti tiek starpvalstu forumos un kopīgi risina tādu globālu izaicinājumu kā starptautisko finanšu plūsmas, ko nav iespējams atrisināt un ietekmēt rīkojoties atsevišķi. Dienaskārtība 2030 paredz, ka IAM plānošanā un īstenošanā iesaistās visa sabiedrība, t.sk. – iedzīvotāji, uzņēmēji, politiķi, valstu apvienības, ANO un citas institūcijas. Eiropas Savienība jau ir uzsākusi darbu pie nākamā plānošanas perioda, par ietvaru izvēloties Dienaskārtību 2030.

1. mērķis VISUR IZSKAUST NABADZĪBU VISĀS TĀS IZPAUSMĒS

1.1. Līdz 2030. gadam visur izskaust galēju nabadzību, kāda, pēc pašreizējiem kritērijiem, ir tad, ja cilvēkam jāpārtiek ar mazāk nekā USD 1,25 dienā.

1.2. Līdz 2030. gadam vismaz uz pusi samazināt to visu vecumu vīriešu, sieviešu un bērnu īpatsvaru, kuri dzīvo nabadzībā visās tās dimensijās atbilstoši valstī pieņemtajai definīcijai.

1.3. Īstenot valsts līmenī atbilstošas sociālās aizsardzības sistēmas un pasākumus vi-
siem, tostarp nodrošināt minimālo ienākumu
līmeni, un līdz 2030. gadam panākt, ka šādas
sistēmas aptver iedzīvotājus ar viszemākajiem
ienākumiem un neaizsargātos iedzīvotājus.

1.4. Līdz 2030. gadam nodrošināt, ka vi-
siem vīriešiem un sievietēm, jo īpaši naba-
dzīgajiem un neaizsargātajiem iedzīvotājiem,
ir vienlīdzīgas tiesības uz saimnieciskajiem
resursiem, kā arī piekļuve pamatpakalpoju-
miem, īpašumtiesībām un kontrolei pār zemi
un citu veidu īpašumu, mantojumu, dabas re-
sursiem, attiecīgām jaunām tehnoloģijām un
finanšu pakalpojumiem, tostarp mikrofinan-
sējumam.

1.5. Līdz 2030. gadam nostiprināt naba-
dzīgo un neaizsargāto iedzīvotāju izturēspē-
ju un samazināt viņu pakļautību un neaizsar-
gātību pret ārkārtējiem ar klimatu saistītiem
notikumiem un citiem ekonomiskiem, soci-
āliem un ekoloģiskiem satricinājumiem un
katastrofām.

1.a Nodrošināt apjomīgu resursu piesais-
tīšanu no dažādiem avotiem, cita starpā uzla-
bojot sadarbību attīstības jomā, lai nodroši-
nātu pietiekamus un prognozējamus līdzek-
ļus jaunattīstības valstīm, jo īpaši valstīm ar
viszemākajiem attīstības rādītājiem, visu na-
badzības dimensiju apkarošanas programmu
un politiku īstenošanai.

1.b Radīt stabilus politikas regulējumus
valsts, reģionālā un starptautiskā līmenī,
pamatojoties uz nabadzīgajiem iedzīvotā-
jiem labvēlīgām attīstības stratēģijām, kurās
ņemts vērā arī dzimumu līdztiesības aspekts,
lai atbalstītu ātrāku ieguldījumu veikšanu
nabadzības izskašanas pasākumos.

2. mērķis

IZSKAUST BADU, PANĀKT PĀRTIKAS NODROŠINĀJUMU UN UZLABOTU UZTURU, VEICINĀT ILGTSPĒJĪGU LAUKSAIMNIECĪBU

2.1. Līdz 2030. gadam izskaust badu un no-
drošināt visiem iedzīvotājiem, jo īpaši nabadzī-

gajiem un neaizsargātajiem, tostarp zīdaiņiem,
piekļuvi nekaitīgam, uzturvielām bagātam un
pietiekamam uzturam visa gada garumā.

2.2. Līdz 2030. gadam izskaust visu veidu
nepareizu uzturu, tostarp līdz 2025. gadam
sasniegt starptautiski saskaņotos mērķus at-
tiecībā uz kavētu augšanu un vājumu bērniem
vecumā līdz 5 gadiem, un apmierināt pieau-
gušu meiteņu, grūtnieču un ar krūti barojošu
sieviešu, kā arī vecu cilvēku uzturvajadzības.

2.3. Līdz 2030. gadam divkāršot lauk-
saimniecības produktivitāti un mazo pārti-
kas ražotāju – jo īpaši sieviešu, pirmiedzīvo-
tāju, ģimenes saimniecību, lopkopju un
zvejnieku – ienākumus, cita starpā garan-
tējot drošu un vienlīdzīgu piekļuvi zemei,
citiem ražošanas resursiem un izejmateri-
āliem, zināšanām, finanšu pakalpojumiem,
tirgiem un iespējām, lai palielinātu vērtību
un nodarbinātību, kas nav saistīta ar lauk-
saimniecību.

2.4. Līdz 2030. gadam nodrošināt ilgtspē-
jīgas pārtikas ražošanas sistēmas un īstenot
noturīgu (resilient) lauksaimniecības prak-
si, kas palielina produktivitāti un ražošanu,
palīdz saglabāt ekosistēmas, nostiprina spēju
pielāgoties klimata pārmaiņām, galējiem lai-
kapstākļiem, sausumam, plūdiem un citām
dabas katastrofām un pakāpeniski uzlabo ze-
mes un augsnes kvalitāti.

2.5. Līdz 2020. gadam saglabāt sēklu, kul-
tīvētu augu un lauksaimniecības dzīvnieku
un mājdzīvnieku un ar tiem saistītu savvaļas
sugu ģenētisko daudzveidību, cita starpā pa-
reizi pārvaldot un dažādojot sēklu un augu
bankas valsts, reģionālā un starptautiskā lī-
menī, un veicināt piekļuvi ieguvumiem, ko
sniedz ģenētisko resursu un ar tiem saistīto
tradicionālo zināšanu izmantošana, un to
taisnīgu un vienlīdzīgu koplietošanu, kā to
paredz starptautiskā vienošanās.

2.a Palielināt ieguldījumus — cita starpā
arī uzlabojot starptautisko sadarbību — lau-
ku infrastruktūrā, lauksaimniecības zināt-
niskajā pētniecībā un paplašināšanās pakal-
pojumos, tehnoloģijas attīstībā un augu un
lauksaimniecības dzīvnieku gēnu bankās, lai
uzlabotu lauksaimnieciskās ražošanas jaudu

jaunattīstības valstīs un jo īpaši vismazāk attīstītajās valstīs.

2.b Likvidēt un novērst tirdzniecības ierobežojumus un izkropļojumus pasaules lauksaimniecības tirgos, cita starpā vienlaikus likvidējot visu veidu lauksaimniecības eksporta subsīdijas un visus eksporta pasākumus ar līdzvērtīgu ietekmi, saskaņā ar Dohas attīstības sarunu kārtas pilnvarām.

2.c Pieņemt pasākumus, lai nodrošinātu pārtikas preču tirgu un to atvasinājumu pieņācīgu darbību un veicinātu savlaicīgu piekļuvi tirgus informācijai, tostarp par pārtikas krājumiem, nolūkā palīdzēt ierobežot pārtikas cenu pārmērīgu svārstīgumu.

3. mērķis

NODROŠINĀT VESELĪGU DZĪVI UN SEKMĒT LABKLĀJĪBU JEBKURA VECUMA CILVĒKIEM

3.1. Līdz 2030. gadam samazināt māšu mirstību visā pasaulē līdz mazāk nekā 70 gadījumiem uz 100 000 dzemdību, kurās piedzimuši dzīvi bērni.

3.2. Līdz 2030. gadam panākt, ka vairs nenotiek novēršami jaundzimušo un bērnu vecumā līdz 5 gadiem nāves gadījumi, visām valstīm izvirzot mērķi samazināt jaundzimušo mirstību līdz vismaz 12 gadījumiem uz 1000 dzemdību, kurās piedzimuši dzīvi bērni, un bērnu vecumā līdz 5 gadiem mirstību līdz vismaz 25 gadījumiem uz 1000 dzemdību, kurās piedzimuši dzīvi bērni.

3.3. Līdz 2030. gadam izskaust AIDS, tuberkulozes, malārijas un novārtā atstātu tropisko slimību epidēmiju un apkarot hepatītu, ūdens izraisītas slimības un citas lipīgas slimības.

3.4. Līdz 2030. gadam par vienu trešdaļu samazināt nelipīgu slimību izraisītu priekšlaicīgu mirstību, veicot profilakses un ārstēšanas pasākumus un uzlabojot garīgo veselību un labklājību.

3.5. Pastiprināt vielu pārmērīgas lietošanas novēršanu un ārstēšanu, tostarp narkotisko vielu lietošanu un alkohola pārmērīgu lietošanu.

3.6. Līdz 2020. gadam visā pasaulē uz pusi

samazināt to nāves gadījumu un ievainojumu skaitu, kuri notiek ceļu satiksmes negadījumos.

3.7. Līdz 2030. gadam nodrošināt vispārēju piekļuvi seksuālās un reproduktīvās veselības aprūpes pakalpojumiem, tostarp ģimenes plānošanas, informēšanas un izglītošanas nolūkos, un iekļaut reproduktīvās veselības veicināšanu valstu stratēģijās un programmās.

3.8. Panākt vispārēju veselības apdrošināšanu, tostarp finanšu risku aizsardzību, piekļuvi kvalitatīviem veselības aprūpes pamatpakalpojumiem un piekļuvi drošiem, iedarbīgiem un kvalitatīviem un medikamentiem un vakcīnām par visiem pieejamu cenu.

3.9. Līdz 2030. gadam ievērojami samazināt to nāves un saslimšanas gadījumu skaitu, kurus izraisa bīstamas ķīmiskas vielas un gaisa, ūdens un augsmes piesārņojums.

3.a Vajadzības gadījumā nostiprināt Pasaules Veselības organizācijas Pamatkonvencijas par tabakas kontroli īstenošanu visās valstīs.

3.b Atbalstīt vakcīnu un medikamentu zinātnisko izpēti un izstrādi tādām lipīgām un nelipīgām slimībām, kas skar galvenokārt jaunattīstības valstīs, nodrošināt piekļuvi galvenajiem medikamentiem un vakcīnām par pieejamu cenu saskaņā ar Dohas Deklarāciju par TRIPS līgumu un sabiedrības veselību, kas atkārtoti apliecina jaunattīstības valstu tiesības maksimāli izmantot noteikumus, kuri paredzēti Līgumā par intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektiem attiecībā uz elastības instrumentiem sabiedrības veselības aizsardzībai, un jo īpaši nodrošināt visiem iedzīvotājiem piekļuvi medikamentiem.

3.c Ievērojami palielināt finansējumu veselībai un veselības aprūpes darbinieku pieņemšanai darbā, viņu prasmju attīstīšanai, apmācībai un darbavietu saglabāšanai jaunattīstības valstīs un jo īpaši vismazāk attīstītajās valstīs un mazo salu jaunattīstības valstīs.

3.d Nostiprināt visu valstu un jo īpaši jaunattīstības valstu spējas attiecībā uz agrīno brīdināšanu, riska mazināšanu un valsts un pasaules mēroga veselības apdraudējumu pārvaldību.

4. mērķis

NODROŠINĀT IEKĻAUJOŠU UN KVALITATĪVU IZGLĪTĪBU UN VEICINĀT MŪŽIZGLĪTĪBAS IESPĒJAS

4.1. Līdz 2030. gadam nodrošināt, ka visas meitenes un zēni iegūst bezmaksas, vienlīdzīgu un kvalitatīvu pamatzglītību un vidējo izglītību, kas ļauj sasniegt atbilstošus un efektīvus mācību rezultātus.

4.2. Līdz 2030. gadam nodrošināt, ka visām meitenēm un zēniem ir pieejami kvalitatīvi agrinās pirmsskolas attīstības un aprūpes pakalpojumi un pirmsskolas izglītība, lai viņus sagatavotu pamatzglītībai.

4.3. Līdz 2030. gadam nodrošināt visām sievietēm un vīriešiem vienlīdzīgu piekļuvi pieejamai un kvalitatīvai tehniskajai, profesionālajai un terciārajai izglītībai, tostarp universitātes izglītībai.

4.4. Līdz 2030. gadam ievērojami palielināt to jauniešu un pieaugušo skaitu, kuriem ir nodarbinātībai, pienācīgas kvalitātes darba veikšanai un uzņēmējdarbībai piemērotas prasmes — tostarp tehniskās un profesionālās prasmes.

4.5. Līdz 2030. gadam izskaust dzimumu atšķirības izglītībā un nodrošināt neaizsargātiem iedzīvotājiem, tostarp personām ar invaliditāti, pirmiedzīvotājiem un neaizsargātiem bērniem, vienlīdzīgu piekļuvi visiem izglītības un profesionālās apmācības līmeņiem.

4.6. Līdz 2030. gadam nodrošināt, ka visi jaunieši un ievērojama daļa pieaugušo — gan vīriešu, gan sieviešu — apgūst rakstpratību un rēķinātprasmi.

4.7 Līdz 2030. gadam nodrošināt, ka visi apmācāmie apgūst zināšanas un prasmes, kas vajadzīgas ilgtspējīgas attīstības veicināšanai, tostarp izglītojot par ilgtspējīgu attīstību un ilgtspējīgu dzīvesveidu, cilvēktiesībām, dzimumu līdztiesību, veicinot miera un nevardarbības kultūru, globālo pilsoniskumu un radot izpratni par kultūras daudzveidību un kultūras ieguldījumu ilgtspējīgā attīstībā.

4.a Veidot un modernizēt izglītības iestā-

des, kas ņem vērā bērnu, invalīdu un dzimumu īpašās vajadzības, un nodrošināt visiem drošu, nevardarbīgu un efektīvu mācību vidi.

4.b Līdz 2020. gadam visā pasaulē ievērojami palielināt to stipendiju skaitu, kas pieejamas jaunattīstības valstīm un jo īpaši vismazāk attīstītajām valstīm, mazo salu jaunattīstības valstīm un Āfrikas valstīm, augstākās izglītības un profesionālās apmācības apguvei informācijas un sakaru tehnoloģiju, tehniskajās, inženiertehniskajās un zinātnes programmās attīstītajās valstīs un citās jaunattīstības valstīs.

4.c Līdz 2030. gadam ievērojami palielināt kvalificētu pedagogu skaitu, cita starpā īstenojot starptautiskus sadarbības pasākumus pedagogu apmācībai jaunattīstības valstīs un jo īpaši vismazāk attīstītajās valstīs un mazo salu jaunattīstības valstīs.

5. mērķis

PANĀKT DZIMUMU LĪDZTIESĪBU UN IESPĒJINĀT VISAS SIEVIETES UN MEITENES

5.1. Visur izskaust visu veidu diskrimināciju pret visām sievietēm un meitenēm.

5.2. Izskaust visu veidu vardarbību pret visām sievietēm un meitenēm publiskajā un privātajā jomā, tostarp viņu tirdzniecību un seksuālu un cita veida izmantošanu.

5.3. Izskaust visu veidu kaitīgu praksi, tostarp bērnu, agrīnas un piespiedu laulības un sieviešu dzimumorgānu kropļošanu.

5.4. Atzīt un novērtēt bezmaksas aprūpi un māsaimniecības darbus, nodrošinot sabiedriskos pakalpojumus, infrastruktūru un sociālās aizsardzības politiku un veicinot dalītu atbildību māsaimniecībās un ģimenēs atbilstoši valstīs pieņemtajām normām.

5.5. Nodrošināt sieviešu pilntiesīgu un efektīvu līdzdalību un vienlīdzīgas iespējas uzņemties līderību visos lēmumu pieņemšanas līmeņos politiskajā, saimnieciskajā un sabiedriskajā dzīvē.

5.6. Nodrošināt vispārēju piekļuvi seksuālajai un reproduktīvajai veselībai un reproduktīvajām tiesībām saskaņā ar Starptautiskās

konferences par iedzīvotājiem un attīstību Rīcības programmu, Pekinas Rīcības programmu un to izvērtēšanas konferenču noslēguma dokumentiem.

5.a Veikt reformas, lai nodrošinātu sievietēm vienlīdzīgas tiesības uz saimnieciskajiem resursiem, kā arī piekļuvi īpašumtiesībām un kontroli pār zemi un citiem īpašuma veidiem, finanšu pakalpojumiem, mantojumu un dabas resursiem saskaņā ar vietējiem tiesību aktiem.

5.b Palielināt pamattehnoloģijas un jo īpaši informācijas un sakaru tehnoloģijas izmantošanu, lai veicinātu pienācīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm.

5.c Pieņemt un nostiprināt pārdomātas politikas un izpildāmus tiesību aktus dzimumu līdztiesības veicināšanai un pienācīgu iespēju nodrošināšanai visām sievietēm un meitenēm visos līmeņos.

6. mērķis

NODROŠINĀT ŪDENS UN SANITĀRIJAS PIEEJAMĪBU VISIEM UN ILGTSPĒJĪGU PĀRVALDĪBU

6.1 Līdz 2030. gadam nodrošināt visiem vispārēju un vienlīdzīgu piekļuvi nekaitīgam dzeramajam ūdenim par pieejamu cenu.

6.2. Līdz 2030. gadam nodrošināt visiem pienācīgas sanitārijas un higiēnas iespējas un izskaust defekāciju atklātās vietās, īpašu uzmanību pievēršot sieviešu, meiteņu un neaizsargātu iedzīvotāju vajadzībām.

6.3. Līdz 2030. gadam uzlabot ūdens kvalitāti, samazinot piesārņojumu, izskaužot atkritumu apglabāšanu poligonos un līdz minimumam samazinot bīstamu ķīmisku vielu un materiālu izlaišanu, uz pusi samazinot neapstrādātu atkritumu īpatsvaru un būtiski palielinot to pārstrādi un drošu atkārtotu izmantošanu visā pasaulē.

6.4. Līdz 2030. gadam būtiski palielināt ūdens izmantošanas lietderību visās nozarēs un nodrošināt ilgtspējīgu saldūdens patēriņu un apgādi, lai novērstu ūdens trūkumu un

būtiski samazinātu to cilvēku skaitu, kuriem trūkst ūdens.

6.5. Līdz 2030. gadam īstenot ūdens resursu integrētu pārvaldību visos līmeņos, tostarp vajadzības gadījumā īstenojot pārrobežu sadarbību.

6.6. Līdz 2020. gadam aizsargāt un atjaunot ar ūdeni saistītas ekosistēmas, tostarp kalnus, mežus, mitrājus, upes, pazemes ūdeņus un ezerus.

6.a Līdz 2030. gadam paplašināt starptautisko sadarbību un atbalstu spēju veidošanā jaunattīstības valstīm ar ūdeni un sanitāriju saistītos pasākumos un programmās, tostarp tādās jomās kā ūdens ieguve, atsāļošana, lietderīga ūdens izmantošana, notekūdeņu attīrīšana, pārstrādes un atkārtotas izmantošanas tehnoloģijas.

6.b Atbalstīt un nostiprināt vietējās sabiedrības līdzdalību ūdens apsaimniekošanas un sanitārijas pārvaldības uzlabošanā.

7. mērķis

NODROŠINĀT VISIEM PIEKĻUVI UZTICAMAI, ILGTSPĒJĪGAI UN MŪSDIENĪGAI ENERĢIJAI PAR PIEEJAMU CENU

7.1. Līdz 2030. gadam nodrošināt vispārēju piekļuvi uzticamiem, ilgtspējīgiem un mūsdienīgiem energopakalpojumiem par pieejamu cenu.

7.2. Līdz 2030. gadam būtiski palielināt atjaunojamās enerģijas īpatsvaru vispārējā energoresursu struktūrā.

7.3. Līdz 2030. gadam divkārtot energoefektivitātes uzlabošanas tempu visā pasaulē.

7.a Līdz 2030. gadam uzlabot starptautisko sadarbību, lai veicinātu piekļuvi tīrās enerģijas izpētei un tehnoloģijai, tostarp atjaunojamai enerģijai, energoefektivitātei un uzlabotai un tīrākai fosilā kurināmā tehnoloģijai, un veicināt ieguldījumus energoinfrastruktūrā un tīrās enerģijas tehnoloģijā.

7. b Līdz 2030. gadam paplašināt infrastruktūru un modernizēt tehnoloģiju mūsdienīgu un ilgtspējīgu energopakalpojumu

sniegšanai visiem patērētājiem jaunattīstības valstīs un jo īpaši vismazāk attīstītajās valstīs, mazo salu jaunattīstības valstīs un sauszemes ieskaūtās jaunattīstības valstīs saskaņā ar to attiecīgajām atbalsta programmām.

8. mērķis

VEICINĀT NOTURĪGU, IEKĻAUJOŠU UN ILGTSPĒJĪGU EKONOMIKAS IZAUGSMI, PILNĪGU UN PRODUKTĪVU NODARBINĀTĪBU, KĀ ARĪ CILVĒKA CIENĪGU DARBU VISIEM

8.1. Saglabāt ekonomikas izaugsmi uz vienu iedzīvotāju atbilstoši apstākļiem valstī un jo īpaši 7 procentu iekšzemes kopprodukta pieaugumu gadā vismazāk attīstītajās valstīs.

8.2. Sasniegt augstāku ekonomiskās produktivitātes līmeni ar dažādošanas, tehnoloģiju modernizācijas un inovācijas starpniecību, tostarp koncentrējoties uz augstas pievienotās vērtības un darbietilpīgām nozarēm.

8.3. Veicināt uz attīstību vērstas politikas, kas atbalsta ražošanas darbības, pienācīgas kvalitātes darbavietu radīšanu, uzņēmējdarbību, radošumu un inovāciju, un sekmēt mikrouzņēmumu un mazo un vidējo uzņēmumu izveidošanu un izaugsmi, cita starpā nodrošinot piekļuvi finanšu pakalpojumiem.

8.4. Pakāpeniski līdz 2030. gadam visā pasaulē uzlabot patēriņa un ražošanas resurs-efektivitāti un mēģināt nošķirt ekonomikas izaugsmi no vides degradācijas saskaņā ar desmit gadu programmu kopumu par ilgtspējīgu patēriņu un ražošanu, attīstītajām valstīm uzņemties vadību.

8.5. Līdz 2030. gadam nodrošināt pilnvērtīgu un produktīvu nodarbinātību un pienācīgas kvalitātes darbu visām sievietēm un vīriešiem, tostarp jauniešiem un personām ar invaliditāti, un vienādu darba samaksu par vienādi vērtīgu darbu.

8.6. Līdz 2020. gadam ievērojami samazināt to jauniešu īpatsvaru, kuri nav iesaistīti ne darba tirgū, ne izglītībā, ne apmācībā.

8.7. Veikt tūlītējus un efektīvus pasāku-

mus, lai izskaustu piespiedu darbu, mūsdienu verdzību un cilvēku tirdzniecību un nodrošinātu bērnu darba ļaunāko formu, tostarp bērnu-kareivju vervēšanas un izmantošanas, aizliegšanu un izskaušanu, un līdz 2025. gadam izbeigt bērnu darbu visās tā formās.

8.8. Aizsargāt darba ņēmēju tiesības un veicināt drošu darba vidi visiem darba ņēmējiem, tostarp migrējošiem darba ņēmējiem un jo īpaši migrējošām sievietēm un personām, kuras nodarbinātas neprognozējamā darbā.

8.9. Līdz 2030. gadam izstrādāt un īstenot politikas, lai veicinātu ilgtspējīgu tūrismu, kas rada darbavietas un popularizē vietējo kultūru un ražojumus.

8.10. Nostiprināt vietējo finanšu iestāžu spēju (kapacitāti, resursus), lai atvieglotu un palielinātu visiem piekļuvi banku, apdrošināšanas un finanšu pakalpojumiem.

8. a Palielināt atbalstu tirdzniecībai jaunattīstības valstīs un jo īpaši vismazāk attīstītajās valstīs, cita starpā īstenojot Integrēto sistēmu ar tirdzniecību saistītai tehniskajai palīdzībai vismazāk attīstītajām valstīm.

8. b Līdz 2020. gadam izstrādāt un ieviest praksē vispārēju stratēģiju jaunatnes nodarbinātībai un īstenot Starptautiskās Darba organizācijas Pasaules nodarbinātības paktu.

9. mērķis

VEIDOT NOTURĪGU INFRASTRUKTŪRU, VEICINĀT IEKĻAUJOŠU UN ILGTSPĒJĪGU INDUSTRIALIZĀCIJU UN SEKMĒT INOVĀCIJAS

9.1. Attīstīt kvalitatīvu, uzticamu, ilgtspējīgu un noturīgu infrastruktūru, tostarp reģionālo un pārrobežu infrastruktūru, lai atbalstītu ekonomikas attīstību un iedzīvotāju labklājību, īpaši pievēršoties pieejamas un taisnīgas piekļuves nodrošināšanai visiem.

9.2. Veicināt iekļaujošu un ilgtspējīgu industrializāciju un līdz 2030. gadam ievērojami palielināt nodarbināto iedzīvotāju īpatsvaru un iekšzemes kopproduktu rūpniecības nozarē atbilstoši vietējiem apstākļiem valstīs

un divkāršot minēto īpatsvaru vismazāk attīstītajās valstīs.

9.3. Palielināt mazo rūpniecības un citu uzņēmumu, jo īpaši jaunattīstības valstīs, piekļuvi finanšu pakalpojumiem, tostarp pieejamam kredītam, un šādu uzņēmumu integrāciju pievienotās vērtības veidošanas ķēdēs un tirgos.

9.4. Līdz 2030. gadam pilnveidot infrastruktūru un modernizēt rūpniecības nozares, lai tās kļūtu ilgtspējīgākas, palielinot resursu izmantošanas efektivitāti un plašāk izmantojot tīras un videi nekaitīgas tehnoloģijas un rūpnieciskos procesus, visām valstīm darbojoties to attiecīgo iespēju robežās.

9.5. Uzlabot zinātnisko pētniecību, pilnveidot rūpniecības nozaru tehnoloģiskās iespējas visās valstīs un jo īpaši jaunattīstības valstīs, cita starpā līdz 2030. gadam veicinot inovāciju un ievērojami palielinot pētniecības un attīstības jomā nodarbināto skaitu uz 1 miljonu cilvēku un valsts un privātos izdevumus pētniecībai un izstrādei.

9.a Veicināt ilgtspējīgu un noturīgu infrastruktūras attīstību jaunattīstības valstīs, uzlabojot finansiālo, tehnoloģisko un tehnisko atbalstu Āfrikas valstīm, vismazāk attīstītajām valstīm, sauszemes ieskaitām jaunattīstības valstīm un mazo salu jaunattīstības valstīm.

9.b Atbalstīt vietējo tehnoloģiju izstrādi, pētniecību un inovāciju jaunattīstības valstīs, cita starpā nodrošinot labvēlīgu politisko vidi rūpniecības dažādošanai un preču pievienotās vērtības palielināšanai.

9.c Ievērojami palielināt piekļuvi informācijas un sakaru tehnoloģijai un tiekties uz to, lai līdz 2020. gadam nodrošinātu vispārēju un pieejamu piekļuvi internetam vismazāk attīstītajās valstīs.

10. mērķis

SAMAZINĀT NEVIENLĪDZĪBU STARP VALSTĪM UN VALSTU IEKŠIENĒ

10.1. Līdz 2030. gadam pakāpeniski sasniegt un saglabāt 40 procentu nabadzīgāko iedzīvotāju ienākumu pieaugumu tādā lī-

menī, kas ir augstāks par vidējo attiecīgajās valstīs.

10.2. Līdz 2030. gadam nodrošināt un veicināt visu iedzīvotāju sociālo, ekonomisko un politisko iekļaušanu neatkarīgi no vecuma, dzimuma, invaliditātes, rases, etniskās piederības, izcelsmes, reliģiskās pārliecības vai ekonomiskā vai cita statusa.

10.3. Nodrošināt vienlīdzīgas iespējas un mazināt stāvokļa atšķirības, cita starpā atsakoties no diskriminējošiem tiesību aktiem, politikām un prakses un šajā saistībā veicinot atbilstošus tiesību aktus, politikas un rīcību.

10.4. Pieņemt politikas, jo īpaši fiskālās, algu un sociālās aizsardzības politikas, un pakāpeniski sasniegt lielāku vienlīdzību.

10.5. Uzlabot pasaules finanšu tirgu un iestāžu regulējumu un uzraudzību un nostiprināt šāda regulējuma īstenošanu.

10.6. Nodrošināt jaunattīstības valstu labāku pārstāvību un ietekmi lēmumu pieņemšanā globālās starptautiskās ekonomikas un finanšu iestādēs, lai iestādes būtu efektīvākas, uzticamākas, atbildīgākas un leģitīmākas.

10.7. Veicināt sakārtotu, drošu, likumīgu un atbildīgu migrāciju un cilvēku mobilitāti, cita starpā īstenojot plānotas un labi pārvaldītas migrācijas politikas.

10.a Īstenot principu, kas paredz īpašu un atšķirīgu attieksmi pret jaunattīstības valstīm un jo īpaši vismazāk attīstītajām valstīm saskaņā ar Pasaules Tirdzniecības organizācijas nolīgumiem.

10.b Sekmēt oficiālo attīstības palīdzību un finanšu plūsmas — tostarp ārvalstu tiešos ieguldījumus — valstīm, kam tas ir visvairāk vajadzīgs, jo īpaši vismazāk attīstītajām valstīm un sauszemes ieskaitām jaunattīstības valstīm, saskaņā ar to vietējiem plāniem un programmām.

10.c Līdz 2030. gadam samazināt līdz mazāk nekā 3 procentiem emigrantu naudas pārvedumu izmaksas un likvidēt naudas pārvedumu kanālus, kuros izmaksas ir augstākas par 5 procentiem.

11. mērķis

PADARĪT PILSĒTAS UN APDZĪVOTAS VIETAS IEKĻAUJOŠAS, DROŠAS, PIELĀGOTIES SPĒJĪGAS UN ILGTSPĒJĪGAS

11.1. Līdz 2030. gadam nodrošināt visiem piekļuvi pienācīgiem un drošiem mājokļiem un pamatpakalpojumiem par pieejamu cenu un sakārtot graustus.

11.2. Līdz 2030. gadam nodrošināt visiem piekļuvi drošām, cenas ziņā izdevīgām, pieejamām un ilgtspējīgām transporta sistēmām, uzlabot ceļu satiksmes drošību, jo īpaši paplašinot sabiedrisko transportu, īpašu uzmanību pievēršot vismazāk aizsargāto iedzīvotāju, sieviešu, bērnu, cilvēku ar invaliditāti un vecu cilvēku vajadzībām.

11.3. Līdz 2030. gadam uzlabot iekļaujošu un ilgtspējīgu urbanizāciju un iesaistošu, integrētu un ilgtspējīgu apdzīvotu vietu plānošanas un pārvaldības spēju visās valstīs.

11.4. Nostiprināt centienus aizsargāt un nosargāt pasaules kultūras un dabas mantojumu.

11.5. Līdz 2030. gadam ievērojami samazināt nāves gadījumu un ievainoto cilvēku skaitu un būtiski samazināt dabas katastrofu, tostarp ar ūdeni saistītu katastrofu, tiešos ekonomiskos zaudējumus attiecībā pret pasaules iekšzemes kopproduktu, īpaši pievēršoties nabadzīgo un neaizsargāto iedzīvotāju aizsardzībai.

11.6. Līdz 2030. gadam samazināt pilsētu nelabvēlīgo ietekmi uz vidi uz vienu iedzīvotāju, cita starpā pievēršot īpašu uzmanību gaisa kvalitātei un sadzīves un citu atkritumu apsaimniekošanai.

11.7. Līdz 2030. gadam nodrošināt drošu, iekļaujošu un pieejamu zaļo un sabiedrisko zonu vispārēju pieejamību, jo īpaši sievietēm un bērniem, veciem cilvēkiem un personām ar invaliditāti.

11.a Atbalstīt pozitīvas ekonomiskās, sociālās un ekoloģiskās saites starp pilsētu, piepilsētu un lauku teritorijām, nostiprinot

valsts un reģionālās attīstības plānošanu.

11.b Līdz 2020. gadam ievērojami paliecināt to pilsētu un apdzīvotu vietu skaitu, kuras pieņem un īsteno integrētas politikas un plānus attiecībā uz iekļaušanu, resursefektivitāti, klimata pārmaiņu mazināšanu, pielāgošanos šādām pārmaiņām un noturību pret katastrofām, un atbilstoši Sendai Katastrofu risku mazināšanas rīcības plānam 2015.–2030. gadam attīstīt un īstenot vienotu katastrofu riska pārvaldību visos līmeņos.

11.c Atbalstīt vismazāk attīstītās valstis — cita starpā sniedzot finansiālu un tehnisku palīdzību — ilgtspējīgu un izturīgu ēku būvniecībā, izmantojot vietējos materiālus.

12. mērķis NODROŠINĀT ILGTSPĒJĪGUS PATĒRIŅA PARADUMUS UN RAŽOŠANAS MODEĻUS

12.1. Īstenot desmit gadu programmu kopumu par ilgtspējīgiem patēriņa un ražošanas modeļiem, rīkojoties visām valstīm un attīstītajām valstīm uzņemoties vadību, un ņemot vērā jaunattīstības valstu attīstību un iespējas.

12.2. Līdz 2030. gadam nodrošināt dabas resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu un lietderīgu izmantošanu

12.3. Līdz 2030. gadam uz pusi samazināt pārtikas atkritumu apjomu uz vienu iedzīvotāju mazumtirdzniecības un patēriņa līmeņos un samazināt pārtikas zudumus ražošanas un piegādes ķēdēs, tostarp zudumus pēc ražas novākšanas.

12.4. Līdz 2020. gadam nodrošināt ķīmisko vielu un visu veidu atkritumu apsaimniekošanu videi nekaitīgā veidā visā to dzīves ciklā atbilstoši saskaņotajiem starptautiskajiem līgumiem un ievērojami samazināt šādu vielu un atkritumu izlaišanu gaisā, ūdenī un augsnē, tādējādi līdz minimumam samazinot to nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēku veselību un apkārtējo vidi.

12.5. Līdz 2030. gadam ievērojami samazināt radīto atkritumu apjomu, īstenojot

atkritumu novēršanas, mazināšanas, pārstrādes un atkārtotas izmantošanas pasākumus.

12.6. Mudināt uzņēmumus un jo īpaši lielos un starptautiskos uzņēmumus īstenot ilgtspējīgu praksi un iekļaut to ziņošanas ciklā informāciju par ilgtspējību.

12.7. Veicināt ilgtspējīgu publiskā iepirkuma praksi saskaņā ar valstu politikām un prioritātēm.

12.8. Līdz 2030. gadam nodrošināt, ka cilvēkiem visā pasaulē ir attiecīga informācija un izpratne par ilgtspējīgu attīstību un dzīvesveidu saskaņā ar dabu.

12.a Atbalstīt jaunattīstības valstis to zinātniskās un tehnoloģiskās spējas stiprināšanā, lai pārorientētos uz ilgtspējīgākiem patēriņa un ražošanas modeļiem.

12.b Izstrādāt un īstenot instrumentus, lai uzraudzītu ilgtspējīgas attīstības ietekmi uz ilgtspējīgu tūrismu, kas rada darbavietas un popularizē vietējo kultūru un ražojumus.

12.c Racionalizēt neefektīvas fosilā kurināmā subsīdijas, kas veicina izšķērdīgu patēriņu, novēršot tirgus kropļojumus atbilstoši vietējiem apstākļiem valstī, tostarp pārstrukturējot nodokļu sistēmu un pakāpeniski atsakoties no šādām kaitējošām subsīdijām, ja tādas ir, lai izsvērtu ietekmi uz vidi, pilnībā ņemot vērā jaunattīstības valstu īpašās vajadzības un apstākļus un līdz minimumam samazinot iespējamo nelabvēlīgo ietekmi uz to attīstību, tā, lai tiktu aizsargātas nabadzīgās un ievainojamās kopienas.

13. mērķis **VEIKT STEIDZAMUS** **PASĀKUMUS, LAI CĪNĪTOS PRET** **KLIMATA PĀRMAIŅĀM** **UN TO IETEKMI**

13.1. Visās valstīs stiprināt noturību pret apdraudējumiem, kas saistīti ar klimatu, un dabas katastrofām un spēju pielāgoties tām.

13.2. Integrēt klimata pārmaiņu jomā veiktos pasākumus valstu politikās, stratēģijās un plānošanā.

13.3. Uzlabot izglītību, izpratnes veicināšanu un cilvēcisko un institucionālo spēju

klimata pārmaiņu mazināšanas, pielāgošanās, ietekmes mazināšanas un agrinās brīdināšanas jomās.

13.a Īstenot saistības, ko uzņēmušās Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām puses–attīstītās valstis, proti, sasniegt mērķi, kas paredz līdz 2020. gadam kopīgi ieguldīt USD 100 miljardus gadā no visiem avotiem, lai apmierinātu jaunattīstības valstu vajadzības attiecībā uz jēgpilniem klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumiem un īstenošanas pārredzamību, un pilnībā izmantot Klimata pārmaiņu mazināšanas fondu, to kapitalizējot, cik drīz vien iespējams.

13.b Veicināt mehānismus efektīvas ar klimatu saistītas plānošanas un pārvaldības spējas uzlabošanai vismazāk attīstītajās valstīs un mazo salu jaunattīstības valstīs, cita starpā pievēršoties sievietēm, jauniešiem un vietējām un atstumtām kopienām.

14. mērķis **SAGLABĀT UN ILGTSPĒJĪGI** **IZMANTOT OKEĀNUS,** **JŪRAS UN TO RESURSUS, LAI** **NODROŠINĀTU ILGTSPĒJĪGU** **ATTĪSTĪBU**

14.1. Līdz 2025. gadam novērst un būtiski samazināt visu veidu jūras piesārņojumu, jo īpaši uz zemes veiktu darbību izraisītu piesārņojumu, tostarp jūras piegružojumu un uzturvielu piesārņojumu.

14.2. Līdz 2020. gadam nodrošināt jūras un piekrastes ekosistēmu ilgtspējīgu pārvaldību un aizsardzību, lai izvairītos no būtiskas nevēlamas ietekmes, cita starpā nostiprinot šādu ekosistēmu noturību, un veikt to atjaunošanas pasākumus, lai nodrošinātu okeānu tīrību un produktivitāti.

14.3. Līdz minimumam samazināt un novērst okeānu acidifikācijas sekas, cita starpā uzlabojot zinātnisko sadarbību visos līmeņos

14.4. Līdz 2020. gadam nodrošināt efektīvu resursu ieguves regulējumu un izbeigt pārzveju, nelegālu, neregistrētu un neregulētu zveju un kaitējošu zvejniecības praksi,

un īstenot zinātniski pamatotus pārvaldības plānus, lai pēc iespējas drīzāk atjaunotu zivju krājumus vismaz līdz tādām līmenim, kas ļauj saražot maksimālo ilgtspējīgas ieguves apjomu, kuru nosaka pēc krājumu bioloģiskajām īpašībām.

14.5. Līdz 2020. gadam iekonservēt vismaz 10 procentus piekrastes un jūras teritoriju atbilstoši valstu un starptautiskajiem tiesību aktiem un pamatojoties uz vislabāko pieejamo zinātnisko informāciju.

14.6. Līdz 2020. gadam aizliegt konkrētu veidu zvejniecības subsīdijas, kas veicina zvejas kapacitātes pārsniegšanu un pārzveju, likvidēt subsīdijas, kas veicina nelegālu, neregistrētu un neregulētu zveju, un atturēties no šādu jaunu subsīdiju ieviešanas, atzīstot, ka atbilstošam un efektīvam, īpašam un diferencētam režīmam attiecībā uz jaunattīstības valstīm un vismazāk attīstītajām valstīm jābūt neatņemamai daļai no Pasauls Tirdzniecības organizācijas sarunām par zvejniecības subsīdijām.

14.7. Līdz 2030. gadam palielināt mazo salu jaunattīstības valstu un vismazāk attīstīto valstu ekonomisko ieguvumu no jūras resursu ilgtspējīgas izmantošanas, cita starpā ilgtspējīgi pārvaldot zivsaimniecību, akvakultūru un tūrismu.

14.a Uzlabot zinātnisko pieredzi, attīstīt pētniecības spēju un pārnest jūras tehnoloģiju, ņemot vērā Starptautiskās Okeanoģrāfijas komisijas Kritērijus un pamatnostādnes par jūras tehnoloģijas pārnesi, lai uzlabotu okeānu tīrību un palielinātu jūras bioloģiskās daudzveidības ieguldījumu jaunattīstības valstu un jo īpaši mazo salu jaunattīstības valstu un vismazāk attīstīto valstu attīstībā.

14.b Nodrošināt mazapjoma zvejniekiem piekļuvi jūras resursiem un tirgiem.

14.c Uzlabot okeānu un to resursu saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu, īstenojot starptautiskās tiesības, kas atspoguļotas Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvencijā, kura paredz tiesisko regulējumu okeānu un to resursu saglabāšanai un ilgtspējīgai izmantošanai, kā atgādināts 158.

punktā “Nākotne, kādu to vēlamies”.

15. mērķis

AIZSARGĀT, ATJAUNOT
UN VEICINĀT SAUSZEMES
EKOSISTĒMU ILGTSPĒJĪGU
IZMANTOŠANU, ILGTSPĒJĪGI
APSAIMNIEKOT MEŽUS,
APKAROT PĀRTUKSNEŠOŠANOS
UN NOVĒRST ZEMES
DEGRADĀCIJU, VEICINĀT
TĀS ATJAUNOŠANU UN
APSTĀDINĀT BIOLOĢISKĀS
DAUDZVEIDĪBAS IZZUŠANU

15.1. Līdz 2020. gadam nodrošināt sauszemes un iekšzemes saldūdens ekosistēmu un to pakalpojumu, jo īpaši mežu, mitrāju, kalnu un tuksnešu, saglabāšanu, atjaunošanu un ilgtspējīgu izmantošanu atbilstoši saistībām, ko uzliek starptautiskie nolīgumi.

15.2. Līdz 2020. gadam veicināt visu veidu mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, apturēt atmežošanu, atjaunot pasliktinātas kvalitātes mežus un būtiski palielināt apmežošanu un mežu atjaunošanu visā pasaulē.

15.3. Līdz 2030. gadam apkarot pārtuksnešošanas, atjaunot degradēto zemi un augsnī, tostarp zemi, ko skārusi pārtuksnešošanās, sausums un plūdi, un tiekties uz zemes degradācijai neitrālas pasaules veidošanu.

15.4. Līdz 2030. gadam nodrošināt kalnu ekosistēmu un to bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, lai palielinātu to spēju sniegt ieguvumus, kas ir būtiski ilgtspējīgai attīstībai.

15.5. Veikt steidzamus un nozīmīgus pasākumus, lai mazinātu dabisko dzīvotņu degradāciju, apturētu bioloģiskās daudzveidības izzušanu un līdz 2020. gadam aizsargātu apdraudētas sugas un novērstu to iznīkšanu.

15.6. Veicināt ģenētisko resursu izmantošanas sniegto ieguvumu taisnīgu izmantošanu kopīgām vajadzībām un veicināt pienācīgu piekļuvi šādiem resursiem, kā to paredz starptautiskās vienošanās.

15.7. Veikt steidzamus pasākumus, lai izbeigtu aizsargātu savvaļas augu un dzīvnieku

sugu malumedniecību un nelikumīgu tirdzniecību, un vērsties pret nelikumīgu savvaļas dzīvnieku un augu izcelsmes produktu pieprasījumu un piedāvājumu.

15.8. Līdz 2020. gadam ieviest pasākumus, lai novērstu invazīvu svešzemju sugu ievazāšanu un būtiski samazinātu to ietekmi uz zemes un ūdens ekosistēmām un kontrolētu vai izskaustu prioritārās sugas.

15.9. Līdz 2020. gadam integrēt ekosistēmas un bioloģiskās daudzveidības vērtības valstu vietējos plānos, attīstības procesos, nabadzības mazināšanas stratēģijās un pārskatos.

15.a Piesaistīt un ievērojami palielināt finanšu resursus no visiem avotiem, lai saglabātu un ilgtspējīgi izmantotu bioloģisko daudzveidību un ekosistēmas.

15.b Piesaistīt ievērojamus resursus no visiem avotiem un visos līmeņos, lai finansētu mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu un nodrošinātu pietiekamus stimulus jaunattīstības valstīm veicināt šādu apsaimniekošanu, tostarp resursus mežu saglabāšanai un atjaunošanai.

15.c Palielināt visā pasaulē atbalstu aizsargātu sugu malumedniecības un nelikumīgas tirdzniecības apkarošanai, cita starpā palielinot vietējās sabiedrības spēju izmantot ilgtspējīgas iztikas līdzekļu nodrošināšanas iespējas.

16. mērķis

VEICINĀT MIERMĪLĪGU UN IEKĻAUJOŠU SABIEDRĪBU ILGTSPĒJĪGAI ATTĪSTĪBAI, NODROŠINĀT TAISNĪGAS TIESAS PIEEJAMĪBU VISIEM UN IZVEIDOT EFEKTĪVAS, ATBILDĪGAS UN IEKĻAUJOŠAS INSTITŪCIJAS VISOS LĪMEŅOS

16.1. Visā pasaulē ievērojami samazināt visu veidu vardarbību un ar to saistītus nāves gadījumus.

16.2. Izbeigt visu veidu vardarbīgu izturēšanos pret bērniem, viņu izmantošanu, tirdzniecību un spīdzināšanu.

16.3. Veicināt tiesiskumu valstu un

starptautiskā līmenī un nodrošināt visiem vienlīdzīgu piekļuvi taisnīgai tiesai.

16.4. Līdz 2030. gadam ievērojami samazināt finanšu un ieroču nelikumīgu apriti, nostiprināt nozagto aktīvu atgūšanu un atpakaļatdošanu un apkarot visu veidu organizēto noziedzību.

16.5. Ievērojami samazināt visu veidu korupciju un kukuļdošanu.

16.6. Attīstīt efektīvas, atbildīgas un pārredzamas institūcijas visos līmeņos.

16.7. Nodrošināt elastīgu, iekļaujošu, iesaiņotošu un pārstāvniecisku lēmumu pieņemšanu visos līmeņos

16.8. Paplašināt un nostiprināt jaunattīstības valstu līdzdalību pasaules mēroga pārvaldības institūcijās.

16.9. Līdz 2030. gadam nodrošināt visiem iedzīvotājiem tiesisko identitāti, tostarp dzimšanas reģistrāciju.

16.10. Nodrošināt publisku piekļuvi informācijai un aizsargāt pamatbrīvības saskaņā ar valstu tiesību aktiem un starptautiskajiem nolīgumiem.

16.a Nostiprināt attiecīgās valstu iestādes – cita starpā ar starptautiskās sadarbības starpniecību – spēju veidošanai visos līmeņos, jo īpaši jaunattīstības valstīs, lai novērstu vardarbību un apkarotu terorismu un noziedzību.

16.b Veicināt un ieviest nediskriminējošus tiesību aktus un politikas ilgtspējīgas attīstības jomā.

17. mērķis

STIPRINĀT GLOBĀLĀS PARTNERĪBAS ĪSTENOŠANAS LĪDZEKĻUS UN ATJAUNOT GLOBĀLO PARTNERĪBU ILGTSPĒJĪGAI ATTĪSTĪBAI

17.2. Pilnībā izpildīt attīstīto valstu oficiālās attīstības palīdzības saistības, tostarp daudzu attīstīto valstu uzņemtās saistības 0,7 procentus no nacionālā kopienākuma atvēlēt oficiālajai attīstības palīdzībai (OAP/NKI) jaunattīstības valstīm un 0,15–0,20 procentus no OAP/NKI atvēlēt vismazāk attīstītajām

valstīm. OAP sniedzēji ir aicināti izvirzīt mērķi, kas paredz vismaz 0,20 procentus no OAP/NKI atvēlēt vismazāk attīstītajām valstīm.

17.2 Developed countries to implement fully their official development assistance commitments, including the commitment by many developed countries to achieve the target of 0.7 per cent of ODA/GNI to developing countries and 0.15 to 0.20 per cent of ODA/GNI to least developed countries; ODA providers are encouraged to consider setting a target to provide at least 0.20 per cent of ODA/GNI to least developed countries

17.3. Piesaistīt papildu finanšu līdzekļus jaunattīstības valstīm no vairākiem avotiem.

17.4. Palīdzēt jaunattīstības valstīm sasniegt ilgtermiņa parāda atmaksājamību, īstenojot koordinētas politikas, kuru mērķis ir veicināt parāda finansēšanu, parāda atvieglojumus un parāda pārstrukturēšanu pēc vajadzības, un mazināt nabadzīgo valstu, kam ir lielas parādsaistības, ārējo parādu, lai mazinātu apgrūtināšas parādsaistības

17.5. Pieņemt un īstenot ieguldījumu veicināšanas kārtību vismazāk attīstītajām valstīm.

17.6. Uzlabot Ziemeļu–Dienvīdu, Dienvidu–Dienvīdu un trīsstūrveida reģionālo un starptautisko sadarbību zinātnes, tehnoloģijas un inovācijas jomā, veicināt to pieejamību un uzlabot zināšanu apmaiņu atbilstoši savstarpēji saskaņotiem nosacījumiem, cita starpā uzlabojot sadarbību starp esošajiem mehānismiem, jo īpaši Apvienoto Nāciju Organizācijas līmenī, un īstenojot pasaules mēroga tehnoloģijas veicināšanas mehānismu.

17.7. Veicināt videi nekaitīgu tehnoloģiju izstrādi, nodošanu, izplatīšanu un pārnesi uz jaunattīstības valstīm, piemērojot labvēlīgus nosacījumus, tostarp koncesionālus un preferenciālus nosacījumus pēc savstarpējas vienošanās.

17.8. Pilnībā ieviest praksē tehnoloģijas banku un zinātnes, tehnoloģijas un inovācijas spēju veicināšanas mehānismu vismazāk attīstītajām valstīm līdz 2017. gadam un uzlabot pamattehnoloģijas un jo īpaši informācijas un sakaru tehnoloģijas izmantošanu.

17.9. Uzlabot starptautisko atbalstu efektīvai un mērķtiecīgai spēju veidošanai jaunattīstības valstīs, lai atbalstītu valstu plānus īstenot visus ilgtspējīgas attīstības mērķus, cita starpā ar Ziemeļu–Dienvīdu, Dienvidu–Dienvīdu un trīsstūrveida sadarbības starpniecību.

17.10. Veicināt vispārēju, uz noteikumiem balstītu, atvērtu, nediskriminējošu un taisnīgu daudzpusēju tirdzniecības sistēmu Pasaules Tirdzniecības organizācijas pārziņā, cita starpā noslēdzot sarunas atbilstoši tās Dohas Attīstības programmai.

17.11. Ievērojami palielināt jaunattīstības valstu eksportu, jo īpaši nolūkā divkāršot jaunattīstības valstu īpatsvaru attiecībā pret visas pasaules eksportu līdz 2020. gadam.

17.12. Savlaicīgi īstenot ilgstošu piekļuvi tirgum bez nodevām un kvotām visām vismazāk attīstītajām valstīm atbilstoši Pasaules Tirdzniecības organizācijas lēmumiem, cita starpā nodrošinot, ka atviegлотie izcelsmes noteikumi, kas piemērojami importam no vismazāk attīstītajām valstīm, ir pārredzami un vienkārši, un sniegt ieguldījumu tirgus pieejamības veicināšanā.

17.13. Uzlabot makroekonomikas stabilitāti visā pasaulē, cita starpā īstenojot politikas koordinācijas un politikas saskaņotības pasākumus.

17.14. Uzlabot politikas saskaņotību ilgtspējīgai attīstībai.

17.15. Respektēt katras valsts politisko telpu un līderību, lai izstrādātu un īstenotu nabadzības izskaušanas un ilgtspējīgas attīstības politikas.

17.16. Uzlabot globālo partnerību ilgtspējīgai attīstībai, to papildinot ar vairāku ieinteresēto personu partnerībām, kas piesaista zināšanas, pieredzi, tehnoloģiju un finanšu resursus un dalās ar tiem, lai atbalstītu ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanu visās valstīs un jo īpaši jaunattīstības valstīs.

17.17. Veicināt un sekmēt efektīvas publiskā un privātā sektora un pilsoniskās sabiedrības partnerības, pamatojoties uz partnerību pieredzi un resursu nodrošināšanas stratēģijām.

17.18. Līdz 2020. gadam palielināt spēju veidošanas atbalstu jaunattīstības valstīm, tostarp vismazāk attīstītajām valstīm un mazo salu jaunattīstības valstīm, lai ievērojami palielinātu tādu augstas kvalitātes, savlaicīgu un uzticamu datu pieejamību, kas dezagregēti atbilstīgi ienākumiem, dzimumam, vecumam, rasei, etniskajai izcelsmei, migranta statusam, invaliditātei, ģeogrāfiskajai atrašanās vietai un citiem parametriem, kas ir būtiski valstu kontekstā.

17.19. Līdz 2030. gadam pilnveidot esošās iniciatīvas, lai izstrādātu ilgtspējīgas attīstības progresa novērtēšanas kritērijus, kuri papildina iekšzemes kopproduktu, un atbalstīt statistisko spēju veidošanu jaunattīstības valstīs.

Bibliotēkas var sekmēt progresu visā ANO attīstības dienaskārtībā 2030. gadam

ANO ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS MĒRĶI

IFLA uzticama bibliotēku un informācijas profesijas balss pasaulē (www.ifla.org). Starptautiskā Bibliotēku asociāciju un institūciju federācija (IFLA) ir vadošā starptautiskā organizācija, kas pārstāv bibliotēku, informācijas pakalpojumu un to lietotāju intereses.

MĒRĶIS	APRAKSTS	Bibliotēkas atbalsta šo mērķi, nodrošinot...
1: Novērsta nabadzība	Izskauš nabadzību visās vietās un visās tās izpausmēs	<ul style="list-style-type: none"> · publisku piekļuvi informācijai un resursiem, kas sniedz cilvēkiem iespējas un uzlabo viņu dzīvi · mūžizglītības aktivitātes jaunu prasmju apgūšanai, kas nepieciešamas izglītībai un darbam · informāciju, kas nepieciešama valdībai, pilsoniskajai sabiedrībai un uzņēmējiem, pieņemot lēmumus par nabadzības izskaušanu
2: Novērsts bads	Izskauš badu, nodrošināt pārtiku un pilnvērtīgu uzturu, veicināt ilgtspējīgu lauksaimniecību	<ul style="list-style-type: none"> · lauksaimniecības pētījumus un datus par to, kā palielināt ražas produktivitāti un ilgtspēju · lauksaimniekiem publisku pieeju tīmekļa resursiem, piemēram, tādiem kā vietējās tirgus cenas, laika apstākļu prognozes vai informācija par jaunu lauksaimniecības tehniku
3: Laba veselība	Nodrošināt veselīgu dzīves vidi un sekmēt visu vecumu cilvēku labklājību	<ul style="list-style-type: none"> · piekļuvi pētījumiem medicīnas un slimnīcu bibliotēkās, tādējādi atbalstot izglītošanos un ārstēšanu, ko nodrošina veselības aprūpes sniedzēji · publisko piekļuvi ar veselību saistītai informācijai publiskajās bibliotēkās, tādējādi veicinot cilvēku un ģimeņu veselību un labklājību
4: Kvalitatīva izglītība	Nodrošināt iekļaujošu un kvalitatīvu izglītību un veicināt mūžizglītības iespējas	<ul style="list-style-type: none"> · kvalificētus bibliotēku darbiniekus, kas nodrošina agrīno pamatprasmju attīstības un mūžizglītības pasākumus · studentiem jebkurā vietā piekļuvi informācijai un pētījumiem · iekļaujošu vidi, kur nauda nav šķērslis piekļuvei jaunām zināšanām un prasmēm

MĒRĶIS	APRAKSTS	Bibliotēkas atbalsta šo mērķi, nodrošinot...
5: Dzimumu lidztiesība	Panākt dzimumu līdztiesību, dodot iespējas sevi izpaust visām sievietēm un meitenēm	<ul style="list-style-type: none"> · drošu un iekļaujošu satikšanās telpu · sieviešu un meiteņu vajadzībām atbilstošus pasākumus un pakalpojumus, piemēram, par viņu tiesībām un veselību · piekļuvi informācijai un tehnoloģijām, kas palīdz sievietēm attīstīt uzņēmējdarbības prasmes
6: Tīrs ūdens un piemēroti sanitārie apstākļi	Nodrošināt ūdens pieejamību un piemērotus sanitāros apstākļus visiem; rūpēties par ilgtspējīgu ūdens resursu pārvaldību	<ul style="list-style-type: none"> · piekļuvi kvalitatīvai informācijai un labajai praksei attiecībā uz ūdens resursu pārvaldību un sanitārijas projektiem
7: Atjaunojamā enerģija	Nodrošināt visiem piekļuvi drošai, ilgtspējīgai un mūsdienīgai enerģijai par pieejamu cenu	<ul style="list-style-type: none"> · brīvu un drošu piekļuvi elektrībai un apgaismojumam, lai lasītu, mācītos un strādātu
8: Labs darbs un ekonomikas izaugsme	Veicināt noturīgu, iekļaujošu un ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi, pilnīgu un produktīvu nodarbinātību, kā arī cilvēka cienīgu darbu visiem	<ul style="list-style-type: none"> · piekļuvi informācijai un apmācībām to prasību uzlabošanai, kas nepieciešamas, lai atrastu darbu un pieteiktos strādāt vai uzlabotu efektivitāti esošajā darbā
9: Inovācijas un infrastruktūra	Veidot noturīgu infrastruktūru, veicināt iekļaujošu un ilgtspējīgu industrializāciju un sekmēt inovācijas	<ul style="list-style-type: none"> · plaši pieejamu publisko un zinātnisko bibliotēku infrastruktūru un kvalificētu bibliotēku personālu · iekļaujošu publisko telpu · piekļuvi informācijas un komunikācijas tehnoloģijām, piemēram, ātram internetam, kas var nebūt pieejams citur
10: Mazināta nevienlīdzība	Samazināt nevienlīdzību starp valstīm un valstu iekšienē	<ul style="list-style-type: none"> · neitrālu un iekļaujošu vidi un telpu, kas veicina mācīšanos un ir vienlīdz pieejama visiem, t. sk. marginalizētajām grupām, piemēram, imigrantiem, bēgļiem, minoritāšu pārstāvjiem, iezemiešiem un cilvēkiem ar īpašām vajadzībām · vienlīdzīgu piekļuvi informācijai, kas veicina sociālo, politisko un ekonomisko iekļaušanu
11: Ilgtspējīgas pilsētas un kopienas	Padarīt pilsētas un apdzīvotas vietas iekļaujošas, drošas, pielāgoties spējīgas un ilgtspējīgas	<ul style="list-style-type: none"> · uzticamas institūcijas, kas veicina kultūriekļaušanos un sapratni · kultūras mantojuma dokumentēšanu un saglabāšanu nākamajām paaudzēm
12: Atbildīgs patēriņš	Nodrošināt ilgtspējīgus patēriņa paradumus un ražošanas modeļus	<ul style="list-style-type: none"> · ilgtspējīgas materiālu aprites sistēmas, kas samazina atkritumus
13: Planētas aizsardzība	Veikt steidzamus pasākumus, lai cīnītos pret klimata pārmaiņām un to ietekmi	<ul style="list-style-type: none"> · vēsturiskos materiālus par piekrastes pārmaiņām un zemes izmantošanu

MĒRĶIS	APRAKSTS	Bibliotēkas atbalsta šo mērķi, nodrošinot...
14: Dzīvība ūdenī	Saglabāt un ilgtspējīgi izmantot okeānus, jūras un to resursus, lai nodrošinātu ilgtspējīgu attīstību	· pētījumus un datus, kas nepieciešami politikas veidošanai klimata pārmaiņu jomā
15: Dzīvība un zemes	Aizsargāt, atjaunot un veicināt sauszemes ekosistēmu ilgtspējīgu izmantošanu, ilgtspējīgi apsaimniekot mežus, apkarot pārtuksnešošanu un novērst zemes degradāciju, veicināt tās atjaunošanu un apstādināt bioloģiskās daudzveidības izzušanu	· ilgtspējīgas materiālu aprites sistēmas, kas samazina atkritumus · vēsturiskos materiālus par piekrastes pārmaiņām un zemes izmantošanu · pētījumus un datus, kas nepieciešami politikas veidošanai klimata pārmaiņu jomā · plaši pieejamu piekļuvi informācijai, kas nepieciešama vietēja līmeņa un nacionālajām valdībām par tādiem jautājumiem kā medības, zvejniecība, zemes izmantošana un ūdens resursu pārvaldība
16: Miers un taisnīgums	Veicināt miermīlīgu un iekļaujošu sabiedrību ilgtspējīgai attīstībai, nodrošināt taisnīgas tiesas pieejamību visiem un izveidot efektīvas, atbildīgas un iekļaujošas institūcijas visos līmeņos	· iekļaujošu un politiski neitrālu vidi un telpas cilvēkiem, kas vēlas satikties un darboties
17: Sadarbība mērķu īstenošanai	Stiprināt globālās partnerības īstenošanas līdzekļus un atjaunot globālo partnerību ilgtspējīgai attīstībai	· globālu kopienās balstītu institūciju tīklu, kas orientēts uz vietējās attīstības plānu atbalstīšanu

Uzzini vairāk šeit: www.ifla.org/libraries-development

INTA SALLINENE
RCB Bibliotēku dienesta
galvenā eksperte bibliotēku
jomā

GARĪGA TELPA DABAS IELOKĀ: LIMBAŽU GALVENĀ BIBLIOTĒKA

13. oktobris Rīgas Centrālās bibliotēkas Bibliotēku dienestam ir mācību diena. Šoreiz pēc jaunas pieredzes, zināšanām un iespaidiem dodamies pie Limbažu kolēģiem. Pilsētas centrā, Cēsu un Dailes ielas krustojumā, pamanām pieminēkli Limbažu Saviesīgās biedrības komponistam un Latvijas himnas autoram Baumaņu Kārlim. Tieši viņam pieder ideja par bibliotēkas dibināšanu Limbažos. 1886. gadā Baumaņu Kārlis no savas bibliotēkas šim mērķim ziedojis 300 vērtīgas grāmatas.

130 gadu ilgajā mūžā bibliotēkai ir nācies pieredzēt gan priecīgus, gan bēdīgus mirkļus. Viens no skaistākajiem brīžiem bibliotekāriem un bibliotēkas apmeklētājiem bija 2015. gada 22. augustā, kad bibliotēka tika atvērta jaunās telpās Parka ielā 23. Lai gan tagad bibliotēka vairs neatrodas pašā pilsētas centrā (mazpilsētas mērogos tā ir pat patālu), tomēr jaunā vieta uzrunā ar skaisto skatu uz Jaunatnes parku un estrādi, kā arī ar dzīvespriecīgajiem un zināt-

kārajiem kaimiņiem – trim pilsētas skolām. Mūs laipni sagaida Limbažu Galvenās bibliotēkas Apmācību un profesionālās sadarbības centra (LGB APSC) vadītāja, bibliotekāre ar ilgu gadu darba pieredzi, Bronislava Sauka. Vispirms tiekam iepazīstināti ar bibliotēku kā vietu kur mācās un māca. Māca bibliotekāri un brīvprātīgie, bet mācās visi, kas vēlas pilnveidoties un uzlabot dzīves kvalitāti. Ja nodarbības organizē pašvaldībai pakļautās iestādes, piemēram, bibliotēkas, skolas, bērnudārzi, dalībniekiem nav jāmaksā ne mācību maksa, ne telpu īre. Maksā tikai tie, kuri sniedz maksas pakalpojumus. LGB APSC mācību grafiks ir stingri saplānots, un viena grupiņa secīgi nomaina nākamo. Trīs reizes nedēļā bibliotēkas darbinieki apmāca interesentu grupas datorzinībās, vienreiz mēnesī informācijas lietotāji tiekas informācijas tehnoloģiju klubīnā, lai apmainītos pieredzē. Pēc Limbažu Galvenās bibliotēkas vadītājas Dzintras Justas ierosmes jau pirms vairākiem gadiem (kad bibliotēka vēl mita iepriekšējā

Foto: Daina Ģeibaka

Pie Limbažu Galvenās bibliotēkas

Mācību klase

vietā) iesākta angļu valodas apmācība. Interese par šīm nodarbībām ir joprojām. Angļu valodas zināšanas LGB APSC var iegūt un papildināt trijos līmeņos. Notiek arī krievu sarunvalodas pēcpusdienas, kurās aicināti piedalīties cilvēki ar priekšzināšanām. Reizi mēnesī jaunas, dzīvē noderīgas prasmes var gūt radošajās darbnīcās.

Atbilstoši līgumam, kas noslēgts starp Limbažu Galveno bibliotēku, Limbažu novada pašvaldību un Alojās novada domi, Limbažu Galvenā bibliotēka ir Limbažu un Alojās novadu bibliotēku metodiskā darba centrs. Piedāvāto pakalpojumu grozs ir gana smags. Vismaz reizi gadā (ja nepieciešams, arī biežāk) Limbažu Galvenās bibliotēkas darbinieki dodas uz novadu, pagastu un mazpilsētu bibliotēkām, lai izvērtētu to darbu. Šajos izbraukumos pieredzējušo vietu acīm nepaslīd garām neviens sīkums – ne bibliotēkā, ne pie tās: vai ir velonovietne, cik aicinoša ir bibliotēkas izkārtne, vai krājums ir interesants vietējiem lasītājiem, vai bibliotekārs paveicis visus ieplānotos darbus. Metodiskā darba centrs pagastu un novada pilsētu bibliotēkām rīko ideju darbnīcas un konkursus par dažādām bibliotekārā darba tēmām. Dalība šajos konkursos ir obligāta. „Nav jau skaistumkonkurss, kur piedalīšanās brīvprātīga. Profesionālā konkursā ir jāpiedalās visiem,” uzskata LGB APSC vadītāja B. Sauka. Lai sekotu novitātēm, gan Limbažos, gan izbraukumos tiek rīkoti semināri. Tajos piedalās arī dažādas izdevniecības, kas pre-

zentē savu produkciju un piedāvā to iegādāties līdzatvestajos grāmatu galdos.

Limbažnieki nav savrupi un labprāt apmeklē Valmieras integrētās bibliotēkas rīkotos seminārus Vidzemes bibliotekāriem. Tradicionāli ir arī mācību braucieni, kuros tiek iepazīta Latvijas un ārzemju bibliotēku darba pieredze.

Spraigs darba grafiks, plašs tematu aptvērums, teicami apstākļi mācībām, noturīga bibliotekāru un iedzīvotāju interese, kā arī daudzveidīgs metodisko pakalpojumu piedāvājums – tādi ir secinājumi, kad esam izrunājuši un apsprieduši LGB APSC darbību. Taču tas ir tikai viens no Limbažu Galvenās bibliotēkas darbības virzieniem. Ēka ir ar savu stāstu – par sapņiem, kas piepildās, taču citādi nekā sākotnēji iecerēts. Lai īstenotu uzņēmēja Andra Kapzema sapni par biznesa centru, šo namu 2008. gadā uzcēla viņam piederošā SIA „REA Būve”. Tomēr sapnim nebija lemts piepildīties un ēku nācās pārdot. Lai īstenotu limbažnieku kopīgu vēlmi pēc savas „Gaismas pils”, to iegādājās novada pašvaldība. Cēlnes rekonstrukcijas darbi tika uzticēti SIA „REA Būve”, bet bibliotēkas arhitektūra un dizains – arhitektei Sarmītei Pāvilaitei. Viņas koncepcija izteikta vārdos „Garīga telpa dabas ielokā”.

No LGB APSC mācību klases, kas asociatīvi saistīta ar Lielzera ūdeņiem (domu spēks un dziļums), dodamies apskatīt citas telpas un iepazīt Klientu apkalpošanas centra un Datu apstrādes nodaļu darbu. Aiz bibliotēkas plašajiem logiem ir rudens, bet pirmā stāva klientu

Foto: Daina Ģeibaka

*Limbažu
galvenajā
bibliotēkā uz
ziedu paklāja*

apkalpošanas zālē visos gadalaikos valda vasarīgas noskaņas, jo grīdu sedz ziedošas pļavas raksts. Šinī ziedu oāzē izvietotie grāmatu plaukti piedāvā pašu jaunāko, aktuālāko un lasītāju pieprasītāko. Pārējais krājums atspoguļots elektroniskajā katalogā un atrodas krātuvē. Bibliotekāru galdi izvietoti glītā ielokā, veidojot mazu, mīlīgu saliņu. Telpas galvenās dominantes ir plašums un gaišums. Viens telpas stūris atdalīts ar stikla sienu, kuru rotā uzraksts „Čalotava”. Šī vieta domāta bibliotēkas jaunāko apmeklētāju sarunām, spēlēm un rotaļām.

Limbažu Galvenā bibliotēka beidzot ir pieejama cilvēkiem ar kustību traucējumiem. Starp plauktiem ir pietiekoši plata eja, lai izbrauktu ar ratiņkrēslu, bet otrajā stāvā var nokļūt ar pacelāju.

Bibliotēkas otrajā stāvā dominē oranžā uguns krāsa. Pārbīdot sienas, var mainīt telpu plānojumu atbilstoši paredzētajām aktivitātēm. Mūsu apmeklējuma laikā sienas gan nebīdām, jo jāuzvedas klusi – lasītavā notiek bibliotekāru seminārs. Pirmajā stāvā priecājamies par to, cik moderna ir bibliotēka, savukārt otrajā stāvā papildus iegūstam īstu Limbažu izjūtu, jo te izvietots bibliotēkas novadpētniecības krājums. Lai gan liela tā daļa ir pieejama elektroniski, novadpētniecības mapes arī turpmāk tiks saglabātas papīra formātā. Aplūkojam pie sienām izvietoto fotogrāfiju izstādi, bagātīgo novadpētniecības krājumu un dodamies uz tikšanos ar bibliotē-

kas personālu. Bibliotekāriem ir plaša kopīga telpa atpūtai, pusdienām un sarunām. Tiekam sagaidīti ar klātu galdu. Kolēģi nonāk jautājumu krustugunīs, jo katram no mums ir savi temati, par kuriem gribas izprašāt sīkāk, salīdzināt ar savu veikumu. Sarunās tiek uzsvērts, ka bibliotēkas mērķis ir nodrošināt kvalitatīvus informatīvus pakalpojumus atbilstoši vietējās sabiedrības mainīgajam pieprasījumam. Lasītāju skaits bibliotēkā ir palicis nemainīgs, taču apmeklējums ir pieaudzis vairākkārt, īpaši pateicoties Latvijas bibliotekāru un arī ārzemju kolēģu interesei par jaunajām telpām. Tuvāki un tālāki ciemiņi šeit ir ierasta lieta. Ir mainījušies limbažnieku bibliotēkas apmeklējumu mērķi – tagad mazāk nāk lasīt grāmatas, vairāk apmeklēt tematiskus pasākumus, tikties un darboties interešu grupās, apskatīt izstādes. Bibliotēka ir kļuvusi par iedzīvotāju pulcēšanās vietu. Te darbojas novadpētniecības un vēstures izpētes pulciņš, nāk jaunie autori, brīvo laiku pavada skolēni. Bibliotēkas rīkoti pasākumi tiek kupli apmeklēti, un bibliotekāri gādā, lai tie būtu kvalitatīvi – rūpīgi pārdomā katra pasākuma scenāriju, uzburot atbilstošu gaisotni un radot apmeklētājiem īpašu svētku izjūtu. Tā Limbažos dzimušās žurnālistes un publicistes Gunas Rozes romāna „101 kilometrs – padomju tuvā trimda” atvēršanas svētkos bibliotēkā galdi tika klāti atbilstoši romāna varoņu iespējām un izpratnei par svētkiem: uz avižu lapām servētas konservu kārbas un sviestmaižu kaudzes, alumīnija

Foto: Daina Ģeibaka

LGB Bērnu literatūras centrs

dakšiņas, glāzes, kas iegājušas vēsturē ar nosaukumu „graņonkas”.

Interesanta un radoša ir bibliotēkas un Limbažu muzeja sadarbība vietējo mākslinieku novada tematikai veltīto darbu apzināšanā un virtuālās izstādes veidošanā. Viss sākās pavisam nejauši – ar ciemos ieraudzītu kāda limbažnieka gleznotu pilsētas ainavu. Tā radās interese par citiem novada māksliniekiem un mākslas darbiem, kuros iemūžināti Limbaži.

Lai piesaistītu līdzekļus ieceru realizēšanai, tiek rakstīti dažādi projekti. Daudzi no tiem īstenoti ar Kultūrkapitāla fonda atbalstu.

Īsā rudens diena jau iestiepusies dziļā pēcpusdienā, bet mums vēl jāpaspēj aplūkot 2016. gada 1. janvārī darbu uzsākušo Bērnu literatūras centru, kas pirms tam darbojies kā Limbažu bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļa. B. Saukas vadībā dodamies no Parka ielas uz Dārza ielu. Daces Lāces vadītais Bērnu literatūras centrs atrodas pilsētas bērnudārza

teritorijā. Gaišas un mājīgas telpas, laipni bibliotekāri, grāmatas un rotaļlietas, abonements un spēļu telpa bērniem. Arī te jūtama interese par novadu un novadniekiem – centrā ir plašs novadpētniecības mapju klāsts.

Sarunas turpinātos vēl un vēl, tikai diena jau sliecas uz vakarpusi. Lai arī Limbaži ir nedaudz tuvāk par padomju laiku „izsūtījuma vietu” – 101. kilometru –, tomēr līdz Rīgai mērāms paprāvs ceļa gabals. Tā 13. oktobrī esam pārliecinājušies, ka Limbažu bibliotēka ir patiesa garīguma vieta skaistā dabas ielokā. Atceļā pietājam pie slavenās Lielezera maizes ceptuves, un mājupceļā mūs pavada tikko ceptas maizes smarža. Daži vārdi, kas izsaka Limbažos redzēto: mācīties un mācīt, mainīties un mainīt, sadarboties un būt vajadzīgiem savam novadam un novadniekiem.

Paldies Limbažu Galvenās bibliotēkas un Limbažu Galvenās bibliotēkas Bērnu literatūras centra kolēģiem par viesmīlību!

Foto: Daina Ģeibaka

Saruna ar LGB Bērnu literatūras centra darbinieci Ilzi Dzintari

SIMONA ŽILIENE
Viļņas Centrālās bibliotēkas
direktora vietniece

VĒRTĪGS SEMINĀRS „BIBLIOTĒKU PAKALPOJUMI BĒĢLIEM”

2016. gada 11. februārī Viļņas Centrālās bibliotēkas direktora vietniece Simona Žilīene, Lasītāju apkalpošanas dienesta vadītāja Tautvile Jurgelevičiene un galvenā bibliotekāre Alma Matulīene piedalījās Rīgas Centrālās bibliotēkas organizētā starptautiskā seminārā „Bibliotēku pakalpojumi bēgļiem”. Latvijas, Vācijas, Somijas, Igaunijas un Lietuvas bibliotekāri dalījās pieredzē darbā ar patvēruma meklētājiem no dažādām valstīm. Jaunā globālā situācija rada arī jaunus izaicinājumus bibliotekāro pakalpojumu nodrošināšanā multikulturālā sabiedrībā. Viļņas Centrālās bibliotēkas prezentācijā tika aplūkoti pakalpojumi, kas varētu tikt attīstīti nākotnē, lai atbilstoši jaunajām bibliotēku darba tendencēm palīdzētu labāk integrēties sabiedrībā un socializēties dažādu valstu bēgļiem.

Tautvile Jurgelevičiene raksturoja Lietuvas situāciju darbā ar patvēruma meklētājiem no Sīrijas un Irākas, pastāstīja par Lietuvas likumdošanu šajos jautājumos un palīdzības organizēšanu iespējamiem bēgļiem nākotnē. Simona Žilīene prezentēja Viļņas Centrālās bibliotēkas pakalpojumus multikulturālajai sabiedrībai, akcentējot to, ka Lietuvas galvaspilsētas publiskās bibliotēkas ir gatavas kļūt par bēgļu integrācijas un socializācijas centriem, organizējot viņiem valodu un datoru kursus, kā arī pasākumus, kas palīdzētu dažādu valstu cilvēkiem iepazīt jaunās mītnes zemes kultūru un dzīves veidu.

Semināra laikā tika prezentēts arī Viļņas Centrālās bibliotēkas projekts, kas paredz sniegt informāciju bibliotekāriem un Viļņas iedzīvotājiem par bēgļu izcelsmes valstīm, to politisko un sociālo situāciju. Projekta mērķis ir palīdzēt izvairīties no nezināšanas un

Foto: Daina Ģeibaka

Simona Žilīene

neizpratnes, saskaroties ar cilvēkiem, kuri ierodas no valstīm ar atšķirīgu kultūru un tradīcijām. Lai mazinātu potenciālo spriedzi un iedzīvotāju neuzticēšanos, Viļņas Centrālajā bibliotēkā un tās filiālbibliotēkās iecerēts organizēt lekcijas par arābu valstīm, to tradīcijām un kultūru.

Viļņas Centrālā bibliotēka ir pateicīga Rīgas Centrālajai bibliotēkai par šī semināra organizēšanu. Tas bija ļoti nozīmīgs pasākums, jo deva iespēju iepazīties ar to valstu pieredzi, kurām saskarsme ar bēgļiem un viņu bibliotekārā apkalpošana jau ir ikdienas prakse. Esam patiesi gandarīti par to, ka 2002. gadā parakstītais sadarbības līgums starp Rīgas Centrālo bibliotēku un Viļņas Centrālo bibliotēku turpina sekmīgi attīstīties.

No angļu valodas tulkojusi
Dzidra Šmite

PAŠU MĀJĀS

Foto: Daina Ģeibaka

- DAINA ĢEIBAKA
DAIGA BĒRZIŅA

MŪSU JAUNUMS – PLUDMALES LASĪTAVA LUCAVSALĀ

- ZINTA GERŠMANE

BIBLIOGRĀFIJA UN DATUBĀZES RĪGAS CENTRĀLAJĀ BIBLIOTĒKĀ

- ANNA DUNAJEVSKA
DAINA ĢEIBAKA

DAUGAVAS CETURTĀ DZĪVE

- ILZE APINE

PROJEKTS „RĪGAS CENTRĀLĀ BIBLIOTĒKA – 110”

- ILZE APINE

PROJEKTS „SARUNAS UN GRĀMATAS LĪDZŅEMŠANAI”

- ILZE APINE

CIEMOS – LIZUMIEŠI

- MARGITA ZEMĪTE
INGRĪDA RASA

SIMTGADNIEKS, KAS IZGLĀBA RĪGAS VĒSTURI

DAINA ĢEIBAKA
RCB sabiedrisko attiecību vadītāja

DAIGA BĒRZIŅA
RCB Bibliotēku dienesta vadītāja

MŪSU JAUNUMS – PLUDMALES LASĪTAVA LUCAVSALĀ

Braucot pār Salu tiltu uz Pārdaugavu, Lucavsalā skatiens ierasti uztausta sarkano glābšanas dienesta māju un tai līdzās mūsu zilbalto telšu ansambli jeb Rīgas pludmales lasītavu. Vasarā – jūnijā, jūlijā un augustā – Rīgas domes atvēlētajās teltīs ar koka grīdu Lucavsalas atpūtniekiem par prieku plauktos glabājās mūsu grāmatas un žurnāli, ko lasīt pludmalē. Pa nakti lasāmviela atradās slēdzamos skapjos. Bērniem un visiem, kas vien vēlējas, šeit bija iespēja zīmēt, krāsot un risināt atjautības uzdevumus, un tas nebija jādara smiltīs vai zālē, jo dome šim nolūkam bija sarūpējusi arī galdus un krēslus.

RCB pludmales lasītavu Lucavsalas atpūtas zonā oficiāli atklāja Rīgas domes priekšsēdētājs Nils Ušakovs 2016. gada 31. maijā. Ideja par lasītavas atvēršanu pieder domes izpilddirektoram Jurim Radzēvičam, kurš šādu bibliotēkas pakalpojumu bija nolūkojis Austrālijā. Pludmales bibliotēkas darbojas visā pasaulē. Tās ir dažādas: gan vienkārši plaukti

vai kioski bez bibliotekāriem (Austrālijā un Dubajā), gan koka namiņi ar bibliotekāriem, kuri reģistrē paņemto un sazinās ar stacionāro bibliotēku, ja tiek pieprasīts kaut kas īpašs, gan teltis – kā pie mums.

Lasītavas krājumā iesākumā bija aptuveni 400 grāmatu pieaugušajiem un bērniem latviešu un krievu valodā no RCB Repozitārija dubletu un dāvinājumu krājuma, kā arī iepriekšējo gadu žurnālu kolekcijas latviešu un krievu valodā, sākot ar „Levu” un „Люблю!” un beidzot ar „Rīgas Laiku”. Saskaņā ar lasītavas noteikumiem, atstājot pludmali, paņemtās grāmatas un žurnāli bija jāatstāj plauktā, lai arī citiem paliktu, ko lasīt. Lasītāji netika reģistrēti, par paņemtajiem un atdotajiem materiāliem nevajadzēja parakstīties. Savus zīmējumus bērni varēja nest līdzī uz mājām.

Lasītava strādāja visas nedēļas dienas no plkst. 12.00 līdz 17.00. Izņēmums bija vētrains un lietais laiks. Jāpiezīmē, ka jūnijā vētras laikā viena no divām teltīm sagāzās.

Foto: Daina Ģeibaka

RCB direktore Dzidra Šmita, Rīgas domes izpilddirektors Juris Radzēvičs, Rīgas domes priekšsēdētājs Nils Ušakovs.

Savukārt atjaunotajā telšu grupā bija jau trīs teltis – lieliska iespēja karstā laikā paslēpties pavēnī un pašķirstīt žurnālus vai pazīmēt kopā ar bērniem.

Lasītavā katru dienu strādāja divi darbinieki, un izbaudīt darbu brīvā (gandrīz) dabā dabūja gan Graudu ielas meitenes no RCB Bibliotēku dienesta un Sabiedrisko attiecību nodaļas, gan Pieaugušo literatūras nodaļas un Bērnu literatūras nodaļas, gan filiālbibliotēku darbinieki. Brīvdienās lasītāju plūsmu teltīs menedžēja divi uz laiku pieņemti darbinieki. Apmeklējuma un izsnieguma statistika rāda, ka visā lasītavas darbības laikā mūsu teltis apmeklēja 1427 cilvēki, kuri izmantoja 1243 materiālus. Daudzi cilvēki pienāca, apskatīja bibliotēku, uzslavēja labo ideju un solīja nākt atkal, paņēmuši līdzī lasāmbrilles. Vecākiem ar bērniem lasītava bija viens no Lucavsālā iekārtoto izklaides un nodarbību piedāvājuma elementiem – apskatīties, pasēdēt ēnā, pazīmēt, pakrāsot un doties tālāk.

Jaukā laikā darbs pludmales lasītavā ir tīrā bauda: svaigs gaiss, saule, upes ūdeņi, iespēja satikt jaunus cilvēkus vai no jauna iepazīt agrāk sastaptos. Taču vasara bija visai vēsa un

lietaina, tādēļ desmit apkalpošanas sezonas dienas lasītava bija slēgta. Laikapstākļi noteikti ietekmēja arī apmeklētāju skaitu, un brīvdienās tas nebūt nebija vislielākais.

Jāatzīst, ka slēdzamo plauktu un atvilkņu sistēmai ir savi plusi un mīnusi: protams, ir ērti pa nakti savas bagātības ieslēgt, taču ieņācējam no malas, redzot aizvērtās atvilktnes, saimnieka klātbūtne nemaz neveicina kāri apskatīties, kas tur iekšā, lai gan bibliotekāri laipni aicina to darīt. Tāda nu ir mūsu mentalitāte un audzināšanas sekas. Žurnālu demonstrēšanai ļoti labi noderēja rotējošais stends, acimredzot tādu vajadzētu vairāk. „Prieks, ka pieprasītas bija ne tikai pludmales lasītavas telpas, bet arī grāmatas un žurnāli,” atzīst nepilna laika darbinieks, kurš lasītavā strādāja brīvdienās, Vjačeslavs Macijevskis.

Savukārt viņa kolēģe Ilze saka: „Pludmales lasītava ir tiešām vērtīga iespēja gan bibliotekāriem, gan apmeklētājiem. Satiekas tie, kas citādi, iespējams, nesatiktos. Pludmales lasītavu apmeklē ne viens vien cilvēks, kurš uz bibliotēku tās klasiskajā izpratnē neiet. Tas ļauj uzzināt jaunus viedokļus, iepazīt potenciālos lasītājus, palūkoties uz bibliotēku

Foto: Daina Čeibaka

Pirmie lasītāji.

Foto: Daina Ģeibaka

Lasītāji sabraukuši.

Foto: Daina Ģeibaka

Apmeklētājus sagaida RCB Bibliotēku dienesta vadītāja Daiga Bērziņa.

citādi. Savukārt apmeklētāji ierauga, ka bibliotēka var būt atraktīva un neierasta, ka tā spēj „atnākt” pie tevis uz pludmali. Pavisam priecīgi kļūst, redzot, ka lielais vairums lasītāju uzvedas tiešām jauki! Pirmā vasara apliecina – nekas nav nodedzināts, galdi un krēsls ir uz vietas un arī materiāli nav nozagti. Savukārt lasītāji priecājas, ka kaut kas labs ir pieejams arī pilnīgi bez maksas. Cilvēki top mazliet priecīgāki, mazliet labāki un mazliet vairāk lasījuši.”

Pludmales lasītavas ideja tiks saglabāta,

Lucavsalā tā darbosies arī nākamajā vasarā. Tiek domāts par pakalpojuma uzlabošanu: lielāku un stabilāku telti, ērtākām mēbelēm, bagātīgāku lasāmvielu. Rīgas domes izpilddirektoram Jurim Radzēvičam ir padomā piesaistīt arī sociālos darbiniekus, kuri noteiktās dienās nodrošinātu bērniem dažādas fiziskas vai radošas aktivitātes.

Pludmales lasītava ir vēl viens bibliotēkas solis pretī lasītājiem. Jauki, ka to var spert mikstā, zaļā zālītē zem ābeles ar slinki plūstošu Daugavu fonā.

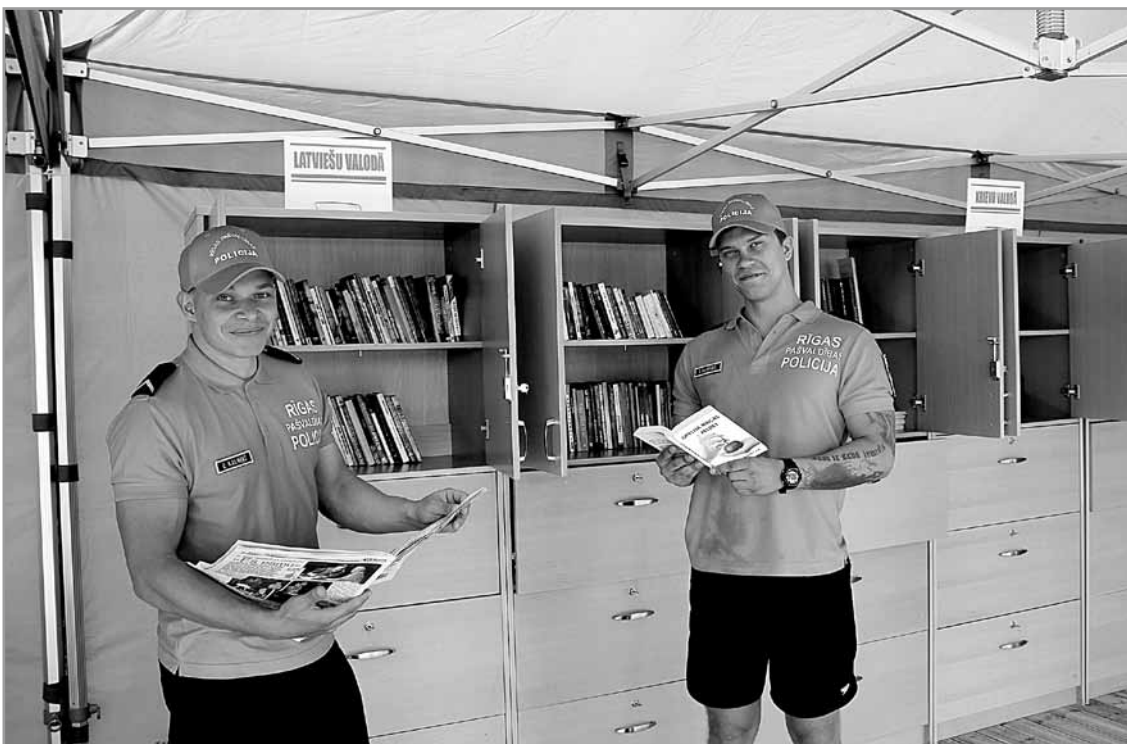

Foto: Daina Ģeibaka

Lasa Rīgas pašvaldības policija.

ZINTA GERŠMANE
RCB Bibliotēku dienesta
galvenā eksperte bibliotēku
jomā

BIBLIOGRĀFIJA UN DATUBĀZES RĪGAS CENTRĀLAJĀ BIBLIOTĒKĀ

Referāts nolasīts Bibliotēku novadpētniecības konferencē
Rīgā, 2016. gada 22. septembrī

Bibliogrāfisko rādītāju sastādīšana un datubāzu veidošana ir viens no RCB darba virzieniem. Lielā mērā šis darbs saistīts ar bibliotēkas novadpētniecību. Plašajā informācijas klāstā vienmēr ir bijusi nepieciešamība pēc tematiskām materiālu kopām, kas atvieglo lasītājiem piekļuvi kvalitatīviem, nozīmīgiem materiāliem, kurus atlasījis ziņošs bibliotekārs, augsta līmeņa profesionālis. Bibliografēšanai RCB ir senas tradīcijas. Ar to nodarbojas gan speciāli veidotas darba grupas, gan Bibliotēku dienesta darbinieki, gan atsevišķu filālbibliotēku bibliotekāri. Nereti bibliogrāfiskie rādītāji top sadarbībā ar citām kultūras iestādēm. Lai palielinātu to izmantojamību, tematiskie bibliogrāfiskie rādītāji vai saraksti pārtop par datubāzēm vai tiek iekļauti novadpētniecības datubāzē. Tādējādi pieeja informācijai paplašinās un tā ir iegūstama attālināti.

„RĪGA LATVIEŠU DAIĻLITERATŪRĀ”

Viens no pirmajiem lielākajiem bibliogrāfiskajiem rādītājiem bija RCB speciālistu grupas veidotais rādītājs „Tavos pulksteņos zvanu, Tavos akmeņos skanu”. Tā pirmais izdevums tika izdots 2000. gadā, otrs, papildinātais izdevums – 2007. gadā. Pirmajā izdevumā tika apkopota līdz 1998. gadam izdotā latviešu daiļliteratūra par Rīgu, otrajā izdevumā šis materiāls papildināts ar literatūru, kas izdota līdz 2005. gadam. Rādītājā ietvertajos darbos Rīga skatīta dažādos aspektos: tās vēsture, svētki un atceres dienas, vēsturiskās apkaimes, kultūras un izglītības iestādes, ielas, parki, arhitektūras pieminekļi, arī veltījumi. Rādītājs, kurā ietverti 3127 ieraksti, kā arī personu un priekšmetu palīgrā-

Foto: Daina Ģeibaka

Zinta Geršmane Latvijas bibliotēku
Novadpētniecības konferencē.

dītāji, ietver sevī apjomīgu darbu ar dažādu literatūras žanru – dzejoļu, eseju, stāstu un romānu fragmentu – apzināšanu. Izdevums „Tavos pulksteņos zvanu, Tavos akmeņos skanu” adresēts bibliotēku darbiniekiem kā palīgs novadpētniecības un uzziņu darbā. Tas ir noderīgs arī kultūras darbiniekiem, skolotājiem, skolēniem un visiem interesentiem.

Vienlaikus ar rādītāja papildināto izdevumu tapa arī datubāze „Rīga latviešu daiļliteratūrā”. Visu bibliogrāfisko aprakstu dati tika ievadīti bibliotēku informācijas sistēmā „Alise”. Tika veidota pārdomāta priekšmetu sistēma, lai daiļliteratūru par Rīgu būtu iespējams meklēt no dažādiem aspektiem. Datubāze pieejama RCB mājaslapā www.rcb.lv, un tā ir teicams papildinājums novadpētniecības datubāzei, meklējot informāciju vai organizējot pasākumus.

Iespiestais bibliogrāfiskais rādītājs ir reprezentabls izdevums ar apjomīgu informāciju

par Rīgu daiļliteratūrā, turpretim datubāzei, kā visiem elektroniskajiem informācijas resursiem, ir vairākas priekšrocības, piemēram, iespēja iegūt informāciju attālināti, līdz ar to tai ir vairāk interesentu un daudzpusīgākas meklēšanas iespējas.

„HELMARS RUDZĪTIS UN IZDEVNIECĪBAS „GRĀMATU DRAUGS” DARBĪBA TRIMDĀ”¹

2014. gada 11. decembrī filiālbibliotēkā „Avots” atklāja Helmara Rudziša lasītavu un tika prezentēts bibliogrāfiskais rādītājs „Helmars Rudzītis un izdevniecības „Grāmatu Draugs” darbība trimdā”.

Ar Amerikas latviešu laikraksta „Laiks” atbalstu 2014. gadā Rīgas Centrālajai bibliotēkai tika nodots glabāšanā H. Rudziša ģimenes dāvinājums – apgāda „Grāmatu Draugs” 400 trimdā izdotu grāmatu kopa. Tas rosināja RCB speciālistus sīkāk izpētīt H. Rudziša nozīmīgo devumu latviešu kultūrai un veidot bibliogrāfisko rādītāju, kas pilnībā atspoguļotu izdevniecības „Grāmatu Draugs” daudzpusīgo darbību ārpus Latvijas no 1946. līdz 1992. gadam. Tā kā apgāds var lepoties ar ilgu vēsturi, tā izdevējdarbība ir bijusi bagātīga – rādītājā ir 678 bibliogrāfiskie ieraksti. Apzināti arī darbu atkārtotie izdevumi, kā arī iespiestās un elektroniskās publikācijas par H. Rudzīti.

Pateicoties šim dāvinājumam, radās iespēja izveidot H. Rudziša kolekcijai veltītu lasītavu. Tā kā izdevniecības darbība tika pētīta detalizēti, varējām apzināt trūkstošās grāmatas un lasītavas krājums tika papildināts.

Rādītāja izdošanu atbalstīja Amerikas latviešu laikraksts „Laiks”, H. Rudziša ģimene un apgāds „VESTA-LK”. Viesošanās laikā Rīgā 2015. gadā, H. Rudziša ģimenes pārstāvji augstu novērtēja lasītavas izveidi un bibliogrāfisko rādītāju.

¹ Sk. publikāciju: Geršmane, Z. Helmara Rudziša kolekcija Rīgas Centrālajā bibliotēkā. *No : Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata, 2014, (2015), 59.-60. lpp.*

„PĀVULA JURJĀNA MŪZIKAS SKOLA”

Šī bibliogrāfiskā rādītāja sastādīšana ir labs bibliotēkas un mūzikas skolas sadarbības piemērs. Pēc Pāvula Jurjāna mūzikas skolas lūguma RCB Bibliotēku dienesta speciālists sastādīja mūzikas skolai veltītu bibliogrāfisko rādītāju. Tika apzināti skolas vēsturiskie materiāli un atlasīta literatūra laika periodā no 1946. gada (skolas dibināšanas laiks) līdz 2010. gadam. Bibliogrāfiskais rādītājs bija dāvinājums skolai 65 gadu jubilejā. Pateicībā bibliotēkas darbinieki tika ielūgti uz Mūzikas skolas audzēkņu koncertu Ziemassvētku ieskaņās.

„VEF KULTŪRAS PILS”

2015. gada nogalē aizsākās darbs pie bibliogrāfiskā rādītāja, kas veltīts nozīmīgai Rīgas pašvaldības kultūras iestādei ar bagātu vēsturi – VEF Kultūras pilij. Sagatavošanās posmā tika izstrādāts darba prospekts. Izdevuma mērķis – apkopot literatūru par Kultūras pils vēsturi, tās direktoriem, mākslinieciskajiem kolektīviem un to vadītājiem, nozīmīgākajiem pasākumiem. Tika nolemts veidot ieteicošo bibliogrāfisko rādītāju, kas būtu adresēts ikvienam, kurš pēta kultūras dzīves attīstību Rīgā, interesējas par valsts lielākā kultūras centra, kā arī atsevišķu kolektīvu darbību un mākslinieku personībām.

2016. gadā tika veikts apjomīgs publikāciju apzināšanas un atlases darbs. VEF Kultūras pils daudzveidīgā darbība 56 pastāvēšanas gados ir nozīmīgs izpētes avots. Materiāli apkopoti gan par ēku kā arhitektūras pieminekli, gan par Kultūras pils darbiniekiem, VEF muzeju un radošajiem kolektīviem: koriem, vokālajām studijām, deju kolektīviem, Tautas lietišķās un tēlotājas mākslas studijām, foto un kinoamatieru studijām, instrumentālajiem ansambļiem, amatieru teātriem un senioru kluba kolektīviem. Bibliogrāfijai pievienots Personu palīgrādītājs un saraksts par darbinieku apbalvojumiem.

Materiālu atlases avoti: RCB novadpētniecības datubāze, filiālbibliotēkas „Vidzeme”

novadpētniecības materiālu krājums, Latvijas Nacionālās bibliotēkas analītikas datubāze un datubāze „Periodika.lv”, kā arī Latvijas Nacionālās bibliotēkas krājums.

Izdevums tapis sadarbībā ar VEF Kultūras pils kolektīviem – bibliogrāfisko rādītāju sastādījis RCB Bibliotēku dienesta speciālists, bet aprakstus par pašdarbības kolektīviem un ilustratīvo materiālu gatavojuši Kultūras pils darbinieki. Bibliogrāfiskais rādītājs izdots ar Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta atbalstu. Šis izdevums ir nozīmīgs devums pilsētas vēstures izpētē un dāvana VEF Kultūras pilij tās atvēršanas svētkos pēc renovācijas.

Visu minēto bibliogrāfisko rādītāju sastādīšanā liela nozīme ir bijusi tādu avotu izmantošanai, kā Latvijas Nacionālās bibliotēkas analītikas datubāze, Digitālās bibliotēkas datubāzes „Grāmatas” un „Periodika.lv”. Bibliografēšanas darbu lielā mērā atvieglo attālinātā piekļuve pilntekstiem.

LITERATŪRAS SARAKSTU SASTĀDĪŠANA

Ar tematisku bibliogrāfisko sarakstu sastādīšanu nodarbojas vairākas Rīgas Centrālās bibliotēkas filiālbibliotēkas, speciālistu grupas un Bibliotēku dienesta darbinieki. Bibliogrāfiskie saraksti tiek sagatavoti pēc pašvaldības, skolu pedagogu, pulciņu vadītāju vai lektoru pieprasījuma.

Viena no filiālbibliotēkām ar ilggadīgu bibliogrāfisko sarakstu sastādīšanas pieredzi ir „Vidzeme”. Pēc skolu pedagogu pieprasījuma šeit katru gadu tiek sastādīti literatūras saraksti, pārsvarā par rakstniekiem. Arī izstādes bibliotēkā bieži vien ir papildinātas ar informācijas resursu sarakstiem.

Pēc Rīgas Latgales priekšpilsētas izpilddirekcijas pieprasījuma Grīziņkalna filiālbibliotēkā vairāku gadu garumā sastādīti cikla „Grīziņkalna skices” bibliogrāfiskie saraksti: par Grīziņkalna parku, Ziedoņdārzu, Sv. Pāvila baznīcu u. c. objektiem. 2015. gadā Grīziņkalna filiālbibliotēkā tapis literatūras apkopo-

jums „Apgaismības laikmeta dižākie rīdzinieki”, kurā atrodami materiāli par J. G. Herderu, G. Merķeli un J. B. Fišeru. Šis bibliogrāfiskais saraksts un literatūras izstāde tika prezentēta gan bibliotēkā, gan J. G. Herdera vidusskolā, kas atrodas Grīziņkalna apkaimē. Savukārt sadarbībā ar koka ēku renovācijas centru „Koka Rīga” veidots bibliogrāfiskais saraksts „No Grīziņkalna apkārtnes vēstures”.

Bibliogrāfiskos sarakstus sastāda arī Bibliotēku dienesta speciālists, kas atbild par uzziņu darbu. Sadarbības partneriem Umeo pilsētā Zviedrijā sagatavots literatūras saraksts, kurā apkopoti latviešu literatūras tulkojumi zviedru, angļu un vācu valodā. Sakarā ar Rīgas pašvaldības pārstāvju delegācijas un bibliotēkas direktores Dzidras Šmitas vizīti Minskā 2016. gadā tapa bibliogrāfiskais saraksts par latviešu un baltkrievu literatūras tulkojumiem. Bibliotēku dienestā sastādītā literatūras sarakstā „Brīvības piemineklim – 80” apkopoti materiāli no novadpētniecības datubāzes, kā arī interesantākās publikācijas no LNB Digitālās bibliotēkas datubāzēm „Periodika.lv” un „Grāmatas”. Bibliogrāfiskajiem aprakstiem pievienotas saites uz šajās datubāzēs atrodamajiem pilntekstiem, kā arī uz „Lursoft” laikrakstu bibliotēku. Saraksts ievietots bibliotēkas mājaslapā, tādējādi atvieglojot filiālbibliotēku darbu, kā arī vērojot lasītāju uzmanību uz plašajām datubāzu izmantošanas iespējām.

NOVADPĒTNIECĪBAS DATUBĀZE

No 2009. gada turpinās darbs ar novadpētniecības datubāzi „Rīgas pilsētas novadpētniecība”. 2011. gadā bija izvērtēta lielākā daļa no bibliotēkās uzkrātā retrospektīvā materiālu klāsta un apraksti ievadīti datubāzē. Pašlaik datubāzē ir ap 12 000 ierakstu.

Kā tiek organizēts darbs? Rīgas publisko bibliotēku sistēmu veido Centrālā bibliotēka un 26 filiālbibliotēkas. Novadpētniecības darbs tiek veikts katrā no tām, proti, konkrēta bibliotekāra darba pienākumos

ietilpst ierakstu ievade datubāzē. Šo darbu pārrauga par novadpētniecības datubāzi atbildīgais Bibliotēku dienesta darbinieks, kurš pārredz datubāzi kopumā un spēj koordinēt priekšmetošanu, kas ir ļoti svarīga meklēšanas procesā, lai varētu atlasīt materiālu kopas. Šis darbinieks arī papildina datubāzi ar ierakstiem no „Rīgas Centrālās bibliotēkas gada grāmatas” un citām publikācijām par RCB.

Meklēšanu novadpētniecības datubāzē, tāpat kā RCB katalogā un citās datubāzēs, var veikt, izmantojot vienkāršās vai paplašinātās meklēšanas logus. Tiesa, ir būtiska nianse – lai paātrinātu meklēšanas iespējas sistēmā, kurā ir liels ierakstu apjoms, RCB mājaslapā meklēšana automātiski tiek veikta tikai elektroniskajā katalogā. To var uzskatīt par zināmu trūkumu, jo meklēšana novadpētniecības datubāzē iespējama tikai tad, ja ir atvērta sadaļa „Katalogi” un manuāli iezīmēta izvēle. Ne visiem lietotājiem ir šādas prasmes.

Lai labāk atklātu Novadpētniecības datubāzes saturu un uzlabotu informācijas meklēšanu tajā, RCB mājaslapā izstrādāta sadaļa „Iepazīsti Rīgu”. To veido divas daļas: „Apkaimes” un „Koka Rīga”. Salīdzinot ar iepriekš minēto meklēšanas iespēju, šīm datubāzēm ir pluss – interesenti var iepazīties ar jau atlasītām materiālu kopām par atsevišķām Rīgas apkaimēm un objektiem vai iestādēm, kā arī ar materiāliem par Rīgas koka arhitektūras mantojumu. Katrai no 25 apkaimēm un tās objektiem pievienots informatīvs teksts un fotomateriāls. Pievienotās fotogrāfijas ir bibliotēkas darbinieku veidotas. Šīs sadaļas priekšrocība ir tā, ka vienā vietā izveidota piekļuve dažādiem informācijas resursiem – ne tikai novadpētniecības datubāzei, bet arī datubāzei „Rīga latviešu daiļliteratūrā” un interneta vietnēm, pievienoti arī vizuālie materiāli. Tādējādi ziņas par interesējošo objektu lietotājs var atrast vienuviet, turklāt viņam atklājas visa informācijas daudzveidība.

RCB novadpētniecībā īpaši pētīta ir Vecmīlgrāvja apkaimes daļas – Ziemeļblāzmas – vēsture. Ar to saistīti divi Valsts kultūrkapitāla fonda atbalstīti projekti, kuru īstenošanas rezultātā novadpētniecības datubāze papildinā-

ta ar materiāliem no 1886. līdz 1940. gadam. Tie stāsta par šīs vietas kultūrvēsturisko objektu kompleksu (pili, Zaļo skolu, Burtnieku namu) un ievērojamām personām – Augustu Dombrovski, Martu Rinku u. c. Bibliotēkas mājaslapā pieejams Ziemeļblāzmas gids – plašs vēsturisks apskats par apkaimi.

Datubāzes „Iepazīsti Rīgu” otra daļa „Koka Rīga” ietver materiālus par koka ēku likteni Rīgas apkaimēs, kur ir lielākā šo ēku koncentrācija: Grīziņkalnā, Maskavas forstatē, Ķīpsalā un atsevišķos Pārdaugavas rajonos. Rīgas vēsturiskais centrs ir iekļauts UNESCO Pasaules kultūras mantojuma sarakstā, bet kopumā Rīgas teritorijā ir aptuveni 3500 koka celtnu. Datubāze sastāv no atlasītām materiālu kopām, pievienots bibliotēkas darbinieku veidots ilustratīvais materiāls.

2011. gadā RCB no izdevniecības „Mediju nams” saņēma dāvinājumā ilggadējā galvaspilsētas laikraksta „Rīgas Balss” komplektus (laikraksts beidza iznākt 2009. gadā). Pēc iepazīšanās ar nozīmīgākajiem rakstiem laika posmā no 1960. līdz 1976. gadam tika veikti ieraksti novadpētniecības datubāzē. Šie materiāli ir svarīgi gan pilsētas attīstības izpētē, gan RCB vēstures pētniecībā. Diemžēl autortiesības liedz novadpētniecības datubāzei pievienot rakstu pilntekstus. Ierakstiem ir pievienotas detalizētas anotācijas, fiksēti gadi, kad un kādi objekti tikuši atklāti, atspoguļoti raksti par RCB vēsturi. Pateicoties šim izpētes darbam, sadaļā „Iepazīsti Rīgu” bija iespēja pilnveidot materiālu atklāsmes metodes, veidojot tiešu piekļuvi materiālu kopām par tiem Rīgas objektiem, kuriem atzīmējamā svarīgas jubilejas. Piemēram, 2015. gadā tāds objekts bija Rīgas Centrālās dzelzceļa stacija, kas svinēja 55 gadu jubileju.

Šis novadpētniecības materiālu kopas ir papildinātas ar nozīmīgākajiem rakstiem no Latvijas Nacionālās bibliotēkas datubāzēm, līdz ar to lasītājiem ir piekļuve rakstu pilntekstiem. Atliek vēlēties, lai LNB ātrāk realizētos jaunie digitalizācijas projekti un tajos tiktu ietverta laikraksta „Rīgas Balss” digitalizācija. Tā būs iespēja mūsu datubāzes ierakstiem pievienot saites uz pilntekstiem.

RĪGAS CENTRĀLĀS BIBLIOTĒKAS VĒSTURE

Pirmais plašākais bibliotēkas vēstures izpētes darbs veikts, sagaidot RCB 100 gadu jubileju, – sastādīts bibliogrāfiskais rādītājs, kas ievietots „Rīgas Centrālās bibliotēkas simtgades grāmatā” (Rīga, 2006). Rādītājā ietvertas publikācijas par bibliotēku no tās dibināšanas 1906. gadā līdz 2006. gadam, kā arī raksti par bibliotēkas direktoriem un darbiniekiem. Izdevumā „Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata” katru gadu tiek publicēts bibliogrāfiskais saraksts par attiecīgajā gadā RCB izdotajiem izdevumiem un nozīmīgākajām publikācijām presē un tiešsaistē par bibliotēkas darbību.

RCB vēsture tiek pētīta arī novadpētniecības darbā. Datubāzē „Iepazīsti Rīgu” ir sadaļa „Rīgas Centrālā bibliotēka”. Pateicoties pārdomātai priekšmetu sistēmai, tajā varam atrast daudzveidīgu informāciju par darbinieku publikācijām un apbalvojumiem, par Rīgas domes balvas „Baltais zvirbulis” laureātiem, par mācību braucieniem, kā arī publikācijas par atsevišķām filiālbibliotēkām dažādos laika posmos un rakstus no gadagrāmatām.

Īpaši pētīta ir RCB filiālbibliotēkas “Vidzeme” vēsture un tās ēka Brīvības gatvē 206, kas ir arhitektūras piemineklis. 2004.

gadā tika realizēts projekts “Rīga – arhitektūras pieminekļa vēstures skatījumā”, kura gaitā tika pētīta šī nama – filiālbibliotēkas “Vidzeme” ilggadīgās mājvietas – vēsture. Projektā tika apkopoti novadpētniecības materiāli par laika posmu no 1895. gada, kad ēka tika uzcelta, līdz 1940. gadam. Datubāzē ietverta gan nama būvniecības vēsture, gan tā arhitektoniskā stila apskats, gan ar ēku saistītās kultūras aktivitātes: tautas nama un teātra “Auseklis” darbība, agrākās Rīgas pilsētas 9. bibliotēkas vēsture un ziņas par darbiniekiem. Minēto digitalizācijas projektu atbalstīja Rīgas domes toreizējā Kultūras pārvalde un Latvijas Valsts vēstures arhīvs. Projekta materiāli pieejami RCB mājaslapā. Izpētes nozīmību palielina fakts, ka 2016. gadā filiālbibliotēkas „Vidzeme” vēstures izpētes darbs tika turpināts. Projekts „Rīgas Centrālajai bibliotēkai – 110 un filiālbibliotēkai „Vidzeme” – 90” ieguva Rīgas domes finansiālu atbalstu, un Latvijas Nacionālajā arhīvā varējām turpināt bibliotēkas dokumentu izpēti par laika posmu no 1940. līdz 1980. gadam.

Šie ir nozīmīgākie paveiktie darbi, taču ir jaunas ieceres un jauni projekti pilsētas vēstures izpētē. Sadarbībā ar citām kultūras institūcijām taps jauni bibliogrāfiskie rādītāji un datubāzes.

ANNA DUNAJEVSKA
RCB Daugavas filiālbibliotēkas vadītāja

DAINA ĢEIBAKA
RCB Sabiedrisko attiecību vadītāja

DAUGAVAS CETURTĀ DZĪVE

Rit jau otrais gads, kopš RCB Daugavas filiālbibliotēka atrodas jaunajās telpās Aviācijas ielā 15. Ceļu uz bibliotēku ir atraduši gan mūsu uzticīgie lasītāji, kuri bija bieži viesi iepriekšējā adresē, gan pavisam jauni interesenti, kuriem esam patikams atklājums.

Saistībā ar telpu maiņu bibliotēkas vēsturē iezīmējas četri svarīgi posmi:

- no 1949. līdz 1966. gadam – lokomotīvu depo Šķirotavas kantora telpā, Krustpils ielā 24;
- no 1966. līdz 1972. gadam – Glūdas ielā 1;
- no 1972. gada – Maskavas ielā 264;
- no 2015. gada – Aviācijas ielā 15.

Katrs šis posms ir atstājis savu nospiedumu bibliotēkas vēsturē, veidojis to un devis ko īpašu tās attīstībā.

Bibliotēkas jaunajā mājvietā agrāk bija skola. Taču laiks ievieš savas korekcijas. Mainoties demogrāfiskajai situācijai Latvijā un sakrītrot citiem būtiskiem aspektiem, tukšās skolas telpas kļuva par veiksmīgu risinājumu bibliotēkas attīstībā. Starp mūsu lasītājiem ir arī tādi, kuri savulaik mācījušies šajā ēkā – Rīgas 62. vidusskolā. Tagad viņi nāk uz šejieni kopā ar saviem bērniem. Nāk arī cilvēki, kuri šeit strādājuši vai apmeklējuši vecāku sapulces. Saikne ar ēku nezūd, lasītāji labprāt atceras un salīdzina, kā bija kādreiz un kā ir tagad,

un priecājas, ka lielā ēkā dzīvo jaunu dzīvi.

Gaišajās, plašajās un ērtajās telpās bibliotēku varēja iekārtot, pateicoties Rīgas domes Īpašuma departamenta gādībai. Būvdarbus pēc Īpašuma departamenta pasūtījuma veica pilnsabiedrība „AKN”. Aprīkojumā tika ieguldīti 69 173 eiro, no kuriem 58 236 eiro bija Rīgas domes piešķirtais papildfinansējums. Interjera funkcionālā plāna un mēbeļu dizaina autore RCB Bibliotēku dienasta galvenā eksperte Zane Ramaņa. Bibliotēkas iekārtošanas laiks kolektīvam bija interesants un radošs. Guvām jaunas profesionālas iemaņas, domājām, kā pilnveidot lasītāju apkalpošanu, kā radīt modernu un gaišu informācijas telpu plašai sabiedrībai. Sākotnēji darbs jaunajās telpās bija sevis apzināšanās un lasītāju iepazīšanas periods. Jaunā bibliotēka atrodas samērā tālu no iepriekšējās vietas, tāpēc svarīgi bija reprezentēt bibliotēku un tās jauno atrašanās vietu maksimāli plašam apkaimes iedzīvotāju lokam un mācību iestādēm.

Bibliotēka ir iekārtota divos stāvos. Otrā stāva telpās ierīkots daiļliteratūras un nozaru abonements pieaugušajiem, bet trešajā stāvā – liela un koša Bērnu literatūras nodaļa ar spilgtu, mūsdienīgu, mājīgu interjeru un telpu nodarbībām. Tāpat kā citas RCB filiālbibliotēkas, arī Daugava ir ģimenes bibliotēka. Šī ir pirmā

*RCB Daugavas
filiālbibliotēkas
abonements*

Foto: Daina Ģeibaka

RCB Daugavas filiālbibliotēkas Bērnu literatūras nodaļā

RCB filiāle, kurā tika ierīkota īpaša vieta, kur pārtīt mazuļus, tā radot ģimenēm draudzīgu vidi. Vairs nav jāraizējas, vai bibliotēka ir pieejama visiem, jo gan lasītāji ar īpašām vajadzībām, gan māmiņas ar bērnu ratiņiem var izmantot liftu un nokļūt kur nepieciešams. Apmeklētāju rīcībā ir klusā lasītava, kur izvietots plašs novadpētniecības materiālu klāsts par Ķengaraga vēsturi un likteņupi Daugavu. Šeit pieejami izdevumi arī latgaliešu valodā. Lai atklātu novadpētniecības krājumu, pastāvīgi tiek rīkotas izstādes par Rīgas Latgales priekšpilsētu un Latgali. Īpaša vieta atvēlēta individuālajam darbam un pasākumiem nelielai auditorijai, padomāts arī par to, kā darboties, netraucējot pārējos bibliotēkas apmeklētājus.

Bibliotēkas lielākā vērtība, protams, ir tās krājums. Tā apjoms šobrīd ir vairāk nekā 20 tūkstoši vienību – grāmatas un citi izdevumi, kā arī plašs periodisko izdevumu klāsts visām lasītāju grupām. Apmeklētāji to ļoti novērtē, jo vienmēr atrodas kaut kas vēl ne-lasīts un interesants. Bibliotēkā tiek organizētas interesantas izstādes, jautri pasākumi un tematiskas tikšanās gan pieaugušajiem, gan bērniem un jauniešiem. Tiek piedāvātas profesionālas konsultācijas un apmācības datoru izmantošanā, kā arī iespēja iesaistīties pulciņos, kur, sanākot kopā, top skaisti rokdarbi un var apgūt latviešu sarunvalodu.

Apmeklētāji augstu vērtē mūsu organizētās izstādes. Pateicoties galerijā izvietotajiem izstāžu kubiem, vizuālais noformējums vienmēr

tiek papildināts ar saturisku pienesumu no dažādiem bibliotēkas materiāliem. Bibliotēkai ir ilggadēja veiksmīga sadarbība ar fotoklubu „Rīga” (vadītāja Eiženija Anna Freimane, AFIAP), kas turpinās arī jaunajās telpās. Interesanta bija Raiņa un Aspazijas 150. dzimšanas dienai veltītā Eiženijas Annas Freimanes izstāde „Pastāvēs, kas pārvērtīsies!” jeb Raiņa lugu iestudējumi Latvijas teātros no 1977. līdz 2015. gadam. Fotogrāfijās redzami attiecīgā laikposma teātri un aktieri, scenogrāfija un estētika. Izstādes atklāšanā RCB bibliotekāres – Dramaturgu teātra aktrises Renāte Krūma un Anita Matisone – lasīja fragmentus no lekcijas performances „Aspazija un Rainis. Gals un sākums”. Sadarbībā ar Rakstniecības un mūzikas muzeju tika organizēts speciālistes Ilonas Miezītes priekšlasījums „Raiņa ievērojamākās lugas – „Uguns un nakts” un „Jāzeps un viņa brāļi””, ko noklausījās Rīgas 72. vidusskolas 11. klases skolēni. Rīgas svētku laikā bibliotēkā tika organizēta fotoizstāde „Pastaiga pa Latgales priekšpilsētu” un bibliotēkas novadpētniecības materiālu izstāde „Atklāj savu pilsētu no jauna”, par kuru papildu informāciju sniedza prezentācija TV monitorā.

Aizvadītajā gadā notikuši vairāki pasākumi plašam interesentu lokam, piemēram, ceļotājs Nikolajs Sapožnikovs stāstīja par Dienvidamerikas daudzveidību, bet māksliniece Jekaterina Beļajeva dalījās iespaidos par Ķīnu. Neatņemama bibliotēkas darba sastāvdaļa ir tikšanās ar grāmatu autoriem (Luāna

Loinerte, Elizabete Ozola, Inta Špillere u. c.). Pasākumus kuplināja Rīgas Latviešu biedrības ansambļa „Saskaņa” (vadītājs Egils Norbūts), kora „Daugavas vanadzis” un folkloras kopas „Zīle” (vadītāja Ārija Zeltiņa) dziesmas, kā arī akordeona spēles virtuozs Māra Balaško muzikālie priekšnesumi. Apmeklētājus priecēja arī tikšanās ar pazīstamajām aktrisēm Zani Daudziņu un Dzintru Klētnieci (Dzintra Klētniece mūžībā devusies 2016. gada 14. decembrī). Tomēr visvairāk tiek strādāts ar bērniem. Tā ir prioritāte, kam veltām lielas pūles, un jūtam arī rezultātu. Īsā laikā esam ieguvuši apkaimes skolu un pirmsskolas izglītības iestāžu uzticību. Mūsu bibliotēka ir droša vieta, kur radoši un interesanti pavadīt brīvo laiku. Bērni šeit jūtas labi un ir vienmēr gaidīti. Te var gan ļauties *XBox 360 Kinect* datorspēlēm, gan atklāt daudz interesanta grāmatās. Tā kā bibliotēkai ir izveidojusies jauka sadarbība ar kaimiņos esošo Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Ķengaraga iecirkni, kopīgi izglītojam bērnus drošības jautājumos sadzīvē un uz ielas.

Vienmēr aktīvi iesaistāmies dažādos projektos. Viens no veiksmīgākajiem un apmeklētāju visaugstāk novērtētajiem bija sabiedrības integrācijas projekts „Dialogs. Bilingvāls”, kas RCB un vairākās tās filiālbibliotēkās tika īstenots ar Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta atbalstu. Projekta mērķis bija ieinteresēt latviešu valodas apgūvē krieviski runājošo ģimeņu (arī maznodrošināto

Foto: Anna Dunajevska

Rokdarbi bibliotēkā.

un trūcīgo) bērnus, iedrošināt viņus sākt runāt latviski. Lielā atsaucība apliecināja, ka darām vajadzīgu un vērtīgu darbu. Nodarbībās ar bērniem sarunu veidā tika aplūkoti dažādi temati: „Krāsas”, „Ejam ciemos pie pūcītes Lunces”, „Gadalaiki”, „Dzīvnieki”. Tika izmantoti pasaku tēli, grāmatas, spēles un rotaļas.

Tradicionāli piedalāmies lasīšanas veicināšanas programmā „Bērnu un jauniešu žūrija”. Pateicoties ciešai sadarbībai ar Rīgas Lietuviešu vidusskolu, programmā tiek iesaistīti 1. un 2. klases bērni. Tā viņi tiek mudināti lasīt un, apmeklējot kopīgi rīkotos pasākumus, iepazīstas ar apkaimes tuvāko bibliotēku.

Veiksmīgi noritēja Karjeras nedēļas pasākumi. Prieks, ka spējām saistoši pastāstīt par bibliotekāra profesiju, saņemot no pusaudžiem atzinību: „Izrādās, ka bibliotēka ir kas daudz interesantāks nekā bijām domājuši iepriekš!”

Aizvadītajā gadā esam sadarbojušies ar dažādām iestādēm. Piemēram, sadarbībā ar organizāciju “AFS Latvija” tika rīkots pasākums

Foto: Anna Dunajevska

Galvenā bibliotekāre Alla Grigorjane iepazīstina ar bibliotēku

Foto: Daina Ģeibaka

*RCB Daugavas
filiālbibliotēkas Bērnu
literatūras nodaļa*

*RCB Bibliotēku dienesta
galvenā eksperte bibliotēku
jomā Zane Ramiņa stāsta
par bibliotēkas pārmaiņām*

Foto: Daina Ģeibaka

„Itālija, maskas, karnevāls!”. Mūsu īpašā viesņa bija brīvprātīgā Karlota Fraskadore (*Carlotta Frascadore*) no Itālijas. Latvijā viņa darbojas Eiropas Brīvprātīgā darba programmā. Karlota pastāstīja bērniem par Itālijas karnevāla tradīcijām un populāriem karnevāla varoņiem: Arlekino, Kolombīni, Pulčinelu u. c. Bērniem bija iespēja iepazīt raksturīgos varoņu tērpus un maskas un arī izveidot pašiem savas karnevāla maskas. Savukārt vecāki īpaši interesējās par Itāliju, AFS programmām un Eiropas Brīvprātīgo darbu. Starpkultūru komunikācija bija izdevusies lieliski, un pasākums patika gan mazajiem, gan lielajiem.

Īpaši gatavojamies skolēnu brīvlaikiem, jo zinām, ka tad mūs apciemos daudzi. Parasti piedāvājam vairākus tematiskā ciklā apvienotus pasākumus. Piemēram, vasaras brīvlaikā tāds cikls ir „Lasi, pēti, darbojies!”, rudens brīvlaikā – „Ķīnas nedēļa”, ziemas brīvdienās – „Radošās darbnīcas ziemas brīvlaikā” u. c. Bērni ir ļoti radoši un ar prieku iesaistās aktivitātēs. Tās apvieno dažādas paaudzes, meitenes un zēnus, latviešus un cittautiešus, draugus

un savstarpēji nepazīstamus cilvēkus. Kāda māmiņa atzina, ka radošās darbnīcas viņai atgādina senos laikus, kad liela ģimene, sēžot pie viena galda, veica kopīgus darbus, viens otram mācot un palīdzot, klusumā vai sarunājoties. Tāda pati gaisotne valda rokdarbu pulciņā, ko organizējam pieaugušo auditorijai, taču aicināti piedalīties ir visi. Katru otrdienu (izņemot vasaras mēnešus) notiek nodarbības, ko vada lietišķās mākslas meistarē Lelde Vilka (RCB Automatizācijas nodaļas galvenā speciāliste – datortīkla administratore). Pulciņa dalībnieku radošo darbu izstādē raisīja lielu interesi mūsu lasītāju vidū, bagātināja un akcentēja bibliotēkas mājīgo interjeru un radošo garu. Pateicoties veiksmīgai sadarbībai ar mākslas studiju „PerspektivArt” (vadītāja Jekaterina Beļajeva) un estētikas audzināšanas skolu „Mazais prātnieks” (vadītāja Dace Putāne), bibliotēkā eksponētas vairākas mākslas izstādes bērniem un pieaugušajiem.

Daugavas filiālbibliotēka ir satikšanās vieta, kurā katrs var atrast sev noderīgo. Esat laipni gaidīti!

ILZE APINE
RCB projektu vadītāja

PROJEKTS „RĪGAS CENTRĀLĀ BIBLIOTĒKA – 110”

*Lai tauta manto svešu gudras ziņas,
Bet neatstāj no tēvu valodiņas.*

(Kārlis Frīdrihs Vatsons)

2016. gads Rīgas Centrālajā bibliotēkā ir bijis notikumiem bagāts. Ir pagājuši 110 gadi, kopš, izmantojot Rīgas rātskunga, Rīgas valdes locekļa Džona Milna ziedotos 5000 rubļus, Frīdriha Kaufmaņa privātmājā noīrētā piecistabu dzīvokli Akas un Ģertrūdes ielu stūrī durvis vēra visai sabiedrībai brīvi pieejama bibliotēka, kuru nosauca par 1. publisko lasītavu un bibliotēku un kuru šodien pazīstam kā Rīgas Centrālo bibliotēku.

Lai gan bibliotēkas darbā viss gads pagāja zem jubilejas zīmes, viena diena tomēr bija īpašāka nekā citas. 2016. gada 10. oktobrī mēs uz brīdi atgriezāmies 1906. gada 10. oktobrī – dienā, kad durvis vēra pirmā publiskā lasītava Rīgā. Notika teatralizēts uzvedums ar profesionālu un amatierteātra aktieru piedalīšanos, vēsturiskiem kostīmiem un vēsturiskām detaļām (iespēju robežās visur: rekvizītos, muzikālajā noformējumā un cienastā).

110 gadi. Tā ir cienījama vēsture ar cienīja-

mām personībām – gan bibliotēkas darbiniekiem, gan apmeklētājiem. Stilizētais literārais uzvedums iepazīstināja pasākuma viesus ar notikumiem, kas varētu būt risinājušies simtu desmit gadu senā pagātnē. Jubilejas pasākumā netradicionālā veidā tika sniegta informācija ne tikai par notikumiem bagāto RCB vēsturi, bet arī par šodienas aktualitātēm un iespējām, tādējādi ceļot bibliotēkas prestižu gan nozares profesionāļu, gan lietotāju vidū. Smieklī un sirdi uzrunājoša nopietnība – par Valodu, Tautu, Brīvību un Ticību. Par mums, gudrajiem un izturīgajiem, jokainajiem un paštaisnājiem. Par Latviju. Par Latviju tika runāts pirms 110 gadiem, un tieši tāpat mēs iestājamies un pastāvam par savu dzimteni šodien. Skats pagātnē iedrošina, jo, lai gan daudz kas ir mainījies, viena lieta paliek nemainīga – tāpat kā pirms gadsimta mums, proti, bibliotekāriem, ir jākalpo Latvijai un Valodai. Un no sirds jāmīl savs darbs.

Foto: Daina Ģeibaka

Bibliotēkas 110 gadu jubilejas pasākumā

Foto: Daina Ģeibaka

Apsveic profesors Juris Zaķis

Foto: Daina Ģeibaka

Bibliotēkas lasītāji pirms 110 gadiem- lomās Dramaturgu teātra aktieri

Foto: Daina Ģeibaka

Teatralizēts uzvedums par bibliotēkas atvēršanu pirms 110 gadiem – lomās Nacionālā teātra aktieri

Pasākumā piedalījās Dramaturgu teātra aktieri Renāte Krūma, Māris Gipters, Anita Matisone, Inese Pavēne, Artūrs Lazdiņš, kā arī Rīgas Jāņa Poruka vidusskolas sākumskolas teātra pulciņa dalībnieki Artis Daniševskis, Gustavs Kalējs un Amadejs Brūveris. Sevišķi nozīmīga bija četru savas paaudzes vadošo Nacionālā teātra aktieru piedalīšanās vēsturisko personāžu lomās:

Valdis Lūriņš – Apsīšu Jēkabs

Ivars Puga – Jānis Čakste

Voldemārs Šoriņš – Augusts Dombrovskis
Zigurds Neimanis – Frīdrihs Grosvalds

Pasākumu plaši apmeklēja gan RCB darbinieki, gan ļoti daudz viesu un apsveicēju.

2016. gada 10. oktobrī RCB tika izdots speciāls avīzes „Rīgas Ziņnesis” numurs, kurā puse izdevuma bija veltīta šodienai, puse – 1906. gada 10. oktobrim.

Nobeigumā vēlējumus mums visiem (uzvedumā to tālajā 1906. gadā saka kāda bibliotē-

kas apmeklētāja, jauna meitene): „Lai bibliotēka bagāta kā Zemgales saimniece un piemin un svin visus svētkus – i Jāņus, i Ziemassvētkus i Svētās Jaunavas Marijas Debesbraukšanas dienu! Lai ļaudis te nešķiro ne pēc ticības, ne pēc valodas, ne pēc ģimja!”

Projekts „RCB – 110” tika atbalstīts RD Izglītības, kultūras un sporta departamenta kultūras pasākumu finansēšanas konkursā.

Pasākuma scenārijs un režija – RCB projektu vadītāja Ilze Apine.

RCB 110. jubilejas pasākuma rīkošanas darba grupa: Bibliotēku dienesta galvenās ekspertes bibliotēku jomā Aiga Balode un Inta Sallinene, Sabiedrisko attiecību vadītāja Daina Ģeibaka, Pieaugušo literatūras nodaļas vadītāja Gunta Ozola un vecākā bibliotekāre Santa Rukmane, projektu vadītāja Ilze Apine.

Jubilejas pasākuma videoieraksts redzams: www.rcb.lv

ILZE APINE

RCB projektu vadītāja

PROJEKTS „SARUNAS UN GRĀMATAS LĪDZŅEMŠANAI”

Rakstnieks un psihiatrs M. Skots Peks apgalvo, ka mīlestība ir nevis jūtas, bet aktīva darbība. Un mīlestība ir arī risks, kas saistīts ar iespēju piedzīvot sāpes un ciešanas. No 2016. gada maija līdz novembrim īstenotais RCB projekts „Sarunas un grāmatas līdzņemšanai” bija par mīlestību, kas izpaužas ricībā.

Īss projekta apraksts:

- Tiek izsludināts aicinājums brīvprātīgiem pieteikties skaļajai priekšā lasīšanai.
- Notiek brīvprātīgo apmācības par tematiem „Publiskā runa” (sagatavojusi RCB projektu vadītāja I. Apine) un „Ieteikumi priekšā lasīšanas pasākumu veidošanai saskarsmē ar slimības skartiem cilvēkiem” (sagatavojusi Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā Ingūna Stranga). Bibliotēku dienests sagatavo grāmatu un periodikas sūtījumus/dāvinājumus pieciem sociālās

aprūpes centriem, aicinot brīvprātīgos izmantot tos, kā arī RCB un tās filiālbibliotēku krājumus priekšā lasīšanai.

- Brīvprātīgie pēc individuāla grafika lasa priekšā aprūpes centru iemītniekiem – viens brīvprātīgais vienam klausītājam. RCB piedalās projekta realizācijā pansionātos gan klātienē, gan attālināti.

Projekts bija neparasts. Tas veidojās no četru pušu sadarbības, un katra no tām bija vissvarīgākā.

1. Rīgas Centrālā bibliotēka.

2. Pieci sociālās aprūpes centri: „Mežciems” (sociālais rehabilitētājs Vilnis Gričaičuks-Puriņš), „Stella Maris” (sociālā darbiniece Ivita Intenberga), „Gaiļezers” (sociālā darba struktūrvienības vadītāja Ieva Dortāne), starpkonfesionālais kristīgais pansionāts „Ciāna” (direktore Evita Dakse) un

Foto: Daina Ģeibaka

Lasa Indra Burkovska

Mežciema pansionātā

Samariešu apvienības sociālās aprūpes centrs „Pārdaugava” (sociālā rehabilitētāja Laila Veršiņa).

3. Brīvprātīgie lasītāji.

4. Aprūpes centru iemītnieki – klausītāji.

Klausītāji. Rīgas pilsētas ilgstošas sociālās aprūpes un rehabilitācijas iestādēs (tiešās pakļautības un līgumattiecībās esošajās) uzturas ap 1300 cilvēku, no tiem ap 200 ir ar kustību traucējumiem un redzes problēmām – tieši viņi bija mūsu projekta mērķauditorija. Slimību un vecuma nespēka dēļ šie centru iemītnieki pavada laiku savās istabiņās, gultās. Vientuļam cilvēkam saskarsme ar otru cilvēku ir ļoti nozīmīga, izolācija rada depresīvu noskaņojumu.

Brīvprātīgo uzdevums nebija viegls. Jau projekta nosaukums „Sarunas un grāmatas līdzņemšanai” pasaka priekšā, ka jābūt arī sarunai – lai iepazītos, lai saprastu literatūras izvēli, lai uzticētos... Tā bija saruna divatā, mēs (projekta vadītājs un aprūpes centra darbinieks) bijām turpat, blakus ēkā, vai sasniedzami pa telefonu, taču saruna ar klausītāju bija jāveido brīvprātīgajam. Vecums, kaites, ģimenes problēmas vai ģimenes neesamība padarīja šo saskarsmi tik īstu! Nekādas liekulības un izlikšanās. Vienkārši: gribu, negribu, patīk, nepatīk, mazliet arī – man pienākas.

Lasītāji. RCB velta ļoti lielu uzmanību visu vecumu un interešu lasītājiem. Piedāvājumu

klāsts ir plašs, un bibliotekārs labprāt iepazīstina apmeklētājus ar daudzajiem bezmaksas pakalpojumiem, taču tas notiek darba laikā un darba vietā. Bibliotekāri plaši sadarbojas arī ar tuvākajām iestādēm – informējot tās, ciemojoties un iepazīstinot ar sevi. Tomēr tiešie pienākumi neļauj bibliotekāram bieži atstāt darba vietu, tādēļ īstenot šāda apjoma projektu kā „Sarunas un grāmatas līdzņemšanai” pašu spēkiem vien nebūtu iespējams.

Projekts tika finansēts Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta Integrācijas projektu Brīvprātīgā darba programmas ietvaros. Šīs programmas īstenošanā galvenais nosacījums ir – brīvprātīgais. Izsludinot projektu, cerējām, ka atsauksies apmēram 25 cilvēki, un mums bija plāns, ko darīt, ja tik daudz nepieteiksies. Taču atsauceība nāca kā neparedzēta lavīna – kopumā pieteicās ap 380 cilvēku! No viņiem apmācībās piedalījās ap 100 cilvēku un lasīšanā – 80. 48 projekta dalībnieki ieguva sertifikātus par vismaz septiņām lasīšanas reizēm. Pārsvarā tās bija sievietes (no 80 lasītājiem – 5 vīrieši). Lasītāji pārstāvēja visas vecuma grupas. Jaunākajam, puišim, kurš lasīja aprūpes centrā „Mežciems”, 18 gadu palika tikai 2016. gada septembrī. Paši pirmie lasīšanai pieteicās žurnālisti (viņi pirmie pamanīja preses relīzi), samērā daudz bija aktieru un radošo profesiju pārstāvju. 90% lasītāju bija ar mieru lasīt gan latviešu, gan krievu valodā, bija arī piedāvājumi lasīt

Foto: Daina Ģeibaka

Ciemos ar grāmatu

Foto: Daina Ģeibaka

Skaļā lasīšana pansionātā „Stella Maris „

Foto: Daina Ģeibaka

Sirsnīga tikšanās pansionātā „Stella Maris”

ukraiņu, vācu, angļu, spāņu un latgaliešu valodā. Lai gan lielākais vairums zvanītāju bija no Rīgas, projektā piedalījās arī cilvēki no Valmieras, Liepājas, Balviem, Aizkraukles, nemaz nerunājot par Rīgas tuvumā esošajām pilsētām – Olaini, Jelgavu, Ādažiem, Saulkrastiem u. c. Sākumā liela nozīme bija e-taloniem brīvprātīgo ceļa izdevumu segšanai, taču projekta gaitā tas mainījās – brīvprātīgie pieteicās, neņemot vērā to, ka ceļa izdevumus varējām segt tikai pirmajiem 25 dalībniekiem.

Daļa brīvprātīgo atsijājās jau pirmās telefona sarunas laikā, jo neslēpām iespējamās sa-

skarsmes problēmas ar aprūpes centru iemītniekiem. Liela daļa izlēma nepiedalīties pēc mūsu tikšanās klātienē – apmācībās un pirms otrās kopīgās tikšanās jau aprūpes centros. Ļoti neliela daļa izstājās pēc pirmās lasīšanas reizes. Tas ir apliecinājums apmācību nepieciešamībai – objektīva informācija par iespējamām grūtībām saskarsmē ar aprūpes centru iemītniekiem palīdzēja atsijāt tos brīvprātīgos, kuri emocionāli nebija tām gatavi. Pēc projekta apmācību nozīmi atzina arī paši brīvprātīgie. Jau pirmajā sarunā vai sarakstē brīvprātīgie tika aicināti nepārvērtēt savus spēkus un pirmām kārtām domāt par savu emocionālo

veselību. Atteikties no dalības projektā bija iespējams jebkurā brīdī. Gan pirms projekta, gan projekta laikā atklājās, ka dažiem brīvprātīgajiem ir problēmas ar komunikāciju. Šīs situācijas tika veiksmīgi atrisinātas.

Projekts noslēdzās ar pieciem noslēguma pasākumiem, kuros brīvprātīgi piedalījās izcilas Latvijas aktrises – Katrīne Pasternaka, Indra Burkovska, Ņina Ņeznamova un Esmeralda Ermale. Šajos pasākumos cienījamās mākslinieces bija lasītāju lomās, savukārt klausītāji bija aicināti pie kafijas galda dalīties iespaidos, pārdomās un secinājumos.

Sociālās aprūpes centri. Reālā situācija Rīgas pilsētas aprūpes centros ir tāda, kā raks-

tīts Imanta Ziedoņa dzejoli – „...nepietrūkst, bet arī nepietiek...” (dzejolis „Nekā jau nepietrūkst”). Par iemītņiem rūpējas un viņus izklaidē, bet darbinieki, protams, nevar katram veltīt ilgāku laiku sarunai.

Rīgas Centrālā bibliotēka. RCB no projekta ieguva divas ļoti vērtīgas lietas: pirmkārt, unikālu un neparasti spilgtu pieredzi, otrkārt, plašu brīvprātīgo kartotēku. Kas zina, kurā projektā mēs atkal sasveicināsimies ar jau iepazītajiem brīnišķīgajiem un uzticamajiem cilvēkiem. Kā jau sākumā tika teikts, šis bija projekts par mīlestību. Un par cilvēkiem, kuri, nebaudoties kļūdīties un tikt sāpināti, bija ar mieru dalīties, dot un ņemt.

Foto: Daina Ģeibaka

RCB Projektu vadītāja Ilze Apine pateicas projekta dalībniekiem

ILZE APINE

RCB projektu vadītāja

CIEMOS – LIZUMIEŠI

Rīgas Centrālās bibliotēkas vēsturē ļoti nozīmīgs ir fakts, ka tās pirmais vadītājs bija rakstnieks Apsīšu Jēkabs, īstajā vārdā Jānis Jaunzems.

Viens no pirmajiem latviešu reālistiskā stāsta meistariem ir dzimis 1858. gada 8. decembrī Lizuma pagastā. 2016. gada 9. decembrī RCB ieradās viesi no Lizuma vidusskolas un Apsīšu Jēkaba muzeja, kas tapis rakstnieka dzimtas mājās „Kalaņģi”. Lizumiešiem jau gadiem ir tradīcija decembra sākumā doties uz Rīgu, lai par godu Apsīšu Jēkaba dzimšanas dienai Meža kapos noliktu ziedus uz viņa atdusas vietas, taču tikšanās ar RCB darbiniekiem notika pirmo reizi. Tās iniciatore bija „Kalaņģu” kultūrvēsturiskās mājas vadītāja Aiva Kraukle, kura atveda uz Rīgu ne tikai daudz brīnišķīgu stāstu un nostāstu par Apsīšu Jēkabu un savu novadu, bet arī īstu lauku torti, kas garšoja gan viesiem,

Foto: Daina Ģeibaka

Andrejs Birums

Foto: Daina Ģeibaka

RCB ciemojas lizumieši

gan rīdziniekiem. Iepazināties arī ar mūsu bibliotēkas „ciltstēva” mazmazdēlu Andreju Birumu, kurš tagad ir rīdzinieks.

Pasākums izvērtās sirsniņš un jautrs. Lizumieši ielūdza rīdziniekus nākamvasar ciemos. Jautājumu Aivai Krauklei un Andrejam Birumam būs daudz: par Apsīšu Jēkaba dzimtas koku, par rakstnieka bērnību, raksturu un paradumiem un vēl, un vēl... Iegūtā informācija papildinās RCB novadpētniecības

materiālus, un, cerams, nākotnē RCB taps arī Apsīšu Jēkaba piemiņai veltīta izstāde.

RCB pasākumā pārstāvēja Bibliotēku dienesta vadītāja Daiga Bērziņa, Sabiedrisko attiecību vadītāja Daina Ģeibaka, RCB Pieaugušo literatūras nodaļas vadītāja Gunta Ozola un galvenā bibliotekāre Santa Rukmane, Juglas un Mežciema filiālbibliotēku vadītāja Sandra Kokina un projektu vadītāja Ilze Apine.

Daiga Bērziņa un Aiva Kraukle

Foto: Daina Ģeibaka

Foto: Daina Ģeibaka

RCB Bērnu literatūras nodaļā

MARGITA ZEMĪTE
RCB Bišumuižas filiālbibliotēkas
galvenā bibliotekāre
INGRĪDA RASA
RCB Bišumuižas filiālbibliotēkas
vadītāja

SIMTGADNIEKS, KAS IZGLĀBA RĪGAS VĒSTURI

Ikvienā apdzīvotā vietā atradīsies cilvēki, kuriem bijusi ievērojama loma apkaimes vēsturē, par kuriem paaudzēs saglabājušies nostāsti un kuru vārdi neaiziet aizmirstībā. Dažkārt par viņiem vairāk uzzinām, kad jau vairs nav iespējas tikties vaigu vaigā. Tad jāvāc kopā atmiņu drumslas, lai priekšstats par cilvēku kļūtu pilnīgāks. Un reizēm atklājas pārsteidzošas lietas.

Mūsu bibliotēkas novadpētniecības materiālos ir mapīte par novadnieku Aleksandru Jansonu (1916–1999). Tajā varam atrast ziņas par viņa dzīves gājumu un darba gaitām. Sava mūža lielāko daļu A. Jansons pavadījis Bišumuižā, no zinātkāra puišļa kļūstot par ģimnāzistu, pēc tam – par studentu Latvijas Valsts universitātes Filoloģijas fakultātē, vē-

lāk iegūstot baltu filoloģijas maģistra grādu. Viņš zinājis vairākas svešvalodas un strādājis Rīgas pilsētas bibliotēkā, vienlaikus pievēršoties pētnieciskajam darbam. A. Jansons bijis Valsts bibliotēkas lasītavas pārzinis.

1944. gads Jansonu ģimenei bija dramatisks. Draudošās padomju okupācijas dēļ daudzi latviešu inteliģences pārstāvji izlēma doties trimdā. Aleksandrs izvēlējās palikt dzimtenē, tādēļ nācās atvadīties no sievas – literātes un tulkotājas Ofēlijas Sproģeres – un nepilnu gadu vecā dēliņa. Kas zina, kāds būtu viņu liktenis, ja trimdā būtu devušies visi kopā... Viņi satikās vēl tikai vienu reizi, pēc 47 atšķirtības gadiem.

Pēc kara A. Jansons turpināja darbu LPSR Valsts vēsturiskajā bibliotēkā. Pētot kara

Foto: Uldis Veisbuks

Aleksandra Jansona atceres pasākums

laika notikumus un vācot materiālus periodikas bibliogrāfijai, viņš nāca saskarē ar nacionāli noskaņotu cilvēku izplatītām lapinām. Tas kalpoja par iemeslu viņa apcietināšanai un notiesāšanai uz astoņiem gadiem darba nometnēs Arhangeļskas apgabalā. Pēc soda izciešanas A. Jansons bija zaudējis tiesības pierakstīties Rīgā, piedalīties vēlēšanās un strādāt atbilstoši iegūtajai izglītībai. A. Jansons tika reabilitēts tikai 1990. gadā. Tomēr viņš atrada iespēju veikt iemīļoto pētniecības darbu un bija aktīvs līdz pat mūža beigām – piedalījās etnogrāfiskajās ekspedīcijās, strādāja ar arhīvu dokumentiem, vadīja interesantas ekskursijas pa Vecrīgu. Ar cieņu un mīlestību A. Jansonu atceras Turaidas un Doles muzeju darbinieki, kā arī kolēģi no Rīgas arhitektūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas, kur viņš darbojās pēdējos mūža gados. A. Jansons piedalījies vairāku grāmatu tapšanā, viņa nozīmīgāko publikāciju skaits sniedzas krietni pāri simtam.

Šis ir īss mūsu novadnieka dzīves apskats, taču stāstīt par viņu varētu bezgala daudz. Un tas arī tika darīts bibliotēkas pasākumā, kurā pulcējāmies, sagaidot A. Jansona simto dzimšanas dienu. Par jubilāra mazāk zināmo dzīves daļu, proti, attiecībām ar draugiem un tuviniekiem, dabas un grāmatu mīlestību, īpašo humoru un rūpēm par Bišumuižas saglabāšanu stāstīja viesi – viņa ģimenes locekļi un apkaimes iedzīvotāji.

Ar plašu izstādi A. Jansona simtgadi atzīmēja arī Latvijas Nacionālā bibliotēka, kur vairāk nekā divus mēnešus bija iespēja iepazīties ar jubilāra devumu Latvijas un Rīgas

vēsturē. Izstādes tapšanā piedalījās arī mūsu bibliotēka, daloties ar saviem novadpētniecības materiāliem un palīdzot LNB speciālistei, izstādes kuratorei Janai Dreimanei, nodibināt kontaktus ar vēl dzīvajiem A. Jansona tuviniekiem.

Izstādi atklāja A. Jansona dzimšanas dienā – 29. jūnijā. Pasākumā piedalījās daudzi interesenti – gan tie, kuri ar viņu tikušies, gan tie, kam viņa pētnieciskais darbs devis iespēju sagatavot publikācijas un izstrādāt pētījumus. Izstādes nosaukums „Simtgadnieks, kas izglāba Rīgas vēsturi” nebija izvēlēts nejauši. To uzzinājām, noklausoties Latvijas Universitātes docenta Mārtiņa Mintaura priekšlasījumu „Aleksandra Jansona pētījumi Latvijas arhitektūras un kultūras vēsturē”, kā arī noskatoties režisora Anša Epnera dokumentālo filmu „Monumente”. Filma ir vēstījums par senās Rīgas pilsētas bibliotēkas (*Bibliotheca Rigensis*) degšanu 1941. gadā, un tajā stāstīts arī par A. Jansonu. Izrādās, ka bibliotēkas vislielāko dārgumu – Latvijas un Rīgas vēsturei svarīgu dokumentu – glābšanu no bojāejas organizējis tieši viņš, tolaik šīs bibliotēkas darbinieks, kurš dažas dienas pirms ugunsgrēka vadījis tās vērtīgāko krājumu nogādāšanu ugunsdrošā seifā Rātsnama pagrabā.

Par šo svarīgo notikumu, kā arī par savas dzīves grūtajiem brīžiem A. Jansons nemēdza runāt. Žēl, ka pilnībā netika izmantotas iespējas par piedzīvoto uzzināt no viņa paša. Simtgadnieks, Rīgas vēstures glābējs, lielisks draugs un kolēģis, milēts un cienīts savu tuvinieku vidū, tagad atdusas Katlakalna kapos.

PĒTĪJUMI UN ATKLĀJUMI

Foto: Daina Ģeibaka

- INTA SALLINENE

LATVIJAS BIBLIOTĒKU NOVADPĒTNIECĪBAS KONFERENČU VĒSTURE

- JANA DREIMANE

BIBLIOTĒKU DZĪVE RĪGAS CENTRĀLĀS BIBLIOTĒKAS GADAGRĀMATU SPOGULĪ

- ZINTA GERŠMANE
INTA SALLINENE

BIBLIOTĒKU VĒSTURES ARHĪVU DOKUMENTU IZPĒTES PIEREDZE

INTA SALLINENE
*RCB Bibliotēku dienesta
galvenā eksperte bibliotēku
jomā*

LATVIJAS BIBLIOTĒKU NOVADPĒTNIECĪBAS KONFERENČU VĒSTURE¹

Kādā pagājušā gadsimta bibliotēku novadpētniecības konferencē Latvijas Bibliotekāru biedrības (LBB) prezidente Silvija Liniņa salīdzināja novadpētniecības darbu ar bibliotēkas goda tērpu. Turpinot šo domu, var piebilst, ka Latvijas bibliotēku novadpētniecības konferences ir kā bibliotekāru kopīgi austa goda tērpa josta, kurā katrs novads ieaudis savus rakstus. Tā ir viena no dzīvotspējīgākajām un spilgtākajām tradīcijām, kas veido bibliotēku novadpētniecības darba zelta fondu. Sākušās pirms divdesmit viena gada, novadpētniecības konferences ir aptvērušas visus Latvijas novadus, guvušas atspoguļojumu plašsaziņas līdzekļos un profesionālajos izdevumos, un tās joprojām dzīvo dalībnieku atmiņās.

Rakstā sniegts ieskats Latvijas bibliotēku novadpētniecības konferenču priekšvēsturē un vēsturē, aktuālākajos tematos un dažās gūtajās atziņās. Raksta autore ir piedalījusies 13 konferencēs, 1.–8., kā viena no organizatorēm pārstāvēt LNB Bibliotēku dienestu un LBB Novadpētniecības sekciju, bet no 2003. gada – kā RCB novadpētniecības darba speciāliste. Materiāla sagatavošanā izmantoti konferenču nepublicētie materiāli, publikācijas un dalībnieku atmiņas. Detalizētāk apskatīta pirmo astoņu konferenču norise, runājot par pārējām konferencēm, akcentēti tikai to galvenie jautājumi.

Latvijas bibliotēku novadpētniecības konferenču pirmsākumi ir meklējami pagājušā gadsimta 90. gados. Bibliotēku vēsturē šis laiks iezīmējās ar paradigmu maiņu, jo kļuva pieejami padomju laikos aizliegtie informācijas avoti. Līdz ar to bibliotēku novadpētniecības darbs piedzīvoja ne tikai satura

renesansi, bet arī milzīgu apjoma palielināšanos. Vēl nebijušas iespējas piedāvāja jaunās tehnoloģijas, taču, lai varētu tās izmantot, bibliotēkās bija nepieciešami datori un bibliotekāriem vajadzēja apgūt jaunas zināšanas un prasmes. Pagājušā gadsimta 90. gados Latvijas sabiedrībā, arī bibliotekārājā, veidojās pastiprināta interese par savu novadu, novadniekiem, dzimtu vēsturi. Līdz ar to pieauga pieprasījums pēc bibliotēku novadpētniecības pakalpojuma – gan tieša, gan attālināta.

1994. gada 9. novembrī LBB valdes sēdē tika nodibināta Novadpētniecības sekcija. Par tās vadītāju tika ievēlēta LNB Bibliotēku dienesta galvenā bibliotekāre Inta Sallinene. Atjaunotajā Latvijas valstī novadpētniecības darbu nevajadzēja sākt no nulles, jo padomju laikā novadpētniecība bija obligāts bibliotēku darba virziens. Daudzās bibliotēkās tas tika veikts ar misijas apziņu – nepazust padomju sistēmas bibliotēku vienādošanas procesos. Tā pagājušā gadsimta 80. gados Saldus rajona Centrālās bibliotēkas vadītāja Eleonora Anaparte atvēlēja savu kabinetu Bibliotēkas vēstures istabas ierīkošanai. Tal-su rajona bibliotēkā rūpīgi tika glabāta un turpināta bijušā bibliotēkas vadītāja Jāņa Tāles unikālā tematiskā dzejas kartotēka. Balvu rajona Upītes bibliotēkas vadītājs Antons Slišāns vāca novada mutvārdu vēsturi, uzklautos vecāko iedzīvotāju stāstus. LNB Bibliotēku dienests (pirms tam V. Lāča LPSR Valsts bibliotēkas Zinātniskās metodikas un bibliogrāfijas nodaļa) ik gadu organizēja pilsētu un rajonu bibliotēku bibliogrāfu seminārus, kuros viens no aplūkotajiem jautājumiem bija novadpētniecības darbs. 1990. gadā minētajā nodaļā I. Sallinenes vadībā tika izstrādāti

¹ Informāciju par konferenču referātu un ziņojumu publikācijām, kā arī rakstus par pasākumu norisi sk. bibliogrāfijā materiāla beigās.

metodiski norādījumi „Novadpētniecības darbs bibliotēkās”.

Līdz ar Latvijas valsts neatkarības atjaunošanu un robežu atvēršanos bibliotēkām vajadzēja sākt strādāt tā, lai nepazustu pasaules globalizācijas procesos. Šajā novadpētniecībai sarežģītajā laikā radās arvien jauni jautājumi, kurus vairs nebija iespējams iekļaut viena semināra programmā. Lai tos risinātu un arī lai klātienē iepazītu Latvijas bibliotēku novadpētniecības darbu, LNB Bibliotēku dienesta vadītāja Dzidra Šmita ierosināja LNB, LBB un Latvijas pilsētu un novadu publiskajām bibliotēkām kopīgi rīkot novadpētniecības konferences.

Konferences rīkotāju lokā visus šos gadus ir bijusi LBB un tās Novadpētniecības sekcija, kā arī LNB Bibliotēku dienests (tagad Bibliotēku attīstības institūts), piesaistot citas LNB nodaļas. Konferences organizēšanā allaž iesaistās arī kāda Latvijas novada vai pilsētas bibliotēka. RCB kā rīkotājbibliotēka līdz šim ir piedalījies konferences organizēšanā trīs reizes. Divas reizes konferences palīdzējušas organizēt Balvu un Dobeles novadu bibliotēkas, pa vienai reizei – Preiļu, Cēsu, Talsu, Jēkabpils, Gulbenes, Daugavpils un Bauskas novadu bibliotēkas. Katru gadu LNB speciālisti izvēlas rīkotājbibliotēku pēc noteiktiem kritērijiem: izcils novadpētniecības darbs, ieinteresēti un zinoši bibliotekāri novadpētnieki, vērtīgas, laika gaitā pārbaudītas tradīcijas, novitātes, prasme sadarboties ar citām atmiņas institūcijām un novadpētniekiem, māka prezentēt novadpētniecībā paveikto un savu novadu. Dažreiz bibliotēkai, kura atbilst visiem kritērijiem, tomēr nākas atteikties no godpilnā pienākuma, jo tā nevar nodrošināt pienācīgus konferences darba apstākļus. Konferenču norisi ir atbalstījuši LR Kultūras ministrija, Valsts Kultūrkapitāla fonds, pilsētu un novadu pašvaldības, novadpētnieki, kolekcionāri, bibliotēkas, uzņēmēji un citi interesenti.

Novadpētniecības konferencēm tika izvirzīti šādi uzdevumi: veicināt bibliotēku novadpētniecības darbu, atmiņas institūciju sadarbību un kontaktus ar citiem novadpēt-

niekiem, sniegt profesionālu, metodisku un emocionālu atbalstu bibliotēku novadpētniekiem, kā arī iepazīt Latvijas pilsētu un novadu kultūrvēsturi, izmantojot bibliotēku novadpētniecības darba rezultātus. Konferenču tradīcijas iedibinātāju mērķis bija pakāpeniski, 26 gadu laikā (toreiz Latvijā bija 26 lauku rajoni), iepazīt visus Latvijas novadus un to kultūrvēsturi. Katrā rajonā bija centralizēta bibliotēku sistēma ar vienu centrālo bibliotēku. Piedalīties konferencēs tika aicināti pārstāvji no katra rajona centralizētās sistēmas un lielāko pilsētu bibliotēkām.

Pirmajās konferencēs dalībnieku skaits bija ierobežots – viens pārstāvis no katras centralizētās bibliotēku sistēmas. Ierobežojumus noteica uzņemošās bibliotēkas iespējas nodrošināt telpas, kā arī transportu izbraukumu sesijām un novada apskatei. Ja bija iespējams, dalībnieku skaits tika palielināts, uzaicinot izcilākos bibliotēku novadpētniekus. Gadu gaitā izveidojās pastāvīgs konferenču dalībnieku loks.

Konference vienmēr ir nozīmīgs notikums novadā. Tās laikā bibliotekāri tiek ar vietējās pašvaldības pārstāvjiem un novadpētniekiem, tā ir iespēja parādīt sava novada vērtības un novadpētniecības veikumu visai Latvijai un arī ārzemju viesiem. Citādi iegūt tik lielu sava novadpētniecības darba publicitāti nav iespējams.

Konferenču programmas ir atšķirīgas, tomēr ar dažiem vienojošiem elementiem – iepriekšējā posma novadpētniecības darba aktualitāšu, sasniegumu un problēmu izvērtējums, kā arī tikšanās ar vietējās pašvaldības pārstāvjiem un novadpētniekiem. Ikvienā konferencē tiek klātienē iepazīta novada bibliotēku labākā pieredze, kā arī novitātes un sasniegumi kādā no citu novadu bibliotēkām.

Konferenču programmās iekļauti Latvijas un ārzemju bibliotēku speciālistu – gan praktiķu, gan teorētiķu –, kā arī citu nozaru (muzeju, arhīvu, tūrisma biroju, skolu, informācijas tehnoloģiju) speciālistu ieteikumi un konsultācijas aktuālo novadpētniecības jautājumu risināšanai. Tiek spriests arī par

jauno informācijas tehnoloģiju izaicinājumiem un iespējām.

Konferenču otrā daļa jeb kultūras programma tiek veidota „no sirds uz sirdi”. Tajā tiek iepazīts konkrētais novads, tā kultūra un novadnieki.

Divdesmit viena gada laikā (1995–2016) ir notikušas 14 konferences 11 Latvijas novados un pilsētās:

1. konference, 1995. g., Rīga, Kuldīga
2. konference, 1996. g., Preiļi
3. konference, 1997. g., Cēsis
4. konference, 1998. g., Talsi
5. konference, 1999. g., Jēkabpils, Viesīte
6. konference, 2000. g., Gulbene
7. konference, 2001. g., Balvi
8. konference, 2002. g., Daugavpils
9. konference, 2003. g., Dobeles, Tērvete
10. konference, 2006. g., Bauska, Īslīce
11. konference, 2007. g., Rīga
12. konference, 2013. g., Balvi
13. konference, 2014. g., Dobeles
14. konference, 2016. g., Rīga.

Tiek plānots, ka 15. novadpētniecības konference norisināsies 2017. gadā Madonā.

Pirmās deviņas Latvijas bibliotēku novadpētniecības konferences (1995–2003) notika katru gadu. Kopš 2003. gada tās notiek ar lielākiem pārtraukumiem, ilgākais bija pieci gadi (starp 11. un 12. konferenci). Pirmajā konferencē piedalījās 42 dalībnieki, turpmākajās to skaits pieauga. RCB ir bijusi konferences rīkotājbibliotēka 1995., 2007. un 2016. gadā. Deviņas no četrpadsmit konferencēm ir tapušas ar pašreizējās RCB direktores Dzidras Šmitas dalību: pirmās septiņas viņa organizēja kā LNB Bibliotēku dienesta vadītāja un vēl divās konferencēs piedalījās kā rīkotājbibliotēkas direktore.

Konferencēm ir ne tikai kopīgas iezīmes – katra no tām atšķiras ar novada specifiku un ar konkrētā brīža aktualitātēm. Novadpētniecības konferences ir nozīmīgi orientieri Latvijas bibliotēku vēsturē, jo tās atspoguļo novadpētniecības darba attīstību divdesmit viena gada garumā. Dažu konferenču nosaukumi tieši no-

rāda tajās aplūkoto pamattematu, citām izvēlēts tēlainis nosaukums, taču dalībnieku atmiņās tās parasti saglabājušās pēc norises vietas.

Pēc Latvijas neatkarības atgūšanas neviena publiskā bibliotēka vairs nevēlējās saukties par „masu bibliotēku”, kā tas tika oficiāli darīts padomju gados. Bibliotēkas gribēja būt „tautas bibliotēkas”, tāpēc pirmajās konferencēs tika lietots šis neoficiālais „tituls”.

1. novadpētniecības konference „BIBLIOTĒKU UN MUZEJU SADARBĪBA”

(1995. g. 1.–3. jūnijs, Rīga un Kuldīga)

Foto no Intas Sallīnes personīgā arhīva

1. Latvijas bibliotēku novadpētniecības konferences ielūgums

LNB Bibliotēku dienests sagatavoja ielūgumu un kopā ar konferences programmu izsūtīja pa pastu potenciālajiem dalībniekiem. Pirmajā konferencē tika skatīta viena no 90. gadu aktualitātēm novadpētniecības jomā, proti, divu atmiņas institūciju – muzeju un bibliotēku – sadarbība. Konferences dalībnieki apmeklēja Rīgas vēstures un kuģniecības muzeju un tā bibliotēku. Galvenā fondu glabātāja Anita Gailiņa iepazīstināja ar muzeja krājumiem, tika apskatītas muzeja pastāvīgās un tematiskās ekspozīcijas. Muzeju biedrības priekšsēdētājs Jānis Garjāns nolasīja referātu par muzeju un bibliotēku sadarbības iespējām. Konferences dalībniekiem tā bija iespēja iepazīt muzeja darbu arī „no sētas” puses, jo, lai sadarbotos un nevajadzīgi nedublētu darbu, vispirms vienam otru ir jāiepazīst.

✓

Latvijas Bibliotekāru biedrības Novadpētniecības sekcija un Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bibliotēku dienests rīko **novadpētnieku konferenci**

Programma

1. jūnijs

11.30 Dalībnieku reģistrācija **Bibliotēku dienestā, Vāgnera ielā 4**

12.00 Rīgas Vēstures un kuģniecības muzeja apmeklējums

- ♦ Fondu apskate un konsultācijas (stikla un porcelāna, mēbeļu un dārgmetālu fonds)
- Rīgas Vēstures un kuģniecības muzeja galvenā fondu glabātāja **Anita Gailīša**
- ♦ Muzeja bibliotēkas apmeklējums
- Bibliotēkas vadītāja **Inga Krigere**
- ♦ Muzeja pastāvīgās ekspozīcijas apskate
- ♦ Tematisko ekspozīciju apskate (Rīga 20. - 70. gadi, jūgendstils Rīgā, spēļu deju dejotāja **Marta Alberinga**)

2. jūnijs

9.00 Dalībnieku pulcēšanās **Bibliotēku dienestā, Vāgnera ielā 4**

Izbraukšana uz Rīgas pilsētas Bibliotēku dienestu, Craudu ielā 59

10.00 Konkursa "Labākais novadpētniecības pasākums" skates atklāšana

LBB Novadpētniecības sekcijas vadītāja **Inta Sallinene**, LBB viceprezidente **Silvija Liniņa**, Muzeju biedrības priekšsēdētājs **Jānis Garjānis**

Konkursantu uzstāšanās par iesniegtajiem darbiem (reglaments 10 minūtes)

Žūrijas komisijas ziņojums un konkursantu apbalvošana

Kafija

3. jūnijs

Ekskursija uz Dabas un pieminekļu aizsardzības biedrības Kuldīgas nodaļas priekšsēdētāja **Ata Bērtiņa** privātmuzeju Kuldīgas rajona "Birzniekos", Kuldīgas bibliotēkas apmeklējums.

8.00 Izbraukšana no Latvijas Nacionālās bibliotēkas, K. Barona ielā 14

18.00 Plānotā atgriešanās Rīgā

Inta Sallinene

1. Latvijas bibliotēku novadpētniecības konferences programma

novadpētniecības pasākums" (rikoja LNB un LBB) iesūtīto darbu prezentācijas, kā arī žūrijas komisijas vērtējums un apbalvošana. Novadpētniecības konkursam bija iesūtīti 16 darbi no visiem Latvijas novadiem. Tie tika publicēti LNB Bibliotēku dienesta biļetena „Es daru tā” pirmajā tematiskajā papildlaidienā. Konferences otrā darba diena notika RCB Bibliotēku dienestā, bet trešajā dienā dalībnieki devās izbraukuma sesijā uz Kuldīgas Centrālo bibliotēku, kur iepazīnās ar novadpētniecības darbu un apmeklēja Dabas un pieminekļu aizsardzības biedrības Kuldīgas nodaļas priekšsēdētāja **Ata Bērtiņa** privātmuzeju Kuldīgas rajona „Birzniekos”.

Konferences galvenais guvums: muzeju un privātkolekciju iepazīšana

Pagājušā gadsimta 90. gadi bija pārmaiņu laiks bibliotēku novadpētniecības teorijas jautājumos. Kamēr vecās teorijas tika pārvērtētas, bet jaunās vēl tikai tapa, bija īpaši svarīgi iepazīt kolēģu pieredzi. Konferencē tai bija veltīta atsevišķa programmas sadaļa, kurā tika ietvertas pirmā Latvijas mēroga publisko bibliotēku konkursa „Labākais

kā pirmais solis turpmākai sadarbībai, Latvijas publisko bibliotēku labākās novadpētniecības darba pieredzes prezentācijas jeb veiksmes stāsti un to publicēšana, kā arī iepazīšanās ar RCB Bibliotēku dienesta darbu. 1995. gada Latvijas publisko bibliotēku gada pārskatos 1. novadpētniecības konference novērtēta ļoti atzinīgi.

Konferences dalībnieki RCB Bibliotēku dienestā

2. novadpētniecības konference (1996. g. 7.–9. augusts, Preiļi)

Latvijas bibliotēku 2. novadpētniecības konference iegājusi vēsturē kā pirmā starptautiskā novadpētniecības konference, jo tajā pirmo reizi klātienē tikās mūsu valsts un ārzemju bibliotēku novadpētniecības darba speciālisti. Latvijas novadpētniekiem tā bija unikāla ie-

(Heidi Martikainen). Konferencē tika aplūkota novadpētniecības loma bibliotēku vēsturē, LNB Letonikas nodaļa kā palīgs bibliotēku novadpētniecības darbā, novadpētniecības darbs Preiļu rajona Centrālajā bibliotēkā, Lielbritānijas un Somijas bibliotēkās.

Lielbritānijas Bibliotekāru biedrības Novadpētniecības sekcijas vadītāja E. Melrouza dalījās savas valsts bagātajās novadpētniecības tradīcijās. Lektore bibliotēku novadpētniecības jomā darbojusies kopš 1978. gada. Tolaik Lielbritānijas Bibliotekāru biedrības Novadpētniecības sekcijā bija apvienoti 1800 praktizējošu bibliotekāru, studentu, pasniedzēju un radošo nozaru pārstāvju. E. Melrouza ar nožēlu atzina, ka agrāk pētīta tikai aristokrātu dzimtu vēsture.

Foto no Intas Sallīnes personīgā arhīva

Trešdiena, 7.augusts		
1200	Izbraukšana no Rīgas, Nacionālās bibliotēkas K.Barona ielā 14.	1500 – 1530
1600 – 1700	Izbraukšana Preiļos, iekārtošanās viesnīcā.	1530 – 1700
1800	Pētdienas vakars.	1700 – 1900
Ceturtdiena, 8.augusts		
900 – 915	Tikšanās ar silētātas un rajona pašvaldību.	2000
915 – 935	Latvijas bibliotekāru biedrības (LBB) prezidentes S.Laiņas referāts "Novadpētniecības loma tautas bibliotēku vēsturē".	
935 – 1000	LBB Novadpētniecības sekcijas vadītājas I.Sallīnes ziņojums par novadpētniecības darbu Latvijas tautas bibliotēkās.	900 – 1500
1000 – 1035	Kafijas ceļozis.	
1035 – 1100	Preiļu rajona galvenās bibliogrāfes M.Jelisejevas ziņojums par novadpētniecības darbu Preiļu rajonā.	1500
1100 – 1200	Ārzemju viesu uzstāšanās.	1800
1200 – 1400	Pusdienas.	
1400 – 1500	Izbraukšanās ar Preiļu rajona galveno bibliotēku.	
Piektdiena, 9.augusts		
	LNB Letonikas nodaļas vadītājas M.Leventāles ziņojums "LNB Letonikas nodaļa – palīgs tautas bibliotēku darbā".	
	Dāskaitiņas. Paredzes smaile.	
	Izbraukšanās ar Preiļu kultūrvēstniecības muzeju "Latgales senās atklātole". (Iestāde no NB un Preiļu muzeja fondiem).	
	Vakariņas.	
	Piektdiena, 9.augusts	
	Dokuments uz Raiņa muzeju Jasmūnī.	
	Izbraukšanās ar Aizkaines ceļotāju bibliotēku.	
	Keramīņu ceļš somērijā.	
	Izbraukšana uz Rīgu.	
	Pilnāti atgriešanās Rīgā.	

2. Novadpētniecības konferences ielūgums un programma

Foto no Intas Sallīnes personīgā arhīva

2. Novadpētniecības konferences dalībnieki

spēja uzzināt ārzemju novadpētniecības darba virzienus, aktualitātes, pieredzi un tikties ar pasaules bibliotekārajā sabiedrībā atzītiem novadpētniekiem. Pirmo reizi novadpētniecības konference ritēja latviešu un angļu valodā.

2. novadpētniecības konferencē piedalījās Lielbritānijas Bibliotekāru biedrības Novadpētniecības sekcijas vadītāja Elizabete Melrouza (*Elizabeth Melrose*) un Somijas Tampere bibliotēkas vadītāja Heidi Martikainen

Toties tagad pieaug vienkāršo britu interese par ģenealoģiju un dzimtu izpēti. E. Melrouza uzsvēra bibliotēku lomu un nozīmi šajā darbā un aicināja pētīt dažādu sociālo slāņu vēsturi: „Es atklāju to, ko sev atklāja arvien vairāk ļaužu – ka parasta cilvēka dzimtas vēsturē ir daudz aizraujoša, ka kopienas dzīvei tās vietā un laikā ir nekad agrāk neapzināta vērtība, ka katras ģimenes vēsture ir ieguldījums nacionālajā identitātē. Tā es kļuvi par bibliotekāri no-

vadpētnieci un nekad neesmu nožēlojusi šo lēmumu.”¹ Dažas Latvijas bibliotēkas jau bija uzsākušas novada dzimtu izpēti. Tā Jēkabpils rajona bibliotēkā glabājās Lūcijas Ķuzānes vāktais „Cilvēkarhīvs”, tomēr E. Melrouzas vārds bija nozīmīgs pamudinājums un iedrošinājums apgūt šo bibliotekāriem jauno darba virzienu vēl pamatīgāk.

2. novadpētniecības konferences uzdevums bija ne tikai iepazīt ārzemju pieredzi, bet arī veicināt Latvijas rajonu, pilsētu un pagastu sadarbību ar LNB Letonikas nodaļu, kurā tiek veikts nozīmīgs bibliotekārais un bibliogrāfiskais darbs ar literatūru par Latviju. Letonikas nodaļas vadītāja Māra Izvestnija iepazīstināja konferences dalībniekus ar nodaļas darbu. Viņa atklāja, kādas iespējas Latvijas publisko bibliotēku novadpētniecības darbā paver Letonikas krājums, kartotēkas un bibliogrāfiskie rādītāji, pastāstīja, kā tajos atrast informāciju par novadiem un novadniekiem.

Kā unikāls novada izpētes materiāls tika novērtēts Preiļu rajona galvenās bibliogrāfes Mārites Jeļisejevas paveiktais – bagātīgs un pārredzami sakārtots novadpētniecības krājums ar 260 personāliju mapēm. Latvijas Bibliotekāru biedrības prezidente S. Liniņa analizēja novadpētniecības lomu publisko bibliotēku vēsturē, priekšplānā izvirzot šī darba morālos aspektus, proti, ko novadpētniecība dod pašiem bibliotekāriem un kāda nozīme šim darbam ir Latvijas kultūrvēsturiskā mantojuma un nacionālās pašapziņas saglabāšanā. LNB Bibliotēku dienesta galvenā bibliotekāre I. Sallinene izvērtēja jaunākās tendences Latvijas bibliotēku novadpētniecības darbā. Tā kā LNB metodiskie ieteikumi novadpētniecības darbā bija iznākuši pirms sešiem gadiem un šajā laikā notikušas ievērojamas

pārmaiņas, 1996. gadā LNB tika izdoti jauni metodiski ieteikumi bibliotēku novadpētniecības darbā.

Konferences pievienotā vērtība bija ekskursija pa Preiļiem un Preiļu novadu, kā arī neaizmirstamais Aglonas bazilikas apmeklējums. Konferenci papildināja LNB Sīkiespieddarbu un attēlizdevumu nodaļas un Preiļu vēstures muzeja sagatavotā izstāde „Preiļi senajās atklātnēs”.

3. novadpētniecības konference (1997. g. 4.–6. augusts, Cēsis)

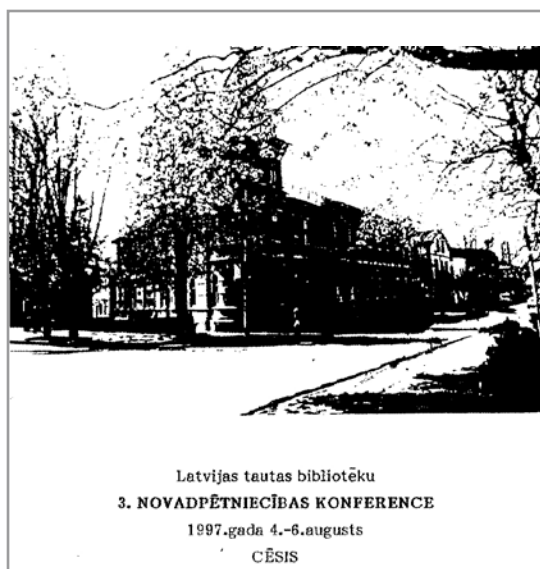

Foto no Intas Sallinenes personīgā arhīva

3. Konferences ielūgums

PROGRAMMA		13.30 - 13.45	LNB Novadpētniecības sekcijas vadītājas I.Sallinenes ziņojums par novadpētniecības darbu Latvijas tautas bibliotēkās.
Pirmdienā, 4.augusts			
12.00	Izbraukšana no Rīgas, Nacionālās bibliotēkas K.Barona ielā 14.	13.45 - 15.00	Debates pie kafijas.
13.30	Izbraukšana Cēsis tiem, kas nebrauc no Rīgas. Pulcēšanās Cēsu RCB, Raunas ielā 1.	15.00 - 15.30	Nosīgums.
14.00 - 15.00	Āraišu ezerpils apmeklējums.	15.30 - 16.30	Ekskursija pa Cēsim.
15.30 - 18.00	Iekārtošanās viesnīcā "Putnīkrogs", Saules ielā 23.	Trešdienā, 6.augusts	
19.00	Ielūgums pie Valtera fon Plettenberga Līvoniņas ordeņa Cēsu pilī.	9.00	Izbraukšana uz Liepas pagastu. Iepazīšanās ar Liepas pagasta bibliotēku un pagasta ievērojamākajām vietām. Izbraukšana uz Rīgu.
Otrdienā, 5.augusts			
9.00 - 9.45	Iepazīšanās ar Cēsu RCB un Cēsu novada bibliotēku vēstures materiāliem.	14.00	Konferences valoda: latviešu, krievu.
9.45 - 10.00	Konferences atklāšana. Latvijas Bibliotekāru biedrības (LBB) prezidentes S.Liniņas ievadvārds.	Dalībniekiem lūdzam pemt līdzīgu savas novadpētniecības darba pagājušā gada pārskatu.	
10.00 - 10.15	Tikšanās ar Cēsu rajona pašvaldību.	Plānotie izdevumi:	
10.15 - 11.00	Cēsu RCB novadpētniecības bibliogrāfes G.Spulles referāts "Novadpētniecības darbs Cēsu rajonā".	Nakšpūšana = Ls 2-3 diennakti.	
11.00 - 11.20	Kafijas pauze.	Ceļa izdevumi no Rīgas uz Cēsim un atpakaļ = Ls 4.	
11.20 - 12.00	Zīpojumi par novadpētniecības darbu Lietuvā un Igaunijā.	Ceļa izdevumi Cēsu novadā = Ls 1.	
12.00 - 13.30	Pusdienu pārtraukums.	Par piedalīšanos lūdzam obligāti zīgot LNB Bibliotēku dienestam līdz š.g. 15.jūlijam, norādot, vai izbrauksiet no Rīgas ar pasūtīto autobusu, pa tālruni 7210747 vai 7210752.	

Foto no Intas Sallinenes personīgā arhīva

3. Konferences programma

¹Melrose, Elizabete. Novadpētniecības darbs Lielbritānijās bibliotēkās: pārmaiņas un attīstība. *Es daru tā*, Nr.6, 1997, 25. lpp.

*Konferences
dalībnieki.
No labās LNB
Bibliotēku
dienesta vadītāja
Dzidra Šmita,
centrā LBB
prezidente
Silvija Liniņa*

Foto no Intas Sallinenes personīgā arhīva

3. novadpētniecības konferencē tika aicināti piedalīties Lietuvas un Igaunijas bibliotēku speciālisti. Konferences valodas bija latviešu un krievu. Programmā tika akcentētas bibliotēku novadpētniecības darba novitātes, nozīmīgākie darba virzieni un pieredze Viļņas, Valgas, Cēsu un Liepas pagasta bibliotēkās.

Par dažiem novadpētniecības darba aspektiem Viļņas apriņķa bibliotēkās ziņoja A. Mickeviča publiskās bibliotēkas direktora vietniece A. Skodyte (*A. Skodytė*), uzsverot – ja bibliotēkas grib būt sabiedrības centrs, tad jāstrādā interesanti. Lietuvā cilvēkus mūsdienās visvairāk interesē tas, kas ir patiesi tuvs, proti, pašu dzīve, tuvinieki, paziņas, savas saknes. Par Valgas bibliotēku novadpētniecības darbu referēja Valgas Centrālās bibliotēkas galvenā bibliotekāre E. Rudare. Viņa atzina, ka pēc Igaunijas valsts neatkarības atgūšanas novadpētniecības darbs kļuvis dziļāks un sirdij tuvāks. Igaunijas bibliotēkās lielāka nozīme tiek piešķirta bibliotēku un muzeju sadarbībai, bibliotēku vēstures izpētei. Cēsu rajona Centrālās bibliotēkas bibliogrāfe Gunta Spulle uzsvēra, ka Cēsu bibliotēkas novadpētniecības darba galvenais mērķis ir sniegt lasītājiem pēc iespējas plašāku un bagātāku informāciju par novadu, radīt labākus apstākļus darbam. Rūpīgāks un pamatīgāks novadpētniecības darbs Cēsu bibliotēkā ticis uzsākts pirms apmēram desmit gadiem, un pamatus tam ielikusi bibliogrāfe Veneranda Mežvēvere. 1996. gada 6. aprīlī bibliotēkā atvērta specializēta novadpētniecības lasītava, kurā pārskatāmi sakārtoti novadpētniecības materiāli un iekārtotas ērtas

darba vietas to studēšanai. Iedvesmojoties no Cēsīs redzētā, pēc konferences vairākās Latvijas bibliotēkās tika iekārtotas novadpētniecības lasītavas.

Konferences izbraukuma sesija notika Liepas pagasta bibliotēkā. Kultūrtvēstures programmā bija iekļauts Āraišu ezerpils apmeklējums, ielūgums pie Valtera fon Pletenberga Livonijas ordeņa Cēsu pilī, Liepas pagasta ievērojamo vietu aplūkošana un dzejnieka Eduarda Veidenbauma piemiņas brīdis viņa muzejā.

Konferences guvums: iepazīšanās ar tuvāko kaimiņu – Igaunijas un Lietuvas – novadpētniecības darba pieredzi. Iedvesmoja arī Cēsu un Liepas bibliotekāru entuziasms un novadpētniecības jomā paveiktais.

4. novadpētniecības konference

(1998. g. 11.–13. augusts, Talsi)

Viens no centrālajiem jautājumiem 4. novadpētniecības konferencē bija bibliotēku un tūrisma biroju sadarbība. Talsu tūrisma biroja vadītājs G. Seilis iepazīstināja ar savu darbu. Tika izvērtēts tāds novadpētniecības darba virziens kā tūrisma ceļvežu izstrāde. Talsu bibliotekāri ir izstrādājuši vairākus ceļvežus. Konferences dalībniekiem bija iespēja ar tiem iepazīties, kā arī aplūkot Talsu muzeja krājumus, iziet tūrisma maršrūtus Sabilē un Pedvālē un doties ekskursijā uz vēl nesen slēgto pierobežas zonu.

Tā kā publiskajās bibliotēkās arvien pār-

Foto no Intas Sallīnes personīgā arhīva

Latvijas tautas bibliotēku
4. NOVADPĒTNIECĪBAS KONFERENCE
1998.gada 11.-13.augusts
TALSU

teresētus un spējīgus ar citādām acīm paskatīties uz katrai vietai piemītošo skaistumu un bagātību. Daudzi novadpētnieki piekrita Talsu rajona Centrālās bibliotēkas galvenās bibliogrāfes Silvijas Skromules atziņai, ka vākt, sistematizēt un apkopot katru raksta galiņu par savu novadu – tas ir aizraujošs darbs, ja to dara ar prieku, interesi un izdomu. S. Skromules lielo ieguldījumu novada izpētē apliecina viņas apkopotais, tieši pirms konferences no Talsu tipogrāfijas saņemtais krājums „Talsu novada literāti”.

4. Konferences ielūgums

liecinošāk sevi pieteica jauni darba virzieni – mutvārdu vēsture un dzimtu izpēte –, bibliotekāriem nepieciešamās padziļinātās zināšanas un prasmes šajās jomā sniedza Latvijas Universitātes lektore Ruta Šenberga referātā „Dzimtas un novadnieku likteņu izpēte gadsimta nogalē, tā vēsturi rakstot”.

Tika iepazīts un atzinīgi novērtēts Talsu rajona Centrālās un Bērnu bibliotēkas novadpētniecības darbs. Bērnu bibliotēkas lasītavas vadītāja Maija Laukmane aicināja nesēdēt blakus savāktajai bagātībai, bet iet un darīt – izmantot ik brīdi, lai padarītu apkārtējos ja ne gluži dullus ar novada izzināšanu, tad vismaz iein-

PROGRAMMA		9.45 - 10.45	Novadpētniecības darbs Talsu rajonā. Talsu RCB galvbibliogrāfe S.Skromule, Bērnu bibliotēkas lasītavas vad. M.Laukmane.
11.00	Otdriena, 11.augusts Izbraukšana no Rīgas, Nacionālās bibliotēkas K.Barona ielā 14.	10.45 - 11.00	Kafijas pauze.
12.30	Izbraukšana Talsos tiem, kuri nebrauc no Rīgas (Talsos, Lielā ielā 22)	11.00 - 11.15	Talsu rajona tūrisma informācija. Tūrisma biroju vadītājs G.Sellis.
13.30	Sagaidāšana Sabīlī. Peovāles apmeklējums.	11.15 - 11.30	LBB Novadpētniecības sekcijas vadītāja I.Sallīnes ziņojums par novadpētniecības darbu Latvijas tautas bibliotēkās.
16.30	Izbraukšana no Sebilēs.	11.30 - 12.00	LU Bibliotēkzinātnes un informācijas katedras lektore R.Šenbergas referāts.
17.00 - 19.00	Iekārtošanās viesnīcā.	12.00 - 13.00	Debates.
19.15	Saviesīgs vakars.	13.00 - 14.00	Talsu novada muzeju apskate.
	Trešdiena, 12.augusts	14.00	Pusdiens.
9.00	Izbraukšana no Talsiem.	15.00	Izbraukšana uz Rīgu.
	Maršruts: Dundega-Mazirbe-Kolka-Rojs.		
19.00	Atgriešanās Talsos.		
	Ceturtdiena, 13.augusts		
9.00 - 19.15	LBB prezidentes S.Lāņiņas uzruna.		Par piedalīšanos lūdzam obligāti zīpot LNB Bibliotēku dienestam vai Talsu RCB Edz 5.g. 31.jūlijam, norādot, vai izbrauksiet no Rīgas ar pasūtīto autobusu. Rīga. Tālr., fakss 7312807.
9.15 - 9.30	Tikšanās ar Talsu pilsētas un rajona vadību.		Talsi. Tālr. (32)22572 vai tālr., fakss 22656.
9.30 - 9.45	Talsu RCB direktores V.Naģles pārskats par Talsu RCB un rajona bibliotēkām.		Pļānotie izdevumi: Nakšpošana = Ls 3 dieneksti. Ceļo izdevumi = Ls 3.

Foto no Intas Sallīnes personīgā arhīva

4. Konferences programma

Konferences guvums: Talsu piemērs bibliotēku, tūrisma biroju un muzeju sadarbībai kā perspektīvam novadpētniecības darba virzienam. Fascinējošais entuziasms un aizrautība, ar kādu strādā Talsu bibliotekāri, iesaistot novada izpētē līdzilvēkus.

Foto no Intas Sallīnes personīgā arhīva

4. Konferences dalībnieki Pedvālē

5. novadpētniecības konference „BIBLIOTĒKU VĒSTURE”

(1999. g. 25.–27. augusts, Jēkabpils, Viesīte)

Kā liecina nosaukums, 5. novadpētniecības konferences pamattēma bija bibliotēku vēsture. LNB Pētniecības nodaļas galvenā bibliotekāre, LBB Vēstures sekcijas vadītāja Jana Dreimane referēja par bibliotēku vēstures izpēti kā nozīmīgu ikvienas bibliotēkas novadpētniecības darba virzienu. Lektore aplūkoja PSRS un nacistiskās Vācijas okupācijas laika (1940–1990) Latvijas bibliotēku vēstures avotus. J. Dreimane aicināja publiko bibliotēku bibliotekārus pētīt un rakstīt savu bibliotēku vēsturi, izmantojot visu pieejamo avotu bagātību, jo tikai tā, kopīgiem spēkiem, ir iespējams noskaidrot patieso vēsturi.

Liela uzmanība tika pievērsta Jēkabpils rajona bibliotēku vēsturei. Par tās izpēti ziņoja Jēkabpils Galvenās bibliotēkas metodiķe Inga Grīnberga, savukārt Viesītes bibliotēkas vadītāja Līga Griškēna iepazīstināja ar paveikto un atklāto Viesītes bibliotēkas vēstures izpētē. LNB Baltijas Centrālās bibliotēkas vadītājs Viesturs Zanders pastāstīja par diviem no Sēlijas nākušiem kultūras, zinātnes un izglītības darbiniekiem – Jāni Kriškānu un Alfredu Gobu. Latvijas Zinātņu vēstures asociācijas viceprezidents, „Latvijas Vēstneša” informācijas redaktors Sigismunds Timšāns uzsvēra, kas tiek

5. Novadpētniecības konferences dalībnieki Viesītē.

darīts un kas vēl jādara, lai divdesmitais gadu simtenis aizejot nepazustu, bet paliktu pētījumos un rakstu liecībās. Debatēs konferences dalībnieki pārrunāja iespēju apzināt visās Latvijas pētniecības iestādēs, augstskolās un dažādās kultūras iestādēs strādājošo novadpētnieku pētījumus, izmantot tos tematiskos lasījumos un konferenču sērijā „Gadsimtam aizejot”.

Tā kā bibliotēku ikdienā arvien neatlaidīgāk ienāca automatizācijas procesi, 5. novadpētniecības konferencē ieskanējās arī šis

11.30	Kafijas pauze
12.00	Viesītes nozīmīgāko novadpētniecības objektu apskats
13.00	Pusdienas
14.00	Izbraukšana uz Sunāksti
14.45	Sunākstes baznīca, Stendera atdusas vietas apmeklējums
15.45	Izbraukšana uz Zasu
16.45	Zasas parka un Zasas pagasta bibliotēkas apmeklējums
19.30	Vakariņas (Viesītes ezera krastā)

Piektdiena, 27.08.1999.

8.00	Brokastis
9.00	Jēkabpils rajona bibliotēku vēstures izpēte – I. Grīnbergas runa
9.20	Videofilmas par Jēkabpils rajona bibliotēkām noskatīšanās
10.15	Diskusijas (Ceļveži pa bibliotēkām)
10.45	Kafijas pauze
11.00	Viesītes bibliotēku vēsture – L. Griškēnas runa
11.20	Izstādes “Sēlijas kultūrvēsturiskais mantojums” apskatīšana
11.50	Skolu bibliotēku vēstures izpēte – T. Ūbeles runa
12.10	Debates, konferences noslēgums
12.30	Pusdienas
13.30	Izbraukšana uz Rīgu
16.30	Plānotā atgriešanās Rīgā

Latvijas tautas bibliotēku
5. novadpētniecības
konference

Foto no Intas Sallīnes personīgā arhīva

5. Konferences ielūgums un programma

Foto no Intas Sallīnes personīgā arhīva

temats. Bibliotēku sistēmas eksperte Baiba Mūze ziņoja par SIA „IT Alise” iespējām un par paveikto atsevišķu Jēkabpils, Aizkraukles un Ogres rajona bibliotēku darba automatizācijā. Viņa aicināja novadpētniecības materiālus klasificēt tā, lai tos varētu ievadīt elektroniskajā datubāzē.

S. Timšāns mudināja atsaukties akadēmiķa Jāņa Stradiņa aicinājumam vākt novada vietvārdus un citas vēsturiskas liecības, kas administratīvi teritoriālās reformas gaitā var mainīties un izzust. Konferenci papildināja LNB ceļojošā izstāde par Sēliju. Sunākstes kapos pasākuma dalībnieki apliecināja cieņu Stenderu dzimtai. Sekoja emocionāls svētbrīdis Sunākstes baznīcā un relaksējošs Zasas parka un Krustpils pils apmeklējums.

Konferences guvums: atziņa, ka bibliotēku vēstures izpēte ir viens no novadpētniecības darba virzieniem, kas jāveic, izmantojot visus iespējamus avotus, kā arī pārlicība, ka bibliotēku automatizācija ir neizbēgams process, kas uzlabos arī novadpētniecības darbu. Iedvesmoja bibliotēku vēstures pētījumi Jēkabpils un Viesītes bibliotēkās.

6. novadpētniecības konference „NOVADPĒTNIECĪBA GADU TŪKSTOŠU MIJĀ”

(2000. g. 8.–10. augusts, Gulbene)

Iepriekšējā novadpētniecības konferencē doma par jauno informācijas tehnoloģiju nozīmi bibliotēku novadpētniecības darbā tikai ieskanējās, turpretī 6. konferencē galvenā uzmanība bija pievērsta tieši tai. Par konferences norises vietu tika izvēlēta Gulbenes bibliotēka, jo tajā līdzās tradicionālajam darba metodēm jau tolaik tika meklētas un sekmīgi pielietotas arvien jaunas. Viena no tām – izveidots Gulbenes bibliotēkas informācijas centrs. 1997. gadā uzsākot bibliotēku automatizāciju, Gulbenes Centrālajā bibliotēkā uzreiz tika domāts par novadpētniecības datubāzes veidošanu.

LATVIJAS TAUTAS BIBLIOTĒKU 6. NOVADPĒTNIECĪBAS KONFERENCE

“Novadpētniecība
gadu tūkstošu mijā”

Foto no Intas Sallinenes personīgā arhīva

6. Konferences ielūgums.

Konferences atklāšanā LNB Bibliotēku dienesta vadītāja Dz. Šmita iezīmēja perspektīvu: novadpētniecības informācija tiek sagatavota katrā konkrētā bibliotēkā, bet pēc tam nonāk kopīgā datubāzē, kas pieejama ikvienam interesentam. Tomēr realitāte vēl nebija tik rožaina. SIA „IT Alise” speciāliste B. Mūze ziņoja, ka bibliotekāro procesu automatizāciju ir uzsākušas vairāk nekā 60 Latvijas publiskās

<p><i>Lūdzam jūs piedalīties</i></p> <p>Latvijas tautas bibliotēku 6. novadpētniecības konferencē</p> <p>5. g. 8.08. - 10.08 Gulbenē.</p> <p><i>LBB Novadpētniecības sekcija LNB Bibliotēku dienests Gulbenes bibliotēka</i></p>	<p>PROGRAMMA <i>Otrdiena, 8. augusts</i></p> <p>10.30 Izbraukšana no Rīgas, Nacionālās bibliotēkas Kr. Barona ielā 14 13.00 - 13.30 Iekārtošanās viesnīcā un iebraukšana Gulbenē tiem, kuri nebrauc no Rīgas (Gulbenē, O. Kalpaka 27a) 14.00 Pusdienas 15.00 Konferences atklāšana Gulbenes bibliotēkā 17.30 Izbraukšana uz Gulbenes dzelzceļa staciju. Ieskatš Gulbenes dzelzceļa vēsturē 18.10 Izbraukšana uz Stāmerienu ar bānīti - vienīgo Baltijā 18.40 Iebraukšana Stāmerienā 18.50 Stāmerienas pagasta bibliotēkas apmeklējums. Stāmerienas Sv. Aleksandra Nevska pareizticīgo baznīcas apmeklējums. Stāmerienas pils apmeklējums. 20.00 Iepazīšanās vakars pie Stāmerienas pils</p> <p><i>Trešdiena, 9. augusts</i></p> <p>8.30 Brokastis 9.00 Gulbenes novada grāmatniecība. V. Zanders 10.00 Novadpētniecības darbs Gulbenes bibliotēkā. 12.30 Pusdienas</p>
--	---

Foto no Intas Sallinenes personīgā arhīva

6. Konferences programma

6. Novadpētniecības konferences dalībnieki

Foto no Intas Sallīnes personīgā arhīva

bibliotēkas, tomēr tikai apmēram trešdaļa no tām ir sākusi novadpētniecības datu apstrādi. Skaitļi liecināja, ka Latvijā ir datorizēti tikai septiņi procenti no 2000 grāmatu krātuvēm un tikai 50 pašvaldību bibliotēku grāmatu krātuvēs (no 923) ir datori, no tiem – 40 ar interneta pieslēgumu.

Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktors Andris Vilks savā referātā uzsvēra – ir jāpanāk situācija, kurā ikvienam cilvēkam, lai kurā Latvijas pagastā vai pilsētā viņš dzīvotu, būtu pieejama kvalitatīva un pietiekama informācija. Šādas iespējas nodrošināšanai LNB ir nepieciešama jauna ēka. Likumprojekts par jaunās LNB ēkas celtniecību paredzēja visu Latvijas bibliotēku saslēgšanu vienotā tīklā līdz 2004. gadam.

Baltijas Centrālās bibliotēkas vadītājs Viesturs Zanders nolasīja referātu par Gulbenes novada grāmatniecību. Konferences dalībnieki apsprieda virtuālo enciklopēdiju „Latvijas ļaudis uz 21. gadsimta sliekšņa”, iepazīs ar novadpētniecības darbu Gulbenes Centrālajā bibliotēkā un Galgauskas pagasta bibliotēkā. Tā kā šī bija jau 6. novadpētniecības konference, LNB Bibliotēku dienesta vadītāja Dz. Šmita analizēja iepriekšējo konferenču vēsturi un prognozēja nākotni, paužot pārliecību, ka bibliotekāri arī turpmāk tiksies šādās konferencēs, jo novadpētniecības nozīme bibliotēku darbā arvien pieaug.

Diskusijas par novadpētniecības materiālu datorizāciju turpinājās ceļā uz Stāmerienu mazzāģi Gulbene–Alūksne. Konferences dalībnieki apmeklēja Lizuma novadpētniecī-

bas muzeju, Lejasciema bibliotēku, Galgauskas bibliotēku, Poruka muzeju Druvienā un novada svētvietas. Par Gulbeni mēdzot jokot, ka tā ir bibliotekāru zeme – no šejienes nāk Jānis Misiņš, Kārlis un Rūdolfs Egles, Ojārs Zanders, Laima Lupiķe, Austra Brūvere un Antra Sprudzāne.

6. konferences galvenais atzinums: jādara viss iespējamais, lai paātrinātu jauno tehnoloģiju izmantošanu bibliotēku novadpētniecības darbā. Gulbenes bibliotēkas novadpētnieki stiprināja pārliecību, ka šī darba tradīcijas nepieciešams saglabāt un attīstīt. Bibliogrāfe Austra Brūvere uzsvēra, ka, strauji mainoties paaudzēm un laikmetiem, novadpētniekiem jāpaspēj sekot līdzi, pētīt un saglabāt visu, kas nozīmīgs un raksturīgs katram novada stūrītim un katram laika posmam.

7. novadpētniecības konference „NOVADPĒTNIECĪBA – TILTS NO PAGĀTNES UZ TAGADNI” (2001. g. 1.–3. augusts, Balvi)

Jaunajā gadsimtā par konferences norises vietu tika izvēlēta Ziemeļlatgale, Balvu novads. Konferences darba kārtībā bija Balvu rajona Centrālās bibliotēkas, Susāju pagasta un Upītes novada bibliotēku darbs. Nozīmīga konferences daļa bija veltīta novada kultūrvēstures iepazīšanai un tās dižgariem – garīdzniekiem Pēterim Apšīniekam, Miķelim Bukšam, Valerijanam Zondakam. Baltinavas vidusskolas skolotājs Imants Slišāns uzsvēra,

7. Novadpētniecības konferences ielūgums

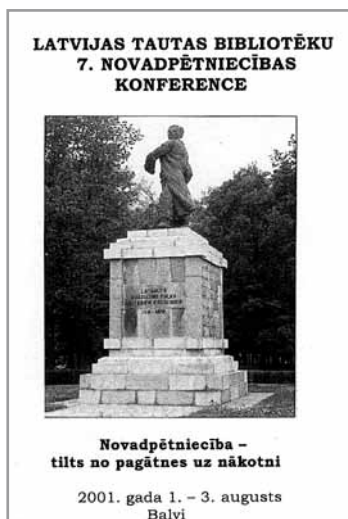

Foto no Intas Sallīnes personīgā arhīva

ka mūsdienu globalizācijas laikmetā pēdējos gadu desmitos visā attīstītajā Rietumu pasaulē ir aktualizējies jautājums par identitātes saglabāšanu ne tikai valsts un nācijas, bet arī reģiona un apdzīvotas vietas līmenī. Runājot par šo iezīmi, kultūrģeogrāfijā lieto jēdzienu „vietas izjūta”.

Sākoties Atmodai, Balvu novada bibliotekāri izvirzīja konkrētas novada izpētes prioritātes: atsevišķu personu devumu novada attīstībai (īpaši izvērtējot katoļu garīdznieku, katoļu baznīcas un katoļticības lomu novada cilvēku dzīvē), kā arī ceļmalas lūgšanu krusu apzināšanu. 1995. gadā Balvu Centrālās bibliotēkas darbinieces veica aptauju, lai noskaidrotu psalmu/saļmu (mirušo izvadīšanas dziesmas) dziedātājas, pierakstītu viņu stāstījumu un atmiņas. Konferences dalībniekiem bija ekskluzīva iespēja noklausīties muzikologa Mārtiņa Boiko stāstījumu par latgaliešu identitāti starp katoļu baznīcu un folkloru un noskatīties filmu „Valentīnas dziesma” par saļmu dziedātājas Valentīnas Keišas dzīvi.

Konferences dalībnieki iepazīnās ar Balvu rajona Upītes bibliotēkas vadītāja, dzejnieka un vietējā kultūrvēstures muzeja dibinātāja Antona Slišāna (1948–2010) ieguldījumu novada izpētē. A. Slišāns uzskatīja, ka bibliotēkas un kultūrvēstures muzeja ciešā sadarbība ļauj viņam darboties novadpētniecības laukā ar dziļāku izpratni. Viņš bija pārliecināts par to, ka šis darbs nav atliekams uz rītdienu. A. Slišāns rakstījis pierobežas izmirušo ciemu vēsturi. Tā, pateicoties neatlaidīgam vietējo

God./Cien.....

Lūdzam Jūs piedalīties

LATVIJAS TAUTAS BIBLIOTĒKU 7. NOVADPĒTNIECĪBAS KONFERENCĒ

Novadpētniecība – tilts no pagātnes uz nākotni
Balvos, 2001. gada 1. – 3. augustā

Programma

Trešdiena, 1. augusts

- 10.00 Izbraukšana no Rīgas LNB galvenās ēkas Kr. Barona ielā 14
14.00 – 14.45 Izbraukšana Balvos (Partizānu 18), registrācija un iekārtošanās naktsmitnēs.
15.00 – 15.45 Pusdienas
16.00 Konferences atklāšana:
Balvu rajona padomes priekšsēdētāja *Regina Kušļa*
Balvu pilsētas Domes priekšsēd. vietniece *Ināra Ņikujina*
Latvijas Bibliotekāru biedrības priekšsēdētāja *Silvija Līnina*
LNB Bibliotēku dienesta vadītāja *Dzidra Šmita*
Balvu RCB direktore *Rūta Baranova*
17.00 – 18.20 Iepazīšanās ar rajona bibliotēku un izstādēm
Ekskursija pa Balvu pilsētu un novada kultūrvēstures muzeja apmeklējums
20.00 Iepazīšanās vakars

Ceturtdiena, 2. augusts

- 8.00 – 9.00 Brokastis
9.00 – 9.30 "Novadpētniecības darbs Latvijas tautas bibliotēkās 2000. gadā" – LBB Novadpētniecības sekcijas vadītāja, LNB Bibliotēku dienesta galvenā bibliotekāre *Inta Sallīne*.
9.30 – 9.50 «Раздумья о малой родине» (Krievu val.) – Šecinas publiskās bibliotēkas Novadpētniecības lasītavas vadītāja *Irina Kosman* (Polija)
9.50 – 10.10 «Опыт краеведческой работы в Гайворонской городской библиотеке» (Krievu val.) – Gaivoronskas bibliotēkas vadītāja *Viktorija Reiniš* (Ukraina)
10.10 – 10.30 Kafijas pauze
10.40 Izbraukšana uz Žiguriem
11.25 – 11.50 Žiguru bērnu bibliotēkas apmeklējums
12.00 – 12.30 Annas Ānes Meža ekspozīcijas apskate
12.40 Izbraukšana uz Vijaku
13.00 – 13.50 Vijakas pilsētas un bērnu bibliotēkas apmeklējums
14.00 – 14.45 Pusdienas
15.00 – 15.40 "Pašvaldības un bibliotēkas sadarbība novadpētniecības jomā" – Susāju pagasta padomes priekšsēdētāja *Aldis Pušpurs*
16.00 Izbraukšana uz Baltinavu
16.40 – 17.15 Baltinavas pagasta bibliotēkas apmeklējums
17.15 – 18.00 "Latgaliskā identitāte starp katoļu baznīcu un folkloru" – Dr. *Mārtiņš Boiko*
18.15 – 19.00 Baltinavas katoļu baznīcas apmeklējums.
"Garīdznieka Pītera Apšīnka devums novada kultūrvēsturē". Prāvēsts *Alberts Budže*
19.20 – 19.50 Iepazīšanās ar Baltinavas pagasta muzeju
20.00 Saviesīgs vakars
Ziedu nolikšana pie Miķeļa Bukša piemiņas plāksnes

Piektdiena, 3. augusts

- 8.00 – 9.00 Brokastis
9.00 – 10.30 "Novadnieks Miķelis Bukšs un viņa devums Latgalei" – Baltinavas vidusskolas skolotāja *Imants Slišāns*
10.30 – 11.00 "Mans darbs Upītes novada kultūrvēstures apzināšanā" – Upītes bibliotēkas vadītāja, dzejnieks, Rakstnieku savienības biedrs *Antons Slišāns*
11.00 – 11.30 Kafijas pauze
11.30 – 12.00 "Reliģiskie rituāli novada kultūrvēstures kontekstā un to izpēte – viena no rajona tautas bibliotēku novadpētniecības darba sastāvdaļām" – Balvu Galvenās bibliotēkas galvenā bibliogrāfe *Veronika Irbīte*
12.00 – 12.20 "Latvijas Kultūras skola – Latvijas novadiem" – Latvijas Kultūras skolas bibliotēkas vadītāja *Ausma Zoldnere*
12.20 – 13.00 Debates. Konferences noslēgums
13.00 – 14.00 Pusdienas
14.00 Atvadu sveiciens un izbraukšana uz Rīgu
18.00 Planotā atgriešanās Rīgā

Paredzamie izdevumi:

Viesnīca (nakts) no 3 – 10 Ls
Skolas internāts 2 Ls
Dalības maksa saviedīgajam vakaram Baltinavā 2 Ls
Lūdzam Jūs pieteikties līdz š.g. 20. jūlijam LNB Bibliotēku dienestā
tel./faks. – 7312807, e-pasta bibli dien@lbi.lnb.lv Kontaktpersona Maija Grebeža

Rīkotāji:

LNB Bibliotēku dienests
Balvu rajona Centrālā bibliotēka
LBB Novadpētniecības sekcija

Atbalstītāji:

Latvijas Kultūras ministrija
Balvu rajona padome
Balvu pilsētas dome
Baltinavas, Medņevas, Susāju, Vijakas, Žiguru pašvaldības un Balvu rajona bibliotēkas

Foto no Intas Sallīnes personīgā arhīva

7. Novadpētniecības konferences programma

novadpētnieku un bibliotekāru darbam, pamazām tiek aizpildīti „baltie plankumi” Balvu novada kultūrvēsturē.

Balvu Centrālās bibliotēkas bibliogrāfe Veronika Irbīte sniedza ieskatu novada bib-

7. Novadpētniecības konferences dalībnieki pie bīskapa Valerijana Zondaka mājas

Foto no Intas Sallīnes personīgā arhīva

liotēku veikumā. Prāvests Alberts Budže Baltnavas katoļu baznīcā nolasīja referātu par garīdznieku Pēteri Apšinieku. Konference palikusi atmiņā ar daudziem savīlnojošiem latgaliešu sirsnības mirkļiem. Viens no spilgtākajiem – sveču liesmu apmirdzētais brīdis pie Miķeļa Bukša mājas piemiņas plāksnes.

Konferences programma paredzēja arī ieskatu Polijas bibliotēku novadpētniecības darbā. Ščecinas publiskās bibliotēkas Novadpētniecības lasitavas vadītāja Jana Kosmane ierasties nevarēja, taču viņas atsūtītais referāts tika nolasīts.

Konferences galvenais guvums: Latgales vietas izjūta, pārliecība, ka latgaliešu valoda ir dzīva un Balvu novadam ir pamats lepoties ar saviem bibliotekāriem novadpētniekiem, kultūru un ticību. Novadam ir bagāta kultūrvēsture, bet tā vēl jāpēta, un tas tiek darīts ar lielu neatlaidību un entuziasmu.

8. novadpētniecības konference
„BIBLIOTĒKU UN MUZEJU
SAIKNE LAIKU LOKOS”
 (2002. g. 6.–8. augusts, Daugavpils)

8. novadpētniecības konferences norises vietai tika izvēlēta Latvijas otra lielākā pilsēta Daugavpils, jo šeit pilsētas un rajona bibliotēku novadpētniecības darbs rit multikulturālā vidē, ciešā sadarbībā ar muzejiem, skolām un dažādām biedrībām.

Viens no konferences aktuālākajiem tema-

tiem bija novadpētniecības attīstība digitalizācijas laikmetā. Par novadpētniecības materiālu digitalizāciju Nīderlandē ziņoja Denekampas bibliotēkas direktors Henks Rengerinks (*Henk Rengerink*). LNB Periodisko izdevumu nodaļas vadītāja Vera Krīpere stāstīja par laikraksta „Latgolas Vords” digitalizāciju, novēlot, lai digitālā izdevuma versija būtu kā saikne starp paudzēm un kā pamudinājums pēctējiem ieskatīties un apjaust, cik bagāta ir novada vēsture. Par tradicionālo un netradicionālo pieeju novada izpētei un datubāzi „Latgales dati” referēja Daugavpils Universitātes Vēstures katedras docents Aleksandrs Ivanovs. Kopīgo un atšķirīgo bibliotēku un muzeju novadpētniecības darbā aplūkoja Daugavpils Novadpētniecības un mākslas muzeja galvenā krājuma glabātāja Juzefa Unzule. Latgales pētniecības institūta darbību analizēja tā zinātniskā sekretāre Genovefa Barkovska un Daugavpils Universitātes profesors Henrihs Strods.

Latgales Centrālās bibliotēkas novadpētniecības darbs pārsteidza ar plašumu un vērienu, piemēram, ar vienu no apjomīgākajām (42 000 kartiņu) novadpētniecības kartotēkām Latgalē, kuras veidošana iesākta 1958. gadā. Latgales Centrālās bibliotēkas Vadības un informācijas centra vadītāja Helēna Firsova ziņoja par Daugavpils rajona bibliotēku novadpētniecības darbu. Konferences dalībnieki apmeklēja Daugavpils Novadpētniecības un mākslas muzeju, krievu kultūras centru

8. Novadpētniecības konferences dalībnieki Daugavpils cietoksnī

„Kaļistratova nams”, Daugavpils 1. ģimnāzijas muzeju, Bebrenes pagasta bibliotēku, Naujenes bibliotēku un Raiņa māju Berķenelē. Daugavpils Novadpētniecības un mākslas muzejs pārsteidza ar atraktivitāti – seno cepuru izstādi un iespēju šīs cepures uzlaikot. Pasākums noslēdzās Vaboles pagasta Brāļu Skrindu muzejā ar diskusiju „Kurp ej, novadpētniecība?”. Atbildes bija skaidras – novadpētniecība iet uz attīstību, sadarbību un digitalizāciju.

Konferences guvums: iepazīta Daugavpils novadpētnieku bagātā darba pieredze multikulturālā vidē un novadpētniecības materiālu digitalizācija.

9. novadpētniecības konference „NOVADPĒTNIECĪBA UN DIGITALIZĀCIJA: BIBLIOTĒKAS, ARHĪVI, MUZEJI”

(2003. g. 15.–17. oktobris, Dobeles, Tērvete.)

Konferences darbs ritēja sesijās. Katra no tām bija veltīta noteiktam problēmu lokam. Liela uzmanība tika pievērsta LNB jaunās ēkas celtniecībai. LNB direktors Andris Vilks ziņoja par celtniecības gaitu un to, kas notiek „aizkadrā”.

Otra konferences pamattēma bija bibliotēku, arhīvu un muzeju virzība no vēstures caur šodienu uz nākotni. Tika runāts par novadpētniecības datubāzu veidošanu. Nozīmīga programmas daļa bija atvēlēta novadpētniecībai Zemgalē. Izbraukuma sesijās konferences dalībnieki apmeklēja Tērvetes pagasta Bītes bibliotēku, novada grāmatnieku muzeju „Ķipi” un akciju sabiedrību „Agrofirma Tērvete”.

9. Novadpētniecības konferences dalībnieki

10. Novadpētniecības konferences dalībnieki. Priekšplānā Anna Mauliņa, Baiba Tormane un Andris Vilks

Foto no Bauskas Centrālās bibliotēkas novadpētniecības krājuma

10. novadpētniecības konference
„NOVADPĒTNIECĪBA ARHĪVOS,
BIBLIOTĒKĀS, MUZEJOS: NO A
LĪDZ @”

(2006. g. 9.–10. augusts, Bauska, Isļice)

Konferences mērķis bija veicināt muzeju, bibliotēku un arhīvu sadarbību un iepazīt novadpētniecības darbu Bauskas rajona bibliotēkās. LNB direktors Andris Vilks savā ziņojumā uzsvēra, ka novadpētniecība ir ārkārtīgi svarīga bibliotēku darba sastāvdaļa un vietējās vēstures izzināšanas resurss. Ārzemju kolēģu spilgtākie iespaidi, apmeklējot bibliotēkas ārpus Rīgas, parasti saistās tieši ar novadpēt-

niecības darbu. Pēdējo septiņu gadu laikā visā pasaulē notiek radniecīgo institūciju – bibliotēku, muzeju un arhīvu – tuvināšanās un sadarbības padziļināšana. Šis process ir sakritis ar strauju digitalizācijas ieviešanu, kas arī veicina sadarbību. Abas jaunās tendences noteica novadpētniecības konferences saturu.

11. novadpētniecības konference
„VAI RĪGA JAU GATAVA?”,
VELTĪTA RCB SIMTGADEI
 (2007. g. 26.–27. septembris, Rīga)

Konferences 1. sesija bija veltīta simtgadnieci – Rīgas Centrālajai bibliotēkai, tās vēs-

Foto: Mihails Frolovs.

11. Novadpētniecības konferences dalībnieki

Foto: Mihails Frolovs.

RCB direktore Dzidra Šmita un LBB prezidente Anna Mauliņa atklāj konferenci.

turei un novadpētniecības darba aktualitātēm. Starp tām minama Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmatu izdošana un bibliogrāfiskie rādītāji.

Konferences 2. sesijā tika aplūkota novadpētniecības resursu digitalizācija, bet

3. sesija ar nosaukumu „Rīga cauri gadsimtiem” iepazīstināja ar mūsu galvaspilsētu un tās spožākajām arhitektūras pērlēm.

12. novadpētniecības konference
„LOKĀLĀS KULTŪRAS VĒRTĪBAS
NACIONĀLĀS IDENTITĀTES
STIPRINĀŠANAI”

(2013. g. 18.–19. septembris, Balvi)

Šī konference bija īpaša ar to, ka notika pēc piecu gadu pārtraukuma, tādējādi atjaunojot nedaudz piemirsto tradīciju. Pirmo reizi novadpētniecības konferenču vēsturē liela uzmanība tika pievērsta novadpētniecības teorijas jautājumiem. Otra nozīmīga konferences darba sadaļa bija bibliotēku digitālo kolekciju apskats un Latgales kultūrvides iepazīšana jeb „cytaidi latviskais”.

Konferences atklāšanā Balvu Centrālās bibliotēkas direktore Ruta Cibule uzsvēra, cik svarīgi ir pārzināt savu kultūrvidi, jo cilvēks, kurš to nepārzina un neapzinās tās saistību ar lielo kultūru, nespēj sevi radoši izpaust un labi justies. Šādam cilvēkam ir grūti apjaust savas saknes un iesakņoties.

13. novadpētniecības konference
„NOVADPĒTNIECĪBAS JAUNĀS
DIMENSIJAS ATMIŅAS
INSTITŪCIJU SADARBĪBĀ”
 (2014. g. 1.–2. oktobris, Dobele)

Konferences pamatjautājumi bija mūvārdu vēsture un autortiesības, novadpētniecība publiskajās bibliotēkās, bibliotēku loma un iespējas vietējā kultūras mantojuma attīstībā un iedzīvināšanā, pilsētas muzeja un bibliotēkas sadarbības perspektīvas

Foto no Intas Sallinences personīgā arhīva

12. Novadpētniecības konferences dalībnieki pie Balvu Centrālās bibliotēkas

Foto no Intas Sallīnes personīgā arhīva

13. Novadpētniecības konferences dalībnieki konferenču zālē „Pikšās”

lokālās vēstures izziņāšanā un zemgaliešu vērtības.

Konferencē tika aplūkota arī arhīvu, bibliotēku un muzeju sadarbība Latvijas vēstures izpētē, veidojot grāmatas „1918.–1920. gads Latvijas Republikas Pagaidu valdības sēžu protokolos, notikumos, atmiņās” un „Liecības par Kārli Ulmani LNVM krājumā”.

14. novadpētniecības konference
(2016. g. 22.–23. septembris, Rīga)

Konferenci atklāja Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta komitejas priekšsēdētāja Eiženija Aldermane un LNB direktors Andris Vilks. Pasākuma pirmā diena bija veltīta RCB 110. gadadienai, tāpēc vairāki priekšlasījumi sniedza ieskatu RCB novadpētniecības darbā. Izvēles programmā dalībniekiem bija iespēja apmeklēt Rīgas Jūgendstila muzeju, Latvijas Nacionālo mākslas muzeju, Latvijas Valsts vēstures arhīvu un Koka ēku

renovācijas centru „Koka Rīga”. Pirmās dienas noslēgumā Mazās ģildes „Bellacord” zālē (Amatu ielā 3) notika RCB pieņemšana par godu bibliotēkas jubilejai.

Konferences otrajā dienā, kas notika LNB, skatījumu uz novadpētniecības darbu sniedza vēsturnieks, Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas fakultātes docents Mārtiņš Mintauris un Latvijas Nacionālā arhīva direktora vietniece nacionālā dokumentārā mantojuma saglabāšanas un pieejamības jautājumos Ingūna Slaidiņa. Par jaunākajām digitālajām iespējām un bibliotēku līdzdalību interaktīva novadpētniecības resursa veidošanā stāstīja LNB speciālisti. Novadpētniecības darba praktiskajā pieredzē dalījās bibliotekāri no Tukuma, Balviem, Jelgavas, Valmieras un Latgales Centrālās bibliotēkas.

Pateicoties novadpētniecības konferencēm, Latvijas bibliotekāriem vairs nav svešu Latvijas novadu. Tie ir iepazīti un iemīlēti. Bet vispilgtākie iespaidi saistās ar konfe-

14. *Novadpētniecības* konferences dalībnieki Rīgas domes sēžu zālē

rencēs satiktajiem kolēģiem, augstas raudzības profesionāļiem un savu novadu patriotiem – cilvēkiem, kuriem novadpētniecība ir sirds darbs. Atcerēsimies tikai dažus, kuru diemžēl vairs nav mūsu vidū, bet bez viņiem novadpētniecības konferences būtu bijušas daudz pelēkākas: Silvija Liniņa, LBB prezidente, Valdis Anaparts, Saldus Centrālās bibliotēkas bibliogrāfs, Antons Slišāns, Upītes novada bibliotēkas vadītājs, Indulis Jūgs, RCB Bolderājas filiālbibliotēkas bibliotekārs. Šo cilvēku vārdi ir ierakstīti Latvijas bibliotēku novadpētniecības darba vēsturē.

Bet dzīve turpinās, un bibliotēku novadpētniecības darbs, tāpat kā Rīga, nekad nebūs pabeigts. Katra nākamā konference pievienos jaunus rakstus Latvijas bibliotēku goda tērpā jostai.

BIBLIOGRĀFIJA

1. novadpētniecības konference „Bibliotēku un muzeju sadarbība”

Es daru tā, A: Novadpētniecības konkursa materiāli. – Rīga : LNB, 1995. – 67 lpp. – ISSN 1407-1576.

2. novadpētniecības konference

Es daru tā, B: Novadpētniecības darbs tautas bibliotēkā / sast. Inta Sallinene. – Rīga : LNB, 1996. – 54 lpp. – ISSN 1407-1576.

Sallinene Inta. Tautas bibliotēku novadpētniecības konference Preiļos / Inta Sallinene // Grāmatu Apskats. – ISSN 1407-0332. – Nr. 14/15 (1996), 18.-19. lpp.

Tautas bibliotēku novadpētniecības konference Preiļos // Es daru tā. – ISSN 1407-1576. – Nr.6 (1997), 6.-37. lpp.

3. novadpētniecības konference

Sallinene Inta. Latvijas tautas bibliotēku 3. novadpētniecības konference / Inta Sallinene // Grāmatu Apskats. – ISSN 1407-0332. – Nr. 8/9 (1997), 14.-15. lpp.

Tautas bibliotēku 3. novadpētniecības konference Cēsīs // Es daru tā. – ISSN 1407-1576. – Nr.7 (1997), 18.-30. lpp.

4. novadpētniecības konference

Strazdiņa Ina. Novadpētniecības konference pirmo reizi / Ina Strazdiņa // Talsu Vēstis. – ISSN 1407-9429. – (1998, 18. aug.), [1.] lpp.

Tautas bibliotēku 4. novadpētniecības konference 1998. gada 13. augustā Talsos // Es daru tā. – ISSN 1407-1576. – Nr.9 (1999), 12.-47. lpp.

5. novadpētniecības konference „Bibliotēku vēsture”

Kalniņa Daiga. Latvijas tautas bibliotēkām rūp novadpētniecība / Daiga Kalniņa // Brīvā Daugava. – ISSN 1407-9836. – (1999, 2. sept.), 5. lpp.

Latvijas Tautas bibliotēku 5. novadpētniecības konference // Es daru tā. – ISSN 1407-1576. – Nr.12 (1999), 4.-32. lpp.

Sallinene Inta. Novadpētnieki tiekas Sēlijā / Inta Sallinene // Grāmatu Apskats. – ISSN 1407-0332. – Nr.10/11 (1999), 40.-42. lpp.

6. novadpētniecības konference „Novadpētniecība gadu tūkstošu mijā”

Bibliotekāri spriež par novadpētniecību un datorizāciju / tekstā stāsta LBB Novadpētniecības sekcijas vad. Inta Sallinene un LNB Bibliotēku dienesta vad. Dzidra Šmita // Dzirkstele. – ISSN 1407-9682. – (2000, 10. aug.), 3. lpp.

Dieziņa Sandra. Pieaug interese par novadpētniecību / Sandra Dieziņa // Neatkarīgā Rīta Avīze. – ISSN 1407-3463. – (2000, 10. aug.), 4. lpp.

Ivbule Silvija. Bibliotekāru konference Gulbenē / Silvija Ivbule // Ogres Vēstis. – ISSN 1691-2454. – (2000, 18. aug.), 3. lpp.

Latvijas Tautas bibliotēku 6. novadpētniecības konference „Novadpētniecība gadu tūkstošu mijā” // Bibliotēkas Pasaule. – ISSN 1407-6799. – Nr.16 (2000), 32.-57. lpp.

Popsujeviča Ligita. Vidzemes pusē / Ligita Popsujeviča // Saldus Zeme. – ISSN 1407-3072. – (2000, 14. okt.), 6. lpp.

Sprudzāne Antra. Ciemos gaida Latvijas bibliotekārus : [stāsta Gulbenes bibliotēkas direktore] / Antra Sprudzāne ; pierakst. Aija Pupila // Dzirkstele. – ISSN 1407-9682. – (2000, 5. aug.), 9. lpp.

Šeršņova Marija. Novadpētniecība gadu tūkstošu mijā / Marija Šeršņova // Rēzeknes Vēstis. – ISSN 1407-9488. – (2000, 29. aug.), 3. lpp.

Zīle A. Bibliotekāru konferencē piedalās [Madonas novada bibliotēkas bibliogrāfe] Dace Upīte // Stars. – ISSN 1691-0958. – (2000, 9. aug.), [1.] lpp.

7. novadpētniecības konference „Novadpētniecība – tilts no pagātnes uz tagadni”

Latvijas Tautas bibliotēku 7. novadpētniecības konference „Novadpētniecība – tilts no pagātnes uz nākotni” // Bibliotēkas Pasaule. – ISSN 1407-6799. – Nr.20 (2002), 30-58. lpp.

Novadpētniecības tilts nevar būt pabeigts / mater. sagat. Z. Logina // Vaduguns. – ISSN 1407-9844. – (2001, 4. aug.), 5. lpp.

8. novadpētniecības konference „Bibliotēku un muzeju saikne laiku lokos”

Jonāne Egita Terēze. Sākas Latvijas bibliotēku novadpētniecības konference / Egita Terēze Jonāne // Latgales Laiks. – ISSN 1407-9208. – (2002, 6. aug.), 6. lpp.

Latvijas publisko bibliotēku 8. novadpētniecības konference „Bibliotēku un muzeju saikne laiku lokos” // Bibliotēkas Pasaule. – ISSN 1407-6799. – Nr.24 (2003), 45.-56. lpp.

9. novadpētniecības konference „Novadpētniecība un digitalizācija: bibliotēkas, arhīvi, muzeji”

Rajons kartotēkās un mapēs / mater. sagat. Anita Banzīna // Zemgale. – ISSN 1407-947X. – (2003, 25. okt.), 7. lpp.

Ilgaža Malda. Konferencē vēsturi saistis ar šodienu / Malda Ilgaža // Dzirkstele.lv. – Tiešsaistes pakalpojums. – Pieejas veids: tīmeklis WWW. URL:

<http://www.dzirkstele.lv/laikraksta-arhivs/konference-vesturi-saistis-ar-sodienu-78863>. – Resurss skatīts 2017. g. 29. janv.

10. novadpētniecības konference „Novadpētniecība arhīvos, bibliotēkās, muzejos: no a līdz @”

Plaude Dace. Bibliotekāru novadpētniecības konferencē / Dace Plaude ; tekstā stāsta Alūksnes pils. bibliotēkas bibliogrāfe Aija Plūme // Malienas Ziņas. – ISSN 1691-1466. – (2006, 17. aug.), 4. lpp.

Ušča Aina. Veicina muzeju, arhīvu un bibliotēku sadarbību / Aina Ušča ; tekstā stāsta Ziemeļu bibliotēkas vad. Dzintra Maračkauska // Bauskas Dzīve. – ISSN 1407-9305. – (2006, 4. aug.), 3. lpp.

11. novadpētniecības konference „Vai Rīga jau gatava”

Sallinene Inta. Rīgas gatavību pārbauda / Inta Sallinene // Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata. – (2007), 37.-40. lpp.

Sallinene Inta. „Vai Rīga jau gatava?” / Inta Sallinene // Bibliotēku Pasaule. – ISSN 1407-6799. – Nr.41 (2008), 45.-48. lpp. : ģīm.

Tuza Inta. Būt, mainīties un pastāvēt novadpētniecības darbam arī bibliotēkās! / Inta Tuza // Zemgale. – ISSN 1407-947X. – Nr.133 (2007, 10. nov.), 6. lpp.

12. novadpētniecības konference „Lokālās kultūras vērtības nacionālās identitātes stiprināšanai”

Bibliotēku novadpētniecības konference Balvos / tekstā stāsta Balvu Centrālās bibliotēkas direktore Ruta Cibule, LNB direktors Andris Vilks // Balvu Novada Ziņas. – Nr.16/17 (2013, 24. sept.), [1.] lpp. : ģīm.

Bukšs Vilis. Bibliotēkas un novadpētniecība / Vilis Bukšs // Viļakas Novadā. – Nr.10 (2013, 23. sept.), [12.] lpp.

Novada vērtības : [par Ulbrokas un Sauriešu bibliotēku (Stopiņu novads) vadītāju piedalīšanos konf.] / mater. sagat. Kristīne Cimdiņa un Daiga Brigmane // Tēvzemīte : „Rīgas Aprīņa Avīzes” piel. – Nr.225 (2013, okt.), 3. lpp.

Bibliotēku novadpētniecības konferences „Lokālās kultūras vērtības nacionālās identitātes stiprināšanai” prezentācijas // Latvijas Nacionālā bibliotēka. – Tiešsaistes pakalpojums. – Pieejas veids: tīmeklis WWW. URL: <https://www.lnb.lv/lv/biblioteku-novadpetniecibas-konferences-lokalas-kulturas-vertibas-nacionalas-identitates>. – Resurss skatīts 2017. g. 29. janv.

Novadpētniecības konference „Lokālās kultūras vērtības nacionālās identitātes stiprināšanai” [Attēlu galerija] // Balvu Centrālā bibliotēka. – Tiešsaistes pakalpojums. – Pieejas veids: tīmeklis WWW. URL: http://www.bibliotekas.lv/cb_web/index.php?option=com_phocagallery&view=category&id=77:novadptniecibas-konference-lokls-kultras-vrtbas-nacionls. – Resurss skatīts 2017. g. 29. janv.

13. novadpētniecības konference “Novadpētniecības jaunās dimensijas atmiņas institūciju sadarbībā”

Brigmane Daiga. Latvijas bibliotēku novadpētniecības darba dimensiju kopums / Daiga Brigmane // Tēvzemīte : „Rīgas Aprīņa Avīzes” piel. – Nr.237 (2014, 4. nov.), 8. lpp. – Pieejams arī tiešsaitē: <http://news.lv/Tevezemite/2014/11/04/latvijas-bibliote>

ku-novadpētniecības-darba-dimensiju-kompums/print. – Resurss skatīts 2017. g. 29. janv.

Lejiete L. Bibliotēku novadpētniecības konference Dobeles novadā : [stāsta Lones bibliotēkas (Viesītes novads) vadītāja] / L. Lejiete // Viesītes Novada Vēstis. – Nr.9 (2014, okt.), 15. lpp.

Noriņa Irīna. Mūspuses bibliotekāri novadpētniecības konferencē Dobelē : [par Limbažu novada bibliotekāru piedalīšanos konf.] / Irīna Noriņa // Auseklis. – ISSN 1691-0141. – Nr.116 (2014, 14. okt.), 6. lpp.

Bibliotēku novadpētniecības konferences „Novadpētniecības jaunās dimensijas atmiņas institūciju sadarbībā” prezentācijas // Latvijas Nacionālā bibliotēka. – Tiešsaistes pakalpojums. – Pieejas veids: tīmeklis WWW. URL: <https://www.lnb.lv/lv/biblioteku-novadpetniecibas-konferences-novad->

petniecibas-jaunas-dimensijas-atminasinstituciju. – Resurss skatīts 2017. g. 29. janv.

Lagzdons Mārtiņš. Novadpētniecības konference Dobeles novadā / Mārtiņš Lagzdons. – Pievienota fotogalerija // draugiem.lv. – Tiešsaistes pakalpojums. – Pieejas veids: tīmeklis WWW. URL: <http://www.draugiem.lv/Kursisu.biblioteka/gallery/?pid=372432884>. – Resurss skatīts 2017. g. 29. janv.

14. novadpētniecības konference

Bibliotēku novadpētniecības konferences prezentācijas // Latvijas Nacionālā bibliotēka. – Tiešsaistes pakalpojums. – Pieejas veids: tīmeklis WWW. URL.: <https://www.lnb.lv/lv/biblioteku-novadpetniecibas-konferences-prezentacijas>. – Resurss skatīts 2017. g. 29. janv.

JANA DREIMANE
Latvijas Nacionālās
bibliotēkas
vadošā pētniece

BIBLIOTĒKU DZĪVE RĪGAS CENTRĀLĀS BIBLIOTĒKAS GADAGRĀMATU SPOGULĪ

Gadagrāmata ir turpinājumizdevuma veids, kam nav striktu saturisku vai formāta rāmju. Tas var būt dokumentārs, vēsturisks vai atmiņu krājums, kas ietver faktus, fotogrāfijas, statistiku u. c. informāciju par iepriekšējā gada notikumiem kādā noteiktā novadā, institūcijā, nozarē.

Tradicionāli gadagrāmatas izdod dažādas sabiedriskas organizācijas, arī — novadpētniecības biedrības. Piemēram, Norvēģijā ir aptuveni 450 lokālās vēstures izpētes biedrību, kas ļoti iecienījušas gadagrāmatas kā pētījumu publicēšanas veidu. Tāpat kā cituviet, arī šeit novadpētniecība lielākoties ir entuziastu, nevis akadēmisku vēsturnieku darbalauks. Tādēļ jau kopš 1956. gada darbojas valsts finansēts Norvēģijas lokālās vēstures institūts¹ (*The Norwegian Institute of Local History* <http://www.lokalhistorie.no>), kas popularizē vēstures pētniecības metodes, sniedz konsultācijas, sastāda bibliogrāfiskos rādītājus un uztur vairākas pētījumu publicēšanas platformas: vēstures blogu (<http://www.historieblogg.no>), kur darbojas profesionāls redaktors, vikivietni (<https://lokalhistoriewiki.no>) un iespiestu žurnālu “Lokalhistorisk magasin”, kas iznāk četras reizes gadā. Pēc institūta aprēķiniem rekordliels lokālās vēstures gadagrāmatu skaits — vairāk nekā 250 — iznāca 1992. gadā, patlaban daudzu citu publicēšanas alternatīvu dēļ to skaits ir krietni mazinājies.

Arī Latvijā gadagrāmatas izdod gan novadu mediji (piemēram, laikraksts “Tukuma Ziņas”²), gan izglītības, pētniecības un radošās darbības organizācijas (piemēram, Latvijas Kultūras akadēmija³, Starptautiskā Rakstnieku un tulkotāju māja⁴, Latvijas Kara muzejs⁵, pirms kāda laika arī Latvijas Okupācijas muzejs⁶). Lielākā Latvijas gadagrāmatu izdevēju problēma ir nodrošināt periodiskumu, panākt, lai tās iznāktu regulāri.

Foto: Dama Ģeibaka

Jana Dreimane referē 14. Latvijas bibliotēku novadpētniecības konferencē

Bibliotēku nozarē gadagrāmatas izdod galvenokārt lielās profesionālās biedrības, kas var lepoties ar kuplu biedru skaitu (tātad pietiekami lieliem finansiāliem līdzekļiem) un ilgām vēsturiskām tradīcijām. Piemēram, *Licencētais bibliotēku* un informācijas speciālistu institūts Lielbritānijā (*Chartered Institute of Library and Information Professionals*), kas ir 1877. gadā dibinātās Bibliotēku asociācijas (*Library Association*) funkciju pārņēmējs,⁷ vai Vācu bibliotekāru biedrība (*Verein Deutscher Bibliothekarinnen und Bibliothekare*, dib. 1900. gadā)⁸. Vairs neiznāk Amerikas Bibliotēku asociācijas (*American Library Association*, dib. 1876. gadā) gadagrāmata⁹, jo organizācija ir sakupļojusi un sazarojusies, tādēļ mērķtiecīgāk ir sagatavot tematiskus rakstu krājumus, tomēr dažas struktūrvienības izdod arī savas gadagrāmatas.

Visā šajā daudzveidībā Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata ir unikāls izdevums, kuram nav precedentu nedz tuvākajās kaimiņvalstīs, nedz Skandināvijā, kur priekšroka tiek dota citiem izdevumu veidiem.

Kā liecina nosaukums, gadagrāmatu izdod viena, samērā liela centralizēta bibliotēku sistēma, kurā strādā ap 270 darbinieku. Pētījumu un rakstu izstrādei, kā arī izdevējdarbībai nepieciešamas specifiskas zināšanas un prasmes, turklāt gan viens, gan otrs process ir laikietilpīgs. Kā zināms, bibliotēku funkcijas aizvien paplašinās un ikvienā sistēmā pastāv plaša starp vajadzībām, vēlmēm un iespējām. Tādēļ RCB lēmums izdot gadagrāmatu vērtējams jo augstāk.

RCB GADAGRĀMATAS LOMA LATVIJAS BIBLIOTĒKU NOZARĒ

Pirmā laidiena ievadā RCB direktore Dzidra Šmita norāda, ka izdevuma "(..) mērķis ir atspoguļot bibliotēku dzīves svarīgākos notikumus gada garumā, lai notikušais neizplūstu neskaidrās atmiņās — tas bija kaut kad, kaut kādā bibliotēkā, bet ieņemtu savu, konkrētu un paliekošu vietu bibliotēku vēsturē gan šodien, gan pēc pieciem, piecdesmit un simts gadiem."¹⁰ Pāršķirstot visas trīspadsmit gadagrāmatas (2003—2016), secināms, ka bibliotēkas hronika, kura, iespējams, nākotnē varētu interesēt šauru bibliotēku vēstures pētnieku loku, ir tikai viena no aptuveni desmit (un vairāk) izdevuma sadaļām. Izdevums ir RCB dzīves spogulis, kas pašiem darbiniekiem, lasītājiem un citiem interesentiem ļauj iepazīt un novērtēt sistēmas darbību un tās nozīmi ne tikai galvaspilsētas, bet visas Latvijas kultūras dzīvē. Gadagrāmatā rodami svarīgākie statistiskie rādītāji (kopš 2004. gada), informācija par bibliotēku infrastruktūru un pakalpojumiem, personāla profesionālo pilnveidi, Latvijas un ārzemju bibliotēkās gūtajiem iespaidiem, pētījumiem, projektiem, nozīmīgākajiem kultūras pasākumiem, kā arī bibliotēkai veltītajām publikācijām. Gadagrāmatai ir RCB personālu saliedējoša funkcija, jo vairums darbinieku ikdienā strādā filiālēs, kas atrodas samērā tālu cita no citas. Izdevumā viņi var gūt

pārskatu par sistēmu kopumā, vēlreiz vai no jauna iepazīt kolēģu problēmas un veiksmes stāstus. Turklāt gadagrāmatās atspoguļots svarīgākais, atsiņājot marginālus faktus.

Gadagrāmatai ir arī izglītojoša funkcija — patlaban tā ir vienīgais iespiestais nozares turpinājumizdevums Latvijā, kurā analizētas nozares globālās tendences, raksturota tuvīnu un tālīnu bibliotēku darbība. Sevišķi interesanta ir kaimiņvalstu pieredze. Piemēram, 2014. gada gadagrāmatā lasītāji var iepazīt Pērnavas¹¹ (Igaunija) un Utenas¹² (Lietuva) bibliotēkas. Šī informācija kalpo kā bibliotēku attīstības līmeņa indikators, kas ļauj novērtēt Latvijas bibliotēku infrastruktūras un pakalpojumu kvalitāti, kā arī personāla kvalifikāciju globālajā kontekstā.

Gadagrāmata nav statisks izdevums, tās veidotāji meklē aizvien jaunus, interesantus tematus, inovatīvu pieeju bibliotēkas tradicionālo funkciju aplūkojumā. Tā bibliotekāru un lasītāju saskarsme pirmajā laidienā atspoguļota caur humora prizmu.¹³ Bibliotekāru humora lappušu Latvijas nozares literatūrā ir ārkārtīgi maz, tādēļ būtu vēlams to izveidot par pastāvīgu rubriku, iesaistot tās veidošanā arī citu bibliotēku speciālistus. 2014. gada gadagrāmatā aizsākta jauna tradīcija: tiek ievietoti ilggadēju lasītāju stāstījumi par pieredzēto bibliotēkā. Tie ne tikai sniedz papildu faktus RCB vēsturei, bet arī parāda noteiktas lasītāju grupas — senioru — iecienītākos pakalpojumus, viņu viedokli par bibliotēkas infrastruktūru un personālu. Sprotams, nav vienkārši pierunāt lasītājus atspoguļot savu pieredzi rakstveidā (jaunākās, 2015. gada gadagrāmatas veidotājiem tas izdevies), taču atmiņas var ierakstīt un saglabāt audiovizuālajos informācijas nesējos. Lasīšanas prakse 20.—21. gadsimtā Latvijā ir maz pētīta un aprakstīta, tomēr tā varētu sniegt objektīvu informāciju par kultūras cirkulāciju un recepciju sabiedrībā, nekā tā rodama oficiālo iestāžu dokumentos.

BIBLIOTEKĀRU STĀSTI

Liela nozīme bibliotēku vēstures izpētē, kas uzskatāma par novadpētniecības darba daļu, ir bibliotekāru atmiņām. Gadagrāmatās tās interviju formā pierakstījusi RCB Bibliotēku dienesta galvenā speciāliste, gadagrāmatas redkolēģijas locekle, daudzu rakstu autore Inta Sallinene. Viņas veidotie „Stāsti un sarunas gada garumā” iezīmē spilgtus portretus plašajā un mainīgajā bibliotekāru tēlu galerijā. Trīspadsmit laidienos varam iepazīt vairāk nekā 90 bibliotekārus. Sarunas ļauj ieskatīties viņu un arī citu bibliotēkas speciālistu profesionālajās gaitās, izsekot cilvēka ceļam līdz bibliotekāra profesijai un karjeras attīstībai, iepazīt viņa ikdienas problēmas un sasniegumus. Bibliotēku darbinieki stāsta par saviem hobijiem, pauž viedokļus par grāmatām, lasīšanu un dažādiem kultūras procesiem. Šīs intervijas, kā jau iecerēts, ir vērtīgs izziņas avots padomju perioda, kā arī atjaunotās neatkarīgās Latvijas Republikas procesu pētniekiem, jo oficiālie dokumenti gan ietver bagātu faktu materiālu, taču tajos ir grūti rast atbildes uz jautājumiem „kāpēc?” un „kā?”. Intervijas nozīmīgas arī tādēļ, ka tās atspoguļo atsevišķu bibliotekāru lomu RCB darbībā, pauž prieku par dzīvi, bibliotekāra profesiju, kolēģiem un lasītājiem. Tā kā bibliotēkās pamatā strādā sievietes, tiek vaicāts par ģimenes iecienītākajām ēdienu receptēm, bērnu un mazbērnu audzināšanu, mājas un dārza kopšanu — jomām, par kurām Latvijā joprojām galvenokārt atbildīgas ir sievietes.

Pētot Latvijas bibliotēku vēsturi, nereti nākas konstatēt, ka nekas vairāk par bibliotekāra vārdu, uzvārdu un dažiem citiem margināliem viņa dzīves faktiem vispārpieejamos avotos nav atrodamas. Jo senāks vēstures posms, jo biežāk nākas sastapties ar šo problēmu. Intervijas palīdz pētniekam noteikt tos vēstures avotus, kuros meklēt izsmeltošāku informāciju. Cilvēka atmiņa mēdz būt selektīva, vienas vai otras tēmas, faktu izcelšanu vai noklusēšanu ietekmē indivīda emocionālais stāvoklis, pieredze noteiktai sociālai grupai, mediju in-

formācija, zināšanas un pieredze. I. Sallinenes interviju lielākais ieguvums ir respondentu atklātās, izsmeltošās atbildes, kas apliecina gan intervētājas prasmi uzdot jautājumus, gan cilvēku uzticēšanos vaicātājas profesionālismam un ētiskajām nostādnēm. I. Sallinene prot līdzsvarot jautājumus par gaitām bibliotēku nozarē ar vaicājumiem par dzīvi no darba brīvā laikā — tā nereti parādās jaunas personas šķautnes, turklāt intervijas kļūst saistošākas. Lai gan atmiņu stāstiem raksturīga subjektivitāte, tie var atklāt daudz jaunu faktu arī bibliotēku vēsturē.

Kopš 2010. gada gadagrāmatā publicētas pašu bibliotekāru rakstītās atmiņas. Tās aizsākas ar Rīgas pilsētas 3. bibliotēkas ilggadējā kalpotāja Pētera Kligina (strādājis bibliotēkā no 1912. līdz 1948. gadam) īsajam piezīmēm par atsevišķām bibliotēkas vēstures epizodēm. Atmiņas turpina kādreizējā 3. bibliotēkas darbiniece Ilga Rasima, stāstot par bibliotēkas ilggadējo vadītāju Annu Treieri (1902–1985), kuras bibliotekārā darba stāžs — 53 gadi. Ar pateicību un sirsnību I. Rasima atceras savas pirmās vadītājas pašai dziedību, entuziasmu un inteliģenci. Treierītes mudināta un pārliecināta, I. Rasima izvēlējusies bibliotekāres profesiju visam mūžam. Par godu A. Treierei kādreizējā Rīgas pilsētas 3. bibliotēka 1996. gadā tika pārdēvēta par Annas filiālbibliotēku. 2009. gada martā tā reorganizēta un apvienota ar filiālbibliotēku „Rēzna”. Kā liecina intervija ar filiālbibliotēkas „Rēzna” un RCB ārējā apkalpošanas punkta Dienas aprūpes centrā bezpajumtniekiem un maznodrošinātajiem vadītāju Natāliju Petrāni¹⁴, A. Treieres un viņas priekšgājēju iedibinātā inteliģentā lasītāju apkalpošanas kultūra, līdzcietība un entuziasms valda un tiek veicināts arī mūsdienās.

RCB DARBINIEKI — MŪZU KALPI — GADAGRĀMATU LAPPUSĒS UN ĀRPUS TĀM

Viens no svarīgākajiem bibliotēkas uzdevumiem no paaudzes paaudzē ir uzturēt sabiedrībā dzīvu interesi par literatūru, tādēļ likumsakarīgi, ka bibliotēkas darbinieku vidū ir literāti un literatūrkritiķi. Pilsētas 1. publiskās lasītavas un bibliotēkas (dib. 1906. gadā) pirmais pārzinis ir rakstnieks, skolotājs Apsīšu Jēkabs (ist. v. Jānis Jaunzemis, 1858—1929), kuru gan visai drīz amatā nomaina etnogrāfs un literāts Matīss Siliņš (1861—1942).¹⁵

Kā lasāms gadagrāmatas lappusēs, no 1935. līdz 1937. gadam Rīgas pilsētas 3. bibliotēkas pārziņa pienākumus veicis rakstnieks Pāvils Rozītis (1889—1937), kurš diemžēl pārāgri aizgājis mūžībā.¹⁶ Viņa darbu ar īsu pārtraukumu Baigajā gadā (1937—1940; 1941—1944)¹⁷ turpinājis P. Roziša vienaudzis, literatūras vēsturnieks un kritiķis Alfrēds Goba (1889—1972), kurš atkārtotās padomju okupācijas sākumposmā kļūst par jaunatvērtās 17. bibliotēkas vadītāju, taču drīz no darba tiek atlaists. A. Gobas vadībā Bērnu nodaļā strādājusi mazpazīstamā literāte Zelma Madžiņa (prec. Krūmiņa, pseidonīms — Aglāja, Aglāja, 1905—1974). Dzimusi Lubānas pagasta (tagad Indrānu pagasts) “Ramslavos” amatnieka ģimenē. Uzaugusi “Nagliņu” mājās, kuras tēvs rentējis no māsas vīra, politiķa un vēlāk diplomāta Hugo Celmiņa (1877—1941). Mācījusies Lubānas pagasta tautskolā, Lubānas vidusskolā.¹⁸ Studējusi Latvijas Universitātes Medicīnas fakultātē, taču slikto materiālo apstākļu un vājās veselības dēļ bijusi spiesta studijas pārtraukt. Jau no 20. gadiem līdztekus studijām darbojusies rakstniecībā (pēc skolotāja Teodora Zeiferta pamudinājuma), viņas dzejoļi un stāsti publicēti periodikā, lasīti radiofonā. 1939. gadā iznāca stāstu krājums „Spogulītis”, kas novērtēts ar godalgu Latvijas jaunatnes Sarkanā krusta literāro darbu sacensībā.¹⁹ 1932. gada rudenī Z. Madžiņa uzsāka darbu Rīgas pilsētas 3. bibliotēkā un nostrādāja tajā 44 gadus. Z. Madžiņai bijis plašs draugu loks mākslinieku, rakstnieku

apriņdās, ko viņa izmantojusi, organizējot tikšanās ar literātiem un disputus par grāmatām bibliotēkā.²⁰ Sarakstījusies ar komponistu Jēkabu Graubiņu (1886—1961), viņam esot izsūtījumā (1950—1955). Izmantojot Z. Madžiņas atsūtītās dzejas, J. Graubiņš komponējis ciklu “Aglājas dziesmas”. Sarakstījusi vairāk nekā 300 tanku, kas diemžēl nav publicētas.²¹

Nacistiskās okupācijas laikā, 1941. gada novembrī, kad bibliotēka tiek pārcelta uz citām telpām un vajadzīgs papildu darbaspēks, sākumā par „bezalgas mācekli”²², vēlāk algotu bibliotekāru, tiek pieņemts rakstnieks Dzin-tars Sodums (1922—2008), kuru A. Goba Izglītības pārvaldei raksturo kā „krietnu jaunekli un grāmatu draugu”²³. Savas bibliotekāra gaitas D. Sodums aprakstījis romānā „Savai valstij audzināts”, kur atrodami spilgti A. Gobas, P. Kligina, Elizabetes Freimanis²⁴, Z. Madžiņas raksturojumi.²⁵ No RCB gadagrāmatas lappusēm uzzinām, ka pagājušā gadsimta 90. gados bibliotēka uzsākusi korespondenci ar rakstnieku un no viņa saņemtas gan vēstules, gan grāmatas. Liels bijis gandarījums par to, ka 2008. gadā Annas filiālbibliotēka tika izraudzīta par D. Soduma „Kopoto rakstu” 7. sējuma un tajā iekļautā jaunā romāna “Viņpuse” prezentācijas vietu.²⁶

Ar rakstniecību vai literatūrkritiku saistīti arī citi RCB darbinieki, piemēram, ilggadējais Rīgas pilsētas 9. bibliotēkas (tagad filālbibliotēka “Vidzeme”) pārzinis Jūlijs Krūmiņš (1890—1968), kurš pēc savas iniciatīvas 20. gadsimta 30. gados bibliotēkā izveidoja Literāro muzeju jeb “Rakstnieku stūrīti”. Viņa ieguldījums Rīgas pilsētas 9. bibliotēkā ir daļēji apzināts un pētījuma rezultāti publicēti RCB tīmekļa vietnē, atspoguļojot projektu „Rīga – arhitektūras pieminekļa vēstures skatījumā – 1” (<http://www.rcb.lv/archive/files/Dedicated/Projects/2004/Brivibas206/rcb/main.htm>), taču būtu ieteicams apkopojošs raksts arī RCB gadagrāmatā. Rīgas pilsētas 10. bibliotēku no 1934. līdz 1940. gadam vadīja publicists Žanis Unāms (1902—1989), kurš nacistiskās okupācijas gados (1941—1944) pārzināja Zemes bibliotēku Rīgā.²⁷ Savukārt filozofs Oto jeb Atis Rolavs (1897—1969) I. Kanta un citu

vācu domātāju darbu tulkotājs un izdevējs latviešu valodā, bija ilggadējs (1925—1944) 7. bibliotēkas darbinieks, pēc K. Ulmaņa apvērsuma — pārzinis (iecelts kreisi noskaņotā Voldemāra Rubeņa (1903—1942) vietā).²⁸ Rakstnieks Pauls Bankovskis, kurš O. Rolavam veltījis monogrāfiju²⁹, noskaidrojis, ka filozofs bibliotekāra darbu izvēlēties apzināti, jo „(..) tā ir visai cienīga profesija, un daudzi slaveni vīri (arī Kants) bijuši bibliotekāri”.³⁰ Līdzīgi citiem latviešu bibliotekāriem (arī Rīgas pilsētas 1. bibliotēkas ilggadējam pārzinim Aleksandram Vēberam (1891—1973)), O. Rolavs pirmās profesionālās zināšanas nozarē ieguvis Krievijā, apmeklējot bibliotekāru kursus. Diemžēl viņa darbība bibliotēku jomā pagaidām nav novērtēta un aprakstīta.

Bibliotekāra karjeru Rīgas pilsētas 9. bibliotēkā uzsācis arī literāts, publicists Arvīds Kriškāns (1906—1990).³¹ Otrais pasaules karš viņu aizveda uz Vāciju, vēlāk Austrāliju, kur viņš bijis Pērtas Latviešu bibliotēkas biedrības, vēlākās Latviešu biedrības Rietumaustrālijā, līdzdibinātājs, valdes loceklis, grāmatu galda un bibliotēkas vadītājs. Diemžēl konflikta dēļ viņš jau 1954. gadā no Pērtas Latviešu biedrības aiziet, tādēļ trimdas presē ir maz A. Kriškānam veltītu publikāciju. RCB pagātne slēpj vēl daudz interesantu, pārsteidzošu faktu, ko būtu vērts atspoguļot gadagrāmatu lappusēs.

Interesanta ir 2014. gada gadagrāmatā publicētā saruna ar bijušo RCB darbinieci Spodru Rozenbergu un viņas dzīvesdraugu, aizrautīgu lasītāju Jāni Neilandu.³² Viņš atceras, kā apmeklējis bibliotēku bērībā, vēl neatkarīgajā Latvijas Republikā. Noskaidrot, kuru bibliotēku lasītājs bērnu gados apmeklējis, palīdz viņa pieminētā atsaucīgā Krastiņa jaunkundze, kura uzticējusi viņam bibliotēkas zīmogu, ar ko viņš „štempelējis” grāmatas.³³ Rīgas pilsētas Izglītības pārvaldes iestāžu un darbinieku sarakstā 1941. gada augustā 3. bērnu un jaunatnes bibliotēkā (kas līdz tam bija 3. bibliotēkas bērnu nodaļa) strādājusi Ludmila Krastiņa.³⁴ Tas vedina domāt, ka J. Neilands, visdrīzāk, lasījis 3. bibliotēkas bērnu nodaļā. Interesants ir lasītāja pieminētās bib-

liotekāres L. Krastiņas dzīves gājums. Plašākas ziņas par viņu rodamas Latvijas Nacionālajā digitālajā bibliotēkā – digitalizētajos trimdas izdevumos. Laikrakstā „Laiks” lasāmas dziedātājas Ilgas Lambertes-Munteres (1910—1996) atmiņas par skolas gadu draudzeni, gleznotāju Ludmilu Krastiņu (prec. Meilerte, 1908—1997), kuras „(..) dzīve bija — gleznot. Lai varētu apmeklēt Mākslas akadēmiju, viņa strādāja bibliotēkā, kur savā istabā grīdu bija izkrāsojusi neparastā skaistā zaļā krāsā.”³⁵ Tālāk uzzinām, ka L. Krastiņa dzimusi Baldonē daudz bērnu ģimenē, 1944. gadā emigrējusi uz Vāciju, bet 1948. gadā pārcēlusies uz Austrāliju. Citos publicētajos avotos atrodamas ziņas, ka L. Krastiņa 1940. gadā absolvējusi Mākslas akadēmiju un svešatnē “saņēmusi godalgas daudzās reģionālās izstādēs un konkursos”.³⁶ Dzīvojot Austrālijā, L. Krastiņa-Meilerte bibliotēku nozari tomēr nebija aizmirsusi: viņas gleznotie rakstnieku portreti rotājuši Melburnas latviešu bibliotēku, bet pašas bibliotēkas sirds, kā rakstīja bibliotēkas pārzinātāja Lilija Dunsdorfa (1906—2005), bija mākslinieces dzīvesbiedra, tautsaimnieka Oto Meilerta (1912—1987) dāvātais kataloga skapis.³⁷

AKADĒMISKIE PĒTĪJUMI

2012. gada izdevumā ieviesta jauna, liecīgiem un akadēmiskiem pētījumiem veltīta sadaļa. Īpaši izceļams 2013. gada gadagrāmatā iekļautais Velgas Bāliņas raksts „Vectēvs”³⁸, kurā soli pa solim izklāstīta ģenealoģiska pētījuma stratēģija. Šis raksts ir paraugs ne tikai savas dzimtas vēstures interesentiem, bet ikvienam, kurš vēlas izzināt kāda cilvēka biogrāfiju — līdztekus ģimenē saglabātajām liecībām autore norādījusi svarīgākos tiešsaistes informācijas avotus, kas pieejami bez ierobežojumiem (dzimušo un kristīto, laulāto, mirušo reģistri Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts vēstures arhīvā, datubāze „Raduraksti” (ietver periodu līdz 1909. gadam), Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas periodikas kolekcija <http://www.periodika.lv>, adresu un telefonu grāmatas³⁹). Pētījumā gūtās atziņas

aprakstītas saistoši, stāstījumu papildina interesantas detaļas, kā arī fotomateriāli, kuriem pēc iespējas sniegta paskaidrojoša informācija un atšifrētas momentuzņēmumos redzamās personas. Jāuzsver, ka metadati nepieciešami ikvienai fotogrāfijai, sevišķi grupu uzņēmumiem, citādi vēstures izziņātāja darbā tiem ir necila vērtība.

IZSKAŅAI

Trīspadsmit gados RCB gadagrāmata ir progresējusi: laika gaitā tās pamatnodaļas („Ievadvārdi”, „RCB un filiālbibliotēku skaitliskie rādītāji”, „Pasaules un Latvijas apritē”, „No pašmāju pieredzes (pašu mājas)”, „Sarunas un stāsti gada garumā”, „RCB svarīgāko notikumu hronika”, „Publikācijas par Rīgas Centrālo bibliotēku”) papildinājušas jaunas rubrikas, piemēram, „Atmiņu grāmatas lappuses”, „Pētījumi un atklājumi”, „Aktuālie bibliotēku attīstības virzieni pasaulē”. Krietni izsmeļošāks kļuvis gadagrāmatas kopsavilkums angļu valodā, kas sākumā ietvēra tikai īsus rubriku aprakstus, bet tagad tajā rodama informācija par katru rakstu. Atliek vien vēlēties, lai šie kopsavilkumi tiktu publicēti RCB tīmekļa vietnē un padarīti pieejami plašajam „Google” lietotāju pulkam — tādējādi varētu pieaugt gadagrāmatu lasītāju loks.

RCB gadagrāmatas redkolēģija parādījusi apskaužamu mērķtiecību un neatlaidību izdevuma veidošanā un nepieciešamā finansējuma sagādāšanā. Izdevums veiksmīgi pārcieta ilgos krīzes gadus, nekļūdams plānāks, tematiski vienveidīgāks vai noskaņā pesimistiskāks! Gadagrāmata iedvesmo mūs, bibliotekārus, arvien jauniem darbiem, stiprina mūsu darba prieku un entuziasmu.

¹ Kopš 2017. gada — Norvēģijas Nacionālās bibliotēkas struktūrvienība.

² Jaunākais izdevums: *Tukuma gadagrāmata* : laikraksta "Neatkarīgās Tukuma Ziņas" piel. 2017, 16. (21.) gadagājums. Tukums : Novadu Ziņas, 2016.

³ *Tekila* : teātra un kino lasījumi : Latvijas Kultūras akadēmijas zinātnisko rakstu gadagrām. Rīga : Mansards, c2010-

⁴ *Starptautiskā Rakstnieku un tulkotāju māja* : gada grām. Ventspils : Starptautiskā Rakstnieku un tulkotāju māja, 2009-

⁵ *Latvijas Kara muzeja gadagrāmata*. Rīga : Latvijas Universitātes žurn. "Latvijas Vēsture" fonds, 2000-

⁶ *Karš pēc kara = War after the war : 1944–1956*. Rīga : Latvijas Okupācijas muzeja biedrība, 2007. Latvijas Okupācijas muzeja gadagrāmata = Yearbook. The Museum of the Occupation of Latvia, 2006.

⁷ *Library Association Yearbook*. London : Library Association, 1892–2001. Kopš 2002. gada ar nos. "Chartered Institute of Library and Information Professionals (Great Britain). Yearbook". Jaunākais laidieni: CILIP's 2014-15 Yearbook. 2015. London : Facet Publishing, 2015.

⁸ Iznāk reizi divos gados: *Jahrbuch der Deutschen Bibliotheken*. Wiesbaden-Erbenheim : Harrassowitz Verl., 1902-

⁹ Sākotnēji ar nosaukumu "ALA Yearbook" (1976–1983), "ALA Yearbook of Library and Information Services"(1984–1990), 1991. gadā — "Libraries and Information Services Today".

¹⁰ Šmita, Dzidra. Ievadvārdi. *Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata*, 2003. Rīga, 2004, 9. lpp.

¹¹ Bērziņa, Daiga. Kūrortpilsētas Pērnavas bibliotēkā viesojoties. *Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata*, 2014. Rīga : Rīgas Centrālā bibliotēka, 2015, 30.-35. lpp.

¹² Sallinene, Inta. Trīs dienas Utenas bibliotēku pasaulē. *Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata*, 2014. Rīga, 2015, 40.-45. lpp.

¹³ Bibliotekārs un lasītājs ikdienā : interesanti pieprasījumi un dialogi : [humors]. *Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata*, 2003. Rīga, 2004, 176.-179. lpp.

¹⁴ Petrāne, Natālija. Ja esi bibliotēkā, tad smaidi : Eiropas gada cilvēks 2012 : [Intas Sallinenes saruna ar Natāliju Petrāni]. *Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata*, 2012. Rīga, [2013], 161.-167. lpp.

¹⁵ Zanders, Viesturs. Rīgas 1. bibliotēka. *No: Rīgas Centrālās bibliotēkas simtgades grāmata*. Rīga, 2006. 10.-12. lpp.

¹⁶ Kokorēvičs, Arturs. RCB Annas filiālbibliotēkas vēsturiskā attīstība (1912–2009). *Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata*, 2011. Rīga, 2012, 127. lpp.

¹⁷ Padomju okupācijas gadā pārziņa pienākumus

līdz 1941. gada maija vidum veica Nikolajs Bāliņš, pēc tam īslaicīgi, līdz nacistiskajai okupācijai, – Vilma Kazaine. Skat: Latvijas Nacionālais arhīvs, Latvijas Valsts vēstures arhīvs (LNA, LVVA), 3258. f., 14. apr., 2892. lp.

¹⁸ Skat.: Mana biogrāfija. Rīgā, 1940. gada 28. novembrī. LNA, LVVA, 2927. f., 5. apr., 5981. l., 17. lp.

¹⁹ Aglaja. *Spogulītis* : stāstu krājums jaunatnei. Rīga : Zemnieka domas, 1939. 71, [3] lpp.

²⁰ Veiriņa, V. Dzejnieces Aglajas vārds. *Tukuma Ziņotājs*, Nr.6, 1989, 3. lpp.

²¹ Turpat.

²² Rīgas pilsētas Izgl. pārvaldes paziņojums 1941. gada 19. novembrī. LNA, LVVA, 3258. f., 14. apr., 9. lp.

²³ D. Soduma iesniegums 1941. gada 17. novembrī. LNA, Latvijas Valsts arhīvs (LVA), 1489. f., 1. apr., 109. l., 10. lp.

²⁴ Ilggadēja 3. bibliotēkas darbiniece, pastāvīgā darbā kopš 1921. gada. Pirmo Latvijā organizēto bibliotekāru kursu (1920) dalibiece.

²⁵ Sodums, Dzintars. *Savai valstij audzināts ; Taisām tiltu* : [romāni]. Rīga: Liesma, 1993. 223.-232. lpp.

²⁶ Kokorēvičs, Arturs. Ibid, 125.-126. lpp.

²⁷ Tajā bija apvienotas Latvijas lielākās un nozīmīgākās bibliotēkas: Valsts bibliotēka, Rīgas pilsētas Mišņa bibliotēka, no ugunsgrēka izglābtā Rīgas pilsētas bibliotēkas daļa, kā arī Rīgas vēstures un senatnes pētītāju biedrības bibliotēka.

²⁸ Bankovskis, Pauls. Ar Kantu Pārdaugavā : [par filozofu, bibliotekāru, tulk. Ati Rolavu (arī Oto Rolavs : (1897–1969)]. *Rīgas Laiks*, Nr.3, 2009, marts, 36.-47. lpp. Pieejams arī tiešsaistē: <https://www.rigaslaiks.lv/zurnals/ar-kantu-pardaugava-1377> [skatīts 2017. g. 2. apr.].

²⁹ Bankovskis, Pauls, *Viens ar Kantu* : Otto Rolava dzīve. Rīga : Dienas Grāmata, 2012. 199 lpp.

³⁰ P. Bankovskis citē rindas no O. Rolava autobiogrāfijas: Bankovskis, Pauls. Ar Kantu Pārdaugavā. *Rīgas Laiks*, Nr.3, 2009, marts. Pieejams: <https://www.rigaslaiks.lv/zurnals/ar-kantu-pardaugava-1377> [skatīts 2017. g. 2. apr.].

³¹ Ešmanis, V. Arvidam Kriškānam 75 gadi. *Latvija Amerikā*, Nr.38, 1981, 12. lpp.; Ešmanis, E. Literāta un bibliofila Arvida Kriškāna jubileja. *Latvija Amerikā*, Nr.49, 1986, 17. lpp.

³² Rozenberga, Spodra. Liktenīgā satikšanās bibliotēkā : [Intas Sallinenes saruna ar Spodru Rozenbergu un Jāni Neilandu]. *Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata*, 2014. Rīga, 2015, 132.-137. lpp.

³³ Ibid, 132. lpp.

³⁴ Izglītības pārvaldes pakļauto iestāžu darbinieku un strādnieku saraksti [1941. gada 7. augustā]. LNA, LVA, 1489. f., 1. apr., 58. l., 10. lp.

³⁵ Muntere, Ilga. Atmiņas. *Laiks*, Nr.73, 1994, 3. lpp.

³⁶ Nefedova, I. Meilerte Ludmila. *No: Māksla un arhitektūra biogrāfijās*. Rīga, 1996. 2. sēj., 110. šķirklis. L. Meilertes dzīve un radošā darbība aplūkota arī autorizdevumā: Meilerte, Ludmila. *Meilerts*. Werribee (Vic.) : Ludmila Meilerts, 1987. [62] p.

³⁷ Dunsdorfa, Lilija. Latvisko vērtību krātuve Austrālijā – Melburnas Latviešu biedrības bibliotēka. *Akadēmiskā Dzīve*, Nr. 9, 1977, 60. lpp.

³⁸ Bāliņa, Velga. Vectēvs : [par autores vectēvu Juri Vulfsonu pēc dzimtas pētniecībā iegūtām ziņām]. *Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata*, 2013. Rīga, 2014, 119.-123. lpp.

³⁹ Daļa pieejama arī *Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas grāmatu kolekcijā*: <http://gramatas.lndb.lv> [skatīts 2017. g. 2. apr.].

ZINTA GERŠMANE
INTA SALLINENE
RCB Bibliotēku dienesta
galvenās ekspertes bibliotēku
jomā

BIBLIOTĒKU VĒSTURES ARHĪVU DOKUMENTU IZPĒTES PIEREDZE

2016. gads Rīgas Centrālajai bibliotēkai ir pagājis vēsturisku jubileju zīmē. Divas no tām – RCB 110 un filiālbibliotēkai „Vidzeme” 90 – izskanēja īpaši spilgti. Gatavojoties šīm jubilejām, raksta autorēm Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta finansiāli atbalstītā projektā bija iespēja arhīvā pētīt filiālbibliotēkas „Vidzeme” vēsturi laika posmā no 1940. līdz 1985. gadam. Projekta izstrādes laikā atrasto dokumentu kopijas bija paredzēts iekļaut filiālbibliotēkas „Vidzeme” 90 gadu jubilejai veltītā izstādē. Dažādu subjektīvu un objektīvu apstākļu sakritības dēļ četrdesmit piecus gadus ilgo vēstures posmu vajadzēja apgūt ļoti intensīvi – nepilnu divu mēnešu laikā.

Lai arī arhīvi, tāpat kā bibliotēkas, ir atmiņas institūcijas, tomēr tiem ir sava specifika. Bibliotekāra profesionālās zināšanas informācijas meklēšanā palīdz, tomēr ar tām vien nepietiek, lai sarežģītajā arhīvu uzziņu aparātā un kilometriem garajos plauktos atrastu nepieciešamos dokumentus. Raksta mērķis ir sniegt ieskatu Latvijas Nacionālā arhīva sistēmā un uzziņu aparātā, kā arī dalīties gū-

tajā pieredzē bibliotēkas vēstures dokumentu meklēšanā. Lai nākamajiem RCB un filiālbibliotēku vēstures pētniekiem iesācējiem ieskicētu darbības plānu un norādītu galvenos orientierus, uzsākot bibliotēku vēstures dokumentu apzināšanu arhīvos, soli pa solim atklāsim mūsu darba gaitu. Iepazīstināsim ar dažiem interesantiem atklājumiem un filiālbibliotēkas „Vidzeme” vēsturei veltīto izstādi.

1. solis. Projektā iesaistīto dalībnieku tikšanās RCB filiālbibliotēkā „Vidzeme”. Pētījuma temata un līdzšinējās izpētes pakāpes precizēšana

Sākām ar projektā iesaistīto pušu tikšanos un sarunu pie apaļā galda. Projektu nodaļas vadītāja Ilze Apine informēja par projekta uzdevumiem, izpildes termiņiem un finansējumu. Sarunās ar filiālbibliotēkas „Vidzeme” vadītāju Lolitu Grahoļsku tika noskaidrots, kādi attiecīgā perioda dokumenti glabājas bibliotēkas novadpētniecības krājumā un kuri bibliotēkas vēstures „baltie plankumi” vēl jāiekrāso ar dokumentos apstiprinātu informāciju.

Zinta Geršmane
pie izstādes
„Padomju laika
bibliotēka”

Foto: Daina Ģeibaka

Bibliotēkas pase

Tā kā bibliotēka no pirmsākumiem līdz mūsdienām nav mainījusi atrašanās vietu, daudzi dokumenti, reiz nolikti palīgtempu at-tālākajos plauktos, ir veiksmīgi sagaidījuši 21. gadsimtu. L. Grahoļska ir pētījusi bibliotēkas vēsturi rakstu avotos un arhīvos. Līdz 1940. gadam bibliotēkas vēsture ir izpētīta un dokumentēta visnotaļ pilnīgi, daļēji ticis pētīts arī 1940.–1980. gada periods. Bibliotēkā ir ļoti bagāts novadpētniecības krājums. Šī tikšanās bija noderīga, jo palīdzēja turpmākajā darbā izvairīties no dublēšanas, proti, nemeklējam to, kas jau ir atrasts. Tika iezīmēti arī konkrēti jautājumi, uz kuriem būtu meklējamas atbildes, piemēram, kad un kāpēc tika atbrīvots no darba bibliotēkas pārzinis Jūlijs Krūmiņš?

2. solis. Iepazīšanās ar jautājuma izpēti vadošo pētnieku publikācijās jeb Meklējiet rakstos

Tā kā „Vidzeme” ir viena no Rīgas publiskajām bibliotēkām, pievērsām uzmanību līdzšinējiem pētījumiem par Rīgas publisko bibliotēku vēsturi. Nozīmīgas ir LNB vadošās pētnieces Janas Dreimanes publikācijas RCB izdevumos¹. Izmantoto avotu sarakstos autore

¹ Dreimane, Jana. Rīgas pilsētas masu bibliotēkas, 1944.–1980. gads. *Rīgas Centrālās bibliotēkas simtgades grāmata*. Rīga, 2006. 20.-36. lpp.; Dreimane, Jana. Rīgas tautas bibliotēkas nacistiskās okupācijas laikā (1941–1944). *Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata*, 2013. Rīga, 2014. 108.-118. lpp.

ir norādījusi arhīvu fondus, kuros atrasta informācija par bibliotēku vēsturi.

Lai meklētu dokumentus arhīvā, jānoskaidro, kādas institūcijas pakļautībā atbilstošajā laika periodā atradās bibliotēka, kam tā iesniedza gada pārskatus, kas deva pavēles par darbinieku pieņemšanu un atbrīvošanu. Jānoskaidro arī, kā laika gaitā mainījies bibliotēkas nosaukums. Filiālbibliotēka „Vidzeme” laikā no 1940. līdz 1985. gadam sākumā bija Rīgas pilsētas 9. bibliotēka, pēc tam – Rīgas pilsētas 9. masu bibliotēka.

3. solis. Latvijas Nacionālā arhīva sistēmas un darbības principu izpēte, apmeklējamo arhīvu adrešu noskaidrošana

Latvijas Nacionālais arhīvs (LNA) ir Kultūras ministrijas pārraudzībā esoša iestāde, kurā 2011. gadā tika apvienoti 15 bijušās valsts arhīvu sistēmas arhīvi. Tagad šie arhīvi ir LNA struktūrvienības. Plaša informācija par LNA atrodama mājaslapā www.arhivi.gov.lv.

Latvijas Nacionālā arhīva darbības pamatā ir 2011. gadā apstiprinātais *Arhīvu likums*, kas nosaka Nacionālā dokumentārā mantojuma uzkrāšanas, saglabāšanas, pieejamības un pārvaldības pamatprincipus. Projekta izstrādes gaitā tika apmeklētas trīs LNA struktūrvienības.

*Bibliotēkas
vadītāja
Aina Golde
arhīva
dokumentos*

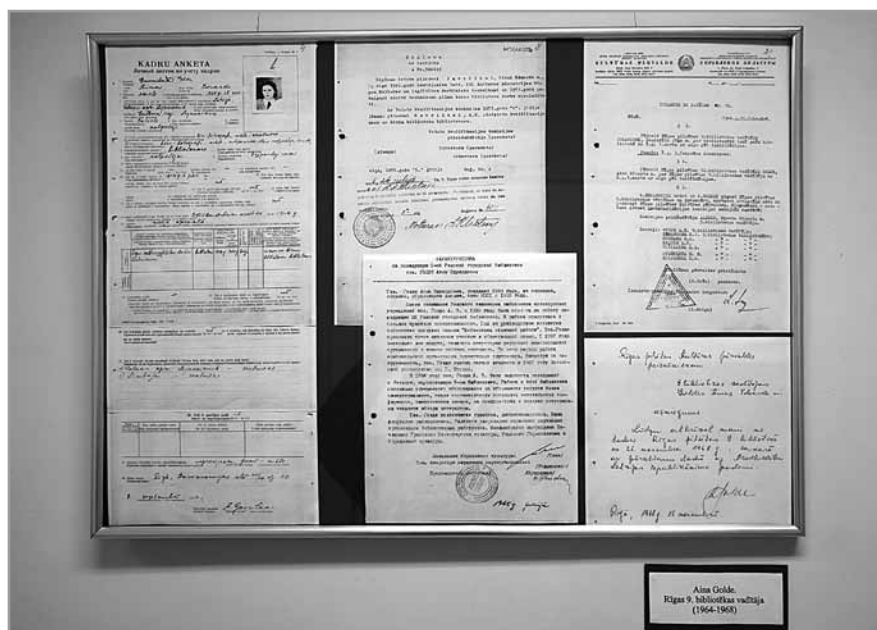

Foto: Daina Čerbaka

1. Latvijas Valsts Vēstures arhīvs Slokas ielā 16

Šis ir Latvijas vecākais arhīvs. Tajā glabājas dokumentāras liecības par vēsturiskajiem notikumiem, politiskajiem procesiem, ekonomisko, sociālo un kultūras dzīvi Latvijas teritorijā no 1220. līdz 1945. gadam.

2. Latvijas Valsts arhīvs (LVA) Bezdēlīgu ielā 1a un Skandū ielā 14

LVA glabā Latvijas sociāldemokrātijas un komunistisko organizāciju dokumentus (sākot no 1899. gada), Latvijas PSR 1940.–1941. gada dokumentus, Latvijas PSR Valsts drošības komitejas dokumentus par represētajām personām, pēckara perioda Latvijas PSR augstāko valsts pārvaldes institūciju, Rīgas un Jūrmalas pilsētas iestāžu un uzņēmumu, kā arī pašvaldību institūciju dokumentus. Pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas LVA tiek uzkrāti un glabāti Latvijas Republikas augstāko valsts pārvaldes institūciju, Rīgas un Jūrmalas pilsētas pašvaldību institūciju dokumenti, kā arī sabiedrisko organizāciju, biedrību un privātpersonu dokumenti un kolekcijas.

3. Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīvs Šmerļa ielā 5

Šis arhīvs nodrošina audiovizuālo, foto, skaņas un elektronisko dokumentu uzkrāšanu, uzskaiti, saglabāšanu un izmantošanu.

4. solis. Darbs arhīva lasītavās

Lai uzsāktu darbu, jāreģistrējas arhīva lasītavās. To var izdarīt, aizpildot lasītāja iesnieguma veidlapu tiešsaistē vai uz vietas arhīvā (veidlapa atrodama LNA mājaslapā sadaļā „Pakalpojumi → Lasītavas”). Iesniegumā jānorāda vārds, uzvārds, adrese, izglītība un zinātniskais grāds, mācību iestāde vai darba vieta (ja pētāt dokumentus studijām vai darba vietas uzdevumā), pētījuma mērķis, tēma un hronoloģiskie ietvari. Pamatojoties uz šo anketu, lasītājs tiek reģistrēts LNA sistēmā.

Apmeklētāji var bez maksas iepazīties ar arhīva uzziņu sistēmu un attiecīgajā struktūrvienībā uzkrātajiem dokumentiem. Lasītavās iespējams saņemt darbinieku konsultācijas par dokumentu atlasī konkrētajai tēmai. Lai dokumentu meklēšana būtu pēc iespējas tuvāka pētāmajam tematam, arhīvos pieejama plaša uzziņu sistēma: elektroniskie reģistri un datubāzes, fondu rokasgrāmatas, uzskaites saraksti, apraksti, rādītāji u. c. Katrā lasītavā apmeklētājiem ir pieejami datori, kuros var iepazīties ar uzziņu sistēmu.

Pēc reģistrēšanās LNA sistēmā, uzsākot darbu arhīva lasītavā, apmeklētājs uzrāda lasītavas darbiniekam personu apliecinošu dokumentu. Atkārtotam lasītavas apmeklējumam

Latvijas Valsts Vēstures arhīvā tiek izsniegta caurlaide uz vienu gadu. Katrs arhīva dokuments ir reģistrēts, un arhīva sistēmā tam ir identifikatora numurs, kas sastāv no fonda, apraksta un lietas numura. Tematiski saistīti dokumenti ir iesieti vienā mapē, kur bez jau minētajiem numuriem dokumenta atpazīšanai ir svarīgs arī lapas numurs. Šī numerācija ir svarīga, identificējot dokumentu, rakstot pieprasījumu kopiju izgatavošanai, norādot avotu atsaucēs, kā arī atkārtotai dokumenta atrašanai arhīvu sistēmā.

Kad atrasts pētniecības tēmai atbilstošais fonds, tā aprakstu un lietu numuri, dokumentu var pasūtīt. Pasūtījumu noformē uz speciālas veidlapas, kurā norāda pieprasītāja vārdu un uzvārdu, nepieciešamā fonda, apraksta un lietas numuru, pasūtījuma iesniegšanas datumu. Iespējams pieprasīt līdz 30 lietām, bet lasītavā vienā reizē tiek izsniegtas 10 lietas. Pieprasītie dokumenti attiecīgajā arhīva lasītavā nonāk dažu stundu laikā, bet Latvijas Valsts Vēstures arhīvā – lasītavas darbinieka norādītājā laikā (pēc divām vai vairākām dienām).

Katrā arhīva ēkā ir labiekārtota lasītava, kurā var iepazīties ar pieprasītajiem dokumentu oriģināliem. Ir iespējams izmantot personīgos datorus. Arhīva lietošanas noteikumi paredz, ka katras lietas pieprasījuma veidlapā ar parakstu jāapliecina, ka attiecīgā lieta ir skatīta. Tāpat atzīmes par to, ka lieta lasīta, jāizdara katrā izsniegtajā dokumentu mapē, tam paredzētā vietā. Pasūtītos materiālus iespējams rezervēt nākamajām apmeklējuma reizēm, tie lasītavā tiek glabāti vienu mēnesi. Piekļuvei iestāžu personāla dokumentiem un citiem ierobežotas pieejamības materiāliem vajadzīga iestādes vadītāja apstiprināta pilnvara, kurā apliecināta nepieciešamība strādāt ar konkrētajiem dokumentiem, kā arī norādīta izpētes tēma un hronoloģiskās robežas.

LNA izgatavo dokumentu kopijas – gan kserokopijas, gan digitālās. Ir iespējams pasūtīt gan apliecinātas kopijas, kam ir juridisks spēks, gan neapliecinātas kopijas, uz kurām norādīts tikai identifikatora numurs. Lai pasūtītu kopijas, klients aizpilda veidlapu „Pieprasījums dokumentu kopiju izgatavošanai”.

Ja arhīva dokumentu kopijas tiek pasūtītas juridiskas personas uzdevumā, ir nepieciešama šīs juridiskās personas pilnvara un institūcijas rekvizīti rēķina sagatavošanai. Rēķinu par kopiju izgatavošanu var saņemt klātienē, e-pastā vai ar pasta starpniecību, savukārt kopijas var saņemt pēc rēķina apmaksas. Reģistrējoties LNA mājaslapā, iespējams izmantot e-pakalpojumus: reģistrēties un pasūtīt dokumentus darbam arhīva lasītavās, pasūtīt arhīva izziņas, audiovizuālo un papīra dokumentu kopijas.

Izvērsta informācija par LNA uzkrātajiem dokumentiem atrodama divās galvenajās uzziņu sistēmas datubāzēs: Centrālajā fondu reģistrā un Latvijas Valsts arhīva datubāzē. Meklēšana iespējama pēc nosaukuma, darbības sfēras jeb nozares, fonda numura (ja tēma jau precizēta) u. c. kritērijiem. Meklēšana ir diezgan sarežģīta, un, pirms meklējam dokumentu arhīva sistēmā, nepieciešama iepriekšēja tēmas izpēte. Piemēram, meklējot materiālus minētajam projektam, bija jānoskaidro visi agrākie RCB nosaukumi un jāzina iestādes pakļautība dažādos vēstures posmos. Bieži vien pēc iestādes nosaukuma dokumenti datubāzē nav atrodami, tie meklējami augstākstāvošās institūcijas (ministrija, pārvalde, departaments u. c.) fondos. Tā bija arī mūsu variantā. Otrā pasaules kara laikā Rīgas publiskās bibliotēkas strādāja Rīgas pilsētas Izglītības valdes pakļautībā, tāpēc dokumenti par mūsu bibliotēku atrodas šīs institūcijas fondos.

LNA uzziņu sistēmā ir arī tādas plaši izmantotas datubāzes kā „Raduraksti” un „Deportēto Latvijas iedzīvotāju saraksti”. Tāpat te atrodams Latvijas Nacionālā arhīva bibliotēkas katalogs. Jaunākā datubāze „Redzi, dzirdi Latviju!” apkopo audiovizuālos dokumentus par Latvijas vēsturi.

5. solis. RCB un tās filiālbibliotēku (agrāk Rīgas pilsētas bibliotēkas) fondu noskaidrošana un izpēte

RCB un filiālbibliotēku vēstures pētnieki tiek aicināti pievērst uzmanību šādiem fon-
diem:

Fonds Nr.1363, 1. apraksts.

Fonds Nr.1583, 1. apraksts, 4. apraksts, 4p. apraksts (grāmatvedības dokumenti), 5. apraksts, 5p. apraksts (grāmatvedības dokumenti).

Fonds Nr.P-1489, 1. apraksts, 4. apraksts.

Minētajos fondos un aprakstos ir apkopotas daudzas attiecīgi numurētas lietu mapes. Ar fondu un aprakstu saturu var iepazīties, izpētot uzskaites sarakstus, kas pieejami uz vietas, arhīva lasītavā.

6. solis. Projekta rezultāts – izstāde „Rīgas Centrālās bibliotēkas filiālbibliotēkai „Vidzeme” – 90”

2016. gada 20. decembrī filiālbibliotēkā „Vidzeme” tika atklāta izstāde „Rīgas Centrālās bibliotēkas filiālbibliotēkai „Vidzeme” – 90”. Tajā apkopoti materiāli par bibliotēkas vēsturi no 1940. līdz 1985. gadam. Izstādē redzamās dokumentu kopijas tika iegūtas Latvijas Nacionālajā arhīvā, pateicoties Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta finansiālajam atbalstam projektā „Rīgas Centrālajai bibliotēkai – 110”. Izstādi papildināja arī pašā bibliotēkā saglabātie attiecīgā laika posma izdevumi un priekšmeti, kas lietoti bibliotēkas ikdienas darbā. Daļu ekspozīcijas veidoja ar starpbibliotēku abonementa starpniecību iegūti materiāli, tā laika ieteicošie bibliogrāfiskie rādītāji un metodiskie norādījumi.

Izstādes atklāšana noritēja sirsnīgā atmosfērā – bija pulcējušies RCB un tuvāko un tālāko filiālbibliotēku kolēģi, kuriem interesē bibliotēku vēsture, „Vidzemes” darbinieki un lasītāji. RCB Projektu nodaļas vadītāja I. Apine ar prieku paziņoja, ka projekts ir sekmīgi īstenots, un atzinīgi novērtēja iegūto dokumentu kopijas, kā arī rūpīgi pārdomāto izstādes noformējumu. Filiālbibliotēkas vadītāja L. Grahoļska atzina, ka līdz ar izstādi ir noslēdzies darba pirmais posms – materiālu atlase. Nākamais bibliotēkas vēstures izpētes posms ir tikai sācies, un tas ir iekšējais darbs, proti, materiālu izpēte, aprakstīšana un apkopošana datubāzē, lai visi, kas vēlas, varētu tos ērti un vienkārši lietot.

Izstādē savāktajos dokumentos ir daudz interesantu laikmeta liecību par kara un padomju laika bibliotēkām un bibliotekāriem. Pagājušā gadsimta 40. gadi bija laiks, kad, mainoties okupācijas varām, bibliotēku dzīvē notika lielas pārmaiņas, bija augsta kadru mainība, tika izdotas pavēles par to, kādi bibliotekāri „dienestā turpmāk nebūtu paturami”, sastādīti nevēlamo grāmatu saraksti. Bibliotekāriem nācās piedalīties dažādās talkās un uzņemties šefību par citām Latvijas bibliotēkām. Tā, pamatojoties uz laikrakstā „Tēviņa” 1942. gada 3. augustā publicētajiem noteikumiem par darba talku pildīšanu sievietēm, „Rīgas pilsētas 9. bibliotēka paziņo, ka bibliotēkā pašreiz ir nodarbinātas divas sievietes (Ošiņa Valija un Briedis Erika), kas pēc noteikumiem ir pakļautas darba talkai, bet, tā kā minētās bibliotekāres, atskaitot pārzini, ir vienīgās darbinieces bibliotēkā, tad viņas nav atbrīvojamas no bibliotēkas darba, jo nav aizvietotāju.” 1942. gadā Rīgas pilsētas 9. bibliotēkas ēkā bija dzīvokļi bibliotēkas darbiniekiem. Vienā no dzīvokļiem, kas sastāvēja no trim istabām, virtuves un vannasistabas, kopplatībā 61,5 kvadrātmetri, dzīvoja bijušā pārziņa Jūlija Krūmiņa ģimene. 1942. gada 6. oktobrī Jūlijs Krūmiņš pārņēma savā pārziņā Rīgas pilsētas 4. bibliotēku.

1946. gada pārskatā atzīmēts, ka bibliotekāri, bieži vien nezinādami, kur un kā pielietot savu enerģiju, atver bibliotēkā šūšanas darbnīcu vai bibliotēku patvaļīgi slēdz. Daža bibliotēka vai lasītava drīzāk atgādinot krogu vai malkas šķūni, trūkstot mājīguma, iekārtas un pat valsts vadošo darbinieku attēlu.

1950. gadā tika noteikti divi „nevēlamo grāmatu iznīcināšanas” veidi – uz vietas saplēšot vai sadedzinot krāsni. 1955. gadā Rīgas pilsētas 9. bibliotēka nav sasniegusi plānoto grāmatu izsniegumu skaitu. Kā iemesls gada pārskatā tiek minēts fakts, ka bērnu triekas dēļ divus mēnešus bijusi slēgta bibliotēkas bērnu nodaļa, turklāt vecāki, kuriem mājās ir bērni, nav ņēmuši grāmatas arī pieaugušo nodaļā. Gada pārskatos tiek atzīmēts, ka bibliotēkai piešķirts par maz kurināmā. Bibliotēkas vadītāja Skaidrite Ermansone

Inga Sallinene un Ilze Apine apspriežot projektā paveikto:

norāda, ka netiek ievērota telpu specifika, jo ieeja ir tieši no trepēm un priekšā nav koridora. 1959. gada pārskatā viņa raksta, ka, pieņemot bibliotēkārus darbā, jāņem vērā, ka darbiniekiem obligāti jāprot arī latviešu valoda un jāpazīst literatūra.

Bibliotēkās tiek aktīvi diskutēti un lasītas lekcijas par visdažādākajiem tematiem: grāmatām, filmām, politisko situāciju. Tā 1951. gadā vieslektors biedrs Popovs 27 klātesošajiem nolasījis lekciju „Amerikas imperiālisti – mūsu dzimtenes lielākie ienaidnieki”. 1962. gadā notiek diskusija par tematu „Vai tu esi gatavs dzīvot komunismā?”. 1967. gadā 9. pilsētas bibliotēka gada pārskatā norāda, ka tai ir neizdevīga atrašanās vieta – mikrorajona nostūrī, starp rūpniecības uzņēmumiem, kuros jau 1949.–1950. gadā ir nodibinātas savas bibliotēkas, kas tagad uzplaukušas. Lasītāji norādījuši, ka, piemēram, VEF bibliotēkā ir

daudz lielāka izvēle gan grāmatu skaita, gan sortimenta ziņā. Konkurence arvien pieaug. 9. pilsētas bibliotēkas 1973. gada pārskatā norādīts, ka bibliotēkas darbojas veikalos, fabrikā „8. Marts”, ēdnīcā, dārzniecībā, fabrikā „Dinamo”, DOSAAF rajona komitejā. Vasarā visos pilsētas dārzos un parkos tiek organizēti grāmatu un laikrakstu galdi. Rīgas pilsētas 9. bibliotēkas bibliotekāri cenšas darīt visu, lai lasītājiem būtu patīkama vide – krāso plauktus, izvieto jaunas mēbeles, darbinieki tiek nodrošināti ar speciālo apģērbu. Bibliotēkās arvien vairāk ienāk krievu valoda, ja bibliotēkas vadītājs nav latvietis, gada pārskati tiek rakstīti krievu valodā.

Projekta īstenošanas rezultātā dokumenti, kas glabājas arhīvu plauktos un slēpjas aiz fondu, aprakstu un lietu numuriem, kopiju veidā ir nonākuši bibliotēkas aprītē un kļuvuši pieejami visiem interesentiem.

SARUNAS UN STĀSTI

Foto: Daina Čeibaka

Foto: Guna Ošīna- Vējiņa

Foto no Solvītas Bules personīgā arhīva

INTAS SALLINENES INTERVIJAS

- **CERĒT, MAINĪT UN MAINĪTIES**

*Saruna ar RCB Projektu nodaļas vadītāju
ILZI APINI*

- **NĀKOTNI VEIDO ŠODIEN**

*Saruna ar RCB Pļavnieku filiālbibliotēkas vadītāju
LĪGU BERGMANI*

- **GADS BIBLIOTĒKAS ZĪMĒ**

*Saruna ar RCB Bibliotēku dienesta administratori
SOLVITU BULI*

CERĒT, MAINĪT UN MAINĪTIES

Nepilnus divus gadus kopš Ilze ir Projektu nodaļas vadītāja, RCB darbs ieguvis vēl straujāku ritējumu, projekti tiek atbalstīti viens pēc otra, bet tajos iegūtā nauda ir jāapsaimnieko un idejas jārealizē stingri noteiktos termiņos līdztekus jau agrāk izplānotajiem darbiem. Ilzes darba laikā ir saplānota ik minūte, jo viena projekta īstenotāju darba grupa nomaina nākamo. Tomēr 27. oktobrī RCB 110 gadu jubilejas pēcsvētku noskaņā izbrīvējam laiku nelielai sarunai. Šīs svinības izvērtās īpaši krāšņi, arī pateicoties kārtējā projektā iegūtajam finansējumam un Ilzes spoži uzrakstītajam svētku scenārijam un režijai.

no Ilzes Apines personīgā arhīva

Ilze Apine

Vai tava profesija ir saistīta ar teātri, svētku režiju?

Jā, esmu amatiereteātra režisore/masu pasākumu vadītāja – tā varētu būt rakstīts diplomā.

Atraktīvie avīžu puikas bibliotēkas 110 gadu jubilejas uzvedumā bija no Mežaparka skolēnu teātra pulciņa? Kā tev izdodas ieinteresēt šinī mākslā bērnus, īpaši zēnus?

Puikas... Tas man pašai ir liels brīnums. Bet man šķiet, ka ar zēniem ir vieglāk sa-
prasties. Mana pirmā nozīmīgā darba vieta bija Bulduru sovhoztehnikuma Kultūras nams, vadīju arī teātra pulciņu, un puiku tur vienmēr bija vairāk nekā meiteņu. Iestudēju „Tomu Soijeru”, lai viņiem būtu ko darīt. Zēni teātra pulciņā rada līdzsvaru. Kā izdodas viņus ieinteresēt? Atbildēt ir viegli – man pašai teātris ļoti, ļoti interesē. Mēs arī rakstām lugas un runājam par dzīvi.

Kāpēc izvēlējies darbu Rīgas Centrālajā bibliotēkā? Kāda ir tava iepriekšējā darba pieredze?

Lielos vilcienos RCB ir mana trešā darba vieta. Pirmā bija kultūras nams, pēc tam divdesmit gadi privātajā biznesā un nu jau gandrīz divi gadi šeit, RCB. Kultūras namā es sāku kā bērnu sektora vadītāja, tad – māksliniecišķā vadītāja. Manas karjeras augstākajā pakāpienā, kad biju jau vadītāja vietas izpildītāja, sākās privatizācija. Bija 90. gadi, viss juka un bruka. Lielo un skaisto kultūras namu ar daudziem pulciņiem un kolektīviem, divām zālēm, milzu skatuvi, parketu, marmoru un mēbelēm likvidēja nedēļas laikā. Tad es uz brīdi no Latvijas aizbraucu. Milzīgi tālu – uz Ņujorku. Dzīvoju pie radiem, strādāju par skolotāju latviešu skolā un arī visādus citādus darbus, lai izdzīvotu. Tā divus gadus. Iestājos augstskolā, un tad vienā dienā... lidoju mājās. Man pietrūka mammas, ģimenes. Apnika būt atkarīgai no vīzas, justies nedroši. Tagad ik pa laikam

iedomājos – kā būtu bijis, ja paliktu. Bet nē! Labāk esmu mājās. Tas savs stūritis, savs kaktiņš... Latvijā es jūtos pilnīga, ja var lietot šādu vārdu. Te man ir pamats zem kājām.

Tomēr, atgriezusies mājās, es nemaz tik droši nejutos. Bija joprojām tie paši deviņdesmitie, 1994. gads. Paveicās! Mani pieņēma darbā pirmajā vietā, uz kuru nosūtīju CV – „Rhino dizaina aģentūrā”. Skaists laiks un skaists darbs – grafiskais dizains. Bijām ambiciozi un daudz strādājām. Sākumā mans darbs bija vairāk administratīvs, bet ar laiku (divdesmit gadi!) virsroku ņēma radošā puse. Man gribējās vairāk plašuma. Pirmais solis – sāku strādāt skolā par teātra pulciņa vadītāju. Un tad... vienā dienā pateicu saviem kolēģiem, ka meklēšu darbu. Tas bija liels lēmums, taču atkal veicās – nonācu pie jums. Un šeit ir TAS plašums – visa Rīga ir „mūsu”! Nezinu nevienu citu iestādi, kurai būtu pa savam „štābiņam” divdesmit sešās Rīgas vietās. Mums ir!

Kā esi iejutusies bibliotēkas darbā? Kas sniedz gandarījumu, kas sagādā vilšanos?

Ļoti novērtēju to, ka man uzticas. Es ātri pieņemu lēmumus, un man patīk pašai par tiem atbildēt. Gandarījums ir, bet neliels, jo vēl

daudz ko nezinu, vēl „nepazīstu drēbi”. Esmu emocionāla, un man vienā dienā var būt gan gandarījums, gan vilšanās. Taču gandarījuma noteikti ir vairāk.

Šinī laikā esi iepazinusi daudzus bibliotēku darba speciālistus. Kā tu raksturotu bibliotekārus? Vai šis darbs uzliek darītājiem kādu profesionālu zīmogu?

Manī ir apbrīna un cieņa. Es arī gribētu šo tevis nosaukto „zīmogu”, centīšos pie tāda tikt! Bibliotekāri ir izdzīvotāji. Un burvji. Un labās fejas. Un ļoti, ļoti kārtīgi, ar labu valodu. Protams, bezcerīgi ideālisti.

Kādi ir bijuši tavas dzīves nozīmīgākie projekti?

Grūti pateikt, vai tas ir mans pluss vai mīnuss, bet es joprojām domāju, ka nozīmīgākie projekti vēl ir nākotnē.

Kādu vietu tavā dzīvē ieņem grāmatas un lasīšana?

Es lasu katru dienu. Ja diena grūtāka – kādu žurnālu, avīzi vai Darjas Doncovas detektīvu.

Foto: Daina Ģeibaka

Tiekoties ar brīvprātīgajiem

Ja esmu stipra un mierīga, lasu romānus un stāstus. Tomēr arvien vairāk žēloju sevi – izlasu anotāciju un... ne, ne. Ko nopietnu un sāpīgu atstāju citai reizei. Arī Billi lasīju mēnesi – kļūst žēl, nolieku malā. Sirds sāp, tādas dusmas! Kad pāriet, lasu tālāk. Tāpat „Piecus pirkstus” (M. Zālīte). „Svina garšai” (M. Bērziņš) vēl neesmu sadūšojusies.

Tu proti sarīkot svētkus citiem, bet kas tev pašai rada svētku izjūtu?

Ciemiņu gaidīšana.

Ikdienas darba steigā nekad neesmu tevi redzējusi stresa pārņemtu, bet vienmēr mierīgu, laipnu, smaidīgu un pretimnākošu. Kur tu rodi šo iekšējo mieru?

Mīļā, Inta! Kad tu satiec to mierīgo, laipno un vienmēr smaidīgo... lūdzu, iepazīstini mūs. Es tādu nepazīstu, un tas nudien nav par mani.

Tev ir skaists dzīves posms – daudz piedzīvots, padarīts un sasniegts, bet līdz pelnītai atpūtai vēl tālu. Ko vēl gribētu paveikt?

Nezinu, vai tas uz labu, bet es nejūtu savus gadus, un mani plāni nudien ir bez robežām. Pat nekā konkrēta. Tā varētu būt viena mana labā īpašība (kaut mazliet) – es nebaidos cerēt, mainīt un mainīties.

Kas tevi uztrauc mūsdienu pasaulē?

Viss. Ko varu ietekmēt, par to uztraucos un rūpējos. Ko nevaru – cenšos neuzprasīties un nelēkt uz ecēšām.

Ko tu novēlētu 110. jubilejas gadā bibliotēkai un kolēģiem?

Lielās un nozīmīgas lietas mums ir. Pamatīgi sakārtotas un ar rūpību uzturētas. Ko vēl lai novēl kādam, kuram viss ir? Veiksmi un gandarījumu sīkumos – lai ir kas pasaka palodies, uzsmaida un novērtē!

Kādas ir tavas ģimenes tradīcijas?

Mana ģimene... Tradīcijas... Ja to var nosaukt par tradīciju, tad mums nekas nav akmeni kalts un nekas netiek darīts kā obligāta tradīcija. Mēs, protams, svinam svētkus, cieņām savu dzimteni, ceļojam tuvāk un tālāk, ejam uz teātri un daudz dziedam, smejamies. Iepazīt ģimeni var, ja kādam kaut kas notiek ne tā, kā plānots. Tad vienmēr ir spēkā teiciens „*naših bjut*” („mūsējos šit”) – nu saproti, tad esam kā kulaks. Viens par otru.

Kāds ir tavs dzīves moto?

Man nav, Inta, man nav! Un, ja būtu, tad tāds, kurš 100 reižu dienā var mainīties.

Ko vēl es tev nepajautāju?

Knapi, knapi atbildēju šo lērumu... vairāk gan ne.

NĀKOTNI VEIDO ŠODIEN

2016. gada 25. aprīlī RCB Pļavnieku filiālbibliotēkas vadītāja Līga Bergmane saņēma Rīgas domes Izglītības kultūras un sporta departamenta gada balvu „Baltais zvirbulis” nominācijā „Rīgas pilsētas pašvaldības bibliotēkas darbinieks”. Balva tika piešķirta par kvalitatīvu bibliotekāro darbu, veiksmīgi rīkoti pasākumiem un nozīmīgu ieguldījumu bibliotēkas pakalpojumu kvalitātes uzlabošanā. Tā šī gada pavasarī uz RCB atlidoja vēl viens „Baltais zvirbulēns”.

Foto: Guna Ošiņa-Vējiņa

Līga Bergmane

Ziemassvētku gaidīšanas noskaņās 14. decembrī tiekamies sarunai Pļavnieku filiālbibliotēkā. Šo bibliotēku Līga vada tikai četrus gadus, taču pavisam RCB dažādos amatos nostrādāti gandrīz četrdesmit gadi.

Ko jums nozīmē balva „Baltais zvirbulis”?

Balva nāca kā patīkams pārsteigums. Sajutu gandarījumu, ka pamanīts un novērtēts mans darbs, ka tas ir citiem vajadzīgs, tātad eju pareizā virzienā. Saņēmu daudz apsveikumu, arī no bibliotēkas apmeklētājiem. Lasītāji seko visam, kas notiek bibliotēkā, un interesējas par mums tāpat kā mēs par viņiem.

Pļavnieku filiālbibliotēka nevar lepoties ne ar ideālu atrašanās vietu, ne ar modernām telpām, un tomēr cilvēki uz bibliotēku nāk. Kāds ir jūsu īpašais „magnētiņš”?

Cenšamies strādāt tā, lai ikvienam būtu vēlme bibliotēkā atgriezties, nākt uz šejieni vēl un vēl, aicinot līdzī arī draugus, ģimēni. Viens no mūsu pamatprincipiem ir radīt

pozitīvu bibliotēkas apmeklējuma pieredzi. Pļavnieki ir parasts Rīgas „guļamrajons”, taču šeit dzīvo dažādi ļaudis, dažādu tautību cilvēki. Tiecamiem iepazīt savus novadniekus un cienīt viņu tradīcijas, jo tikai tā varam sagaidīt cieņu pret sevi. Bibliotēkā esam svinējuši mašņicu, rīkojuši gruzīnu un uzbeku kultūras vakarus, plānojam armēņiem veltītu vakaru. Esam noskaidrojuši, ka Pļavniekos dzīvo daudzi sabiedrībā pazīstami cilvēki – kolekcionāri, mākslinieki. Aicinām viņus uz bibliotēku, rīkojam viņu darbu izstādes. Cenšamies aprunāties ar katru lasītāju, izziņāt viņa intereses. Tā uzzinām arī par citiem novadniekiem un sarunas pavediens kā dziedziņš aizved pie nākamā cilvēka.

Apmeklētāju būtu vēl vairāk, ja bibliotēkā būtu lifts. Man sāp sirds par to, ka pie mums nevar atnākt visi, kas gribētu. Jaunās māmiņas esam apkalpojušas pie ārdurvīm, jo ne visas ir tik spēcīgas, lai pa stāvajām kāpnēm uznestu bērnu ratiņus. Priecājos, ka viņām ir vēlme lasīt. Gan jau bērni paaugsies un kopā ar mammu atnāks uz bibliotēku. Parasti tā arī notiek. Cilvēki ar kustību traucējumiem ir teikuši, ka gribētu apmeklēt bibliotēku

klātienē, paši izvēlēties grāmatas, izjust atmosfēru, tikties ar citiem lasītājiem un bibliotekāriem. Diemžēl tas nav iespējams. Arī daudziem senioriem ir grūti vai pat neiespējami pie mums nokļūt.

2017. gads jums būs 40. darba gads RCB sistēmā. 1977. gadā sākāt strādāt Rīgas pilsētas 20. bērnu bibliotēkā, tagadējā Sarkandaugavas bibliotēkā. Kas noteica profesijas izvēli?

Bērnībā ļoti daudz laika pavadīju Rīgas pilsētas 20. bibliotēkā, jo tur strādāja mammas māsa Mirdza Blitsone. Bibliotēka atradās mājā ar dārzu, ēkas pirmajā stāvā. Tolaik to vadīja Anna Simonoviča, kurai dārzā bija pat savs bišu strops. Plaukti bibliotēkā slējās līdz griestiem, bet lasītāji tiem klāt netika, jo bija slēgtā pieeja fondiem. Bibliotekāre sameklēja vajadzīgās grāmatas un izsniedza pie lasītāju apkalpošanas galda. Man bija tā privilēģija grāmatas izvēlēties un paņemt pašai. 20. bibliotēku cītīgi apmeklēju arī skolas laikā. Klases audzinātāja man uzdeva sagatavot un vadīt politinformācijas, jo uzskatīja – ja jau skolnieces radiniece strādā bibliotēkā, tad viņai ir pieejama visa jaunākā informācija. Izvēles nebija, lasīju avīzes un gatavoju politinformācijas.

Tā no bērnības iepazinu bibliotekāra pro-

fesiju. Gan toreiz, gan tagad bibliotekāra darbā pats interesantākais man šķiet meklēšanas process. Man patīk meklēt atbildes uz visarežģītākajiem jautājumiem. Vienmēr „rakšu līdz galam”, kamēr atradīšu atbildi uz uzdoto jautājumu. Tāpēc ar laiku par manu sirdsdarbu kļuva novadpētniecības darbs. Man patīk apkalpot lasītājus. Iespēju robežās to daru arī tagad, jo tikai tā var noskaidrot cilvēku vajadzības. Man patīk cilvēki. Kad vajag sakārtot domas un pabūt ar sevi, noder lauku klusums un miers, taču pēc tam atkal gribu būt pilsētā, cilvēkos.

Pēc skolas beigšanas sāku strādāt tajā pašā bibliotēkā, kolektīvā, kuru jau pazinu. Droši vien tāpēc pirmo darba dienu neatceros, jo bibliotēka man nebija nekas jauns, tikai no lasītājas biju kļuvusi par bibliotekāri. Manos pienākumos ietilpa sagatavot literatūras apskatus un nolasīt tos savā bijušajā skolā. Sākumā ļoti uztraucos, īpaši ja klasē sēdēja matemātikas skolotāja, ar kuru man skolas laikā nebija sevišķi labas attiecības. Bet ar laiku skolēna sindroms pāriet.

Drīz bibliotēku slēdza remontam. Pārcēlāmies uz pagaidu telpām Rīgas pilsētas 6. bibliotēkā, vēlākajā Sarkankalna filiālbibliotēkā. Savus grāmatu plauktus salikām garderobē, bet lasītava bērniem un pieaugušajiem bija kopīga. Gāja jau visādi ar to klusuma ievērošanu, tomēr sadzīvojam ļoti labi.

RCB Pļavnieku filiālbibliotēka

Foto: Daina Ģeibaka

Savā pirmajā darba vietā tā arī neatgriezies, jo pieņēmt 6. bibliotēkas vadītājas Veltas Kudrašas piedāvājumu iekļauties viņas vadītajā kolektīvā. 1982. gada 7. jūnijs bija pirmā darba diena jaunajā darba vietā. Kādi motīvi noteica šādu izvēli?

Remonta laikā bērnu bibliotēkas kolektīvā mainījās darbinieki, pensijā aizgāja vadītāja Mirdza Blitsone, viņas darbu turpināja Lija Jankeloviča. Biju paspējusi sadraudzēties ar 6. bibliotēkas darbiniecēm. Velta Kudraša bija ļoti gudra vadītāja, mācēja veidot stipru komandu un strādāt kopā tā, lai būtu labs rezultāts. Veltai bija brīnišķīga intuīcija, viņa juta katra darbinieka spējas un piedāvāja piemērotu darbu. Mani bibliotēkas vadītāja virzīja uz novadpētniecības darbu.

RCB Sarkankalna filiālbibliotēkā nostrādājāt divdesmit septiņus garus un ražīgus darba gadus, pēdējos divus gadus bijāt vadītāja. Taču 2009. gadā bibliotēka tika reorganizēta. Kādas ir spilgtākās atmiņas, ko atstājis šis laiks?

Tas bija ļoti skaists laiks kopā ar brīnišķīgiem kolēģiem – Ilzi Porherāni, Silviju Mirkšu, Sandu Zālamani un daudziem citiem. Mēs bijām stipra komanda. Strādājām vienotā RCB sistēmā. Mūsu darbu vadīja un kontrolēja RCB metodiķi. Spilgti atceros vienu toreizējās metodiķes Doloresas Veilandes vizīti. Viņa pārbaudīja novadpētniecības kartotēku, kuru biju veidojusi ļoti rūpīgi. Tomēr Doloresa atrada vienu kartīti, kas nebija pārsvītrotā ar sarkanu svītru (šāda svītra bija jāvelk pāri bibliogrāfiskajam aprakstam, ja dokuments neatradās mūsu bibliotēkā, bet kādas citas bibliotēkas krājumā). Visā kartotēkā nebiju pārsvītrojusi tikai šo vienu kartīti, bet Doloresa pamanīja tieši to. Nezinu kāpēc, bet atceros šo sarunu.

Kad bibliotēkas vadītāja Velta Kudraša aizgāja pensijā, visas pēc kārtas izmēģinājām vadīt bibliotēku, taču neviena šai amatā īsti labi nejutāmies. Negaidīti kolektīvā ienāca Vēsma Klūga. Bibliotēkas vadītāja viņa

bija neilgi. „Jūs esat kā akmens!” Vēsma reiz mums teica. Varbūt arī bijām par cietu viņas vadības stilam. Nesastrādājāmies.

Sarkankalna filiālbibliotēkas reorganizācija nāca pēkšņi. Man bija skumji zaudēt šo bibliotēku. Biju iekārtojusi novadpētniecības lasītavu, daudz bija izdarīts novada un bibliotēkas vēstures izpētē, kolektīvā spējam viena otru saprast un radoši strādāt. Apzinājos, ka nekad vairs nestrādāsim visas kopā. Bet nebija daudz laika bēdāties, jo reorganizācijas process notika mēneša laikā. Sapratu, ka neko mainīt nevar, jāskatās uz priekšu un jāpieņem jauni izaicinājumi.

Pēc filiālbibliotēkas reorganizācijas jūsu jaunā darba vieta bija Rīgas Centrālajā bibliotēkā. Vai bija viegli pieņemt pārmaiņas, jaunus pienākumus un iejusties tik lielā bibliotēkā?

Tā bija milzīga dzīves skola, kuru būtu vērts izbaudīt ikvienam mūsu sistēmas darbiniekam. No malas šķiet, ka RCB ir „medus pods” – liela bibliotēka, daudz iespēju. Bet, kad esi tajā iekšā, tad saproti, ka darba ir vismaz divreiz vairāk un tas ir smagāks nekā filiālbibliotēkās. Tie vairs nav simts vai daži simti lasītāju dienā, bet tūkstotis! Bibliotēka izvietota vairākos stāvos un plašās telpās. Bibliotekāra darba ritms ir daudz intensīvāks. RCB Pieaugušo literatūras abonementa vadītāja Iriša Arāja prata saliedēt kolektīvu un panākt labu darba rezultātu. Pirms tam iztēlē biju idealizējusi RCB lasītājus – domāju, ka centra publika ir īpaša, ļoti inteliģenta. Jā, bija arī tādi apmeklētāji, bet nācās sastapties arī ar ne tiem labākajiem sabiedrības pārstāvjiem, piedzīvoju īstu „šoka terapiju”.

Manu pienākumu lokā atkal bija novadpētniecība. Nācās pieņemt un sakārtot reorganizēto Vecrīgas un Hanzas filiālbibliotēku novadpētniecības krājumus. Kad atnācu, Pieaugušo literatūras nodaļā 6. stāvā bija tikai daži novadpētniecībai veltīti plaukti, bet, kad gāju projām, novadpētniecībai bija izveidota atsevišķa telpa – „Rīgas vēstures un novadpētniecības lasītava”. Uzskatu, ka katrā

bibliotēkā novadpētniecībai ir jāiekārto sava telpa, jo tas ir bibliotēkas pamats – stāsts par bibliotēkas vēsturi un vietu kur tā atrodas.

RCB nostrādātais laiks un gūtais rūdījums man deva jaunu pieredzi un spēku uzņemties Pļavnieku filiālbibliotēkas vadību.

Viens dzīves spirāles posms noiets – atkal vadāt RCB filiālbibliotēku, tikai citā pilsētas rajonā. Kādi bija pirmie iespaidi jaunajā darba vietā?

Pļavniekos agrāk biju bijusi tikai kādas pāris reizes, bet bibliotēkā – nekad. Atteicos no direkcijas piedāvātā transporta, jo gribēju pati atrast jauno darba vietu. Biju pārsteigta, cik grūti tas nācās – bibliotēkas izkārtne nebija labi pamanāma, bet durvis un ārsiena bija aprakstīta ar grafiti. Ilgi neuzdrošinājos atvērt apķēpātās durvis, jo nespēju noticēt, ka tās ir īstās un aiz tādām durvīm var būt bibliotēka. Aiz durvīm – atkal priekšā apķēpāts stabs un drūma kāpņu telpa. Arī bibliotēkas telpas atstāja nepatīkamu iespaidu, tur bija tik daudz vecu lietu... Tomēr kolektīvs mani gaidīja, bija sarūpēta kafija, atceros ar zaļu galdautu aplātu galdiņu. Dažus jau pazinu, bijām kopā mācījušās.

Kādas bija jūsu atbildes uz klasiskajiem jautājumiem „Ar ko sākt?” un „Ko darīt?”

Pirmie iespaidi kalpoja ierosmei sākt ar pārmaiņām bibliotēkas ārpusē. Domāju – ja jau es ar tādām grūtībām atradu bibliotēku, kā tad to atrod lasītāji? Pirmais tika sarūpēts mājas numurs – 8, lai cilvēks zina, ka tas ir īstais nams. Šīs telpas sākotnēji tika celtas mājražotājiem. Pļavnieku iedzīvotāji stāstīja, ka pirmās uzceltas blakus mājas, bet mūsu ēka kā klucis ielikta starp divām daudzdzīvokļu mājām. Ēka slēpj sevī arī plānos neiezīmētus pārsteigumus, un tie nebūt nav patīkami, piemēram, rezerves kāpnes, kas beidzas nekurienē.

Vienlaikus ķērāmies pie pārmaiņām iekšējās telpās, lai bibliotēka kļūtu gaišāka un šķietami plašāka. Esam atbrīvojušies no vecām,

nevajadzīgām lietām, ir izremontēta Bērnu literatūras nodaļa, bijušās garderobes vietā izveidota jauna darba vieta, ceturtajā stāvā iekārtota izstāžu telpa. Mainīju bibliotēkas vadītāja kabineta vietu – tagad tas atrodas pašā augšā, ceturtajā stāvā, kāpņu galā. Kabineta durvis nekad neaizveru – tā es sagaidu ikvienu, kas nāk apskatīt izstādes un strādāt Klusajā lasītavā. Lasītājam ir jājūtas gaidītam. Arī bibliotekāru darba galdi nodaļās izkārtoti tā, ka, ienākot telpā, apmeklētājs uzreiz ierauga bibliotekāri. Lasītājam nav jāmeklē bibliotekārs kaut kur starp plauktiem! Dzīvojam ar domu par nākotni, vismaz vienu dienu uz priekšu.

Vai katrs sākums ir grūts?

Jā, pirmais pusgads šajā bibliotēkā man bija ļoti grūts, taču, pateicoties seno kolēģu atbalstam un sapratnei, viss sāka iet uz labo pusi. Paldies Irisai Arājai, Intai Eglītei, Daigai Bērziņai, Ingūnai Strangai. Administrācija bija ļoti pretimnākoša. Pirmajās darba apspriedēs bibliotēkas darbinieki klusēja un pat neskatījās uz manu pusi – ka tik kaut ko nepajautāju tieši viņam. Nu gluži kā skolēni! Tikai pamazām viss mainījās uz labo pusi.

Kādas pārmaiņas jūs īpaši priecē?

Ir nostabilizējies bibliotēkas kolektīvs. Tagad katram darbiniekam ir ko teikt, ir savas domas. Man patīk, ja cilvēki izsaka savu viedokli un to argumentē. Kolektīvā ir jābūt domu apmaiņai, jo tikai tā rodas jaunas idejas. Ja katrs klusē un sēž ar savu domu, tad ir kā konservu bundžā – tur nekas no jauna neveidojas. Esam kļuvuši savstarpēji atvērtāki, tāpēc arī darbs rit raitāk. Es nemeklēju kolēģu kļūdas, jo neklūdās tikai tas, kas neko nedara. Mēs kopīgi meklējam risinājumus.

Esmu iepazinusi Pļavniekus. Man joprojām ir tuvs novadpētniecības darbs. Priecājos, ka esmu tajā ieinteresējusi galveno bibliotekāri Ramonu Burcevu. Sākumā viņa par to nebija sajūsmā, jo uzskatīja, ka Pļavniekos nekā interesanta nav. Tagad Ramona

Foto: Guna Ošīņa – Vējiņa

*Līga saņemot
Balto zvirbuli*

ir kļuvusi par azartisku novadpētnieci, viņa atrod arvien jaunus interesantus materiālus par Pļavniekiem, uzrok īstas ”novada pērles”. Ja gadās uzdukties rakstiem par kādu citu Rīgas rajonu, Ramona par to informē kolēģus. Sākotnējais viedoklis, ka te nekā nav, ir mainījies – patiesībā Pļavnieki ir bagāti, te dzīvo interesantas personības un mikrorajons atīstās. Tagad mums ir savs azartisks novadpētnieks.

Visvairāk priecē pārmaiņas Bērnu literatūras nodaļā. Tā mums ir iecelta saulītē, jo bērni taču ir paši svarīgākie bibliotēkas apmeklētāji. Ja iemācīsim milēt grāmatu un bibliotēku šinī vecumā, tad mīlestība turpināsies mūža garumā. Bērnam nedrīkst dot saplēstu grāmatu, tad viņš sapratīs, ka tai nav vērtības un turpinās plēst. Esam panākuši, ka bērni un pusaudži šurp nenāk vienkārši barā izdauzīties pa bibliotēku. Prasām ievērot disciplīnu, lai vienmēr līdzī būtu lasītāja karte. Šīs prasības maina attieksmi. Darām visu iespējamo, lai bērni un jaunieši šeit pavadītu laiku lietderīgi un interesanti – piedāvājam dažādas nodarbības, radošās darbnīcas. Pašlaik bibliotēkā ir izlikta bērnu zīmētu tautas tērpu izstāde. Tie ir tik dažādi! Pēc zīmējumiem vien var spriest par Pļavnieku daudz nacionālo sastāvu. Priecē, ka arvien biežāk uz bibliotēku nāk visa ģimene kopā.

Kādu redzat Pļavnieku filiālbibliotēkas nākotni? Kādas pārmaiņas šeit iecerētas tuvākajos gados?

Mēs ticam, ka Pļavniekos reiz būs visiem pieejama bibliotēka un tās sliekšnis nevienam nebūs „par augstu”, ka bibliotēkā ērti varēs iekļūt jaunās māmiņas ar bērnu ratiņiem un cilvēki ar kustību traucējumiem. Mūsu seniori varēs izvēlēties tikšanās telpu atbilstoši savam noskaņojumam un nodarbību raksturam, nevis to, līdz kurai mazāk pakāpienu.

Ceram, ka mūsu kolektīvam piepulcēsies gados jauni kolēģi. Pārsvārā mēs te esam vienas paaudzes bibliotekāres. Nākamajā gadā svinēsim vairākas nozīmīgas dzīves jubilejas. Kolektīvā jābūt dažādu paaudžu cilvēkiem, jo katram vecumam ir savs skatījums uz dzīvi. Jebkura jautājuma risinājums ir pilnasinīgāks, ja uz problēmu raugās no dažādu paaudžu viedokļa. Mums ir daudz ieceru. Viena no tām ir padziļināti izpētīt bibliotēkas vēsturi. Turpināsim pilnveidot sevi, jo bibliotekāra profesija prasa nemitīgi papildināt zināšanas visdažādākajās jomās, bibliotekāram jābūt erudītam.

Kam veltāt brīvo laiku?

Mazbērniem. Viņiem nevaru atteikt neko, visu citu varu nolikt malā. Vecākajam mazdēlam Emīlam ir 18 gadu. Manai meitai Andai bērībā mīļākā grāmata bija „Emīla nedarbi”, un dēliņu viņa nosauca par godu tās galvenajam varonim. Arī mūsu Emīls neiztika bez nedarbiem. Otrās meitas Justīnes meitai Nellijai ir deviņi gadi, bet Meritai – divi gadiņi. Dēls Oskars mazbērnus vēl nav sarūpējis.

Neviens no maniem trim bērniem nav bibliotekārs. Andu interesē bioloģija un puķes, Justīnei patīk konditoreja, viņa jau bērībā sapņoja par savu kafējnīcu ar tādām kūkām, kādu nav nekur citur. Pagaidām tas vēl tikai sapnis, jo Justīne mājās audzina savas meitiņas. Oskars ir tālbraucējs. Mūsu ģimenes mīļākā pastaigu vieta ir Mangaļsalas mols. Es tur gāju jau tad, kad mācījos skolā. Kaut kas šajā vietā, kur jūra ar upi satiekas, mūs visus pievelk. Esam tur braukuši arī naktīs, arī vētras laikā.

Kādas ir jūsu ģimenes tradīcijas?

Nozīmīgus jautājumus vienmēr apspriežam kopā, jo, lai atrastu labāko risinājumu, ir svarīgs katras paaudzes skatījums. Jautāju padomu bērniem. Kopīgi svinam svētkus. Mūsu ģimenes svētki ir Ziemassvētki. Pēdējos gados tiekamies ne vairs pie manis, bet pie meitas – lai jaunā paaudze turpina kopt dzimtas tradīcijas un pulcēt visus kopā. Vēl tādi mīļi ģimenes svētki, kurus es uzskatu pat vairāk par saviem, ir Līgo vakars, jo esmu Līga. Savā vārda dienā nekad neesmu aizmirsta, vienmēr tieku apsvēikta.

Bet no Ziemassvētkiem līdz Jāņiem vēl saulei pusloks jāapmet. Varbūt tad sapnim par jaunu bibliotēkas ēku būs iezīmējušās noteiktākas kontūras. Novēlam viena otrai priecīgus Ziemassvētkus un ar pozitīvu noskaņojumu pa stāvajām kāpnēm dodos lejup pretī lietainajai ziemas dienai, būdama pārliecināta, ka Pļavnieku bibliotēkas nākotne ar pozitīvām domām un labām pārmaiņām tiek veidota šodien.

SOLVITU BULI

Pienācis septembris, un pagājis tieši gads, kopš Solvita strādā par RCB Bibliotēku dienesta administratori. Šis laiks Solvitai ritējis bibliotēkas zīmē – ar izcilību pabeigtas mācības RCB „Jauno bibliotekāru skolā” un septembri līdztekus darbam uzsāktas studijas Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātē Bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra programmā pilna laika klātienē. 28. septembrī izbrīvējam laiku sarunai.

Foto no Solvitas Bules personīgā arhīva

Solvita

Kādi ir pirmie studiju iespaidi?

Studēju budžeta grupā, un par mācībām nav jāmaksā. Mācību slodze ir ļoti liela: lekcijas, semināri, prezentācijas, minipētījumi... Ļoti daudz jāstrādā patstāvīgi, jālasa speciālā literatūra angļu valodā. Lai to visu pagātu, nācās samazināt darba slodzi. Divas dienas nedēļā no pulksten 12.30 līdz 21.30 esmu universitātē. No vienpadsmit mūsu grupas studentiem trīs esam no RCB: es, Aiga Vihmane no filiālbibliotēkas „Pārdaugava” un Madara Paradovska no filiālbibliotēkas „Vidzeme”.

Kāpēc izvēlējies tieši šo studiju programmu?

Galvenokārt tāpēc, ka tā ir iespēja iegūt konkrētu profesiju, kas dod tiesības strādāt bibliotēkā. Programma ir interesanta un daudzveidīga, visas šīs zināšanas un prasmes būs noderīgas turpmākajā dzīvē. Piemēram, man šķiet ļoti svarīgi iemācīties sameklēt informāciju, strādāt ar datubāzēm.

Arī pirms bibliotēkas tavs darbs bija saistīts ar grāmatu pasauli – strādāji izdevniecības „Zvaigzne ABC” Vecrīgas „Outlet” filiālē. Kāpēc izvēlējies darbu bibliotēkā?

Visa mana iepriekšējā darba pieredze saistās ar grāmatām. Latviešu valoda un grāmatas ir tās divas tēmas, par kurām varu runāt bezgalīgi. Grāmatu lasīšana ir mans hobijs, īpaši patīk lasīt latviešu valodā un latviešu autoru darbus.

Veikalā grāmata ir prece, kas jāpārdod neatkarīgi no tās satura. Tavu darbu vērtē pēc tā, cik veiksmīgi tu tirgo grāmatas. Tur guvu pieredzi klientu apkalpošanā un saskarsmes prasmes, iepazīnu grāmatu produkciju, tomēr traucēja komerciālā puse. Gribējās strādāt tur, kur ikviens varētu izlasīt grāmatu, par to nemaksājot, un runāt ar cilvēkiem ne tikai par tām grāmatām, kas ir pārdošanā. Tāpēc izdomāju, ka es varētu būt piemērota darbam ar lasītājiem kādā filiālbibliotēkā. Taču man piedāvāja darbu Bibliotēku dienestā.

Kādas atziņas gūtas, gadu strādājot RCB Bibliotēku dienestā?

Strādājot šeit, esmu ieguvusi plašāku skatījumu uz visas RCB sistēmas darbu. Te ir iespēja redzēt sistēmu kopumā, izprast darba procesus „no virtuves puses”. Esmu sapratusi, ka darbs bibliotēkā ir ļoti daudzveidīgs. Lasītāju apkalpošana ir tikai viena, vairāk pamanāmā šķautne, bet ir taču arī komplektētāji, sabiedrisko attiecību un automatizācijas darba speciālisti un daudzi citi. Katrs var atrast darbu atbilstoši savām zināšanām un personīgajām īpašībām. Bibliotēkā var strādāt arī citu nozaru speciālisti – te ļoti noder zināšanas pedagogijā, psiholoģijā, svešvalodas un datorprasmes. Darba gads Bibliotēku dienestā man bijis ļoti vērtīgs, filiālbibliotēkā varbūt nebūtu guvusi tādu izpratni par profesiju. Tomēr joprojām gribētu vismaz pamēģināt strādāt kādā filiālbibliotēkā.

Tu, tāpat kā vairums mūsdienu jauniešu, esi mācījusies un strādājusi ārzemēs, bet esi no tiem retajiem, kas ir atgriezušies Latvijā. Kāda motivācija bija aizbraucot un atgriežoties?

Tas bija 2009. gads. Krīze un liels emigrācijas vilnis. Braucu uz Angliju ar mērķi nopelnīt naudu un iemācīties angļu valodu. Dzīvoju mazā pilsētiņā Mansfildā. Tur dzīvo ļoti daudz latviešu, valodu var dzirdēt arī pilsētas ielās. Stāstīju par Latviju, bet ārzemnieki no citām valstīm brīnījās – kā mēs, tik daudz latviešu, varam būt šeit, ja Latvijā vispār ir tik maz iedzīvotāju. Mansfildā strādāju dažādus darbus un divus gadus pa vakariem mācījos angļu valodu un kultūru Rietumnotingemširas koledžā (*West Nottinghamshire College*). Tie bija speciāli kursi svešautiņiem. Nebija viegli apvienot darbu un mācības, bet neko nenožēloju. Anglijā pavadītais

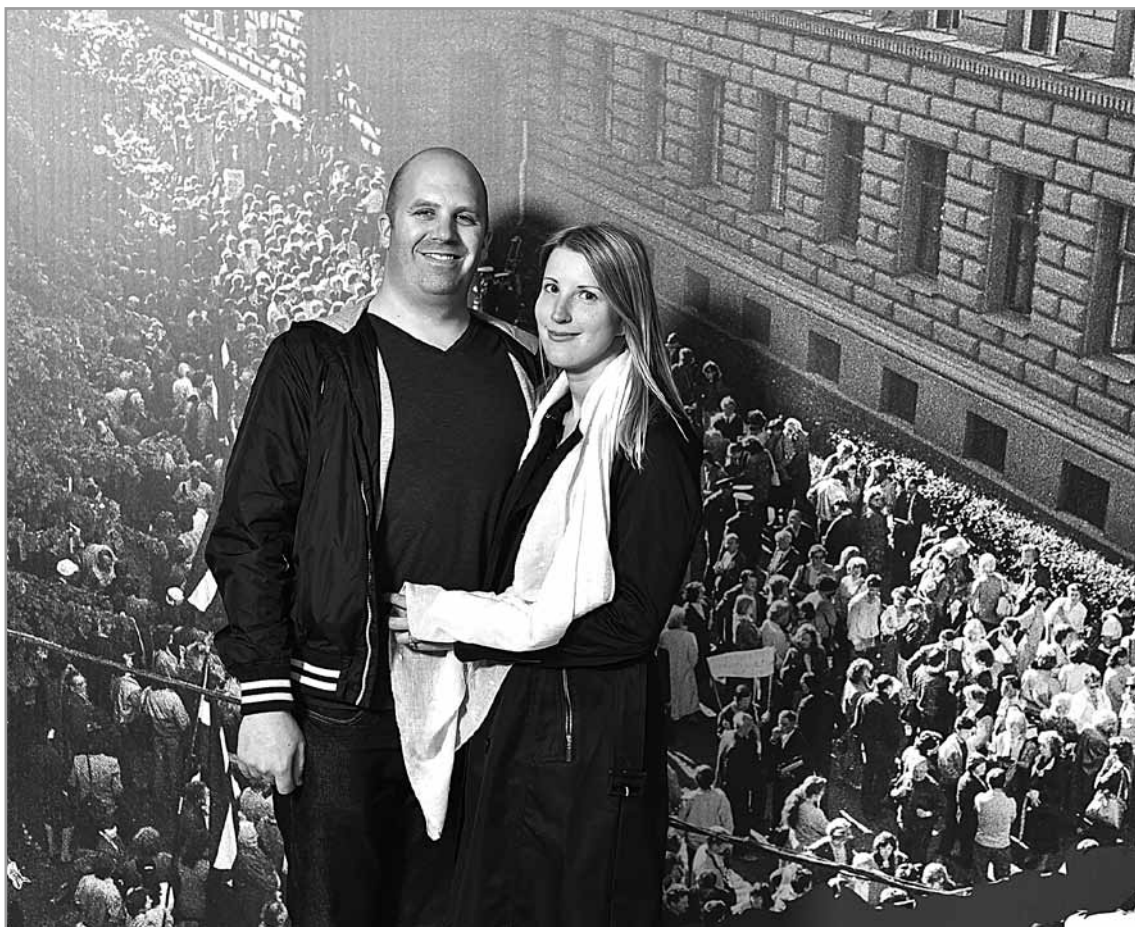

Foto no Solvitas Bules personīgā arhīva

Solvita un Davids Muzeju naktī Saeimas namā

laiks pavēra plašāku skatījumu uz pasauli, iepazīnos ar dažādu tautību cilvēkiem: poļiem, lietuviešiem, slovākiem... Latvijā to visu nebūtu piedzīvojusi. Tomēr sapratu, ka varu dzīvot ārpus Latvijas tikai kādu laiku, bet tad gribu braukt mājās.

2012. gadā atgriezos dzimtenē. Mana emocionālā piesaiste Latvijai ir ļoti liela. Man ir svarīga latviskā vide, kultūras dzīve. Te jutos piederīga, varu iet vēlēt un ietekmēt politiskos procesus. Man vismaz gribas domāt, ka varu... Protu runāt angļiski, krieviski un nedaudz arī citās valodās, taču domāju es latviski un tikai latviešu valodā varu izteikt visas nianšes. Kad atņem valodu, cilvēks ir kā bez balss. Šo piederības izjūtu Latvijai un latviešu valodai nevar iegūt, dzīvojot ārzemēs, to nevar nopirkt ne par kādu naudu.

Universitātē bakalaura programmā mums bija latviešu trimdas literatūras kurss. Toreiz lasīju trimdas autoru grāmatas, bet, tikai dzīvojot svešumā, sapratu viņu izjūtas un emocijas, jo tās sasauca ar manējām. Angļi ir audzināti tā, ka nekad atklāti nepateiks, ko domā par iebraucējiem, tomēr viņu attieksmi var just. Tagad, pēc balsojuma par izstāšanos no Eiropas Savienības, šī attieksme reizēm tiek pausta arī skaļi. Ir lietas, par kurām aizbraukušie latvieši skaļi nerunā, bet reizēm ir nācies piedzīvot psiholoģisku teroru. Tu strādā, ieguldi savu darbu, bet saproti, ka tā nav tava zeme, tava valsts. Tu vienmēr būsi svešinieks.

Kas tevī ir ieaudzinājis tik spēcīgu dzimtenes izjūtu?

Manī rit baltkrievu, latgaliešu un vidzemnieku asinis. Mana dzimta jau vairākās paaudzēs dzīvo Lielvārdē. Mums ir ģimenes māja, dārzs un kaķenīte Stella. Kāds šo kaķa bērnu bija izmetis šosejas malā, un mēs pieņēmām. Novērtēju, ka Latvijā ikvienam ir brīvi pieejama daba, varam ogot, sēņot... Mana māsa un māsiņa joprojām dzīvo un strādā Anglijā. Viņas nedomā braukt atpakaļ. Vairums manas paaudzes cilvēku sevi uzskata par pasaules pilsoņiem. Patriotisms tagad nav modē, esam tendēti Latvijā saskatīt negācijas. Cilvēki izvēlas dzīvot tur, kur var vairāk nopelnīt.

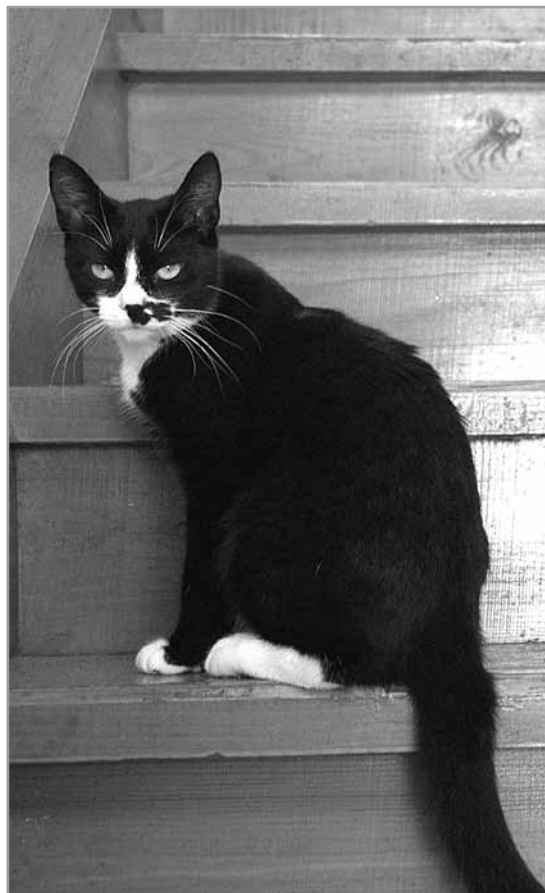

Foto no Solvitas Bules personīgā arhīva

Stella

Ja salīdzini angļu un latviešu jauniešu intereses, kādi ir secinājumi?

Bieži sevi novērtējam neadekvāti zemu. Ja salīdzinu angļu jauniešus tajā mazajā pilsētīnā, kurā dzīvoju, un mūsējos, tad salīdzinājums angļiem par labu nenāk. Varbūt Londonā ir citādi, bet mazpilsētā jaunatnes intereses ir ļoti piezemētas un tieksme pēc izglītības ir minimāla. Viņi nebrauc studēt uz ārzemēm, pārsvarā zina tikai angļu valodu. Latvijā mēs nemaz nevaram dabūt darbu, ja nepārvaldām kādu svešvalodu, bet parasti jau zinām vismaz trīs valodas. Latviešiem ir tieksme pēc augstākās izglītības. Manu paziņu lokā ir cilvēki ar diviem augstskolas diplomiem.

Vai tevi pārsteidza Anglijas bibliotēkas?

Mansfildas bibliotēka īpaši nepārsteidza – viss kā pie mums. Līdzīgas ir arī

Foto no Solvitas Bules personīgā arhīva

Mančestras bibliotēkas novadpētniecības lasītava

citā mazpilsētu un apdzīvoto vietu bibliotēkas. Toties pārsteidza Mančestras publiskā bibliotēka – ar tehniskajām iespējām un apmeklētāju milzīgo interesi par novadu, tā vēsturi, dzimtu izpēti. Mančestras publiskajā bibliotēkā novadpētniecības darba virziens tiek uzskatīts par ļoti svarīgu. Pārsteidza novadpētniecības izstāde: apjoms, noformējums, tehniskie risinājumi un apmeklētāju lielā interese.

Tavā pirkstā mirdz saderināšanās grezdens, bet tavs izredzētais nav latvietis. Vai iepazīnāties Anglijā?

Nē, Deividu satiku Rīgā. Viņš bija atbraucis no Anglijas mācīt angļu valodu un joprojām nav aizbraucis. Deividam patīk Latvijā. Viņam ir lielākas pielāgošanās spējas citai vietai nekā man. Deivids tagad mācās latviešu valodu. Apbrīnoju un cienu viņa izvēli apgūt tik mazas tautas valodu.

Vai latviešu valodai un literatūrai ir nākotne?

Jā, ir jābūt nākotnei. Tāpēc jau arī es esmu šeit. Latviešu valoda ir tautas dvēsele un mana mūža mīlestība. Tikai mums pašiem ir jāciensava valoda un Latvijā jārunā latviski. Mēs ne vienmēr to darām.

Man ir sens sapnis uzrakstīt grāmatu bērniem. Skolā man ļoti patika rakstīt sacerējumus, universitātē viss „nobrauca”, tur vairs nebija vietas domrakstiem, literārie darbi tika pakļauti zinātniskai analīzei. Zinātniski analizējot citu darbus, vēlēšanās rakstīt pašam ātri pāriet. Tagad man ir iecere mācīties rakstīt „Literārajā akadēmijā”. Gribētos, lai neizzustu uz papīra drukātās grāmatas, jo tā es vislabāk varu uztvert izlasīto. Skolā obligātā literatūra tiek ieskenēta un piedāvāta digitālajā versijā, bet man nepatīk lasīt datorā. Tomēr nenoliedzu, ka elektroniskās grāmatas ir vajadzīgas un ērti izmantojamas, piemēram, ceļojumos.

Lai iepazītu cilvēku, esot kopā jāapēd sāls puds. To vēl neesam paspējušas, bet teikšu, ka gada laikā esmu iepazīnusi tavu precizitāti, kārtīgumu un augsto

pieņākuma apziņu, koleģiālo un sirsnīgo attieksmi. Kā tu sevi raksturotu?

Esmu neatlaidīga un vienmēr pabeidzu to, ko esmu uzsākusi, – vienalga, vai tās ir mācības vai darbs, pat ja ir ļoti grūti iecerēto sasniegt vai jau zudusi interese par to. Neko neatstāju pusratā. Man gribas visu izdarīt perfekti. Zinot šo savu īpašību, tagad esmu jau gudrāka un rūpīgāk izvēlos dzīves mērķus. Ar gadiem arvien vairāk

izjūtu laika ritējumu un gribas to vērtīgi pavadīt.

Kādas ir tavas nākotnes ieceres?

Nekad nesaku nekad, jo viss var notikt. Neplānoju dzīvi vairākus gadus uz priekšu. Zinu, ka pēc diviem gadiem iegūšu bibliotekāra profesiju. Nākotni saistu ar Latviju. Ja arī nāksies uz kādu laiku dzimteni pamest, vienmēr atgriezīšos.

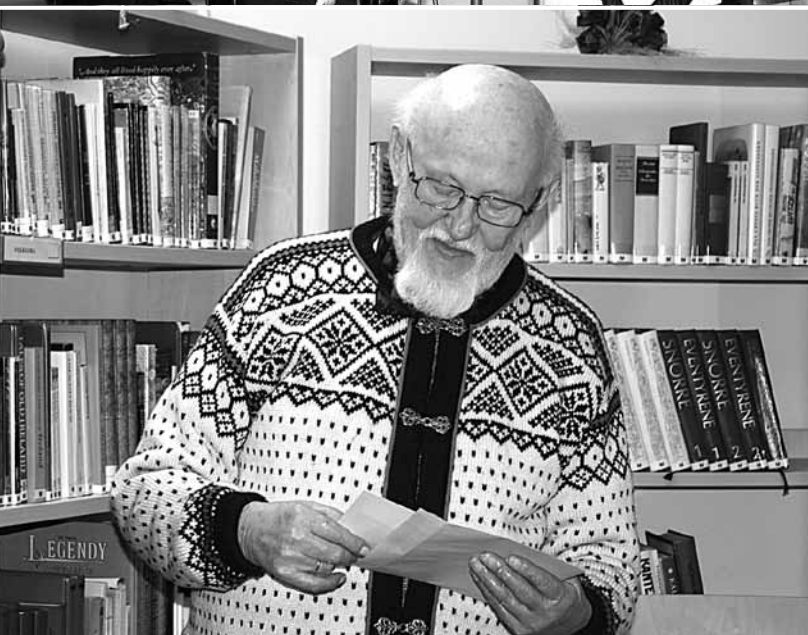

SVARĪGĀKO NOTIKUMU HRONIKA

Foto: Daina Ģeibaka

PUBLIKĀCIJAS PAR RĪGAS CENTRĀLO BIBLIOTĒKU 2016. GADĀ

RCB 2016. GADA SVARĪGĀKO NOTIKUMU HRONIKA

JANVĀRIS

● 7. janvārī RCB notika apgāda „Zvaigzne ABC” lieldrukas versijā izdotās Daces Rukšānes grāmatas „Mīlasstāsti” atvēršana. Šis izdevums aizsāka apgāda izdoto lieldrukas grāmatu sēriju. Pasākumā piedalījās autore un „Zvaigzne ABC” valdes priekšsēdētāja Vija Kilbloka.

● 14. janvārī RCB darbinieki profesionālās pilnveides programmas ietvaros noklausījās LNB Bibliotēku attīstības centra vadītājas Māras Jēkabsones lekciju „Nākotnes bibliotēka. Attīstības tendences. Bibliotēkas loma 21. gadsimta sabiedrībā”.

● 15. janvārī filiālbibliotēkā „Zemgale” notika komponista Raimonda Paula jubilejai veltīta dziedāšanas akcija. Katrs, kurš gribēja attālināti sveikt maestro jubilejā, bibliotēkā nodziedāja savu mīļāko Raimonda Paula dziesmu.

● 21. janvārī RCB notika Latvijas Nacionālā vēstures muzeja Vēstures departamenta galvenās krājuma glabātājas Gunitas Baumanes lekcija „Tradicionālo prasmju un dzīvesveida dokumentēšana Pieminekļu valdes 1924.–1931. gada ekspedīciju fotonegativos”.

● 23. janvārī Pļavnieku filiālbibliotēkā viesojās grāmatas „Parādu piedzinēji” autors Aldis Bukšs.

● 27. janvārī Juglas filiālbibliotēkā notika 1991. gada barikāžu 25. gadadienai veltīta pēcpusdiena, kurā viesojās Latvijas Tautas frontes pirmais priekšsēdētājs Dainis Īvāns.

● 28. janvārī RCB Bērnu literatūras nodaļā cikla „Autors meklē lasītāju, lasītājs – autoru” kārtējā pasākumā viesojās jaunā autore Elizabete Eglīte.

● 29. janvārī RCB Bērnu literatūras nodaļas rīkotā cikla „Autors meklē lasītāju, lasītājs – autoru” kārtējā pasākumā pamatskolas „Rīdze” telpās ar audzēkņiem tikās rakstniece Ilze Liliāna Millere.

● 28. janvārī filiālbibliotēkā „Vidzeme” notika mūzikas diska „Pifiņa atgriešanās” prezentācija, kurā viesojās diskā dzirdamo dziesmu izpildītāji – dziedošā Plēpju ģimene: aktieris Rūdolfs Plēpis, viņa meita Viktorija un mazmeita Marija.

● No janvāra līdz jūnijam RCB Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā Ingūna Stranga piedalījās Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta (RD IKSD) paspārnē izveidotajā darba grupā koncepcijas izstrādei pilsoniskās līdzdalības un lokālpatriotisma veicināšanai Rīgas pašvaldības iedzīvotājos.

FEBRUĀRIS

● 3. februārī RCB Bērnu literatūras nodaļā cikla „Autors meklē lasītāju, lasītājs – autoru” kārtējā pasākumā viesojās bērnu grāmatu autore Evija Gulbe.

● 3. februārī RCB Bērnu literatūras nodaļā tika prezentēta Annas Sakses „Pasaku par ziediem” 2. grāmata – krievu valodā adaptēta versija bērniem „Восточный букет” („Austrumu buķete”). Pasākumā piedalījās grāmatas ilustratore māksliniece Jekaterina Beļajeva.

● 5. februārī RCB saņēma Latvijas Republikas kultūras ministres Daces Melbārdes parakstītu Bibliotēkas akreditācijas apliecību un atzinumu par atbilstību reģiona galvenās bibliotēkas statusam. Akreditācijas apliecību RCB direktorei Dzidrai Šmitai pasniedza LR Kultūras ministrijas Kultūrpolitikas departamenta Bibliotēku un arhīvu nodaļas vadītājs Jānis Turlajs un vecākā referente Linda Langenfelde. Ar sekmīgu akreditāciju RCB sveica RD IKSD Kultūras pārvaldes Kultūras iestāžu un amatiermākslas nodaļas amatierkoletīvu koordinatore Liāna Ose.

● 6. februārī RCB sadarbībā ar aģentūru „Study Start” notika informatīvs pasākums jauniešiem, vidusskolēniem un viņu vecākiem par studiju iespējām Dānijā.

● 11. februārī Rātsnama Portretu zālē notika RCB organizēts starptautisks seminārs „Bibliotekārie pakalpojumi bēgļiem” (*The Library Services for Refugees*), kurā piedalījās kolēģi no Latvijas, Lietuvas, Igaunijas un Vācijas. Programmā bija iekļauti pieredzes stāsti par paveikto un iecerēto bēgļiem domāto bibliotekāro pakalpojumu jomā. Par Igaunijā paveikto stāstīja Tallinas Centrālās bibliotēkas Ārzemju literatūras nodaļas vadītāja Kristela Palka (*Kristel Palk*), Lietuvas pieredzi iepazīnām Viļņas Centrālās bibliotēkas direktora vietnieces Simonas Žilienes (*Simona Žilienė*) un Lasītāju apkalpošanas nodaļas vadītājas Tautviles Jurgelevičienes (*Tautvilė Jurgelevičienė*) stāstījumos, bet ar Latvijas situāciju iepazīstināja LR KM Sabiedrības integrācijas departamenta Sabiedrības integrācijas un pilsoniskās sabiedrības attīstības nodaļas vecākais referents Ilgmārs Lejnīeks. Somijas pieredzei bija veltīta Helsinku Pilsētas bibliotēkas Starptautiskās nodaļas projektu vadītājas Kristīnas Virtanenas (*Kristina Virtanen*) sagatavotā prezentācija, bet Brēmenes (Vācija) pilsētas bibliotēkas speciāliste darbā ar lasītāju grupām Brita Šmēdemane (*Britta Schmedemann*) dalījās savas pilsētas pieredzē. Semināra dalībnieku vidū bija arī RCB, LNB, Latvijas Bibliotekāru biedrības, LR Kultūras ministrijas un RD IKSD pārstāvji.

● 16. februārī Ziemeļblāzmas filiālbibliotēkā viesojās rakstniece Sandra Vensko.

● 16. februārī filiālbibliotēkā „Strazds” viesojās rakstniece Laura Dreiže.

● 17. februārī RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēkā viesojās 105. Rīgas jaunsargu vienība un viņu instruktors, Nacionālo bruņoto spēku kapteinis Ronalds Mandelis.

● 18. februārī tika apstiprināts „Rīgas Centrālās bibliotēkas stratēģiskais plāns 2016.–2020. gadam”.

● 18. februārī RCB Bērnu literatūras nodaļā viesojās pedagoģe, psiholoģe, Krievijas Rakstnieku savienības locekle un vairāku bēr-

nu grāmatu autore no Maskavas Anna Gončarova.

● 18. februārī filiālbibliotēka „Rēzna” RD finansētā projekta „Dialogs” noslēguma pasākumā aicināja uz tikšanos režisori Annu Eižvertiņu. Projektu realizēja teātris „Skatuve” sadarbībā ar RCB. Pasākums notika Rīgas Sociālā dienesta dienas centrā pilngadīgām personām „Kastanis”.

● 22. februārī Bišumuižas filiālbibliotēkas vadītāja Ingrīda Rasa piedalījās UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas seminārā „Garamantas dzimtajā valodā un dzimtajos dialektos”.

● 23. februārī filiālbibliotēkā „Zemgale” viesojās rakstnieks Māris Bērziņš.

● 24. februārī filiālbibliotēka „Rēzna” Rīgas Sociālā dienesta dienas centrā pilngadīgām personām „Kastanis” sarīkoja tikšanos ar rakstnieku Māri Bērziņu.

● 26. februārī filiālbibliotēkā „Vidzeme” viesojās aktieris un grāmatu autors Kaspars Pūce.

● No 26. līdz 28. februārim Starptautiskajā izstāžu centrā Ķīpsalā „Latvijas grāmatu izstādē 2016” darbojās RCB grāmatu maiņas punkts.

MARTS

● 5. martā RCB notika akustiskais koncerts „Grāmatzīmes”, kurā uzstājās neofolka/darkfolka grupa „Ēnu kaleidoskops”.

● 9. martā RCB direktore Dzidra Šmita, direktora vietniece Doloresa Veilande, Bibliotēku dienesta vadītāja Daiga Bērziņa un galvenā eksperte bibliotēku jomā Ingūna Stranga piedalījās LNB Bibliotēku attīstības institūta organizētajā Latvijas pašvaldību publisko bibliotēku apaļā galda diskusijā par 2015. gada svarīgākajiem notikumiem, aktualitātēm un problēmām.

● 10. martā RCB viesojās trīs populāru blogu autores: uztura blogere Ksenija Andrijanova, grāmatu blogere Spīgana Spektore un bibliotēku blogere, RCB Pieaugušo literatūras nodaļas galvenā bibliotekāre Madara Bruģe.

● 15. martā RCB Bērnu literatūras nodaļas

rikotajā cikla „Autors meklē lasītāju, lasītājs – autoru” kārtējā pasākumā pirmsskolas izglītības iestādes „Ābelīte” telpās ar audzēkņiem tikās grāmatas „Ola, kura negribēja krāsoties” autore Lūcija Strauta.

● 16. martā Valsts izglītības satura centra Krievu valodas un literatūras skolotāju metodisko apvienību vadītāju seminārā „Bērna – aktīva lasītāja – veidošana”, kas notika LNB, Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā Ingūna Stranga iepazīstināja ar RCB un tās filiālbibliotēku sadarbību ar vispārizglītojošām skolām lasīšanas veicināšanā. Ar praktisko pieredzi šajā jomā dalījās Grīziņkalna filiālbibliotēkas vadītāja Olga Sincova un Sarkandaugavas filiālbibliotēkas vadītāja Baiba Andrejeva.

● 16. martā Bišumuižas filiālbibliotēkā pasākumā „Kas ikvienam jāzina par tieslietām” viesojās Rīgas rajona tiesas tiesnese Ivonna Ādamsons-Struža.

● No 16. marta līdz 25. novembrim tika īstenots RD IKSD Sabiedrības integrācijas programmas ietvaros finansētais skaļās priekšlasīšanas projekts „Sarunas un grāmatas – līdzņemšanai”. Septembrī, oktobrī un novembrī brīvprātīgie lasīja priekšā piecu Rīgas sociālās aprūpes centru – „Mežciems”, „Gaiļezers”, „Stella Maris”, „Pārdaugava” un „Ciāna” – iemītniekiem.

● 17. martā Daugavas filiālbibliotēkā viesojās aktrise Zane Daudziņa.

● 17. martā Šampētera filiālbibliotēkā un filiālbibliotēkā „Kurzeme” un 22. martā Ķengaraga filiālbibliotēkā tika demonstrēta dokumentālā filma „Dvēseļu gans” – par Jēkabpils Romas katoļu baznīcas dekānu Jāni Bratuškinu. Pasākumā piedalījās filmas režisore Inga Nestere.

● 26. martā sadarbībā ar jauniešu studiju „BaMbuss” filiālbibliotēkā „Vidzeme” notika projekta „Pastāsti citiem, lasi skaļi!” starptautisks literārs jaunrades pasākums jaunatnei.

● 31. martā RCB viesojās Nacionālo bruņoto spēku Rekrutēšanas un atlases centra speciālisti, kuri informēja par studiju iespējām Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā.

● 31. martā filiālbibliotēkā „Vidzeme” viesojās aktieri Arnis Līcītis un Inga Aizbalte.

APRĪLIS

● 1. aprīlī RCB un 28. aprīlī filiālbibliotēkā „Vidzeme” notika tikšanās ar rakstnieku Valdi Rūmnieku viņa grāmatas „Pasakas par lidakām, datoriem un telefoniem” atvēršanas svētkos. Pasākumā piedalījās arī dzejnieks Uldis Auseklis. Tikšanos atbalstīja RD IKSD.

● 1. aprīlī Ķengaraga filiālbibliotēkā viesojās ornitologs Jānis Brikmanis.

● 5. aprīlī RCB 7. stāvā lasītājiem durvis vēra jaunā Dzejas lasītava. Atklāšanas pasākumā „Dzejai šodien liela diena” savu dzeju lasīja īpašie viesi – dzejnieki Edvīns Raups un Dainis Deigelis. Dzeja skanēja arī RCB bibliotekāru lasījumā.

● 8. un 9. aprīlī RCB telpās notika Latvijas Fantāzijas un fantastikas biedrības rīkots gada pasākums „Svešās ainavas”, kurā ar lasītājiem tikās rakstniece Linda Nemiera un Laura Dreiže.

● 12. aprīlī RCB viesojās Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas Etnomuzikoloģijas klases pasniedzēji un studenti. Prorektore Anda Beitāne pastāstīja, kā notiek mācības Etnomuzikoloģijas klasē, bet vokālā pedagoģe Zane Šmite iepazīstināja klātesošos ar šīs klases projektiem.

● 13. aprīlī par RCB direktora vietnieka pienākumu izpildītāju apstiprināta Linda Štamere.

● 13. aprīlī filiālbibliotēkā „Kurzeme” notika Marģera Martinsona fotoizstādes „Joku plēsiens” atklāšana, kurā piedalījās arī rakstnieks Arnolds Auziņš un dzejnieks Valdis Rūja.

● 14. aprīlī filiālbibliotēkā „Strazds” viesojās aktieris Uldis Dumpis.

● 15. aprīlī RCB notika apgādā „Vest-LK” izdotās grāmatas „Zvaigžņu lietus. Starptautiskajam Baltijas baleta festivālam – 20” prezentācija. Apgāda vadītāja Ligita Kovtuna uz prezentāciju bija pulcinājusi visu radošo grupu: grāmatas idejas autori, horeogrāfi Litu Beiris, teksta autori un sastādītāju Gundegu

Saulīti, mākslinieku Aldi Aleku, redaktori Silviju Lici, tulkotāju Katrīnu Baltmani, foto-māksliniekus Eiženiju Freimani un Imantu Urtānu. Akordeonu spēlēja Māris Rozenfelds, bet Aisedoras Dunkanes lomā fragmentā no izrādes „Aisedora. Baskājainā dejojāja” iejutās aktrise Indra Burkovska.

● 15. aprīlī filiālbibliotēkā „Kurzeme” viesojās gastroenteroloģijas profesors Anatolijs Danilāns.

● No 18. līdz 23. aprīlim RCB notika ikgadējā Bibliotēku nedēļa, kuras vadmotīvs, atsaucoties Latvijas Bibliotekāru biedrības aicinājumam, bija „Attiecības. Sadarbība. Kopiena”.

● 19. aprīlī Pļavnieku filiālbibliotēkā viesojās Latvijas Diabēta asociācijas valdes priekšsēdētāja Gunta Freimane.

● 20. aprīlī, prezentējot RCB 2015. gada veiksmes stāstu – projektu „Dialogs. Bilingvāls” –, RCB piedalījās Latvijas Bibliotekāru biedrības organizētajā bibliotēku Ideju tirgū LNB. Par projektu stāstīja RCB Bibliotēku dienesta vadītāja Daiga Bērziņa un RCB projektu vadītāja Ilze Apine.

● 20. aprīlī filiālbibliotēka „Rēzna” rīkoja tikšanos ar aktrisi un politiķi Ausmu Kantāni-Ziedoni. Pasākums notika Rīgas Sociālā dienesta dienas centrā pilngadīgām personām „Kastanis”.

● 21. aprīlī Daugavas filiālbibliotēka, Ķengaraga filiālbibliotēka un filiālbibliotēka „Rēzna” sadarbībā ar t/c „Dole” un Latgales priekšpilsētas mākslas un mūzikas skolu t/c „Dole” telpās (Maskavas ielā 357) rīkoja pasākumu „Bibliotēka visiem un ikvienam”.

● 21. aprīlī RCB notika „Santas sarunu šovs. Bibliotēkas stāsti”, ko rīkoja RCB Pieaugušo literatūras nodaļas galvenā bibliotekāre Santa Rukmane. Pasākumā piedalījās RCB direktore Dzidra Šmita, Bibliotēku dienesta vadītāja Daiga Bērziņa, filiālbibliotēkas „Vidzeme” galvenais bibliotekārs, aktieris Aldis Kusiņš, Pieaugušo literatūras nodaļas galvenā bibliotekāre Inese Ruskule un Bērnu literatūras nodaļas galvenā bibliotekāre, aktrise Anita Matisone.

● 22. aprīlī Sarkandaugavas filiālbiblio-

tēkā pasākumā „Noslēpumainā apakšzemes valstība un tās iemītnieki” viesojās rakstniece Laura Vilka.

● 23. aprīlī, Lielās talkas dienā, Sarkandaugavas filiālbibliotēkas bibliotekāri kopā ar lasītājiem piedalījās sadarbības partneru – Latvijas Nacionālā vēstures muzeja nodaļas „Dauderi” – teritorijas sakopšanā.

● 25. aprīlī RD IKSD Gada balvu „Baltais zvirbulis” par kvalitatīvu bibliotekāro pakalpojumu nodrošināšanu sarežģītos darba vides apstākļos saņēma Pļavnieku filiālbibliotēkas vadītāja Līga Bergmane.

● 26. aprīlī tradicionālajā Informācijas dienā RCB un tās filiālbibliotēku vadītājus ar secinājumiem par Latvijas publisko bibliotēku darbību iepriekšējā gadā un prezentāciju „2015. gads Latvijas publiskajās bibliotēkās: pieredze, atziņas, idejas” iepazīstināja LNB Bibliotēku attīstības centra pārstāves Māra Jēkabsone un Ilze Kļaviņa.

● 27. aprīlī Grīziņkalna filiālbibliotēkā viesojās dzejnieks Viks.

● 27. aprīlī Čiekurkalna filiālbibliotēka rīkoja tikšanos ar literatūrzinātnieku dr. phil. Jāni Zālīti. Sarunas tēma – „Uz Raiņa un Aspazijas jubilejas gadu atskatoties”.

● 28. aprīlī Daugavas filiālbibliotēku apmeklēja Latvijas reģionu galveno bibliotēku metodiķu semināra dalībnieki. Par telpu pārplānošanu, pārbūvi, mēbelējumu, aprīkojumu un iekārtošanu stāstīja RCB Bibliotēku dienesta galvenā bibliotekāre Zane Ramaņa, bet filiālbibliotēkas vadītāja Anna Dunajevska sniedza prezentāciju par telpu pārveides procesu un pastāstīja par iekārtošanās praktiskajiem un psiholoģiskajiem aspektiem.

● 28. aprīlī filiālbibliotēkā „Pārdaugava” ciklā „Mūža gadi Pārdaugavā” notika bibliotēkas novadniekam – rakstniekam Jānim Veselim – veltīts pasākums, kurā piedalījās viņa dēls Agnis Veselis un mazmeita Daiga Vesele.

● 29. aprīlī LU Sociālo zinātņu fakultātes bakalaura studiju programmas „Informācijas pārvaldība” studenti noklausījās lekciju „Krājuma pārvaldība” un tika iepazīstināti ar RCB krājuma veidošanas politiku un tās praktisko pielietojumu. Par RCB pieredzi

stāstīja Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā Gida Zepkāne un Komplek-tēšanas un apstrādes nodaļas vadītāja Ineta Kaļķe.

● Aprīlī RCB, Juglas un Torņakalna filiālbibliotēku, kā arī filiālbibliotēkas „Rēzna” lasītājiem (Dienas centrā pilngadīgām personām „Kastanis”) tika prezentēta Senioru zvanu centra darbība. Centrs sāka darboties 2016. gada 8. februārī RD Labklājības departamenta īstenotā starpvalstu projektā „Būsim aktīvi!”. Centrā darbojas brīvprātīgie seniori, kuri atbild uz savu vienaudžu telefona zvaniem, sniedzot informāciju par brīvprātīgā darba un brīvā laika pavadīšanas iespējām, kā arī dažādām citām Rīgas pašvaldības piedāvātām aktivitātēm.

MAIJS

● 3. maijā Bolderājas filiālbibliotēkā viesojās rakstniece Evija Gulbe.

● 10. maijā RCB darbinieki profesionālās pilnveides programmas ietvaros apmeklēja LNB Sīkiespieddarbu lasītavu un Audiovizuālo lasītavu.

● 10. maijā notika Kultūras informācijas sistēmu centra organizēta *Skype* intervija, kuras laikā Pieaugušo literatūras nodaļas vadītāja Gunta Ozola, filiālbibliotēkas „Rēzna” vecāka bibliotekāre Lauma Muskare un filiālbibliotēkas „Vidzeme” vecākais bibliotekārs Jānis Apse stāstīja par RCB rīkotajām mācību aktivitātēm pieaugušajiem bibliotēkas lietotājiem.

● 11. maijā RCB tika prezentēta Rikarda Beruga (*Richard Bærug*) un Šako Margjani (*Shako Margiani*) grāmata „Europe's Unknown Fairytale Land. Around Svaneti – on Foot and on Skis” („Eiropas nezināmā pasaku zeme. Apkārt Svanetijai – kājām un ar slēpēm”). Pasākumā piedalījās Gruzijas vēstnieks Latvijā Teimurazs Džandžalija (*Teimuraz Janjalija*).

● 15. maijā Grīziņkalna filiālbibliotēka piedalījās Latvijas Sieviešu invalīdu asociācijas „Aspazija” organizētajos Vasarsvētkos Grīziņkalnā ar bērnu zīmējumu izstādi un viktorīnu par Grīziņkalnu.

● 19. maijā RCB un filiālbibliotēku „Vidzeme” apciemoja kolēģes no Varšavas Universitātes bibliotēkas (Polija).

● No 19. līdz 20. maijam Minskā (Baltkrievija) notika Rīgas dienas, kuru laikā RCB direktore Dzidra Šmita iepazinās ar Minskas centralizēto bibliotēku sistēmu, tikās ar tās vadību un filiālbibliotēku vadītājiem.

● 25. maijā RCB direktore Dzidra Šmita un direktora vietniece Doloresa Veilande piedalījās Salaspils novada bibliotēkas 70 gadu jubilejas pasākumā.

● 25. maijā filiālbibliotēka „Zemgale” Rīgas 94. vidusskolas telpās rīkoja audzēkņu tikšanos ar dzejnieku Uldi Ausekli.

● 26. maijā filiālbibliotēkā „Strazds” viesojās aktieris Kristaps Rasims.

● 27. maijā RD izpilddirektors Juris Radzēvičs, kā arī domes priekšsēdētāja vietnieka padomnieks Ainars Baštiks un RD IKSD Kultūras pārvaldes priekšniece Baiba Šmite pasniedza RCB Rīgas sadraudzības pilsētas Kernsas (Austrālija) dāvinājumu – grāmatu „Colours of Reef” („Rifu krāsas”).

● 29. maijā Bērnu svētkos Ziemeļblāzmas parkā darbojās RCB grāmatu maiņas punkts.

● No 31. maija līdz 31. augustam Lucavsalas atpūtas parkā apmeklētājiem bija atvērta jaunā RCB pludmales lasītava.

JŪNIJS

● 1. jūnijā RCB nodaļu un filiālbibliotēku darbinieki pieredzes apmaiņā apmeklēja Cēsu Centrālo bibliotēku.

● 7. jūnijā RCB tika atklāta Ķīnas Kun operai veltīta izstāde (*China Kun Opera Culture Exhibition*). Atklāšanā piedalījās Rīgas sadraudzības pilsētas Sudžou Operas muzeja direktore Guo Lamei (*Guo La Mei*), kā arī citi Ķīnas delegācijas pārstāvji un RD amatpersonas.

● 8. jūnijā filiālbibliotēkā „Zvirbulis” viesojās Mihaila Čehova Rīgas Krievu teātra aktieris un režisors Jakovs Rafalsons.

● 9. jūnijā LNB notika bibliotēku novadpētniecības ekspertu paneldiskusija, kurā piedalījās RCB Bibliotēku dienesta galve-

nā eksperte bibliotēku jomā Inta Sallinene. 2016. gadā I. Sallinene piedalījās novadpētniecības tematikai veltīta konsultatīva izdevuma izstrādes darba grupā LNB.

● 9. jūnijā RCB notika Vladimira Novikova grāmatas „Stūrmaņa stāsti” atvēršanas svētki ar autora piedalīšanos.

● 10. jūnijā RCB direktore Dzidra Šmita 10 darbiniekiem pasniedza apliecinājumus par „Jauno bibliotekāru skolas” pabeigšanu.

● 14. jūnijā RCB sadarbībā ar komunistiskā terora upuru atbalsta un palīdzības fondu „Sibīrijas bērni” notika videofilmas – runājošās grāmatas „Sibīrijas bērni” atvēršana, kurā piedalījās režisore Dzintra Geka un filmas daļinieki.

● 18. jūnijā RCB notika Vispasaules publiskās adīšanas dienas pasākums „Radošā gaismā”, kurā notika kopīga adīšana un stepa dejas skolas „Top Tap Company” (vadītājs Māris Pūris) paraugdemonstrējumi.

● 30. jūnijā filiālbibliotēkā „Zemgale” viesojās tulkotāja Lelde Rozīte.

JŪLIJS

● 7. jūlijā filiālbibliotēkā „Strazds” viesojās aktieris Gundars Grasbergs.

● 11. jūlijā RCB nodaļu un filiālbibliotēku darbinieki devās arodbiedrības rīkotā pieredzes apmaiņas braucienā uz Saldus pilsētas bibliotēku un Ezeres pagasta bibliotēku.

● 27. jūlijā UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas tīkla „Stāstu bibliotēkas” ietvaros notika Bišumuižas filiālbibliotēkas rīkotais pasākums „Daugava un bišumuižnieki”.

● 27. jūlijā filiālbibliotēkā „Zemgale” pasākumā „Kusties un esi vesels!” viesojās kalnu slēpotājs Kristaps Zvejnieks.

AUGUSTS

● 1. augustā stājās spēkā jaunie RCB darba kārtības noteikumi.

● 1. augustā par RCB Automatizācijas nodaļas vadītāja pienākumu izpildītāju apstiprināts Gatis Šantars.

● 12. augustā Grīziņkalna filiālbibliotēka

ar savu programmu piedalījās Grīziņkalna kino svētkos „Elpojiet dziļi”. Bibliotēkā varēja aplūkot brāļiem Kalniņiem – komponistam Imantam Kalniņam un rakstniekam un dzejniekam Vikam jeb Viktoram Kalniņam – veltītu izstādi „Es esmu bagāts...”. Sadarbībā ar Austras biedrību bija sarīkota arī tikšanās ar novadnieku Viku un grupas „Menuets” vokālistiem Inesi Pabērzu un Adrianu Kukuvasu.

● 13. un 14. augustā Rīgas svētkos Vērmanes dārzā darbojās RCB grāmatu maiņas punkts.

● No 13. līdz 19. augustam RCB direktora vietiece Doloresa Veilande Kolumbusā (ASV) piedalījās IFLA 82. ģenerālkonferencē – pasaules bibliotekāru kongresā „Bibliotēka bez robežām”.

● 16. augustā RCB notika apgādā „Vest-LK” izdotās Valda Grēviņa dzejoļu grāmatas „Veca cilvēka dziesmas” prezentācija. Sarīkojumā piedalījās grāmatas sastādītāja Marta Dziļuma, izdevēja Ligita Kovtuna, literatūrzinātnieks Raimonds Briedis, aktieris Jānis Jārāns un saksofonists Valters Mucenieks.

● 17. un 18. augustā projekta „Sarunas un grāmatas – līdzņemšanai” brīvprātīgajiem notika nodarbības publiskas uzstāšanās prasmēs (elpošana, darbs ar stresu, sagatavošanās), kā arī saskarsmē ar vecuma un slimību raisītām īpatnībām.

● 25. augustā RCB ārējā apkalpošanas punktā Rīgas patversmes dienas centrā un RCB ārējā apkalpošanas punktā „Saulaino dienu bibliotēka” Bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā viesojās Eiropas Savienības izglītības, mācību, jaunatnes un sporta programmas „Erasmus+” projekta „Izglītotāji un inovatori bibliotēkās” partneri no Polijas, Norvēģijas, Lietuvas, Holandes un Beļģijas. Programmu īsteno Kultūras informācijas sistēmu centrs.

● 25. augustā RCB notika ikonu gleznotājas Alevtinas Mošenkovas lekcija par svētbildēm un to simboliku pareizticīgo tradīcijā.

● 26. augustā RCB un tās filiālbibliotēku darbinieki, kuri 2016. gadā atzīmēja nozīmīgas darba vai dzīves jubilejas, devās RCB administrācijas un arodbiedrības organizētā braucienā uz Tērveti.

● Augustā LNB bija apskatāma fotoizstāde „Gaismas pils un Gaismas tikls. Birkerta projektētā Latvijas Nacionālā bibliotēka un 9 Latvijas arhitektoniski izteismīgākās publiskās bibliotēkas”, kurā bija iekļauta arī filiālbibliotēka „Vidzeme”.

SEPTEMBRIS

● 3. septembrī Vērmanes dārzā notika tradicionālie bērnu svētki „Nāc un piedalies!”, ko rīkoja RD IKSD, Rīgas Interesu izglītības metodiskais centrs un Rīgas Skolēnu pils. Ar radošajām darbnīcām un informāciju par pilsetas bibliotēku tīkla pakalpojumiem svētkos piedalījās RCB, Torņakalna filiālbibliotēkas, kā arī filiālbibliotēku „Rēzna”, „Vidzeme” un „Zemgale” darbinieki.

● 14. septembrī Daugavas filiālbibliotēku apmeklēja kolēģi no Talsu Galvenās bibliotēkas.

● 15. septembrī Daugavas filiālbibliotēkā notika radošā darbnīca kopā ar grāmatu ilustratoru Agiju Staku.

● No 15. septembra līdz 15. oktobrim Minskas (Baltkrievija) J. Kupalas vārdā nosauktajā Centrālajā bibliotēkā bija apskatāmas divas RCB fotoizstādes: „Viena diena bibliotēkas dzīvē” (fotomākslinieks Valters Poļakovs) un „Diena kopā ar bibliotekāru” (fotomākslinieks Imants Urtāns).

● 19. septembrī RCB viesojās tērpu un baleta vēsturnieks Igors Freimanis un tika prezentēta viņa grāmata „Dzīve. Rēbuss. Šarādes”.

● No 21. līdz 23. septembrim RCB uzņēma viesus no Baltkrievijas: Minskas Centralizētās publisko bibliotēku sistēmas direktora vietnieci Jeļenu Matvejevu (*Елена Матвеева*), Minskas izpildkomitejas Galvenās pārvaldes galveno speciālisti ideoloģijas, kultūras un jaunatnes darbā Marinu Jasjuku (*Марина Ясюк*) un Minskas Bērnu bibliotēkas direktori Tatjanu Švedu (*Татьяна Швед*). Viesiņš tikās ar RCB direktori Dzidru Šmitu, iepazīnās ar RCB un vairākām filiālbibliotēkām, kā arī piedalījās RCB simtgadei veltītajā novadpētniecības konferencē un svētku pieņemšanā.

● 22. un 23. septembrī Rīgā notika LNB un RCB organizētā 14. Latvijas bibliotēku novadpētniecības konference. Pasākuma pirmā diena risinājās Rīgas domes sēžu zālē un bija veltīta RCB 110. gadadienai. Dienas noslēgumā Mazās ģildes „Bellacord” zālē RCB rīkoja pieņemšanu par godu jubilejai.

● 22. septembrī Grīziņkalna filiālbibliotēka piedalījās Lauku ielas svētkos ar viktorīnu par Grīziņkalnu un informatīvu stendu par RCB un tās pakalpojumiem.

● 24. septembrī Miķeļdienas gadatirgū Doma laukumā darbojās RCB grāmatu maiņas punkts.

● No 25. līdz 27. septembrim RCB direktore Dzidra Šmita piedalījās Helsinku (Somija) pilsētas bibliotēkas rīkotā starptautiskā konferencē „Pārveidošana: projektējot bibliotēkas nākotni” (*„Reshape – Designing the Future of the Library”*).

● 28. septembrī Grīziņkalna filiālbibliotēkā notika literāra pēcpusdiena „Tā mēs viens otram skaramies”, kurā piedalījās dzejnieki Amanda Aizpuriete, Inta Riekstiņa un Jānis Cirvelis.

● 28. septembrī Juglas filiālbibliotēkā viesojās aktrise Katrīna Pasternaka un mākslinieks Andrejs Māris Eizāns.

● 28. septembrī Torņakalna filiālbibliotēkā notika senioru kluba „Saulespuķes” gadskārtējā tikšanās ar politiķi un arhitekti Ingūnu Ribenu.

● 29. septembrī Daugavas filiālbibliotēkā viesojās aktrise Dzintra Klētniece (Dzintra Klētniece mirusi 2016. gada 21. decembrī).

● No septembra līdz novembrim RCB divas reizes mēnesī notika Rīgas domes Labklājības departamenta rīkots bezmaksas publisko lekciju cikls par psihoemocionālo veselību ģimenē. Lektore – ģimenes psihoterapeite Aina Poiša.

OKTOBRIS

● 4. oktobrī RCB notika ilggadējā hokeja trenera Ēvalda Grabovska grāmatas „Hokeja elpas skartie” prezentācija.

● No 5. līdz 7. oktobrim RCB direktore

Dzidra Šmita un direktora vietniece Doloresa Veilande Viļņā (Lietuva) piedalījās RCB un Viļņas Centrālās bibliotēkas sadarbības 15. gadskārtai veltītā starptautiskā konferencē.

● No 7. līdz 9. oktobrim tradicionālajos Rīgas Grāmatu svētkos Kongresu namā jau trešo gadu darbojās RCB grāmatu maiņas punkts.

● 8. oktobrī Bišumuižas filiālbibliotēkā pasākumā „Cik dažādi ir cilvēki!” viesojās Latvijas Dabas muzeja vecākā antropoloģe Aili Marnica.

● 10. oktobrī notika RCB 110 gadu jubilejas pasākums, kurā īpašā teatralizētā uzvedumā tika atveidota Rīgas 1. publiskās lasītavas un bibliotēkas pirmā darba diena 1906. gada 10. oktobrī. Lomās Latvijas Nacionālā teātra aktieri: Zigurds Neimanis (toreizējais Rīgas Latviešu biedrības priekšsēdētājs Frīdrihs Grosvalds), Ivars Puga (domes deputāts, nākamais valsts prezidents Jānis Čakste), Valdis Lūriņš (bibliotēkas pirmais pārzinis Jānis Jaunzemis jeb rakstnieks Apsīšu Jēkabs) un Voldemārs Šoriņš (atturības biedrības „Ziemeļblāzma” dibinātājs Augusts Dombrovskis). Iejusties 1906. gada noskaņā palīdzēja arī Rīgas Dramaturgu teātra aktieri un Rīgas Mežaparka sākumskolas teātra pulciņa zēni. Scenārija autore un režisore – RCB projektu vadītāja Ilze Apine.

● 12. oktobrī RCB sadarbībā ar apgādu „Jumava” prezentēja Augusta Deglava romāna „Rīga” 1. sējuma jauno izdevumu. Pasākumā piedalījās RD vicemērs Andris Ameriks, RD IKSD priekšsēdētāja Eiženija Aldermane, LU profesore Ausma Cimdiņa.

● 12. oktobrī RCB darbinieki profesionālās pilnveides programmas ietvaros noklausījās Litas Silovas lekciju „Komiskais latviešu daiļliteratūrā”.

● 13. oktobrī RCB Bibliotēku dienesta speciālisti un sabiedrisko attiecību vadītāja Daina Ģeibaka apmeklēja Limbažu Galveno bibliotēku.

● 13. oktobrī RCB notika Dagmāras Pribergas grāmatas „Mežģiņu mantojums Latvijā” atvēršanas pasākums. Ar Valsts Kultūrkapitāla fonda, RD, Latvijas Nacionālā kultūras

centra un privāto ziedotāju atbalstu grāmatu izdevusi biedrība „Latviešu tautas mākslas savienība”.

● 13. oktobrī RCB sadarbībā ar apgādu „Jumava” notika Harija Sila grāmatas „Lemti nepadoties” atvēršanas svētki.

● No 17. līdz 19. oktobrim ar plašu pasākumu programmu 90. jubileju atzīmēja filiālbibliotēka „Vidzeme”: 19. oktobrī bibliotēkā viesojās rakstniece Evija Gulbe, 20. oktobrī – seriāla „Saplēstā krūze” aktieris Imants Vekmanis un aktrise un režisore Liene Šmukste, 22. oktobrī bija Pasaku diena, bet 29. oktobrī – Ģimeņu diena „Draudzēsīmies!”.

● 18. oktobrī RCB Bibliotēku dienesta vadītāja Daiga Bērziņa un galvenā eksperte bibliotēku jomā Aiga Balode piedalījās Reģionu galveno bibliotēku metodiķu seminārā LNB. Daiga Bērziņa semināra dalībniekiem pastāstīja par RCB pludmales lasītavas darbību Lūcavsalā.

● 19. oktobrī RCB notika Rakstniecības un mūzikas muzeja ceļojošā nodarbība „Skaņu pavēlnieks”.

● 19. oktobrī filiālbibliotēka „Rēzna” Rīgas Sociālā dienesta dienas centrā pilngadīgām personām „Kastanis” rikoja tikšanos ar kino režisori, producenti Dzintru Geku un „Neatkarīgās Rīta Avīzes” komentētāju Voldemāru Hermani.

● 20. un 21. oktobrī RCB direktore Dzidra Šmita un direktora vietniece Doloresa Veilande piedalījās 13. starptautiskajā Baltijas jūras reģiona bibliotēku apvienības „Bibliotheca Baltica” simpozijā „Stāties pretī nākotnes izaicinājumiem – jaunas bibliotekāru prasmes un kompetences” (*Rising to Future Challenges – New Skills and Competences for Libraries*). Pasākums risinājās LNB.

● 20. oktobrī RCB darbinieki profesionālās pilnveides programmas ietvaros apmeklēja LNB K. Ubāna mākslas lasītavu un izstādi „Grāmata Latvijā”.

● 20. oktobrī filiālbibliotēkā „Pārdaugava” viesojās rakstniece un žurnāliste Guna Roze.

● 20. oktobrī filiālbibliotēkā „Strazds” viesojās rakstnieks Valdis Rūmnieks.

● 26. oktobrī Čiekurkalna filiālbibliotēkā viesojās literatūrzinātnieks Andrejs Grāpis. Sarunas temats – „Albumi Annas Brigaderes viesistabā” – bija izvēlēts par godu rakstnieces 155 gadu jubilejai.

● 26. oktobrī notika filiālbibliotēkas „Vidzeme” 90 gadu jubilejas pasākums. Bibliotēku sveikt bija pulcējušies sadarbības partneri, bijušie darbinieki, RCB administrācija un kolēģi.

● 27. oktobrī Daugavas filiālbibliotēkā notika folkloras kopas „Zīle” koncerts.

● 28. oktobrī, atzīmējot Bišumuižas filiālbibliotēkas 55 gadu jubileju, notika pasākums „Stāsti par bibliotēku”.

NOVEMBRIS

● 2. novembrī RCB darbinieki profesionālās pilnveides programmas ietvaros noklausījās Latvijas Lauksaimniecības universitātes Izglītības un mājsaimniecības institūta lektores Vizmas Slavas lekciju „Ieskats pozitīvajā psiholoģijā”.

● 2., 9., 16., 23. un 30. novembrī RCB notika Nacionālā romāna rakstīšanas mēneša (*National Novel Writing Month jeb NaNoWriMo*) koprakstīšanas pasākumi.

● 9. novembrī notika RD Labklājības departamenta rīkotā uztura speciālistes Tatjanas Tepo lekcija par bērnu uzturu 8 līdz 12 gadu vecumā.

● No 15. novembra plānotās rekonstrukcijas dēļ tika pārtraukta Torņakalna filiālbibliotēkas darbība Indriķa ielas 8a telpās. Bibliotēkas krājums pārvietots uz Imantas filiālbibliotēku, mēbeles – uz Pļavnieku filiālbibliotēku uzglabāšanai.

● 15. novembrī filiālbibliotēka „Rēzna” aicināja uz tikšanos ar aktieri Uldi Dumpi. Pasākums notika Rīgas Sociālā dienesta dienas centrā pilngadīgām personām „Kastanis”.

● No 16. līdz 21. novembrim RCB projektā „Sarunas un grāmatas – līdzņemšanai” iesaistītajos piecos sociālās aprūpes centros notika noslēguma pasākumi, kuros piedalījās brīvprātīgie, sociālo centru iemītnieki un darbinieki, RCB filiālbibliotēku pārstāvji, kā arī

aktrises Katrīna Pasternaka, Indra Burkovska, Ņina Ņeznamova un Esmeralda Ermale.

● 17. novembrī Rīgas Hanzas vidusskolā audzēkņi tikās ar latviešu fantāzijas žanra autori Lindu Nemieru. Tikšanos ciklā „Autors meklē lasītāju, lasītājs – autoru” rīkoja RCB Bērnu literatūras nodaļa.

● 23. novembrī RCB notika dzejnieka Knuta Skujenieka 80. jubilejas atsvēte „Un kas man ko var padarīt?”. Sarīkojumu pirmo daļu vadīja aktieris Dainis Ozoliņš, ar muzikāliem priekšnesumiem pasākumu kuplināja komponiste Ineta Auziņa-Heinsberga, un svinībās piedalījās arī pats dzejnieks.

● 23. novembrī Imantas filiālbibliotēkā viesojās rakstniece un žurnāliste Guna Roze.

● 24. novembrī RCB darbinieki profesionālās pilnveides programmas ietvaros noklausījās LNB Bibliotēku attīstības centra galvenās bibliotekāres Marlēnas Krasovskas lekciju „Publisko bibliotēku novadpētniecība Latvijā un ārzemēs”.

● 25. novembrī RCB sadarbībā ar apgādu „Jumava” notika grāmatas „Jānis Kubilis. Kad gadiem es pāri skatos...” prezentācija. Grāmatas 1. daļā ievietota Latvijas Radio žurnālistes Lias Guļevskas saruna ar aktieri, 2. daļā – Līlijas Dzenes grāmata „Jāņa Kubiļa atbildes” (1984). Pasākumā piedalījās Lia Guļevska un Jānis Kubilis.

● 28. novembrī filiālbibliotēkā „Vidzeme” viesojās Dailes teātra aktrise Lidija Pupure.

● 29. novembrī RCB direktore Dzidra Šmita un direktora vietniece Doloresa Veilande piedalījās Latvijas akadēmisko, speciālo un publisko bibliotēku direktoru rudens sanāksmē LNB. Dzidra Šmita sanāksmes dalībniekus iepazīstināja ar prezentāciju „Rīgas Centrālās bibliotēkas attīstība: 105–110”.

● 30. novembrī Juglas filiālbibliotēkā viesojās režisore Dzintra Geka.

DECEMBRIS

● 1. decembrī RCB Bērnu literatūras nodaļā cikla „Autors meklē lasītāju, lasītājs – autoru” kārtējā pasākumā viesojās jaunā autore Iluta Plotņikova.

● 1. decembrī RCB notika dzejnieka Ulda Leinerta 80 gadu atcerei veltīta dzejas pēcpusdiena „Gribu palikt gaismā” (tā saucās dzejnieka vienīgā dzīves laikā izdotā grāmata, kas iznāca pirms 50 gadiem). RCB galveno bibliotekāru Santas Rukmanes un Renātes Krūmas izpildījumā skanēja pagājušā gadsimta 60. gadu literātu atmiņas par Uldi Leinertu, bijušās VEF Kultūras pils dramatiskās kopas dalībnieces lasīja Ulda Leinerta dzejas kompozīciju.

● 2. un 3. decembrī RCB notika pašdarinātu tērpu skate „Radošais nemiers”, ko ar RD un Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas atbalstu sadarbībā ar Latvijas Nacionālo kultūras centru rīkoja biedrība „Latviešu tautas mākslas savienība”.

● 6. decembrī RCB viesojās projekta „Sirds siltuma darbnīca” idejas autore Linda Vītoļiņa.

● 9. decembrī RCB ciemojās viesi no Lizuma vidusskolas un Apsīšu Jēkaba muzeja „Kalaņģi”, kā arī rakstnieka mazmazdēls Andrejs Birums.

● No 14. līdz 16. decembrim RCB direktore Dzidra Šmita Hāgā (Nīderlande)

piedalījās IFLA Starptautiskās bibliotēku interešu pārstāvības programmas seminārā.

● 20. decembrī filiālbibliotēkā „Vidzeme” tika atklāta izstāde „Rīgas Centrālās bibliotēkas filiālbibliotēkai „Vidzeme” – 90”, kurā apkopoti materiāli par bibliotēkas vēsturi no 1940. līdz 1985. gadam. Izstādē eksponētās dokumentu kopijas iegūtas Latvijas Nacionālajā arhīvā, pateicoties RD IKSD finansiālajam projekta atbalstam. Izstādi papildināja arī bibliotēkā saglabātie agrāko laiku izdevumi un priekšmeti, kas reiz lietoti bibliotekāru ikdienas darbā.

● 21. decembrī RCB notika Rīgas lībiešu dziesmu ansambļa „Līvlist” koncerts „Lībiešu Ziemassvētki”.

● 22. decembrī RCB notika izdevuma „Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata 2015” atvēršana.

● 22. decembrī Grīziņkalna filiālbibliotēkā viesojās politiķis, Saeimas deputāts Vilnis Ķīrsis.

● 23. decembrī RCB notika darbinieku arodbiedrības atbalstītais svētku eglītes sarīkojums darbinieku bērniem un vecākiem.

Sastādījusi
Zinta Geršmane

PUBLIKĀCIJAS PAR RĪGAS CENTRĀLO BIBLIOTĒKU 2016. GADĀ

GRĀMATAS

1. Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata, 2015 / sast. Inta Sallinene ; red. Agra Turlaja. – Rīga : RCB, [2016]. – 160 lpp. : il. – ISBN 987-9934-8218-8-2. – ISSN 1691-1377.

S a t u r s: Ievadvārdi / Dz. Šmita. Rīgas Centrālā bibliotēka : [adreses]. Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku 2015. gada skaitliskie rādītāji. PASAULES UN LATVIJAS APRITĒ: IFLA ģenerālkonference Keiptaunā: „Dinamiskas bibliotēkas: piekļuve, attīstība un transformācija” / D. Veilande. Pāri robežām. METLIB konference, 2015 / Dz. Šmita. Starptautiska projekta pieredze senioru aktivitāšu organizēšanā / D. Bērziņa, S. Rukmane. Gaismas pils ar gaismas skursteņiem – Cēsu Centrālā bibliotēka / I. Sallinene. Mācību diena Kuldīgas Pelču bibliotēkā / I. Sallinene, Z. Geršmane. PAŠU MĀJĀS: Bilingvāli pasākumi pirmsskolas vecuma bērniem / I. Stranga. Labās prakses piemēri bilingvālu pasākumu organizēšanai bibliotēkās pirmsskolas vecuma bērniem / I. Stranga. Trešā bišumuižnieku tikšanās Bišumuižā / I. Rasa, M. Zemīte. Mācies un atpūties Rīgas Centrālajā bibliotēkā. Mākslas un mūzikas krājuma nodaļa (no 2012. gada līdz šodienai) / G. Ozola. Rainim un Aspazijai – 150 / R. Krūma. Uzmanības lokā – autors / R. Krūma. Darbs ar jaunākajiem lasītājiem RCB filiālbibliotēkā „Zemgale” / S. Krauze, Dz. Gudļevska. SARUNAS UN STĀSTI: Starp rozēm un gudrām grāmatām / S. Krauze. Kad dienas aizskrien nemanot / I. Aļošina. Dzīves aplī / I. Loginova. Es laikam esmu vienkārši laimīga / A. Tarvida. Man ļoti patīk mana dzīve, arī vēl šodien / J. Barkovska. SENOS UN NE TIK SENOS LAIKOS: Septiņdesmit gadu kalpojot garam, grāmatām un pasaulei : RCB Torņakalna filiālbibliotēka / N. Klauža. Lasītājs un jaunās grāmatas / inf.

apkop. Dz. Kēniņa. Raibumiņi no Juglas bibliotēkas dzīves / S. Kokina. „Rēznas” bibliotēkāju stāsti / L. Muskare. Par grāmatu piesavinātājiem un bojātājiem Rīgas 6. bibliotēkā pagājušā gadsimta 30. gados / I. Porherāne. Vecā, labā Ziemeļblāzmas bibliotēka : vērojumi 65 gadu garumā / I. Strelēvica. Ko man nozīmē vārds „bibliotēka” / I. Kīkule. Ieliekot dvēseli / I. Olle. HRONIKA UN PUBLIKĀCIJAS: RCB 2015. gada svarīgāko notikumu hronika / sast. A. Balode. Publikācijas par Rīgas Centrālo bibliotēku 2015. gadā / sast. Z. Geršmane. Summary.

RAKSTI

2. Gabre Antra. Rudenī sāksies sarunas pie grāmatām : [par RCB skaļās priekšā lasīšanas projektu „Sarunas un grāmatas – līdzņemšanai”] / Antra Gabre ; tekstā stāsta bibliotēkas projektu vad. Ilze Apine // Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai. – ISSN 1407-3463. – Nr.144 (2016, 28. jūl.), 8. lpp. – Pieejams arī tiešsaistē: http://news.lv/Neatkariga_Rita_Avize_Latvijai/2016/07/28/rudeni-saksies-sarunas-pie-gramatam.

3. Jaunais Miervaldis. Latvijā visi mīl jūrniekus : [par Ainažu Jūrskolas muzeja, biedrības „Grāmatas bērniem” un RCB rīkoto radošo darbu konkursu skolēniem „Latvija – jūrnieku zeme!”] / Miervaldis Jaunais ; tekstā stāsta konkursa uzvarētāja, Ādažu Mākslas un mūzikas skolas audzēkņa Kārļa Gunāra Neikena māte Ieva Neikena // Jūrnieks. – Nr.1 (2016), 45. lpp.

4. Kusiņa Linda. Vai latviešus lasa pašu mājās? : [par populārākajiem latviešu rakstnieku darbiem Latvijā un izdevniecību

darbu] / Linda Kusiņa ; tekstā stāsta RCB Komplektēšanas un apstrādes nodaļas vadītāja Ineta Kaļķe. – 4. lpp. nos. uzrādīts: Vai latviešu lasītājs mīl savus rakstniekus? // Latvijas Avīze. – (Piel. „Kultūrzīmes”, ISSN 2255-9078 ; Nr.8). – ISSN 1691-1229. – Nr.37 (2016, 23. febr.), [1.], 4.-5. lpp. : dia-gr., tab.

5. Kušķis Gunārs. Māksliniece – sirdī jūrniece : [par grafiķes Elītas Viliamas personālizstādi „Jūrniki – grāmatzīmēs” RCB Torņakalna filiālbibliotēkā] / Gunārs Kušķis // Latvijas Avīze. – (Piel. „Nedēļa Kabatā”, ISSN 1691-550X ; Nr.24). – ISSN 1691-1229. – Nr.116 (2016, 16. jūn.), [1.], 4. lpp.

6. Slobodčikova Tatjana. „Saulīte” pār Grīziņkalnu : [par RCB Grīziņkalna filiālbibliotēkas sadarbību ar senioru klubu „Saulīte” un tā 20 gadu darbību] / T. Slobodčikova // Atbalsts. – Nr.1 (2016, janv.), 4.-5. lpp.

7. Крутов Андрей. Для маленьких пациентов больниц : [в связи с презентацией кн. „Burvju maska” (изд. благотворит. орг. „Leukaemia & Mieloma Baltic”) с пожеланиями учащихся латвийских школ больным детям : мероприятие в пункте выдачи РЦБ „Saulaino dienu bibliotēka” в Детской клинической университетской больнице] / Андрей Крутов // Вести сегодня. – ISSN 1407-4699. – N 64 (2016, 4 apr.), с. 5.

8. Лебедева Наталья. „Мне кажется, я жил всегда...” : [о встрече читателей филиала РЦБ „Кенгарагс” с супругой и биографом писателя Валентина Пикуля (1928–1990) Антониной Пикуль в рамках Библиотечной недели] / Наталья Лебедева ; в тексте рассказывает А. Пикуль // Вести сегодня. – ISSN 1407-4699. – N 81 (2016, 27 apr.), с. 10 : портр.

9. Лебедева Наталья. Наш общий друг – Конёк-Горбунок : [о конкурсе детских рисунков к 200-летию со дня

рождения русского писателя Петра Ершова (1815–1869) в Отд. детской лит. РЦБ] / Наталья Лебедева ; в тексте рассказывает зав. отд. Наталия Холош // Вести сегодня. – ISSN 1407-4699. – N 48 (2016, 9 марта), с. 10 : портр.

10. Лебедева Наталья. Пушкин в Михайловском : [в преддверии выставки российского художника Игоря Шаймарданова „Мой Пушкин” в РЦБ] / Наталья Лебедева // Вести сегодня. – ISSN 1407-4699. – N 23 (2016, 3 февр.), с. 10.

ELEKTRONISKĀS TIEŠSAISTES PUBLIKĀCIJAS

11. Aicinām uz Grīziņkalna kino svētkiem „Elpojiet dziļi” : [par pasākumu RCB Grīziņkalna filiālbibliotēkā Rīgas svētku laikā] // Kultūra Rīgā. – Pieejas veids: tīmeklis WWW. URL.: <http://www.kultura.riga.lv/public/76993.html>. ; <http://www.austrasbiedriba.lv/2016/08/aicina-uz-grizinkalna-kino-svetkiem.html>. – Resurss aprakstīts 2017. g. 10. apr.

12. Aizvadīta burvīga literārā pēcpusdiena, atminoties Eduardu Pāvulu : [par RCB Šampētera filiālbibliotēkas pasākumu „Senior Baltic” rezidencē] // seniorbaltic.lv. – Pieejas veids: tīmeklis WWW. URL.: <http://seniorbaltic.lv/lv/musu-majas/rezidences-jaunami/aizvadita-burviga-literara-pēcpusdiena-atminoties-eduardu-pavulu>. – Resurss aprakstīts 2017. g. 10. apr.

13. „Baltie zvirbuļi” aizlidojuši pie labākajiem : [Rīgas domes gada balva kultūrā „Baltais zvirbulis” pasniegta arī RCB Pļavnieku filiālbibliotēkas vadītājai Līgai Bergmanei] // LA.lv. – Pieejas veids: tīmeklis WWW. URL.: <http://www.la.lv/baltie-zvirbuli-aizlidojusi-pie-labakajiem>. – Resurss aprakstīts 2017. g. 10. apr.

Informācija publicēta arī citos interneta resursos.

14. Bolderāja un Daugavgrīva – Rīgas galvenā nomale : [par pasākumu „Rīgas galvenā nomale” Bērnu un jauniešu centrā „Bolderāja”, sadarbībā ar RCB Bolderājas filiālbibliotēku] // bjbolderaja.lv. – Pieejas veids: tīmeklis WWW. URL.: <http://www.bjbolderaja.lv/component/content/article/379--bolderja-un-daugavgrva-rgas-galven-nomale>. – Resurss aprakstīts 2017. g. 10. apr.

15. Pašvaldība varētu veidot Ziedoņa centru, ja tam būs ES līdzekļi // LA.lv. – Pieejas veids: tīmeklis WWW. URL.: <http://www.la.lv/pasvaldiba-varetu-buvet-ziedona-centru-ja-tam-bus-es-lidzekli/hidehead>. – Resurss aprakstīts 2017. g. 10. apr.

16. [Rīgas 7. pamatskolas un RCB Jaunciema filiālbibliotēkas sadarbība] // [Rīgas 7. pamatskola]. – Pieejas veids: tīmeklis WWW. URL.: <http://r7ps.lv/arpusstundu-darbs/biblioteka>. – Resurss aprakstīts 2017. g. 10. apr.

RĪGAS CENTRĀLAJAI BIBLIOTĒKAI – 110

17. Gabre Antra. Rātskunga dibinātajai bibliotēkai – 110 / Antra Gabre // Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai. – ISSN 1407-3463. – Nr.184 (2016, 22. sept.), 12. lpp.

18. Rīgas Centrālajai bibliotēkai – 110 / inform. sagat. Daina Ģeibaka // Kultūra Rīgā. – Pieejas veids: tīmeklis WWW. URL.: <http://www.kultura.riga.lv/public/78653.html>. – Resurss aprakstīts 2017. g. 10. apr.

RĪGAS CENTRĀLĀS BIBLIOTĒKAS FILIĀLBIBLIOTĒKAI „VIDZEME” – 90

19. Padomju laika bibliotēka. Izstāde „Vidzemē” / inform. sagat. Daina Ģeibaka // Kultūra Rīgā. – Pieejas veids: tīmeklis WWW. URL.: <http://www.kultura.riga.lv/public/81017.html>. – Resurss aprakstīts 2017. g. 10. apr.

20. RCB filiālbibliotēkai „Vidzeme” – 90 // Kultūra Rīgā. – Pieejas veids: tīmeklis WWW. URL.: <http://www.kultura.riga.lv/public/79332.html>. – Resurss aprakstīts 2017. g. 10. apr.

21. Slava Laima. Rīgas Centrālās bibliotēkas filiāle „Vidzeme” svin 90. jubileju : [bibliotēkas vēsture] / Laima Slava // Latvijas sabiedriskie mediji. – Pieejas veids: tīmeklis WWW. URL.: <http://lr1.lsm.lv/lv/raksts/kulturas-rondo/rigas-centralas-bibliotekas-filiale-vidzeme-svin-90-jubileju.a76668>. – Resurss aprakstīts 2017. g. 10. apr.

RCB PLUDMALES LASĪTAVA LUCAVSALĀ

22. Alksne Aiva. Pludmales lasītava / Aiva Alksne // Ieva. – ISSN 1407-2033. – Nr.30 (2016, 27. jūl.), 53. lpp.

23. Lucavsalā sākusi darboties pludmales lasītava // db.lv. – Pieejas veids: tīmeklis WWW. URL.: <http://www.db.lv/ekonomika/tirdznieciba-un-pakalpojumi/pakalpojumi/lucavsala-sakusi-darboties-pludmales-lasitava-450150>. – Resurss aprakstīts 2017. g. 10. apr.

24. Straujiem soļiem attīstās Lucavsala: kādas pārmaiņas gaidāmas? // Rīga.lv. – Pieejas veids: tīmeklis WWW. URL.: <https://www.riga.lv/lv/news/straujiem-solciem-attistas-lucavsala-kadas-parmainas-gaidamas?9112>. – Resurss aprakstīts 2017. g. 10. apr.

LIELDRUKAS GRĀMATAS PREZENTĀCIJA RCB

25. Unikāls notikums Latvijas grāmatniecībā – prezentēta pirmā lieldrukas grāmata : [sakarā ar Daces Rukšānes grām. „Mīlastāsti” lieldrukas versijas iznākšanu] / tekstā stāsta RCB direktore Dzidra Šmita // Rosme. – ISSN 0201-811X. – Nr.1 (2016, janv.), 14. lpp.

26. Unikāls notikums Latvijas grāmatniecībā – grāmata pieaugušajiem lieldrukā / tekstā stāsta RCB direktore Dz. Šmita // apollo. – Pieejas veids: tīmeklis WWW. URL.: <http://apollo.tvnet.lv/zinas/unikals-notikums-latvijas-gramatnieciba-gramata-pieaugusajiem-lieldruka/716657>. – Resurss aprakstīts 2017. g. 10. apr.

27. Unikāls notikums Latvijas grāmatniecībā – RCB prezentēs apgāda „Zvaigzne ABC” pirmo lieldrukas grāmatu / inform. sagat. Kristīne Ilziņa // Kultūra Rīgā. – Pieejas veids: tīmeklis WWW. URL.: <http://www.kultura.riga.lv/public/72402.html>. – Resurss aprakstīts 2017. g. 10. apr.

28. „Zvaigzne ABC” lieldrukā izdod Daces Rukšānes grāmatu „Milasstāsti” // Satori.lv. – Pieejas veids: tīmeklis WWW. URL.: [http://www.satori.lv/raksts/10564/Zvaig-](http://www.satori.lv/raksts/10564/Zvaigzne_ABC_lieldruka_izdod_Daces_Ruksanes_gramatu_Milasstasti)

[zne_ABC_lieldruka_izdod_Daces_Ruksanes_gramatu_Milasstasti](http://www.satori.lv/raksts/10564/Zvaigzne_ABC_lieldruka_izdod_Daces_Ruksanes_gramatu_Milasstasti). – Resurss aprakstīts 2017. g. 10. apr.

DZEJAS LASĪTAVAS ATKLĀŠANA CENTRĀLAJĀ BIBLIOTĒKĀ

29. Ar Edvīna Raupa dzeju atklās RCB Dzejas lasītavu // LA.lv. – Pieejas veids: tīmeklis WWW. URL.: <http://www.la.lv/ar-edvina-raupa-dzeju-atklas-rcb-dzejas-lasitavu>. – Resurss aprakstīts 2017. g. 10. apr.

30. Rīgas Centrālajā bibliotēkā tiks atklāta Dzejas lasītava / inform. sagat. Daina Ģeibaka // Kultūra Rīgā. – Pieejas veids: tīmeklis WWW. URL.: <http://www.kultura.riga.lv/public/74059.html>. – Resurss aprakstīts 2017. g. 10. apr.

SUMMARY

Foto: Daina Ģeibaka

SUMMARY

“The Yearbook of the Riga Central Library” 2016” is a special edition dedicated to the 110th anniversary of the library. It was exactly 110 years ago when the first public reading room and library, which today is known as the Riga Central Library, was opened in the five-room apartment rented at Friedrich Kaufmann’s private house.

Although the library has been successfully operating for more than a century, it continues to astonish its visitors with new offers. This year one of the most exclusive services offered to Rigans and the guests of Riga is the beach reading room of the Riga Central Library. On May 31, 2016 the beach reading room of the RCL was officially opened by the Chairman of the Riga City Council Nils Ušakovs but the idea of such a Service belongs to the Executive Director of the Riga City Juris Radzēvičs.

The 110th year had been very productive in terms of implementation of various projects of the RCL and its branch libraries. A significant project of the libraries historical research “RCL 110 and Branch Library “Vidzeme” 90” had obtained a grant from the Culture Events Financing Competition. The project provided possibilities for in-depth research of the history of the Vidzeme Branch Library based on the archival documents of 1940 – 1985, as well as contributed to celebrations of the 110th anniversary of the RCL. The project “Conversations and Takeaway Books” had been financed within the framework of the Society Integration Programme (support for voluntary work). When launching the project participation of about 25 persons had been expected, but the interest of the audience brought in more than 380 people. Metaphorically speaking it was an unforeseen avalanche.

The central event of the year as regards research on history of the Latvian libraries was

the 14th Local History Research Conference of the Latvian Libraries organized by the National Library of Latvia and the Riga Central Library. Its first working day was devoted to the 110th anniversary of the RCL. The Yearbook of the RCL features the reports of the conference : “The history of the local history conferences of the libraries of Latvia” and “Bibliography and databases at the Riga Central Library” The conference provided an opportunity to get acquainted with the history and significance of the yearbooks of the Riga Central Libraries from the point of view of the chief researcher of the National Library of Latvia Jana Dreimane, but the article by J.Dreimane “Library life as mirrored in the Year Books of the Riga Central Library “is also published in the Yearbook. It is the first comprehensive research concerning this unique edition in the course of 14 years of its existence.

An event of global significance was the IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) 82nd General Conference and Assembly “Library Without Borders” held in Columbus (USA) in August 2016.

As every year participation in the librarians forum of the world had been supported by the Riga City Council. One of the topical issues of the conference was library advocacy which should be implemented both at national and local levels. IFLA’s International Advocacy Programme declares that principal forward looking statements of library advocacy should be reflected in the strategy documents of library work and working plans.

The world is changing and libraries should be prepared to acknowledge and cope with the new reality dealing with refugees and the problems they face.

During the visit to the Limbaži Central Library we got acquainted with the experience

of the libraries in Latvia. We have never ceased to explore the role of outstanding librarians in the history of libraries. This edition provides evidence and data about one of the most distinguished personalities in the history of the Riga libraries Aleksandrs Jansons.

The traditional interview chapter of the Yearbook spotlights conversations with the

RCL specialists having achieved noteworthy results in 2016.

The “Chronicle of the most important events in 2016” and “Publications about the Riga Central Library” are found in the final section of the Yearbook.

We wish you a delightful and gratifying meeting with the latest Yearbook of the Riga Central Library!

